

UNIVESRITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE JURIDICE

TEZA DE DOCTOR ÎN DREPT

Autorul: Cristea Daniel

Conducător de doctorat: Osoianu Tudor, doctor în drep
profesor universitar

CHIȘINĂU, 2023

UNIVESRITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE JURIDICE

Cu titlu de manuscris:
C.Z.U.343.211.3:343.133(478+498)(043)

CRISTEA Daniel

PROTECȚIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL ÎN PROCESUL PENAL

Teză de doctor în drept
Specialitatea: 554.03. – Drept procesual penal

Autorul: Cristea Daniel

Conducător de doctorat: Osoianu Tudor, doctor în drept, profesor universitar

Comisia de îndrumare: Cușnir Valeriu, doctor habilitat în drept, profesor universitar

Rusu Vitalie, doctor în drept, conferențiar universitar

Cernomoreț Sergiu, doctor în dr conferențiar universitar

CHIȘINĂU, 2023

© Cristea Daniel, 2023

CUPRINSUL:

ADNOTARE (în limbile română, engleză şi franceză).....4
LISTA ABREVIERILOR.....7
INTRODUCERE.....8

CAPITOLUL 1. ANALIZA PUBLICAȚIILOR PRIVIND PROTECTIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL.....23
1.1.Analiza lucrărilor la tema tezei publicate în România și Republica Moldova.....23
1.2.Sinteza publicaților din alte state cu referire la protecția datelor cu caracter personal.....31
1.3.Concluzii la Capitolul 1.....39

CAPITOLUL 2. CONCEPTUL DATELOR CU CARACTER PERSONAL.....41
2.1.Dreptul la viață privată și standardele cu privire la protecția datelor cu caracter personal.....41
2.2.Dezvoltarea cadrului legal privind protecția datelor cu caracter personal în Republica Moldova și România.....61
2.3.Concluzii la Capitolul 2.....73

CAPITOLUL 3. GARANȚII DE PROTECȚIE A DATELOR CU CARACTER PERSONAL ÎN FAZA URMĂRIRII PENALE.....74
3.1.Confidențialitatea urmăririi penale ca garanție de protejare a datelor cu caracter personal....74
3.2.Interferența dintre accesul părților la materialele dosarului și oportunitatea protejării datelor cu caracter personal.....99
3.3.Garanțiile procedurale de protecție a datelor cu caracter personal în cadrul procedeelor probatorii.....103
3.4.Garanțiile procedurale de protecție a datelor cu caracter personal în cadrul măsurilor speciale de investigație.....113
3.5.Măsurile de păstrare a confidențialității și de protecție a părților vătămate și a martorilor în cadrul urmăririi penale.....122
3.6.Garanții de protecție a datelor cu cu caracter personal în cadrul controlului judiciar al procedurii prejudiciare.....130
3.7.Concluzii la Capitolul 3.....141

CAPITOLUL 4. PROTECTIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL IN FAZA DE JUDECATĂ.....144
4.1.Publicitatea ședinței de judecată și excepții concordante cu standardele internaționale.....144
4.2.Măsurile de păstrare a confidențialității și de protecție a părților vătămate și a martorilor în cadrul desfășurării ședințelor de judecată.....154
4.3.Accesul părților la procesul verbal al ședințelor de judecată precum și la înregistrările audio a acestora.....165
4.4.Adoptarea, întocmirea, pronunțarea și publicarea hotărârilor penale 171
4.5.Concluzii la Capitolul 4.....183

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....185
BIBLIOGRAFIE.....189
ANEXA 1.....206
ANEXA 2.....207
DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII.....208
CV-ul AUTORULUI.....209

ADNOTARE

Cristea Daniel „Protecţia datelor cu caracter personal în procesul penal”, teză de doctor în drept la specialitatea 554.03- Drept procesual penal, Școala doctorală de Ştiinţe Juridice a Universității de Stat din Moldova. Chișinău, 2023

Structura tezei: 181 pagini text de bază, adnotare în limbile română, engleză şi franceză, lista abrevierilor, introducere, patru capitole, concluzii generale şi recomandări, bibliografia din 378 titluri, anexe.

Cuvinte-cheie: date cu caracter personal, protecția datelor, confidențialitatea datelor, viață privată, norme juridice, organ de urmărire penal, instanță de judecată, responsabil cu protecția datelor, etc.

Domeniul de studiu: Drept procesual penal.

Scopul lucrării: constă în realizarea unei cercetări complexe a legislației, doctrinei și a jurisprudenței privind protecţia datelor cu caracter personal în procesul penal al Republicii Moldova şi României, având drept finalitate evaluarea oprtunității de desăvârșire a cadrului legal și de instituire a bunelor practici în practica de aplicare.

O**biectivele tezei:** constatarea gradului de studiu al protecţiei datelor cu caracter personal în procesul penal; determinarea conceptului de protecţie a datelor cu caracter personal; elucidarea şi analiza standardelor privind protecţia datelor cu caracter personal consacrate în acte internaţionale şi regionale; identificarea similitudinilor şi diferenţelor în procedurile penale a Republicii Moldova şi a Romîniei privite prin prisma protecţiei datelor cu caracter personal; elucidarea particularităţilor protecţiei datelor cu caracter personal la faza urmăririi penale şi la faza judecăţii, precum şi evaluarea calităţii normelor de procedură care asigură protecţia datelor în procesul penal; determinarea modalităţilor de acces la datele cu caracter personal în procesul penal al părţilor în funcţie de acordul persoanei sau autorizaţia judiciară; identificarea normelor legislative care ar admite încălcarea confidențialității datelor în cadrul procesului penal din României și Republica Moldova; argumentarea concluziilor generale și formularea de recomandări cu caracter de *lege ferenda* privind perfecționarea normelor procesual-penale care garantează protejarea datelor cu caracter personal pentru Republica Moldova şi România, astfel încât să corespundă exigenţelor de calitate.

Noutatea şi originalitatea lucrării: constă în faptul că este prima lucrare la nivelul național în Republica Moldova și România ce abordează protecția datelor cu caracter personal în procesul penal, fiind realizată o analiză amplă a prevederilor legale și a practicilor interne din domeniu, dar și de peste hotare. Prin prisna alinierii la standardelor europene, pornind de la materialele şi publicaţiile autohtone şi internaţionale, a fost cercetată tema aleasă, fiind urmărită prelucrarea şi protejarea datelor în procesul penal, în vederea desăvârşirii normelor de procedură penală.

Rezultatele obţinute au derivat din obiectivele tezei, contribuind la ***soluţionarea problemei ştiinţifice importante,*** care rezidă în – elaborarea cadrului conceptul privind protecția datelor cu caracter personal în procesul penal, fapt care a permis de a argumenta ajustarea normelor de procedură penală la standardele internaţionale şi regionale în contextul procesului de integrare europeană. Deci cercetările realizate au determinat constatarea oportunităţii de revizuire a cadrului legal din Republica Moldova şi România în vederea sporirii garanţiilor normative privind protecţia datelor cu caracter personal în procesul penal. În acest sens au fost fundamentate teoretic recomandări *de lege ferenda,* deopotrivă cu propuneri de instituire a bunelor practici de interpretare şi aplicare a garanţiilor procesual penale ce vizează acest aspect important al vieţii private.

Semnificația teoretică rezidă, pe de o parte, în sistematizarea lucrărilor din domeniu și a legilor în vigoare atât din țară cât și de peste hotare, cu scoaterea în evidență a celor mai importante idei care se referă la obiectul de studiu. Totodată cercetarea s-a impus prin analiza aspectelor controversate și formularea unor idei proprii referitoare la prelucrarea și protecția datelor cu caracter personal în general cât și în procesul penal în special. Studiul realizat în lucrare permite a se stabili direcțiile și tendințele politicii procesual-penale promovate în Republica Moldova și România pe linia asigurării și realizării dreptului la protecția datelor cu caracter personal.

Valoarea aplicativă a lucrării. Au fost abordate aspecte practice ale protecției datelor cu caracter personal în procesul penal în scopul reliefării dificultăţilor tehnice şi procesuale cu care se confruntă organele de drept. Concluziile cu propunerile aduse sunt în măsură să fie un sprijin atât pentru persoanele şi organele de aplicare a normelor procesual - penale, în calitate de operatori a datelor cu caracter personal cât şi pentru persoanele participante în proces, indiferent de calitatea procesuală. Punerea în evidenţă a principiilor diriguitoare de protecţie a datelor cu caracter personal pot fi de real folos nu numai în activitatea de urmarire penală şi în faza de judecată, dar şi la pregătirea specialiştilor în domeniul de referinţă. Prin elaborarea tezei, interpretarea normelor în vigoare, argumentarea propunerilor de modificare a unor norme din CPP, este posibil a fi obținută o mai mare încredere în actul de justiție.

Implementarea rezultatelor științifice. Cercetarea întreprinsă este în măsură să contribuie la ocrotirea efectivă a dreptului la viaţa privată în general şi să asigure protecţia datelor cu caracter personal în practica de aplicare a normelor procesual penale. Rezultatele studiului au fost reflectate de autor în articolele publicate în diverse reviste, culegeri de articole. Tezele abordate în lucrare au fost prezentate şi discutate în cadrul unui şir de conferințe naționale și internaționale (17), publicate în 21 lucrări științifice, sunt de interes profesional pentru practicieni (ofiţeri de investigaţii, ofiţeri de urmărire penală, procurori şi judecători) fiind utile şi pentru pregătirea specialiştilor în domeniul de referință.

ANNOTATION

Cristea Daniel, "Protection of personal data in criminal proceedings", PhD thesis in law to the specialty 554.03- Criminal Procedural Law, Doctoral School of Legal Sciences of the State University of Moldova. Chișinău, 2023

Thesis structure: 181 pages of basic text, annotation in the state languages, English and French, list of abbreviations, introduction, four chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 378 titles, appendices.

Keywords: personal data, data protection, data privacy, private life, legal rules, GDPR, criminal investigation body, court, data protection officer, etc.

Field of study: Criminal procedural law.

Purpose of the Thesis: The present Thesis carries out a complex research on the legislation, doctrine and jurisprudence concerning Personal Data Protection within the criminal proceedings of the Republic of Moldova and Romania with the purpose of evaluating the opportunity to consolidate the legal framework and to establish good practices in the practice of application.

Thesis objectives: Determining the degree of study for Personal Data Protection within criminal proceedings; determining the concept of Personal Data Protection; establishing and analyzing the standards concerning Personal Data Protection established in regional and international documents; identifying similarities and differences within the criminal proceedings of the Republic of Moldova and Romania from the perspective of Personal Data Protection; establishing the particularities of Personal Data Protection within criminal proceedings, both in criminal prosecution phase and in trial phase, as well as evaluating the quality of the procedural norms that ensure Personal Data Protection within criminal proceedings; determining the methods to acces the Personal Data of the Parties within criminal proceedings, depending on the person's agreement or judicial authorization; identifying the legislative norms that would admit the violation of data confidentiality within criminal proceedings in Romania and the Republic of Moldova; debating the general conclusions and formulating recommendations of a *Lex Ferenda* nature concerning the improvement of the procedural-criminal norms that guarantee the protection of Personal Data for the Republic of Moldova and Romania so that they fulfill the quality requirements.

Novelty and originality of the Thesis: The novelty and originality of the present Thesis are represented by the fact that it is the first paper at the national level in the Republic of Moldova and Romania that covers Personal Data Protection within criminal proceedings, focusing on an extensive analysis of the legal provisions and internal practices in the national domain and abroad. By aligning to the European standards, starting from domestic and international materials and publications, the chosen topic was researched with the aim of processing and protecting Personal Data within criminal proceedings in order to perfect the norms of criminal procedure.

The obtained results derived from the objectives of the Thesis, contributing to the ***settlement of the important scientific problem***, which resides in setting the conceptual framework concerning Personal Data Protection within criminal proceedings, a fact that allowed the debate upon the adjustment of the norms of criminal procedure to international and regional standards within the context of the European integration process. Thus, the conducted research has determined the opportunity to review the legal framework in the Republic of Moldova and Romania in order to increase the normative guarantees concerning Personal Data Protection within criminal proceedings. For this purpose, the recommendations of *Lex Ferenda* were theoretically substantiated, along with the proposals for setting good practices for the interpretation and application of the criminal procedural guarantees aimed at this important aspect of private life.

The theoretical significance resides, on the one hand, in the systematization of the papers in the domain and the laws in force both in the country and abroad by highlighting the most important ideas that cover the object of study. At the same time, the research came forward by analyzing the controversial aspects and formulating some own ideas concerning the processing and protection of Personal Data in general and particularly within criminal proceedings. The study carried out in the present Thesis allows the establishment of the directions and trends of the procedural-criminal policy promoted in the Republic of Moldova and Romania from the perspective of ensuring and applying the right to Personal Data Protection.

Applicative value of the Thesis. Practical aspects concerning Personal Data Protection within criminal proceedings were covered in order to highlight the technical and procedural difficulties faced by law enforcement authorities. The conclusions and the proposals can represent a support both for the persons and the law enforcement authorities of the procedural - criminal rules, as Personal Data Operators, as well as for the persons taking part in the trial, regardless of the procedural quality. Highlighting the guiding principles of Personal Data Protection can be of real use not only in the criminal prosecution phase and in the trial phase, but also in training of specialists in the domain of reference. By developing the present Thesis, interpreting the rules in force, debating the proposals to change some rules of the Criminal Procedure Code, it is possible to obtain greater confidence in the judicial act.

Implementation of scientific results. The undertaken research can contribute to the effective protection of the right to private life in general and to ensure the protection of Personal Data in the practice of applying criminal procedural rules. The results of the study were reflected by the author in the articles published in various magazines, collections of articles. The papers covered by the present Thesis were presented and discussed in a series of national and international conferences (17), published in 21 scientific works. They also present a professional interest for Practitioners (Investigating Officers, Criminal Prosecution Officers, Prosecutors and Judges) and they have proven to be useful for training specialists in the domain of reference.

ANNOTATION

Cassidy „Protection des données à caractère personnel dans la poursuite criminelle", thèse de docteur de spécialité de droit 554,03-Loi de procédure pénale. École doctorale des sciences juridiques de l'Université d'État de Moldovie. Chisinau, 2023

Structure de la thèse: 181 pages de texte de base, annotation dans les langues officielles, anglais et français, liste des abréviations, introduction, quatre chapitres, conclusions générales et recommandations, bibliographie de 378 titres, annexes.

Mots-clés: données personnelles, protection des données, confidentialité des données, vie privée, règles juridiques, RGPD, police judiciaire, tribunal, délégué à la protection des données, etc.

Domaine d'étude: Droit procédural pénal.

Le but du travail: consiste à effectuer une recherche complexe de la législation, de la doctrine et de la jurisprudence concernant la protection des données personnelles dans le processus pénal de la République de Moldova et de la Roumanie, dans le but d'évaluer l'opportunité de perfectionner le cadre juridique et d'établir de bonnes pratiques dans le pratique d'application.

Les objectifs de la thèse: s'assurer du degré d'étude de la protection des données personnelles dans le processus pénal; déterminer le concept de protection des données personnelles; l'élucidation et l'analyse des normes relatives à la protection des données personnelles inscrites dans les documents internationaux et régionaux; identification des similitudes et des différences dans les procédures pénales de la République de Moldova et de la Roumanie du point de vue de la protection des données personnelles; l'élucidation des particularités de la protection des données personnelles au stade de l'enquête pénale et au stade du procès, ainsi que l'évaluation de la qualité des normes procédurales qui garantissent la protection des données dans le processus pénal ; déterminer les modalités d'accès aux données personnelles dans le cadre de la procédure pénale des parties en fonction de l'accord de la personne ou de l'autorisation judiciaire ; identification des normes législatives qui admettraient la violation de la confidentialité des données dans le processus pénal en Roumanie et en République de Moldova ; argumenter les conclusions générales et formuler des recommandations de nature ferenda concernant l'amélioration des normes procédurales pénales qui garantissent la protection des données personnelles pour la République de Moldova et la Roumanie, afin qu'elles correspondent aux exigences de qualité.

La nouveauté et l'originalité de l'ouvrage: il consiste dans le fait qu'il s'agit du premier ouvrage au niveau national en République de Moldova et en Roumanie qui traite de la protection des données personnelles dans le processus pénal, avec une analyse approfondie des dispositions légales et les pratiques internes sur le terrain, ainsi qu'au-delà des frontières. En s'alignant sur les normes européennes, à partir de matériaux et de publications nationaux et internationaux, le sujet choisi a été étudié, dans le but de traiter et de protéger les données dans le processus pénal, afin de perfectionner les normes de la procédure pénale.

Les résultats obtenus découlent des objectifs de la thèse, contribuant à la solution de l'important problème scientifique, qui réside dans - l'élaboration du concept-cadre concernant la protection des données personnelles dans le processus pénal, un fait qui a permis d'argumenter l'ajustement des normes de procédure pénale aux normes internationales et régionales dans le cadre du processus d'intégration européenne. Ainsi, la recherche menée a déterminé l'opportunité de revoir le cadre juridique de la République de Moldova et de la Roumanie afin d'augmenter les garanties normatives concernant la protection des données personnelles dans le processus pénal. En ce sens, les recommandations de la loi Ferenda ont été théoriquement étayées, ainsi que des propositions pour l'établissement de bonnes pratiques pour l'interprétation et l'application des garanties procédurales pénales visant cet aspect important de la vie privée.

La signification théorique réside, d'une part, dans la systématisation des travaux sur le terrain et des lois en vigueur tant dans le pays qu'à l'étranger, avec la mise en évidence des idées les plus importantes qui se réfèrent à l'objet d'étude. Dans le même temps, la recherche s'est imposée en analysant les aspects controversés et en formulant ses propres idées concernant le traitement et la protection des données personnelles en général et dans le processus pénal en particulier. L'étude réalisée dans le document permet d'établir les orientations et les tendances de la politique procédurale pénale promue en République de Moldova et en Roumanie dans le sens de la garantie et de la réalisation du droit à la protection des données personnelles.

La valeur applicative de l'œuvre. Les aspects pratiques de la protection des données à caractère personnel dans le cadre de la procédure pénale ont été abordés afin de mettre en évidence les difficultés techniques et procédurales rencontrées par les organes répressifs. Les conclusions avec les propositions apportées peuvent être un soutien à la fois pour les personnes et les organes chargés de l'application des règles procédurales - pénales, en tant qu'opérateurs de données personnelles, ainsi que pour les personnes participant au processus, quelle que soit la qualité procédurale. La mise en exergue des principes directeurs de la protection des données personnelles peut être d'une réelle utilité non seulement dans les poursuites pénales et dans la phase de jugement, mais aussi dans la formation des spécialistes dans le domaine de référence. En développant la thèse, en interprétant les règles en vigueur, en argumentant les propositions de modification de certaines règles du CPP, il est possible d'obtenir une plus grande confiance dans l'acte judiciaire.

Mise en œuvre des résultats scientifiques. Les recherches entreprises sont susceptibles de contribuer à la protection effective du droit à la vie privée en général et d'assurer la protection des données personnelles dans la pratique de l'application des règles de procédure pénale. Les résultats de l'étude ont été reflétés par l'auteur dans les articles publiés dans divers magazines, recueils d'articles. Les thèses abordées dans l'ouvrage ont été présentées et débattues dans une série de colloques nationaux et internationaux (17), publiés dans 21 ouvrages scientifiques, présentent un intérêt professionnel pour les praticiens (enquêteurs, officiers de poursuite pénale, procureurs et juges) étant utiles et pour la formation de spécialistes dans le domaine de référence.

LISTA ABREVIERILOR

AAIJ	- Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești
alin.	- Alineat
ANRC	- Autoritatea Națională de Reglementare în Comunicații
ANSPDCP	- Autoritatea Națională de Supraveghere a Datelor cu Caracter Personal
APTI	- Asociația pentru Tehnologie și Internet
art.	- articolul
c.	- contra
cap.	- capitolul
C.c.	- Codul civil
CE	- Consiliul Europei
CCROM	- Curtea Constituțională a României
CCRM	- Curtea Constituțională a Republicii Moldova
CEDO	- Convenția Europeană pentru Drepturile Omului
CEPD	- Comitetul European pentru Protecția Datelor
CIN	- Cadavru cu identitate necunoscută
CJUE	- Curtea de Justiție a Uniunii Europene
CNPDCP	- Centrul Național de Protecție a Datelor cu Caracter Personal
CoE	- Convenția Europeană
CoJ	- Curtea de Justiție a Comunităților Europene
CP RM	- Codul Penal al Republicii Moldova
CPP RM	- Codul de procedură penală al Republicii Moldova
CPP ROM	- Codul de procedură penală al României
CRJM	- Centrul de Resurse Juridice din Moldova
CSM	- Consiliul Superior al Magistraturii
CtEDO	- Curtea Europeană a Drepturilor Omului
DNA	- Direcția Națională Anticorupție
DPIA	- Data Protection Impact Assessment
DUDO	- Declarația Universală a Drepturilor Omului
Ed.	- Editură
et.al.	- și alții
etc.	- etcetera
ex.	- exemplu
GDRP	-Regulamentul UE 2016/679 din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice înceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date
IDNP	- Numărul de identificare al persoanei din Republica Moldova
lit.	- litera
M.Of.	- Monitorul Oficial
MAI RM	- Ministerul Afacerilor Interne din Republica Moldova
nr.	- număr
op.cit.	- opera citată
p.	- pagină
pct.	- punctul
ROM	- România
RM	- Republica Moldova
TFUE	- Tratat privind Funcționarea Uniunii Europene
TUE	- Tratat privind Uniunea Europeană
UE	- Uniunea Europeană
vol.	- volumul

INTRODUCERE

Actualitatea temei cercetate este dictată de intrarea în vigoare a Regulamentului UE 679/2016 privind protecţia persoanelor fizice în ceea ce priveste prelucrarea datelor cu caracter personal şi libera circulaţie a acestor date, precum și a Directivei UE 680/2016, privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor, privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Deciziei-cadru nr. 977/2008/JAI a Consiliului, dar și a faptului că nu a existat şi nu există o analiză în Republica Moldova și România a protecţiei datelor cu caracter personal în procesul penal. În acest sens, subiectul tezei, protecția datelor cu caracter personal în procesul penal, este dezbătut în aplicarea procedurii penale din Republica Moldova în similitudine cu cea a aplicării ei în România.

În procesul penal al celor 2 țări ne confruntăm cu probleme pe care, după acest studiu complex, cum sunt de exemplu a modului de înaintare a soluţiilor, de culegere a datelor, de stocare a datelor obținute privind săvârşirea de infracţiuni, a datelor obținute ca urmare a aplicării măsurii controlului judiciar şi a măsurilor de siguranţă, datele din condamnările penale, respectiv datele privind informaţiile obţinute în faza de urmarire penală şi de judecată, le cunoaştem, respectiv divulgarea neautorizată a datelor cu caracter personal precum și modificările propuse tocmai pentru asigurarea protecţiei datelor cu caracter personal şi funcţionarea în condiţii normale şi legale a instituţiilor în procedura din faza de urmarire penală şi de judecată odată cu aplicarea normelor CPP.

Republica Moldova și România nu au o istorie lungă cu privire la confidențialitate și protecția datelor cu caracter personal. Prima referire la dreptul la viață privată apare în Constituţia Republicii Moldova din 12 august 1994 unde art.28 privește Dreptul la inviolabilitatea vieţii intime, familiale şi private, iar la art.4 „drepturile şi libertăţile omului se aplică în concordanţă cu DUDO, cu pactele şi cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte”. În acest sens menționăm despre legătura dintre Constituție și CPP că este esențială și obligatorie „deoarece la baza oricărei ramuri de drept stau normele juridice constituționale”[1].

În Republica Moldova sunt aplicabile dispoziţiile din Legea 133 din 08 iulie 2011, scopul acesteia fiind asigurarea protecţiei drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale persoanei fizice în ceea ce priveşte prelucrarea datelor cu caracter personal, în special a dreptului la inviolabilitatea vieţii intime, familiale şi private.

[1] Neagu I., Damaschin M. *Tratat de procedură penală.Partea generală.* Ediția a III-a, revizuită și adăugită, București, Editura Universul Juridic, 2020, p.52.

În România, deși înainte de 1989, dreptul la confidențialitate era recunoscut drept un drept fundamental al omului, acesta a fost frecvent încălcat, în special prin intruziunea Securității. Căutările fără garanție, cu sau fără un motiv, rechiziționarea bunurilor personale, jurnale sau note doar pentru că ar conține opinii critice față de regimul aflat la putere, interceptarea și controlul corespondenței și apelurilor telefonice au fost practici uzuale.Schimbări majore în acest domeniu apar în România abia după revoluția din decembrie 1989. Prima referire la dreptul la viață privată apare și aici în Constituția adoptată în 1991. Deși Instituția Avocatului Poporului a fost creată de Constituție în 1991, practic și-a început activitatea doar în 1997 și a tratat câteva cazuri legate de dreptul la confidențialitate.

Regulamentul UE 679/2016 privind protecția datelor, care se aplică în România începând cu 25 mai 2018, oferă un cadru legal actualizat, bazat pe responsabilitatea pentru protecția datelor.Acesta urmărește crearea unui cadru unitar privind protecția datelor cu caracter personal a cetățenilor UE, oferindu-le mai multe drepturi și facilități de control decât au avut anterior asupra propriilor date și, prin urmare, mai multe obligații și responsabilități pentru organizațiile care gestionează datele. Există în principal două aspecte ale regulamentului: protejarea drepturilor persoanelor vizate și confidențialitatea datelor acestora. Ambele aspecte au implicații tehnologice.

În conformitate cu Regulamentul general privind protecția datelor[1], „datele cu caracter personal” includ orice date care pot fi utilizate pentru a identifica o persoană. Definiția include informații generice, mentale, culturale, economice sau sociale, pe lângă cele considerate în mod tradițional ca fiind informații identificabile. Pentru a face față complexității tipurilor de amenințări cu privire la securitatea informațiilor și deoarece securitatea informațiilor este permanentă, trebuie să se stabilească, să implementeze și să se mențină un sistem de management al securității informațiilor, axat pe cele trei concepte de informații: securitate/ confidențialitate, integritate și disponibilitate.

Regulamentul UE 679/2016 este un mare pas înainte în legislația protecției datelor cu caracter personal. Prin înlocuirea Directivei 95/46/C.E. s-a asigurat un cadrul legislativ uniform pe tot teritoriul UE și nu numai, considerat mai puțin vulnerabil la interpretările statelor membre. Aduce beneficii clare prin faptul că subliniază importanța păstrării unui acces limitat la datele personale, precum și importanța datelor personale în păstrarea integrității personale și a libertăților fundamentale. Datele cu caracter personal, deși au și au avut un potențial economic fabulos, au putut fi exploatate prea ușor, motiv pentru care UE a dorit să prevină eventualele

[1] *Regulamentul UE 2016/679 din 27 aprilie 2016,* cap. I, art.4, pct.1. [Citat 02.05.2020] Disponibil: https://www.dataprotection.ro/servlet/ViewDocument?id=1262sau Directiva 95/46/CE din 24 oct.1995, cap. I, art.2, lit.a, Disponibil: https://www.dataprotection.ro/servlet/ViewDocument?id=44

abuzuri prin stabilirea unui cadru legislativ mai restrictiv. Mulți procesatori de date au fost nevoiți să își revizuiască politicile de colectare a consimțământului și, astfel, utilizatorii au avut mai mult control asupra datelor lor personale.

S-a creat astfel posibilitatea pe de o parte a cetățenilor de a verifica modul în care sunt colectate și folosite datele personale, iar pe de altă parte a autorităților de a controla și preveni utilizarea acestora (le considerăm de apărare pentru buna funcționare în cadrul activităților de urmărire penală).

În timp ce Regulamentul UE 679/2016 înlocuiește Directiva nr. 46/1995/CE, prelucrarea datelor pe segmentul prevenirii infracțiunilor, urmăririi penale și executării sancțiunilor penale este cuprinsă în Directiva nr. 680/2016 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor, privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Deciziei-cadru nr. 977/2008/JAI a Consiliului, în vigoare din mai 2016, care are ca și obiect de reglementare protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și privind libera circulație a acestor date. Art.4, pct.2 din Directivă definește în acest sens prelucrarea care, „înseamnă orice operațiune sau set de operațiuni efectuate asupra datelor cu caracter personal”[1] și termenii acestor operațiuni, cum ar fi „colectarea, înregistrarea, organizarea, structurarea, stocarea, adaptarea sau modificarea, extragerea, consultarea, utilizarea, divulgarea prin transmitere, diseminarea sau punerea la dispoziție în orice alt mod, alinierea sau combinarea, resstricționarea, ștergerea sau distrugerea”[2].

Prevederile Directivei 680/2016 trebuiau transpuse în legislațiile naționale în termen de doi ani de la intrarea în vigoare a acesteia. În România s-a implementat prin Legea nr. 363/2018 ce a intrat în vigoare la data de 7 ianuarie 2019.

Legea 363/2018 stabilește un set de reguli privind prelucrarea datelor cu caracter personal ce trebuiesc urmate în toate stadiile proceselor penale și aplicabile tuturor autorităților implicate în prevenirea, depistarea, investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor, precum și în executarea sancțiunilor penale. Astfel de reguli se aplică poliției, parchetelor și instanțelor .

[1] *Directiva UE 2016/680 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale și combaterii infracțiunilor sau al executării pedepselor, măsurilor educative și de siguranță, precum și privind libera circulație a acestor date.* [Citat 04.03.2023] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri= CELEX: 32016L0680&from=RO

[2] *Ibidem.*

Încadrarea temei în preocupările internaționale, naționale și zonale. În reglementările internaționale, dreptul fundamental la protejarea datelor cu caracter personal se întemeiază pe articolul 8 din Convenţia europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale[1] şi pe articolul 8 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene[2].

Art. 8 alin. (1) din Carta drepturilor fundamentale a UE și art. 16 alin. (1) din Tratatul privind funcționarea UE[3], prevăd „dreptul oricărei persoane la protecția datelor cu caracter personal care o privesc" iar art.8 CEDO prevede „de a proteja individul de ingerința arbitrară a autorităților publice". Aplicabilă procesului penal, ca o primă concluzie, tema se încadrează în cadrul preocupărilor internaționale.

Art. 12 din Declarația Universală a Drepturilor Omului[4] (DUDO) din 10 decembrie 1948 a Organizațiilor Națiunilor Unite (ONU) privind respectarea vieții private și de familie a prevăzut pentru prima oară „dreptul de a proteja sfera privată a unei persoane fizice împotriva intruziunii din partea altora, în special din partea statului". „Acest tratat internațional, care marchează începutul erei drepturilor"[5] „reprezintă un garant privind respectarea vieții familiale și a dreptului individului la viața privată"[6]. Declarația a influențat dezvoltarea în Europa a altor instrumente pentru drepturile omului.

Chiar dacă în iulie 1999, în cadrul Consiliului European de la Köln s-a hotărât elaborarea Cartei Europene a Drepturilor Fundamentale, în cadrul Consiliului European de la Nisa, în perioada 7-12 decembrie 1999 s-a proclamat acestă Cartă care „servea doar drept criteriu de orientare pentru existența și nivelul de protecție a drepturilor fundamentale ale cetățenilor din comunitate împotriva actelor și măsurilor instituțiilor"[7], iar din 2007 „a fost transformată în noua Cartă a drepturilor fundamentale cu un text având obligativitate juridică"[8], ca urmare a semnării deciziei în cadrul Tratatului de la Lisabona. Uniunea Europeană avea de la această data un

---

[1] *Convenţia europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale nr. 1950*, adoptată la Roma la 4 noiembrie 1950. A intrat în vigoare la 3 septembrie 1953.

[2] *Carta Drepturilor fundamentale a Uniunii Europene* (2010/C 83/02). În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, C 83/389, 30.3.2010.

[3] *Art. 16 alin. (1) din Tratatul privind funcționarea UE.* [Citat 12.10.2022] Disponibil: eur-lex.europa.eu> re…PDF

[4] Organizația Națiunilor Unite(ONU), Declarația Universală a Drepturilor Omului (DUDO) din 10 decembrie 1948, În: *Manualul de legislație Europeană privind protecția datelor*. Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene. 2014. p.14.

[5] Babonea Ghe., et.al. *Dreptul libertăților fundamentale*, București, Editura Fundației România de Mâine, 2008,p.17.

[6] Carey Peter, *Data Protection: A practical Guide to UK and EU Law*, 2009, Oxford, University Press, p.37-42, În: Bărbat V., Bârloiu M., Dragomirescu D. *Libertatea individuală, viața intimă și protecția oferită într-o europă a contrastelor*, În:„Protecția datelor cu caracter personal", de Irina Alexe, Nicolae Dragoș Ploeșteanu, Daniel-Mihail Șandru, București, Editura Universitară, 2017, p.261.

[7] Gornig G., Rusu I.E. *Dreptul Uniunii Europene*, București, Editura C.H.Beck. 2007, p.171-172.

[8] Rusu I.E., Gornig G. *Dreptul Uniunii Europene*. Ediția a 3-a. revăzută și adăugită,București, Editura C.H.Beck. 2009. p.219-220.

catalog obligatoriu din punct de vedere juridic privind drepturile fundamentale ale Uniunii. În literatura de specialitate se prevede de la această data „să nu se aducă atingeri și limitări drepturilor omului și libertăților fundamentale”[1], din care face parte și dreptul la viața privată.

Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene[2] conține un preambul și 54 de articole împărțite în șapte titluri, „menit să întărească drepturile care rezultă din tradițiile constituționale și din obligațiile internaționale asumate de state”[3], cum este Titlul II, intitulat Libertățile care la art.7 prevede respectarea vieții private și de familie. Și literatura de specialitate recunoaște cetățeanului dreptul „de a dispune de un nivel minim de protecție a drepturilor fundamentale, respectiv și a protecției datelor cu caracter personal”[4].

În conformitate cu art.2 din Regulamentul (CE) nr.45/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 decembrie 2000 și art.3 din Directiva (UE) 2016/680 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016, ,,date cu caracter personal” au acceeași definiție, și care reprezintă „orice informație referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă”[5]. Definiția nu a avut nevoie în timp de ajustări pe care noua Directivă a UE 680/2016 a produs-o ca urmare a noii reglementări.

În strictă corespundere cu prevederile menționate, în aplicarea legislației de protejare a datelor în procedura penală, în cazul în care ,,regulile sunt clare”, prevederile din Recomandarea Rec (2002)2 a Comitetului Miniştrilor către statele membre privind accesul la documentele publice, sunt asupra faptului că „permit publicului să-şi formeze o imagine adecvată şi o opinie critică privind starea societăţii în care trăieşte şi a autorităţilor care îl guvernează”[6].

Chiar dacă în Republica Moldova şi România și cadrul legal de protecție a datelor cu caracter personal se aplică în procesul penal, neajunsurile cu privire la aplicarea acestei legislații fac ca, pe lângă încadrarea temei în preocupările internationale, aceasta se află și se găsește și în preocupările naționale și zonale din România și Republica Moldova, unde „expresia drepturilor

[1] Bîrsan C. *Convenția europeană a drepturilor omului*, Bucureşti, Editura C.H. Beck, 2006, p. 626.
[2] *Constituția României, Convenția Europeană a drepturilor omului, Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene*, București,Editura Rosetti Internațional, 2018, p.133-183.
[3] Fábián G. *Dreptul instituțuional al Uniunii Europene*, București, Editura Hamangiu, 2012, p.88.
[4] Tănăsescu E.S. *Carta drepturilor fundamentale a UE: avantajele şi efectele ei pentru cetăţenii europeni*, În: Revista Română de Drept Comunitar, nr. 4/2010, p.18.
[5] Regulamentul (CE) nr.45/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 decembrie 2000 privind protecția persoanelor fizice cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile și organele comunitare și privind libera circulație a acestor date. [Citat 12.10.2022] Disponibil: http://www.anc.edu.ro/wp-content/uploads/2020/04/CELEX_32001R0045_RO_TXT.pdf
[6] Recomandarea (2002)2 a Comitetului de Miniştri către Statele membre privind accesul la documentele publice. Adoptată de Comitetul Miniştrilor la 21 februarie 2002, cu ocazia celei de-a 784-a reuniuni a Delegaţilor Miniştrilor, [Citat 11.10.2022] Disponibil: pdf.usaid.gov/pdf_docs/Pnadf412.pdf

omului semnifică drepturile ființelor umane cărora le sunt recunoscute drepturile lor naturale ca drepturi inalienabile”[1], din care face parte și protecția datelor cu caracter personal.

Scopul lucrării este axat pe realizarea unei cercetări complexe a legislației, doctrinei și a jurisprudenței în domeniu privind protecţia datelor cu caracter personal în procesul penal al Republicii Moldova şi României, având drept finalitate evaluarea oprtunității de desăvârșire a cadrului legal și de instituire a bunelor practici în acest domeniu.

Pentru atingerea scopului ne-am propus a fi realizate următoarele **obiective**:

- constatarea oportunităţii de studiu a subiectului tezei de doctorat;

- determinarea lucrărilor ştiinţifice publicate, cu privire la tema tezei ce formează nu numai doctrina penală autohtonă şi cea străină;

- identificarea similitudinilor și diferențelor în procedurile penale a Republicii Moldova şi a României privite prin prisma protecţiei datelor cu caracter personal;

- elucidarea conținutului noţiunii „date cu caracter personal”;

- identificarea normelor legislative care ar admite încălcarea confidențialității datelor în cadrul procesului penal din România și Republica Moldova;

- clarificarea particularităților specifice și a modului de protejare a datelor cu caracter personal în procesul penal;

- elucidarea consecințelor încălcării și divulgării datelor cu caracter personal ca urmare a desfășurării procesului penal, a modalităților și limitelor de aplicare;

- argumentare concluziilor generale și formularea de recomandări cu caracter de *lege ferenda* care vizează perfecționarea normelor procesual-penale care garantează protejarea datelor cu caracter personal pentru Republica Moldova şi România, astfel încât să corespundă exigenţelor de calitate.

Ipoteza de cercetare. este bazată pe legislația de protecție a datelor cu caracter personal în procedura penală din România și Republica Moldova care implică necesitatea analizei în vederea stabilirii normelor de aplicare, absolut necesare în vederea aplicării corecte a acesteia în cadrul procedurii penale.

Perspectivele europene ale Republicii Moldova sunt într-o dependență de asigurare a drepturilor omului în general și ajustarea normelor de protecție a datelor cu caracter personal în particular. Acestea vor spori dacă: va fi ajustat cadrul legal cu noua legislație de protecție a datelor cu caracter personal, Regulamentul UE 679/2016 și Directiva UE 680/2016; vor fi create instituții de implementare a normelor de aplicare în cadrul procesului penal a noului cadru; va fi

[1] Frunze I., Mihalaș V. *Evoluția conceptului de protecție juridică a drepturilor omului, prezentare în cadrul International Scientific Conference* - „Promotion of Social and Econimic Values in the Context of European Integration”, 12-13 decembrie 2019, în cadrul University of European Studies of Moldova, Chișinău, p.107.

desemnat câte un responsabil de protecție a datelor la fiecare instituție în cadrul cărora se desfășoară activități a procesului penal, care să aibe ca și responsabilitate identificarea și stabilirea de măsuri care să conducă la protejarea datele.

În România, protejarea datelor în procesul penal va spori dacă responsabilul cu protecția datelor, desemnat în fiecare instituție în acest scop, identifică neajunsurile prevăzute de CPP și stabilește măsurile în cadrul instituției, care conduc la protejarea datelor, pe care să le transmită întregului personal ca reguli de urmat.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese.

Metodele cercetării științifice au inclus pentru realizarea obiectivelor trasate un complex de metode teoretice și empirice, prin studierea lucrărilor şi publicaţiilor științifice de specialitate, a cadrului normativ relevant autohton și de peste hotare, inclusiv din zona UE, şi valorificarea cunostinţelor, deprinderilor şi experienţelor privind utilizarea datelor cu caracter personal. Totodată, în procesul de studiu au fost reliefate şi unele exemple menţionate în publicaţiile studiate și cauze din jurisprudența CtEDO și CJUE, tocmai pentru observarea diferitelor încălcări ale vieţii private şi înţelegerii nevoii actuale cu care se confruntă statele.

Au fost aplicate la analiza tezei o serie de metode specifice şi consacrate cercetării juridice, precum:

- metoda istorică pe care am abordat-o în cercetare a fost din punct de vedere al evoluţiei şi dezvoltării necesităţii de implementare de noi norme în ceea ce priveşte protecţia datelor cu caracter personal; s-au impus totodată clarificările nevoii societăţii de reglementare a unui nou cadru legislativ în care au fost studiate originile, legislaţia existentă până la aplicarea noului cadru legislativ, publicaţiile existente, urmărindu-se astfel evoluţia acestora;

- metoda logică, în interpretarea legii, fiind utilizatăt atât tehnica inducţiei (prin studierea legilor în vigoare, a acordurilor, a publicaţiilor autohtone şi a ţărilor învecinate, precum şi a practicii desfăşurate în urmă şi în prezent) cât şi tehnica deducţiei (în înţelesul raţionamentului deductiv am pornit de la înțelesul general al protecţiei datelor cu caracter personal şi în special în procesul penal) în urma clarificării situaţiei actuale prin documentare proprie, a normelor care încalcă datele cu caracter personal în procesul penal;

- metoda analitică a permis o analiză a legilor în vigoare, a publicaţiilor referitor la protecţia datelor cu caracter personal, analiza dezvoltării tehnologiilor informaţionale şi a societăţii a scos la iveală nevoia rapidă de elaborare a noului cadru legislativ. S-a recurs la o cunoaştere sistematizată şi nu spontană a problematicii privind protecţia datelor cu caracter personal în procesul penal, în vederea identificării tuturor căilor de urmat. Analiza astfel

desfăşurată a condus la clarificarea realităţii actuale şi necesităţii de perfecţinare a normelor în vederea asigurării protecţiei datelor cu caracter personal în procesul penal;

- metoda comparativă a permis analiza şi compararea datele obţinute în urma studiului a legislaţiei şi jurisprudenţei din alte state, în principal din Republica Moldova cât şi din România, fiind indentificate bunele practici demne de urmat în asigurarea calităţii legii şi mai ales a practicii de aplicare a acesteia;

- metoda cercetării sociologice a oferit posibilitatea de a cunoaşte materia abordată din perspectiva relaţiilor sociale dintre cetăţeni, precum şi a relaţiilor care există între cetăţeni şi societate, dintre cetăţeni şi organele judiciare.

- metodologia de cercetare științifică poate fi considerată ca fiind şi practică, datorită metodei empirice aplicată, întrucât documentarea personală, a situaţiilor punctuale de identificare a nerespectării protecţiei datelor cu caracter personal, potrivit noului cadru legislativ, a fost îmbinată cu aspecte din jurispridenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului, a Curţii Constituţionale, precum şi a jurisprudenţei instanţelor naţionale, a adus plus valoare studiului realizat, deoarece a pus în aspecte contorversate din practica de aplicare a normelor care asigură protecţia datelor cu caracter personal.

Semnificaţia studiului. O atenție deosebită a fost acordată racordării prevederilor CPP cu noul cadru legislativ, Directiva 680/2016 a Parlamentului European şi a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecţia persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritaţile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a infracţiunilor sau al executării pedepselor şi privind libera circulaţie a acestor date şi de abrogare a Deciziei-cadru 2008/977/JAI a Consiliului şi Regulamentul general 2016/679 UE al Parlamentului European şi al Consiliului privind protecţia persoanelor fizice în ceea ce priveste prelucrarea datelor cu caracter personal şi libera circulaţie a acestor date şi de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulament General privind Protecţia Datelor), întrucât au adus îmbunătăţiri cu privire la normele de reglementare a acestui domeniu.

Rezultatele aşteptate reprezintă îndeplinirea obiectivelor şi oferirea răspunsurilor la întrebările de cercetare. Ne aşteptăm ca rezultatul cercetării elaboros, bine structurat, să poată fi folosit atât în activitatea de urmarire penală cât şi în faza de judecată, dar şi la pregătirea specialiştilor în domeniul de referinţă. Menţionăm faptul că rezultatul cercetării a urmărit crearea și aplicarea normelor de asigurare a protecţiei datelor cu caracter personal în cadrul procesului penal. Prin elaborarea tezei, a normelor, a propunerilor de aplicare, de introducere, de modificare a art. din CPP etc., se urmărește a se obține și o mai mare încredere în actul de justiție prin aplicarea și protejarea datelor cu caracter personal în cadrul procesului penal.

Semnificația teoretică şi valoarea aplicativă a lucrării: o reprezintă, pe de o parte, în sistematizarea lucrărilor din domeniu și a legilor în vigoare atât din țară cât și de peste hotare, cu scoaterea în evidență a celor mai importante idei care se referă la obiectul de studiu dar, totodată, și o încercare de analiză a aspectele pozitive și criticabile ale acestora, formularea unor idei proprii referitoare la prelucrarea și protecția datelor cu caracter personal în general cât și în procesul penal în special. Pe de altă parte, au fost abordate aspecte practice ale protecției datelor cu caracter personal în procesul penal în scopul reliefării particularităților acestuia în practică, organelor de drept. Studiul realizat în lucrare permite a se stabili direcțiile şi tendințele politicii procesual-penale promovate în Republica Moldova şi România pe linia asigurării și realizării dreptului la protecția datelor cu caracter personal.

Implementarea rezultatelor științifice: ne asteptăm ca rezultatele cercetării să poată fi folosite atât de către practicieni (polițiști, procurori şi judecători) cât şi la pregătirea specialiştilor în domeniul de referință. Rezultatele obținute au fost publicate în 21 lucrări științifice și prezentate și discutate în 17 conferițe științifico-practice naționale și internaționale.

Teza evidenţiază actualitatea și importanța de cercetare, încadrarea temei în preocupările internaționale, naționale și zonale, scopul și obiectivele, ipoteza de cercetare, semnificația teoretică şi valoarea aplicativă a lucrării, noutatea științifică a rezultatelor obținute, a publicaţiilor şi legilor în vigoare, caracterul aplicativ și aprobarea și implementarea rezultatelor științifice.

Sumarul capitolelor tezei de doctorat.

În cadrul ***Capitolului I*** „**ANALIZA PUBLICAȚIILOR PRIVIND PROTECTIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL**” s-a analizat situația științifică în domeniu și astfel am constatat faptul că lucrările studiate în România, în Republica Moldova, au abordat protecţia datelor cu caracter personal „în general” nu şi în cadrul procesului penal, ca urmare, s-a recurs la culegerea tezelor pertinente, indiferent de lucrările sau publicaţiile în care acestea au fost expuse şi a legilor în vigoare. Astfel, s-a desfăşurat o analiză a publicaţiilor autorilor care au documentat ştiinţific protecţia datelor cu caracter personal, publicații din Republica Moldova, România, întrucât există o strânsă legătură a protecției datelor cu caracter personal în general cu cea a aplicării acesteia și în procedura penală, dar și din alte state. Publicații în domeniu cu referire la tema tezei, au fost dezbătute, analizate și prezentate științific pentru legislația din Franța. Au fost astfel analizate publicaţiile autorilor Adrian Roșa, Constantin Lazari și Constantin Lazari, Bogdan Manolea, Sergiu Bozianu, Sârcu Diana și Rusu Valentin, Gheorghe Avornic şi Veronica Mocanu, Natalia Rusu, Valeriu Băeşu, Alexandru Țărnă, Natalia Suceveanu, Aricov Gheorghii, Tatiana Vizdoagă, Nicolae Oboroceanu, Adriana Eșanu, Gabriela Alexandra Filip, Radu Carp și

Simona Șandru, Gabriela Zanfir, Ion Craiovan, Daniel-Mihail Șandru și Irina Alexe, Irina Alexe și Constantin Mihai Banu, Grigore Gr. Theodoru și Ioan-Paul Chiș, Maria Năstase Georgescu, Jérôme Deroulez, Vera Jourová, Malika Ongaro, Nadege Rispoli, Domnița Vizdoagă.

Analiza publicațiilor evidențiază astfel actualitatea și importanța de cercetare a protecției datelor cu caracter personal în procesul penal, noutatea științifică de cercetare care lipsește și care este dezbătută în celelalte capitole ale prezentei teze, caracterul aplicativ al publicaţiilor ştiinţifice în aplicarea prin identificarea problematicii protecției datelor cu caracter personal în procesul penal. Totodată, specificul principalelor enunțuri ale datelor cu caracter personal prevăzute de autori vin în întâmpinarea protecției datelor cu caracter personal pe care-l dezbatem în procesul penal. Și nu numai, s-au analizat pe lângă publicațiile științifice, legile și Constitițiile din Republica Moldova și România care apără și fundamentează legislația de protecție a datelor cu caracter personal.

Capitolului II „**CONCEPTUL DATELOR CU CARACTER PERSONAL**” s-a încadrat, ca o punte de legătură între analiza publicațiilor prevăzute în capitolul I și necesitatea de analiză care s-a desfășurat asupra protecției datelor cu caracter personal în faza urmăririi penale și în faza de judecată prevăzute în celelalte capitole, dreptul la viață privată și standardele cu privire la protecția datelor cu caracter personal și dezvoltarea cadrului legal privind protecția datelor cu caracter personal în Republica Moldova și România. În sens analitic s-a plecat și definit viața privată exprimată de numeroși autori în diferite etape și chiar dacă prevederea este prevăzută și ocrotită de Constituția Republicii Moldova și a României, viața privată este asimilată cu intimitatea, iar dreptul referitor la respectarea vieţii private şi familiale trebuie să urmărească și să apere individul împotriva oricărei ingerinţe arbitrare a puterii publice, inclusiv și în cadrul procesului penal. În acest sens, în reglementarea atingerilor aduse vieții private este prezentat art.46 din Legea nr 133 din 15.11.2018, ce privește modernizarea Codului civil al Republicii Moldova, aspecte care au fost analizate și în aplicarea procedurii penale în capitolele 3 și 4 a prezentei teze, ce au avut ca scop înțelegerea modului de respectare și protejare a datelor cu caracter personal părților în procesul penal.

Referitor la aspecte ce țin de viața privată s-au exemplificat 2 Decizii a Curții Constituționale a României care au avut un ecou în societate în România: Decizia nr. 440 din 8 iulie 2014 privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor Legii nr. 82/2012 privind păstrarea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice disponibile public, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter

personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice, și Decizia nr. 1.258 din 8 octombrie 2009.

Totodată, a fost examinată Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova nr.22 din 06 august 2020 în dosarul nr. 18g/2020 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art.226[16] alin. (11) din Codul fiscal al Republicii Moldova.

În sprijinul nevoii de protejare a vieții private s-au invocat unele cauze în care a fost încălcată viața privată, din jurisprudența CtEDO, respectiv: *Cauza Bruggeman și Scheuten c. Federal Republic Genmany* din 12.07.1977; *Cauza Căşuneanu c. României***,** (Hotărârea din 16 aprilie 2013nr. 22018/10); *Cauza Bédat c. Elveţiei*, (Hotărârea CtEDO din 29 martie 2016); *Cauza Ben Faiza c. Franței,* (Hotărârea CtEDO din 8 februarie 2018); *Cauza Bruneu c. Franței*, (Hotărârea CtEDdin 18 septembrie 2014); *Cauza O S. și Merper c. Marii Britanii*, (Hotărârea CtEDO din 4 decembrie 2008); *Cauza X c. Republica Moldova*, (Hotărârea CtEDO din 30 noiembrie 2021).

De asemenea, putem spune în cadrul analizei efectuate și la această etapă, esențial pentru respectarea vieții private, jurisprudența CJUE și CEDO a contribuit, contribuie și servește ca punct de reper în aplicarea legislației din Republica Moldova și a României.

În cadrul ***Capitolului III*** „**GARANȚII DE PROTECȚIE A DATELOR CU CARACTER PERSONAL ÎN FAZA URMĂRIRII PENALE**” confidențialitatea datelor cu caracter personal este evidențiată în mod expres și demonstrată nevoia acesteia. Dreptul procesual penal trebuie să fie îndrumătorul legal și obligatoriu al respectării și protejării datelor cu caracter personal participanților la procesul penal iar „stabilirea garanțiilor procesuale pentru buna realizare a drepturilor participanților la procesul penal sunt sarcini tocmai a dreptului procesual penal”[1]. În acest sens, perfecționarea sistemului juridic până la stabilirea normelor de protecție a datelor cu caracter personal părților în procesul penal devine astfel evidentă. Organele de urmărire penale trebuie să țină cont în vederea garantării confidențialității de aplicare a legii de principiile prevăzute de noul și vechiul Regulament de protecție a datelor cu caracter personal întrucât sunt cele care colectează, prelucrează, stochează și folosesc date cu caracter personal potrivit competențelor, organe care trebuie să se asigure că se respectă cumulativ toate cele 7 principii și numai atunci putem vorbi de confidențialitatea urmăririi penale ca garanție de protecție a datelor cu caracter personal. Aspecte care au fost analizate și argumentate.

Nevoia de argumentare a conținuturilor art.211, 212, 254 CPP RM a dus la concluzia că trebuie să se ia toate măsurile privind confidențialitatea și protejarea datelor cu caracter personal

[1] Neagu I. (coordonator), Damaschin M., Iugan A.V. *Drept procesual penal. Partea generală,* București, Editura Universul Juridic, 2018, p.278.

de către organul de urmărire penală din momentul identificării acestora, ridicării, stocării, *sarcina responsabilității și concentrarea asupra protejării datelor cu caracter personal trebuie să revină în sarcina și obligația celui care le-a obținut* și s-a reiterat „obligația procurorilor de a păstra confidențialitatea datelor cu caracter personal în posesia cărora au intrat ca urmare a desfășurării activității profesionale, specificând că operatorii și terții care au acees la datele cu caracter personal sunt obligați să asigure confidențialitatea acestor date. În acest sent a fost exemplificată cauza *Brisc c. România,* (Hotărârea CtEDO din 11.12.2018), care ne-a condus la concluzia de responsabilitate a organelor de urmărire penală cu privire la protejarea și nedivulgarea datelor cu caracter personal/a informațiilor, care pot duce la identificarea persoanelor în cursul urmăririi penale, dar și cauza Gabor Nagy c.Ungariei, (Hotărârea CtEDO din 11 aprilie 2017). Relevantă și prezentată Decizia Curții Constituționale a ROM nr 336 din 30 aprilie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.235, alin.(1) din CPP ROM.

Au fost analizate drepturile și obligațiile părților din CPP, concluzia că la aceste drepturi și obligații nu există prevederea de obligație a confidențialității datelor cu caracter personal, ceea ce ne-a dus la raționamentul nevoii de aplicare a dispozițiilor CPP cu Regulamentul UE 679/2016 și Directiva UE 680/2016. Legislația actuală de protecție a datelor cu caracter personal în procesul penal se întemeiază pe dispozițiile CPP iar legalitatea în aplicarea acestei legislații de protecție a datelor cu caracter personal „*reprezintă, totodată, principala garanție pentru protecția indivizilor, grupurilor și instituțiilor față de potențialele abuzuri care pot leza statul și drepturile indivizilor"*

Referințele legate în jurisprudența CtEDO în materie: *Cauza Banco de Finanzas e Inversiones S.L. c. Spania,* (Hotărârea CtEDO din 27 aprilie 1999); *Cauza Perry c. Marea Britanie,* (Hotărârea CtEDO din17 iulie 2003); *Cauza Gaughran c. Regatului Unit* (HotărâreaCtEDO din 13.02.2020); *Cauza Cemalettin Canli c.Turcia*, (Hotărârea CtEDO din 18 noiembrie 2008); *Cauza DraganPetrović c. Serbiei* (Hotărârea CtEDO din 14.04.2020); *Cauza Juhnke c. Turciei,* (Hotărârea CtEDO din 13 mai 2008), *Cauza Khelili c. Elveţiei*, (Hotărârea CtEDO din 18 octombrie 2011); *Cauza Rotaru c. României*, (Hotărârea CtEDO din 4 mai 2000); *Cauza M.M. c. Regatului Unit,* (Hotărârea CtEDO din 13 noiembrie 2012); *Cauza Sciacca c. Italia,* (Hotărârea CtEDO din 11 ianuarie 2005); *Cauza Popovi c. Bulgariei*, (Hotărârea CtEDO din 09 iunie 2016), au argumentat nevoia de confidențialitate a urmăririi penale.

În urma studiului legat de interferența dintre accesul părților la materialele dosarului și oportunitatea protejării datelor cu caracter personal s-a conturat nevoia aplicării protecției datelor în aplicarea CPP și s-a stabilit și argumentat faptul că limitările trebuie să fie clar definite cu

privire la modul de aplicare și protejare a datelor cu caracter personal. În sensul celor menționate exemplul *Cauzei Jacobus Lorsé c. Olanda*, (Hotărârea din 27 ianuarie 2004, nr.44484/98) contribuie la întărirea și aplicarea aspectelor identificate.

Referitor la modalitatea de încălcare a datelor cu caracter personal în procesul penal, în faza de urmărire penală, dar și a normelor de respectare a legislației de protecție a datelor, s-au dezbătut subiecte ce s-au referit la divulgarea imaginilor video obținute, către mass media, acestea fiind însoțite de date cu caracter personal iar în analiză prin exemplele din jurisprudența CtEDO au fost elucidate și stabilite moduri de rezolvare a respectării protecției datelor; atunci când fotografiile autorilor care conțin și datele cu caracter personal sunt afișate în sediile de poliție, dar și în cazul divulgării imaginilor obținute în momentul efectuării procedeelor probatorii, către mass media, însoțite de date cu caracter personal.

Referinţele legate în jurisprudenţa CtEDO în materie: Cauza *Elena Pop Blaga c. României*, (Hotărârea CtEDO din 10 aprilie 2012); Cauza *Toma c. României*, (Hotărârea CtEDO din 24 februarie 2009); Cauza *Amaradei şi alţii c. României*, (Hotărârea CtEDO din 26.04.2016); *Cauza Khuzhin şi alţii c. Rusiei*, (Hotărârea CtEDO din 23 octombrie 2008); *Cauza Giorgi Nikolaishvili c. Georgiei,* (Hotărârea CtEDO din 13.01.2009); Cauza Batiashvili c. Georgia, (Hotărârea CtEDO din 10.10.2019); *Cauza Apostu c. România*, (Hotărârea CtEDO din 3 februarie 2015); *Cauza Draksas c. Lituaniei*, (Hotărârea CtEDO din 31 iulie 2012); *Cauza Särgava c. Estonia,* (Hotărârea CtEDO din 16 noiembrie 2021).

S-a dezbătut necesitatea proporționalității din punctul de vedere al mai multor autori. În acest sens s-a ajuns la concluzia că „principiul proporţionalităţii trebuie utilizat în toate cazurile când se constată necesitatea unor ingerinţe”[1], iar prelucrarea datelor cu caracter personal reprezintă o ingerință.

Ne punem întrebarea *ce se întâmplă cu datele și informațiile obținute și care conțin date cu caracter personal* în urma efectuării măsurilor speciale de investigație prevăzute în RM și a metodelor speciale de supraveghere sau cercetare din ROM. Astfel spus, în vederea obținerii de probe se poate recurge la: mijloace tehnice, sisteme informaționale, aparate de înregistrare video și audio, de fotografiat și de filmat disponibile, prevăzute de art.132^2 din CPP RM și de art.138-153 din CPP ROM. În mod evident însă, dată fiind natura acestor activități, este nevoie de un echilibru adecvat necesitățile investigative și respectarea drepturilor individuale, în special dreptul la viața privată prin prisma datelor cu caracter personal. Multe dintre instrumentele investigative menționate sunt realizate pe baza unor reguli generale privind căutarea, obținerea,

[1] Covalciuc I. *Măsurile special de investigații autorizate de procuror în procesul penal.* Teză de doctor în drept, Specializarea-Drept procesual penal. Chișinău,2018, p.99. [Citat 20.04.2019] Disponibil: www.cnaa. md/files/ theses/2018/53408/covalciuc_ion_thesis.pdf

stocarea și posibilitatea divulgării unor date cu caracter personal/informații confidențiale, care de regulă se obțin fără ca persoana vizată să fie în cunoștință de cauză și am argumentat de ce obținerea de informații prin aceste măsuri și metode, reprezenta astfel o măsură intruzivă în viața privată, ajungând la concluzia că ceea ce este crucial pentru procedura penală nu este doar posibilitatea de a efectua supraveghere și interceptări într-o etapă proactivă, ci și de a ne asigura că utilizarea acestora este una proporțională inclusiv din perspectiva protecției datelor cu caracter personal.

Am stabilit că datele cu caracter personal părților vătămată și ale martorilor sunt cele mai căutate de către autorii faptelor care au intenții în cauză în acest scop, de influențare/rezolvare a infracțiunilor divulgate sau sesizate de părți vătămate/martori iar ca exemple în acest sens am specificat din jurisprudența instanțelor de judecată.

Am dezbătut garanția protecției datelor cu caracter personal părților vătămate și martorilor care este dată încă din primul moment al urmăririi penale de art.277 din CPP RM, și dispozițiile art.293, alin.(5), din CPP RM ca și garanție a protecției datelor cu caracter personal acordat părților.

În cadrul controlului judiciar al procedurii prejudiciare am vorbim de garanțiile procesuale, precum cea a protecției datelor cu caracter personal, în care rolul este deținut de judecătorul de instrucție în Republica Moldova iar prin similitudine, în România controlul în faza urmăririi penale este deținut de judecătorul de drepturi și libertăți, ca și intituții ce exercită acest control în acestă fază a urmăririi penale.

În cadrul ***Capitolului IV*** **„PROTECȚIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL ÎN FAZA DE JUDECATĂ”** a fost dezbătută publicitatea ședinței de judecată din prisma definiției, a modul de desfășurare și a necesității protecției datelor cu caracter personal, a măsurilor și normelor concrete de respectare în cadrul publicității a protejării datelor cu caracter personal părților, a propunerilor și a modului de desfășurare cu privire la protecția datelor cu caracter personal, argumentând și demonstrând nevoia și modul lor de protejare. Pentru tratarea subiectului au fost analizate, de asemenea, normele pertinente din CPP RM și CPP ROM legate de posibile încălcări și de nerespectare a protejării datelor cu caracter personal părților; Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii din RM care arătau nevoia și care impuneau măsuri a modului cum se aplică în cadrul instanțelor anonimizarea ca mod de depersonalizare a datelor și necesitatea protecție a datelor cu caracter personal, precum și jurisprudența CtEDO în materie.

De asemenea, am expus, în cadrul măsurilor de păstrare a confidențialității și de protecție a părților vătămate și a martorilor în cadrul desfășurării ședințelor de judecată, responsabilitatea

pentru protecția datelor și am argumentat *de ce trebuie să li se ofere părților mai multe drepturi și facilități de control asupra propriilor date și, prin urmare, mai multe obligații și responsabilități pentru instanțele de judecată* care gestionează date în cadrul desfășurării ședințelor de judecată.

Responsabilitatea judecătorului a fost examinată în acest sens, rolul activ al acestuia, sarcinile în aplicarea și protejarea datelor cu caracter personal, măsura evaluării riscului și am analizat atât interpretarea precauției din perspectiva respectării persoanelor în ceea ce privește eventualele încălcări ale drepturilor lor dar și dreptul la confidențialitate în contrapartida înregistrărilor audio și video în cadrul ședințelor de judecată ca un tratament de securitate care este întotdeauna solicitat în ceea ce privește protecția vieții private.

De asemenea, au fost analizate măsurile aplicate de instanțe prin anonimizarea datelor și schimbarea prin simboluri XXX a acestor date; limitele și impunerea de divulgare și informarea măsurilor întreprinse pentru viitor; măsurile prezentate și aplicate în cadrul instanțelor de judecată; decizia instanței de a delibera; secretul deliberării; rezultatul deliberării; solicitările părților privind protecția datelor lor cu caracter personal; pronunțarea încheierii; parte introductivă, partea descriptivă și dispozitivul hotărârii; minuta hotărârii; modul de stabilire a confidențialității datelor obținute de către grefierul de ședință și grefierul arhivar șef; motivarea hotărârii sau înțelegerea instanței cu privire la datele cu caracter personal cunoscute de părți din alte împrejurări ale cauzei.

CAPITOLUL 1. ANALIZA PUBLICAȚIILOR PRIVIND PROTECTIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL

1.1.Analiza lucrărilor la tema tezei publicate în România și Republica Moldova

Plecând de la necesitatea înţelegerii nevoii de elaborare şi implementare în cadrul statal, în procesul penal, a cadrului normativ privind datele cu caracter personal, am considerat necesară o analiză corespunzătoare, chiar dacă nu există publicații sau analize la tema tezei, prin trecerea în revistă a principalelor deziderate cu privire la datele cu caracter personal, expuse atât în lucrările științifice autohtone cât şi în legile în vigoare privind protecţia datelor cu caracter personal, cu care ne-am propus să începem analiza acestui subiect. Deoarece lucrări științifice fundamentale în domeniu nu există în Republica Moldova şi România, s-a recurs la culegerea tezelor pertinente, indiferent de lucrările sau publicaţiile în care acestea au fost expuse.

În Republica Moldova specificațiile autorului Adrian Roşa sunt referitoare la Instrumentul juridic internaţional, respectiv „Convenţia 108" pentru protecţia persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal ce a fost semnată la nivelul Comisiei Europei în 28 ianuarie 1981, reprezentând unul dintre primele instrumente juridice în domeniul datelor personale. Autorul relatează un aspect important la studiul nostru, în sensul că, „aceasta atrage după sine responsabilitate și protejează persoanele fizice de abuzurile care pot apărea la colectarea și prelucrarea datelor"[1]. De asemenea, același autor Adrian Roșa specifică despre tratatul internațional faptul că „interzice prelucrarea unor categorii speciale de date ale persoanei precum: datele cu caracter personal referitoare la sănătate sau la viața sexuală, condamnările penale etc."[2]

Autorii Constantin Lazari și Constantin Lazari au menționat cu privire la aplicarea protecției datelor cu caracter personal în Republica Moldova și au detaliat, în vederea înțelegerii de noi reguli: „indiferent dacă deschidem un cont bancar, dacă creem un cont pe un site (...), transmitem informații vitale, cum ar fi numele, adresa, nr. cardului"[3]. Își punea întrebarea: „Ce se întâmplă cu aceste date?, Ar putea ajunge ele pe mâini rele?, Care sunt drepturile în ceea ce privește înformațiile cu caracter personal?etc."[4]

---

[1] Roşa A. *Protecţia Datelor cu Caracter Personal. Reglementari la nivel internaţional ale domeniului*, În :Tribuna Tânărului Savant, nr. 3(18), septembrie 2010, Chişinău, p.59-60. [Citat 25.11.2018] Disponibil: http:// akademos.asm.md>files

[2] *Ibidem.*

[3] Lazari C. Lazari C. *Aspecte legislative privind Protecţia Datelor cu Caracter Personal*, Institutul de Relaţii Internaţionale din Moldova, Relaţii internaţionale. Plus. În:Revista ştiinţifico-practică nr.2(8) din 2015, p.229. [Citat 15.02.2019] Disponibil: aap.gov.md/files/publicatii/ri+/arhiva/8.pdf

[4] *Ibidem.*

Societatea, cetățenii nu cunosc aceste drepturi, nu au siguranța protejării datelor cu caracter personal în nici un domeniu, nici în cel aplicabil procedurilor penale. Așa cum opina și autorul, menționăm că organele de urmărire penale și instanțele de judecată colectează și gestionează informații cu caracter personal ale părților și „au obligația de a le proteja împotriva abuzurilor și de a respecta anumite drepturi ale deținătorilor datelor care sunt garantate de UE și CoE”[1]. Așa cum conchidem și noi, autorul menționa și relata despre aceste persoane: „au dreptul de a formula plângeri și obține remedii în cazul în care datele lor sunt utilizate abuziv”[2].

În analiza publicațiilor trebuiesc menționate relatările autorului Manolea Bogdan care specifica pentru Republica Moldova: „nivelul nesatisfăcător de protecție a datelor personale pe toate palierele. Fără modificările legislației actuale protecția efectivă a datelor personale rămâne un deziderat pe hârtie”[3]. În plus, autorul consideră obligatorie implicarea mult mai activă din partea celorlalte instituții ale statului care prelucrează date cu caracter personal: „Instituțiile trebuie să-și conștientizeze problemele legate de acest subiect și rolul lor intern în rezolvarea acestora în mod activ”.[4]

În calitate de repere teoretice ale teze au servit şi publicaţiile semnate de Ostavciuc Dinu, care ne-au permis nu numai să ne lansăm în dezbateri teoretice, dar şi să dezvoltăm unele idei promovate de acest autor. „Dreptul la protecția acestor date este o garanție procesuală atât internațională, cât și internă. Protecția datelor cu caracter personal face parte din viața privată a persoanei și, respectiv, este garantată de art. 8 CEDO. Cu toate acestea există opinii care consideră că, dreptul la protecția datelor cu caracter personal este un drept separat, privit cu mult mai larg decât dreptul la viața privată”.[5]

Autorul Sergiu Bozianu se referă la prelucrarea datelor cu caracter personal în procesul penal ca urmare a activităților desfășurate cu privire la măsurile speciale de investigații și opina personal.”[6]. S-a referit la „vizualizarea unor imagini video, foto, ascultarea în public, în privat de

[1] *Ibidem.*
[2] *Ibidem*.
[3] Manolea B. *Protectia Datelor cu Caracter Personal in contextul dialogului privind liberalizarea regimului de vize si negocierii viitorului acord de asociere intre Republica Moldova si Uniunea Europeana*, Casa Editorial-Poligrafică,, Bons Offices” mai 2011, p.4. [Citat 14.11.2018] Disponibil: https://ro.scribd.com/document/214821399 Studiu-Protectia-Datelor-cu-Caracter-Personal-in-Republica-Moldova-2011
[4] *Ibidem.*
[5] **Ostavciuc D**. *Protecția datelor cu caracter personal în procesul penal – analiza doctrinei și standardele UE* .In: European integration through the strengthening of education, research, innovations in Eastern Partnership Countries. Ediția 2, 16-17 mai 2022, Chisinau. Chișinău: 2022, p. 77.
[6] Bozianu S. *Caracteristica juridico-penală a inviolabilităţii vieţii personale*, În: Revista Nationala de Drept din Chișinău, Republica Moldova, nr.11 din 2016, p.53. [Citat 14.11.2018] Disponibil: https://ro.scribd.com> document/510271571/Articol-S-Bozianu-2

în acest sens: „cad sub incidenţa regimului juridic al Legii privind protecţia datelor cu caracter informații audio, sau prin voce, păstrarea unor documente pe suport de hârtie etc.”[1]

Susținem pe deplin opinia autorilor Sârcu Diana și Rusu Valentin[2] referitor la noțiunea de drept care îl consideră complex și dinamic la toate evoluțiile de până în prezent în cadrul căruia protecția datelor cu caracter personal „a generat ambiguități, prin faptul că a depășit ritmul de evoluţie al doctrinei juridice”[3].

După cum subliniau aceiaşi autori „reglementările internaţionale ce au ca finalitate protecţia datelor cu caracter personal au meritul de a uniformiza legislaţiile interne, elaborând principiile (...) datelor personale”[4]. În acest sens, susținem pe deplin opinia autorilor care au concluzionat, făcând referire asupra amenințării intimității, situația în care „fiinţa umană este în permanenţă scanată, filmată”[5], opinând că „devine tot mai stringentă necesitatea de a delimita cu exactitate sfera vieţii private a individului şi datele ce îl privesc”.[6]

În acest sens, în opinia autorilor Gheorghe Avornic şi Veronica Mocanu susţin că „dreptul protecţiei datelor cu caracter personal” este constituit din „totalitatea normele juridice care stabilesc căile și mijloacele de apărare care la nevoie pot fi impuse prin forţa de constrângere a statului”[7]. Legat de procesul penal, autoapărarea specificată de autori „o privesc ca una dintre modalităţile de exercitare a aparării datelor cu caracter personal”[8]. Aceasta este „percepută ca un set de acţiuni a persoanei vizate, îndreptate spre preîntâmpinarea prejudicierii datelor sale personale sau acțiuni legate de recunoaşterea şi recompensarea prejudiciului suferit”[9]. Ca exemplificare a acţiunilor de apărare preventive, autorii menționau „exercitarea cu diligență a drepturilor, realizarea controlului asupra oricărui proces de prelucrare de date, verificării scopului prelucrării, etc.”[10].

Legat de dreptul părților în procesul penal cu privire la protecția datelor cu caracter personal, prezentăm opinia autoarei Veronica Mocanu legat în acest sens de rolul statului în realizarea lui, în care se susțin obligații ale statului, „să implementeze şi să asigure existenţa unor

---

[1] *Ibidem.*
[2] Sârcu D. Rusu V. *Conceptul de date cu caracter personal şi categoriile de date personale protejate în cadrul Consiliului Europei,* În: Revista Moldovenească de Drept Internațional și Relații Internaționale din Chișinău, Republica Moldova, 2011, nr. 3, p.6-7. [Citat 25.11.2018] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/ imag_ file/1.Concepte%20de%20date%20cu%20caracter%20personal.pdf
[3] Sârcu D., Rusu V., *op.cit.*, p.6-7.
[4] *Ibidem.*
[5] *Ibidem.*
[6] *Ibidem.*
[7] Avornic Ghe. Mocanu V. *Realizarea Dreptului la Protecția Datelor cu Caracter Personal*, În: Revista Națională de Drept – nr.9 din 2012, p.2.
[8] *Ibidem*.
[9] *Ibidem.*
[10] *Ibidem*.

mecanisme de realizare”[1]. Cu privire la dreptul la viață privată aceeași autoare specifică că individul este proprietar al datelor care-l individualizează și astfel spus „este în drept să știe cine, pentru ce și în ce condiții urmează să folosească atributele sale sau chiar imaginea sa”[2].

Într-o altă ordine de idei, Natalia Rusu[3], în urma analizelor și studiului efectuat, a menționat despre existența anonimizării datelor cu caracter personal în mod excesiv în hotărârile judecătorești din Republica Moldova, care au creat în acest fel bariere drepturilor cu privire la accesul la informații de interes public. Înțelegând nevoia de aplicare a celor 2 drepturi, autoarea a studiat prevederile noului Regulament UE 679/2016, și a constatat că acest nou Regulament „nu conferă claritate în vederea asigurării protecției datelor cu caracter personal, și a accesului la informații de interes public”[4].

În acest sens, în accepțiunea autoarei, ca motto a „dreptului la viață privată și protecția datelor cu caracter personal”, noțiunile „nu sunt pe deplin înțelese de către actorii implicați în prelucrarea datelor cu caracter personal”[5] și a specificat: „Republica Moldova urmează să ofere garanții concrete de securitate a datelor cu caracter personal, cu aplicarea principiilor și încorporării confidențialității la toate etapele”.[6]

Putem spune că datorită dezvoltării tehnologiilor, statele conştientizează riscul răspândirii datelor cu caracter personal, asigurând cadrul legislativ necesar tocmai în vederea spijinului acordat sociatăţii de a nu se ajunge la anarhie. În aceast sens, autorul Alexandru Țărnă opina despre accesul la datele personale că „rămâne a fi domeniul cel mai vulnerabil pentru abuzuri din partea autorităților sau terților”[7], subliniind că „se resimte nevoia de a interveni legal și instituțional în sensul unei reglementări mai eficiente a activității date”[8]. Acelaşi autor susţine că încălcările ajunse în fața CtEDO ce privesc dreptul la viața privată și a încălcărilor privind protecția datelor cu caracter personal în procesul penal, „se datorează aplicării defectuoase a

[1] Mocanu V. *Dreptul la Protecţia Datelor cu Caracter Personal: Esenţă şi Conţinut*, În: Revista Institutului National de Justiţie –Nr.3 din 2014, p.49. [Citat 10.01.2019] Disponibil:https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_ articol/36001
[2] *Ibidem*.
[3] Rusu N. *Analiză tematică: Protecţia Datelor cu Caracter Personal vs Accesul la Informaţii Publice. Jurisprudența europeană şi practici naţionale*, IPRE (Institutul pentru Politici și Reforme Europene),Chișinău, Republica Moldova, nr.1 din 25 iunie 2018, p. 4. [Citat 18.11.2020] Disponibil:https://ipre.md/2018/06/25/analiza-tematica-protectia-datelor-cu-caracter-personal-vs-accesul-la-informatii-publice-jurisprudenta-europeana-si-practici-nationale/
[4] Rusu N., *op.cit.*, p.4.
[5] *Ibidem.*
[6] *Ibidem*.
[7] Țărnă A. *Jurisprudența CtEDO în materia colectării datelor cu caracter personal.* În: Relații Internaționale.Plus, nr.2(20)/ 2021, p.103. [Citat 24.06.2022] Disponibil:https://ibn.idsi.md/ro/ibn_search_result?data_ search_0 =Jurispruden%C8%9Ba+CtEDO+%C3%AEn+materia+colect%C4%83rii+datelor+cu+caracter+personal&metadata _0=key_title_abstract&from=2020&to=2022
[8] *Ibidem.*

legislației naționale de către organele de drept și în special cele polițienești”[1] și, prin urmare, consideră „absolut necesară o reconfigurare a întregii arhitecturi de operare cu datele cu caracter personal de către instituțiile de forță din Republica Moldova”[2].

Nu putem trece cu vederea şi relatările autoarei Natalia Suceveanu cu referire la aplicarea reţelei de telefonie fixă, telefoniei mobile, accesului la Internet, poştei electronice şi telefoniei prin Internet, prevăzute de Directiva 2006/24/CE. În acest sens, autoarea specifică o prevedere din Directivă în care „se interzice păstrarea datelor care dezvăluie conţinutul comunicaţiei”[3], cu toate că „statele membre au obligaţia de a asigura că datele sunt păstrate pe perioade de cel puțin 6 luni şi de cel mult 2 ani”[4], așa cum se prevede în textele aceleiaşi Directive. Suntem de acord cu faptul că „divulgarea datelor cu caracter personal trebuie (...) controlată (...) aşa cum judecătorul trebuie să dispună asupra interceptărilor, listingurilor telefoanelor şi înregistrărilor convorbirilor”[5].

Teodor Cârnaț şi Ion Cobîșenco reţin că „statul în procesul de colectare și difuzare a datelor cu caracter personal trebuie să țină cont de scopul real care-i permite aceste acțiuni”[6]. Totodată, aceeaşi autori au opinat despre aceasta că „orice deviere de la caracterul general și de la scopul legal urmează a fi calificate ca o imixtiune în viața privată a persoanelor vizate”[7]

Totodată, menționăm și teza de doctor în drept semnată de Aricov Gheorghii[8]. Acesta tratează profund problemele juridico-penale apărute la calificarea încălcării inviolabilităţii vieţii personale, lucrare care chiar dacă nu ține de domeniul dreptului procesual penal, ci de domeniul dreptului penal, partea specială, o menționăm întrucât, pe acest fundal au fost formulate concluzii şi recomandări teoretice în vederea îmbunătăţirii calitative a legislaţiei penale, în care originalitatea rezultatelor obţinute de autor a constat în investigarea celor mai controversate probleme ale ştiinţei şi practicii dreptului penal privitoare la încălcarea inviolabilităţii vieţii personale. Printre cele mai importante rezultate ştiinţifice vom nota: elaborarea unui

[1] Țărnă A., *op.cit*, p.103-104.
[2] *Ibidem.*
[3] Suceveanu N. *Invalidarea Directivei 2006/24 CE de către Curtea de Justiție a UE-Decizie bombă în favoarea Protecției Drepturilor Omului*, În: Studia Universitatis Moldaviae, 2014, nr.8, p.39-40.
[4] *Ibidem.*
[5] *Ibidem.*
[6] Cârnaț T., Cobîșenco I. *Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului privind dreptul la viață privată și de familie,* În: Revista Națională de Drept, nr 3/2017, p.13. [Citat 24.06.2022] Disponibil:dspace.usm.md: 8080/ xmlui/bitstream/handle/123456789/1548/11_19_Jurisprudenta%20Curtii%2
[7] *Ibidem.*
[8] Ариков Георгий, Аспекты неприкосновенности частной жизни в уголовном законодательстве Республики Молдова. диссертация на соискание ученой степени доктора права по специальности 554.01 – Уголовное право и уголовно-исполнительное право, Кишинэу, 2014, p.160. (Arikov G., „ Aspecte ale inviolabilității vieții private în legislația penală a Republicii Moldova. Teză de doctor în drept, specialitatea 554.01 - Drept penal și drept execuțional penal, Chișinău, 2014).[Citat 20.06.2019] Disponibil:https:// dropdoc.ru/doc/381177/moldavskij-gosudarstvennyj-universitet

instrumentariu juridic prompt şi necesar de identificare a semnelor obiective şi subiective ale infracţiunii prevăzute la art.177 Cod penal RM; crearea algoritmului de delimitare a faptei infracţionale de încălcare a inviolabilităţii vieţii personale de la alte fapte penale şi nonpenale conexe; formularea dovezilor ştiinţifice pentru necesitatea protecţiei juridico-penale atât a componentei informaţionale, cât şi a celei faptice a vieţii personale a individului, determinând crearea unui fundament teoretic şi metodologic necesar pentru eficientizarea politicii penale corecte în domeniul protecţiei juridico-penale a inviolabilităţii vieţii personale şi optimizarea doctrinei în domeniul protecţiei juridico-penale a informaţiilor personale confidenţiale. Semnificaţia teoretică se confirmă prin posibilitatea utilizării pe viitor a concluziilor şi recomandărilor teoretice expuse în prezentul studiu la cercetarea aspectelor teoretice şi practice ale încălcării inviolabilităţii vieţii personale, în vederea rezolvării controverselor privind încadrarea juridică a faptelor prejudiciabile a căror esenţă constă în imixtiunea în sfera vieţii personale. Valoarea aplicativă a lucrării se argumentează prin faptul că concluziile şi propunerile elaborate permit optimizarea semnificativă a prevederilor legii penale în domeniul încălcării inviolabilităţii vieţii personale (art.177 CP RM) în conformitate cu politica penală a Republicii Moldova promovată la etapa contemporană.

Prezentăm această teză întrucât relevanța prezentată de autor în domeniul încălcării inviolabilităţii vieţii personale (art.177 CP RM) o dezbatem și noi, respectiv protecția prin intermediului normelor de drept procesual penal al dreptului la viață privată și la protecția datelor cu caracter personal în procesul penal.

Cu privire la procedura penală și a dreptului la protecția datelor cu caracter personal facem trimitere la studiul autorilor Tatiana Vizdoagă și Nicolae Oboroceanu, care au specificat despre limitări ce reies din dreptul la respectarea vieții private: trebuie să fie precedate de un test de proporționalitate. În acest sens absolut justificativ, cu privire la implicarea organului de urmărire penală în viața privată a persoanei ca urmare a desfășurării activităților procesuale, ce afectează viața privată, din care fac parte și datele cu caracter personal, autorii au prezentat pct.2.1 din Hotărârea Plenului Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova, nr.7 din 04.07.2005. Hotărârea prevede ca judecătorul de instrucție să verifice, pentru a dispune sau nu autorizarea efectuării acțiunii procesuale cu implicarea imixtiunii în viața privată a persoanei: „dacă imixtiunea este prevăzută de lege; dacă este necesară într-o societate democratică; dacă urmăreşte un scop legitim şi dacă este respectat principiul proporţionalităţii”[1]

[1] Vizdoagă T., Oboroceanu N. *Inadmisibilitatea probelor care derivă din art. 8 CoEDO–obţinute cu încălcarea obligaţiilor negative ale statului*. În: Revista Institutului Național al Justiției, nr.1 (48), Chișinău, 2019, p.23. [Citat 24.10.2022] Disponibil: ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/22-29_0.pdf

Totodată, autorii Tatiana Vizdoagă și Nicolae Oboroceanu au opinat că probele administrate cu încălcarea acestor drepturi vor putea fi declarate inadmisibile în cadrul procesului penal și au menționat justificând baza legală în acest sens (art.94 alin.(1), pct.8 și alin. (2) CPP RM), în care dreptul la respectarea vieții private, din care fac parte și datele cu caracter pesonal, sunt drepturi constituționale prevăzute de art. 28, asigurate nu numai garantate prin intermediul normelor CPP, a căror încălcare vor atrage inadmisibilitatea probelor obținute astfel.

Asupra proporționalității și eficienței acestui principiu în aplicarea procedurii penale s-au expus și autorii Adriana Eșanu și Domnița Vizdoagă. În privința necesității acesteia au explicat că„atunci când se pune în discuție problema limitării unui drept fundamental”[1], cum este și cel al datelor cu caracter personal din prisma dreptului la respectarea vieții private, susținând că este importantă „evitarea ingerințelor arbitrare în drepturile fundamentale”[2] atunci când se „autorizează acțiuni de urmărire penală sau măsuri speciale de investigație”[3] și au pus accentual pe faptul că „trebuie făcute cu o motivare corespunzătoare”[4].

Domnița Vizdoagă se arată interesată de testul proporționalității, abordat și prin prisma prevederilor CPP al Republicii Federale Germania. În acest sens, autoarea[5] dezvăluie existența autorităților competente cu atribuții în privința restricționării drepturilor fundamentale și le enumeră: „judecătorul, procuratura, oficialii care efectuează investigații în numele ei/poliția”. Menționează despre lege că reglementează atribuțiile fiecărui organ, a căror competențe sunt stabilite de gradul de limitare, cum este „limitarea severă a drepturilor fundamentale care poate fi impusă doar de o instanță”[6]. De aplicat, cu privire la proporționalitate, autoarea a menționat de prezentările oferite de Avocatul General în cauza C-11/70 International Handelsgesellschaft vs Einfu4231895rhr-und Vorratsstelle: „unei persoane nu trebuie să i se limiteze libertatea de a acționa dincolo de măsura necesară apărării interesului public”[7].

[1] Eșanu A., Vizdoagă D. *Corelația dintre principiul proporționalității și unele principii fundamentale.* În: Studia Universitatis Moldaviae, Seria Științe Sociale, nr.11, Chișinău, 2021, p.65. [Citat 25.10.2022] Disponibil: ibn.idsi.md/vizualizare_articol/150870
[2] *Ibidem.*
[3] *Ibidem.*
[4] *Ibidem.*
[5] Vizdoagă D. *Proporționalitatea îngrădirii libertății individuale potrivit Codului de procedură penală al Republicii Federale Germania*. În: Relevanța și calitatea formării universitare: compentențe pentru prezent și viitor, Volumul II, 2020, p.284. [Citat 20.10.2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/ 120528
[6] Vizdoagă D. *Proporționalitatea îngrădirii libertății individuale potrivit Codului de procedură penală al Republicii Federale Germania, op.cit.,* p.284.
[7] Vizdoagă D. *Proporționalitatea îngrădirii libertății individuale potrivit Codului de procedură penală al Republicii Federale Germania, op.cit.,* p.283.

În România diverşi autori au documentat ştiinţific necesitatea dezvoltării legislaţiei de protecţie a datelor cu caracter personal. Autoarea Gabriela Alexandra Filip[1] a prezentat existenţa a „trei provocări fundamentale pentru care a fost necesară dezvoltarea legislaţie". În acest sens, autoarea a prevăzut creşterea explozivă în ultimii ani a volumului de date datorat internetului care stochează informaţii cum sunt cele din e-mail-uri, fotografiile şi mesajele, iar acestea se transmit cu uşurinţă şi instantaneu, motiv pentru care s-a impus dezvoltarea noului cadru legislativ, cu aplicare mai riguroasă în vederea protejării acestor date, pentru toate domeniile spunem noi.

Şi autoarea Gabriela Zanfir[2] a reiterat importanţa perfecţionării legislaţiei privind protecţia datelor cu caracter personal, care s-a datorat dezvoltării tehnologiilor informaţionale şi specifică că este „doar începutul unui proces complex şi greoi, care încă nu s-a finalizat"[3]. În acest sens, l-a menţionat pe Hondius care scria în 1975 că „prima dificultate, a legiuitorului, este propria lor nefamiliaritate, şi cea a publicului, cu computerele şi prelucrarea electronică a datelor"[4], iar „această nefamiliaritate, printre altele, este cea care a determinat necesitatea de legiferare"[5].

Autorii Radu Carp şi Simona Şandru au abordat şi ei „procesul de continuă dezvoltare tehnologică din ultimile decenii, inclusiv prin amploarea utilizării Interenetului la scară mondială (...)"[6].

Legat de protejarea drepturilor persoanelor, spunem a părţilor şi a protecţiei datelor lor cu caracter personal în cadrul desfăşurării activităţilor în procesul penal, aceeaşi autori au specificat situaţia persoanelor, „ale căror date sunt folosite în cadrul operaţiunilor, astfel încât necesitatea folosirii unor mijloace tehnice să nu le încalce viaţa privată"[7].

După noi sunt importante în contextul cercetării temei în discuţie relatărilor autorului Ion Craiovan, care a specificat importanţa creării de „cyberlegi", făcând referire la faptul că „întrucât aşa cum infracţiunile sunt transfrontaliere şi legile trebuie să fie globale"[8].

Nu putem trece cu vederea şi opinia autorilor Daniel Mihail Şandru şi Irina Alexe, care s-au referit la internet, la noile tehnologii, dar şi la reglementările în vigoare. În acest sens autorii

---

[1] Filip G.A. *Protectia datelor cu caracter personal si reforma cadrului legislative*, p.2-3. [Citat 08.11.2018] Disponibil: https://ccj.ro/protectia-datelor-cu-caracter-personal-si-reforma-cadrului-legislativ-consilier-juridic-filip-gabriela-alexandra/

[2] Zanfir G. *Protectia datelor personale. Drepturile persoanei vizate*, Bucureşti, Editura C.H.Beck, 2015, p.2.

[3] Zanfir G. *Protectia datelor personale. Drepturile persoanei vizate*, Bucureşti, Editura C.H.Beck, 2015, p.2.

[4] *Ibidem*.

[5] *Ibidem*.

[6] Carp R., Şandru S. *Dreptul la intimitate şi protecţia datelor cu caracter personal*, Bucureşti, Editura All Beck, 2004, p.

[7] *Ibidem.*

[8] Craiovan I. *Teoria generală a dreptului,* Braşov, Editura Omnia Uni-SAST, 2006, p.25-27..

au specificat faptul că „protecţia datelor pune în centru persoana vizată, (...) având rolul (...) a reglementa activitatea marilor organizaţii care prelucrează date cu caracter personal”[1], după cum sunt și cele din cadrul procesului penal.

În acest sens, autorii Irina Alexe şi Constantin Mihai Banu întrebau „de ce este important noul regulament general”, facând referire la Regulamentul UE 679/2016, noi specificând pentru procesul penal și Directiva 680/2016. Au relatat că „modernizează regulile existente referitoare la protejarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale”.[2]

Un interes deosebit la tema tezei prezintă relatările autorilor Grigore Gr. Theodoru și Ioan-Paul Chiș, care au specificat, despre drepturile fundamentale ale cetățenilor (viața privată, familială, domiciliul și corespondența), că „trebuie ocrotite în procesul penal împotriva oricăror imixtiuni din partea organelor judiciare”[3], ceea ce conduce la concluzia de obligație în acest sens a statului prin organele sale, de respectare, protejare, prin stabilirea de norme clare de aplicare.

Elocvente sunt și relatările autoarei Georgeta Stepanov legat de mass-media care observă că jurnaliștii, „se axează prioritar pe persoanele implicate, nu pe problema în sine, accentul fiind pus mai puțin pe abordarea analitică a fenomenului social.”[4] Autoarea relatează problemele care conduc astfel la divulgarea datelor cu caracter personal, cu ocazia mediatizării excesive a procesului penal.

1.2.Sinteza publicaților din alte state cu referire la protecția datelor cu caracter personal.

Încercările de a defini viața privată au fost făcute şi de cercetătorii din alte state. Astfel, conform unor opinii, aceasta reprezintă „revendicarea indivizilor, a grupurilor sau a instituțiilor de a stabili când, cum și în ce măsură informația care îi privește este comunicată altora”[5]. Din persepectiva altor autori, dreptul la viața privată este „dreptul individului la o viață restrânsă și anonimă”[6] dar și „dreptul unei persoane fizice de a decide cîtă informaţie personală să divulge,

[1] Şandru D.M., Alexe I. *Legislatia Uniunii Europene privind protectia datelor personale,* Bucureşti, Editura Universitara, 2018, p.8-9.
[2]Alexe I., Banu C.M. *De la directivă la regulament în reglementarea, la nivelul Uniunii Europene, a protecţiei datelor cu caracter personal,* În: Protecţia datelor cu caracter personal, Bucureşti,Editura Universitară, 2017, p.19.
[3] Theodoru G. Gr., Chiș I.-P. *Tratat de Drept procesual penal,* Ediția a 4-a, București, Editura Hamangiu, 2020, p. 105.
[4] Stepanov G. *Protecţia vieţii private în mass-media: abordări deontologice,* În: Materialele conferinţelor Integrare prin cercetare şi inovare.Ştiinţe sociale . Vol.1 , 2014, Chișinău. Republica Moldova. p. 62. [Citat 11.06.2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/62-65_21.pdf
[5]Alan F. Westin, „ Privacy and Freedom,Atheneum, New York, 1967,p.7. În: Carp R.și Șandru S. *Dreptul la intimitate şi protecţia datelor cu caracter personal*, Bucureşti, Editura All Beck, 2004, p.2.
[6]R.Lindan, „Le droit de la personalite”, Dalloz, Paris, 1974,p.16. În: Slăvoiu R. *Protecția penală a vieții private*, București, Editura Universul Juridic, 2016, p. 42.

cui şi pentru ce anume”[1]. La fel viața privată, este înțeleasă ca „abilitățile individului de a lua anumite decizii semnificative fără a exista nici o interfață și controlul exercitat de individ privitor la procesarea informațiilor personale”[2].

Autorii de specialitate vorbesc și despre „secretul opiniilor și datelor cu caracter personal ca și obiect al protecției dreptului la secretul vieții private”[3]. Ideie care trebuie, de asemenea înțeleasă ca fiind orientată spre, „ocrotirea împotriva mijloacelor moderne de investigare de care dispun autoritățile publice: ascultarea telefoanelor, păstrarea și folosirea unor fișiere de date fără știrea persoanei”[4], a utilizării datelor colectate fără știrea persoanei, instalarea de sisteme de supraveghere în alte scopuri decât cel initial, transmiterea/folosirea/comunicarea de imagini ce conțin date cu caracter personal etc.

Despre primele acte constituționale care s-au referit cu preponderență la drepturi și libertăți fundamentale reies din relatările autoarei Maria Năstase Georgescu[5] unde ca exemple în acest sens le-a specificat ca fiind „documentele succesive din Anglia (începând cu Marea Cartă-1215, Petiţia drepturilor- 1628, Habeas Corpus-1689), Declaraţia drepturilor omului şi cetăţeanului din Franţa 1789”[6]. Tot autoarea a menționat Constituţia Regatului Belgiei din 1831, specificând că a influenţat conţinutul constituţiilor europene în acest sens: „drepturile pentru cetăţeni, care sunt drepturi – libertăţi, vizează să asigure individului o sferă de autonomie la adăpostul ingerinţei puterii”[7]

Interesante pentru teza noastră sunt specificațiile din articolul publicat de Jérôme Deroulez[8] în Lettre des Juristes d'Affaires din 10 iulie 2017, care fac referire la legislația penală existentă în Franța privind aplicarea noului Regulament european de protecție a datelor cu caracter personal (GDPR) din 25 mai 2016, în cadrul căruia își pune întrebarea ce va face

[1]Butnaru I. *Dreptul de a dispune de sine însăşi-componentă a vieţii intime a persoanei.* În: Studii Juridice Universitare, nr 1(-2/2015, p.141. [Citat 21.05.2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/author_articles/48233; Butnaru I. *Restrîngerile aduse dreptului la respectul vieţii private şi de familie conform prevederilor convenţiei europene pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale*,În: Studii Juridice Universitare, nr 3-4(19-20)/2012, p.2. [Citat 21.05.2022] Disponibil:https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/63001

[2] Kang J. *Information Privacy in Cyberspace Transactions*, Stanford Law Review, nr. 50,1998,p.1202-1203. [Citat 20.06.2019] Disponibil; https://www.ntia.doc.gov>files_PDF

[3] Cauzele Leanderc/ Suediei (1987). În: Selejan-Guțan B. *Protecția europeană a drepturilor omului*, București, Editura All Beck, 2004, p.150-151

[4] *Ibidem.*

[5] Năstase Georgescu M. *Reflecții privind regimul constituțional al unor drepturi.* p.202 [Citat 01.10.2022] Disponibil: http://www.rsdr.ro/Art-1-3-2009.pdf

[6] *Ibidem.*

[7] *La conquête mondiale des droits de l'homme*, Editura UNESCO, 1998, p.16. În: Năstase Georgescu M. *Reflecții privind regimul constituțional al unor drepturi*. p. 203 [Citat 01.10.2022] Disponibil: http://www.rsdr.ro/Art-1-3-2009.pdf

[8] Deroulez J. *GDPR, données personnelles et risque pénal*. article în: Lettre des Juristes d'Affaires din 10 iulie 2017, p.1, Articol publicat în LJA pe 10 iulie 2017. https://twitter.com/JuristesAffaire?lang=fr [Citat: 29.09.2022] Disponibil: https://www.cabinetderoulez.com/fr/blog/fr/2017/07/10/donnees-personnelles-gdpr-risque-penal-article-de-jerome-deroulez-lettre-juristes-daffaires-10-juillet-2017

legiuitorul francez în privința sistemului sancționator adaptat la domeniul de aplicare, în sensul de „a stabili în special dacă un sistem penal ar trebui să sancționeze anumite încălcări prevăzute de regulament”[1]. Totodată, autoarea a prevăzut probleme pe care le ridică dezbaterile viitoare legate de modificările necesare care se impun, respectiv cu privire la neîndeplinirea formalităților prealabile, asupra sancțiunilor prevăzute în cazul nerespectării unui ordin de încetare a prelucrării, dar și cu revizuirea sistemului general, și a specificat că „lista infracțiunilor articolelor ar putea fi extinsă pentru a ține cont de cerințele regulamentului și de a întări obligația generală de securitate a datelor”[2].

Ca o garanție a legislației nou adoptată la tema tezei o specifică Vera Jourova[3], Comisarului pentru justiție, în ianuarie 2016, într-o fișă informativă, sub denumirea „Directiva privind politica în materie de protecţie a datelor face parte din noile norme ale UE privind protecţia datelor”, în cadrul căruia autoarea a menționat despre protejarea cetățenilor de către această Directivă „atunci când datele lor sunt prelucrate de catre autorităţi în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a infracţiunilor sau în scopul executării pedepselor”.[4]

Franța a devenit membru a UE de la data de 01 ianuarie 1958, iar la 24 martie 1983 a ratificat Convenția Consiliului Europei pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrare automată a datelor cu caracter personal, semnată la 28 ianuarie 1981, care defineşte datele personale ca „orice informație referitoare la persoane fizice identificate sau identificabile”, Aceeași definiție o regăsim în Regulamentul 679/2016 și de Directiva 680/2016.

În legătură cu procesul penal din Franța, facem trimitere la autoarea Malika Ongaro care, în teza de doctorat intitulată „Prelucrarea datelor cu caracter personal în cadrul procedurilor judiciare” din Franța, a dezbătut și analizat spectrul legislației protecției datelor în aplicarea procedurilor judiciare, și datorită acestui studiu s-au obținut date noi care pot fi analizate și implementate în legislațiile altor state. În acest sens autoarea a exemplificat și explicat existența pentru Franța a Serviciului de gestionare a datelor, al cărui soft este prevăzut cu sistem de alertă. Cum procedează acest serviciu? Autoarea menționează cu referire la procedura penală, „dacă înregistrarea presupune săvârşirea unui infracţiuni pentru care se efectuează o urmărire socio-judiciară, această înregistrare poate interveni în faza de anchetă”[5]. „În caz de clasificare fără

[1] Deroulez J. op.cit.
[2] *Ibidem.*
[3] Jourová V., Comisar pentru justiție, consumatori și egalitate de gen, Fișă informativă *„În ce fel va contribui reforma privind protecţia datelor la lupta împotriva criminalităţii international”* ian.2016, p.1. [Citat 04.09.2021] Disponibil: http://ec.europa.eu>document PDF
[4] *Ibidem.*
[5] Ongaro M. *Le traitement des données à caractère personnel dans le cadre des procédures judiciaires.* Thése présentée pour obtenir le grade de docteur de l'Université de Bordeaux, Spécialité droit prive et sciences criminelles, 29 mars 2021. p.114-115 [Citat 06.10.2022] Disponibil: https://theses.hal.science/tel-03338765/document

urmărire, datele sunt șterse imediat. Când se întâmplă acest lucru, procurorul trebuie să înregistreze „cât mai curând posibil” o cerere de ştergere. Serviciul de gestionare procesează apoi cererea „cât mai curând posibil”, software fiind prevăzut în acest sens cu un sistem de alertă. Când o clasificare este fără urmărire, o alertă automată informează că un fișier ar trebui șters”[1]. În toate celelalte cazuri, cum este și „problema ștergerii datelor în urma casării unei condamnări, revine persoanei interesate să solicite ștergerea datelor”[2]. Comisia a considerat despre această ștergere că „ar trebui să fie automată cum este cazul cazierului judiciar național”[3].

Un alt sistem prevăzut în Franța, pe care dna Malika Ongaro îl menționează este Platforma națională pentru interceptările judiciare, care a fost creată ca răspuns la dezvoltarea telecomunicațiilor. Autoarea a menționat despre platformă că „face posibilă stocarea datelor din interceptări, precum conversații telefonice, mesaje, e-mailuri, date de conectare și geolocalizare în timp real”[4].

„Scopul declarat a fost simplificarea în accesul la interceptări prin acordarea accesului direct magistraţilor”[5]. De asemenea, acesta „permite sigilarea digitală a datelor”[6] iar „pentru a facilita procedura, interceptările se fac direct prin intermediul platformei direct în aplicație. Datele sunt atunci reţinute atât timp cât acţiunea publică nu este prescrisă. Astfel, „platforma ce centralizează diverse date sunt adunate în cadrul interceptărilor dispuse de judecătorul de instrucție”[7], și în cadrul procedurii judiciare speciale. Astfel, „pe lângă datele referitoare la identitatea persoanei, platforma acoperă comunicațiile telefonice (apeluri, sms, msm, e-mail-uri)”[8], dar și „datele conexe (numere de intrare și de ieșire, locația dispozitivului în timp real și urmărirea releelor de transmisie)”[9]. Chiar dacă în platformă se include cantități mari de date personale „cum este și cazul datelor care pot fi înregistrate și care intră în domeniul de aplicare din articolul 6 din Legea privind protecția datelor”[10], în platformă se introduce și date de recunoaștere a vocii, care rămân stocate pe tot parcursul procedurii. Concluziile finale sunt că, „utilizarea platformei constituie o ingerință în dreptul la respectarea vieții private”[11].

---

[1] *Ibidem*.
[2] Ongaro M. *Le traitement des données à caractère personnel dans le cadre des procédures judiciaires, op.cit.,* p.115.
[3] *Ibidem.*
[4] Ongaro M. *Le traitement des données à caractère personnel dans le cadre des procédures judiciaires, op.cit.,* p.115-116.
[5] Ongaro M. *Le traitement des données à caractère personnel dans le cadre des procédures judiciaires, op.cit.,* p.116.
[6] *Ibidem.*
[7] *Ibidem.*
[8] *Ibidem.*
[9] *Ibidem.*
[10] *Ibidem.*
[11] Ongaro M. *Le traitement des données à caractère personnel dans le cadre des procédures judiciaires, op.cit.*, p.117.

Despre legislația din Franța menționăm și specificațiile autorului Nadege Rispoli, care s-a referit la prioritizarea evaluării riscurilor și a controalelor adecvate în sensul desfășurării acestor evaluări, autorul menționa că „ar trebui făcută o distincție între analiza impactului, în sensul GDPR și analiza riscurilor, asupra confidențialității, care implică efectuarea unei evaluări a conformității”[1].

Nadege Rispoli reiterează că „esențial este atunci când prelucrarea datelor implică date de supraveghere sensibile, de profilare sau la scară largă unei zone accesibile publicului”[2], facând referire și la operatorul de date, menționând „va evalua el însuși riscurile privind încălcarea vieții private”[3]. În acest sens sunt, specificaţi paşii prevăzuți ai metodologiei de analiză a riscului, propuși de Comisia Națională de Informații și Libertăți din Franța. Autorul a specificat că „fiecare risc identificat trebuie să facă obiectul unei analize a acestuia, probabilitatea și gravitatea lui”[4] și nu în ultimul rând a prezentat „procesul decizional care va consta în explicarea planului de acțiune”[5].

În Anglia și Țara Galilor funcționează Serviciul instanțelor judecătorești al Majestății Sale, în care ca organism pentru protecția datelor este funcțional Biroul Comisarului pentru informații (Information Commissioner’s Office) care este „autoritatea independentă din Regatul Unit instituită pentru garantarea respectării drepturilor de informare în interesul public, promovând transparența organismelor publice și confidențialitatea datelor[6]. Nu în ultimul rând, pe portalul European e-justiție găsim prevederea, pe care o considerăm de întărire a protecției datelor cu caracter personal părților în procesul penal, din Anglia și Țara Galilor, cu următorul text: „dacă unei persoane i-au fost încălcate drepturile și intenționează să depună plângere la CEDO, există programe de care poate beneficia de consiliere, asistență judiciară”[7].

În volumul intitulat Selecție de decizii ale Curții Constituționale Federale a Germaniei spectrul proporționalității normelor atacate o are siguranța datelor. Legiuitorul menționează că „sunt necesare reglementări legale care stabilesc un grad deosebit de ridicat de siguranţă şi care trebuie să fie, în fond, clare şi obligatorii”[8]. În legătură cu stocarea și folosirea datelor, legiuitorul

[1] Rispoli N. *L’audit de la protection des données personnelles à l’aune du Règlement Général sur la Protection des Données.* Mémoire de Msc 2 en Audit et gouvernance des organisations, l’IAE Aix-Marseille, 2017. p.47 [Citat 06.10.2022] Disponibil: www.ifaci.com/wp-content/uploads/RISPOLI-Nadege.pdf
[2] Rispoli N. *L’audit de la protection des données personnelles à l’aune du Règlement Général sur la Protection des Données. op.cit.,* p.49.
[3] *Ibidem.*
[4] *Ibidem.*
[5] *Ibidem.*
[6] Portalul european e-justiție - Drepturi fundamentale. [Citat: 30.09.2022] Disponibil: https://e-justice.europa.eu/content_fundamental_rights-176-ew-maximizeMS-ro.do?member=1
[7] *Ibidem.*
[8] *Selecție de decizii ale Curții Constituționale Federale a Germaniei.* Programul Statul de Drept Europa de Sud-Est. Fundația Konrad Adenauer. București, Editura C.H. Beck, 2013, p. 65-66.

menționează că, este admisibilă „utilizarea lor fără cunoştinţa persoanelor interesate numai dacă, în alt mod, ar fi periclitat scopul verificării pentru care se apelează la interogarea de date”[1]. În acest sens, în faza de urmărire penală cadrul legal prevede, în situația în care este necesar a se utiliza date în mod secret, acestea se pot efectua numai în situația în care se dispune de către o instanță de judecată. „Cel puțin ca, ulterior”, se prevede legiuitorului, obligația de a comunica și informa că s-a desfășurat, persoanelor ale căror date au fost utilizate, acestă măsură.

Este important a menționa în acest sens textul din Decizia Curții Constituționale care prevede „în felul acesta, se asigură condiţiile, pentru ca persoanele vizate de interogarea datelor, în mod nemijlocit să fie informate, (...), măcar ulterior, despre verificare”[2].

Ca și întărire și respectare a dreptului la viața privată, pe lângă acestă informare, cadrul legal prevede pe lângă siguranța datelor și securitatea transmiterii acestora și asigurarea protecției cu privire la raporturile de confidențialitate, aplicabile în același timp. Cu privire la această siguranță a datelor stocate, considerăm că este protejată datorită competenței exclusive a judecătorului cu privire la transmiterea și utilizarea lor. În acest sens, în legislație se menționează faptul că „trebuie să i se ofere posibilitatea ca, ulterior, să apeleze la controlul judecătoresc”[3]. Referitor la asigurarea siguranţei datelor dar și limitarea utilizării acestora, legislația a prevăzut că sunt dispuse „prin reglementări clare, în conformitate cu principiul proporţionalităţii”[4], care „constituie o componentă inseparabilă a dispoziţiilor prin care se stabileşte obligaţia stocării datelor”[5].

Altă obligație legată de siguranța utilizării datelor este „să asigure şi limitarea scopurilor – urmărite prin stocare – de utilizare a datelor, prin stabilirea de cerinţe corespunzătoare, suficient de precise, conforme cu prevederile constituţionale”[6]. Revenind la la siguranța datelor, legiuitorul a prevăzut că „nu sunt asigurate standardele deosebit de înalte care se cer pentru protecţia datelor”[7]. În esenţă, s-a specificat despre cerințele de siguranță, precum măsurile luate în acest sens, care sunt nedeterminabile dar și generale, iar prin lege acestea „rămân la latitudinea operatorilor de telecomunicaţii, aceştia trebuind să îşi ofere serviciile în condiţii de concurenţă”[8].

[1] *Selecție de decizii ale Curții Constituționale Federale a Germaniei.*op.*cit.*,p.66-67.
[2] *Ibidem.*
[3] *Ibidem.*
[4] *Ibidem.*
[5] *Ibidem.*
[6] *Ibidem.*
[7] *Selecție de decizii ale Curții Constituționale Federale a Germaniei.* op.*cit.,* p.69.
[8] *Ibidem.*

CJUE a decis la 20 septembrie 2022 că legislaţia din Germania încalcă dreptul european. [1] Textul de lege, care data din 2015, prevedea operatorilor de telefonie „posibilitatea de a-i obliga să păstreze timp de mai multe luni datele clienţilor lor şi, dacă este nevoie, să le predea autorităţilor”[2]. Chiar dacă în decizia CJUE se menționează despre dreptul statelor membre, și al Federației implicit, să le ceară, numai „în cazul unei ameninţări grave pentru securitatea naţională” şi doar„pentru o perioadă temporară, limitată la strictul necesar””[3], operatorilor de telefonie să păstreze astfel de date, nu înseamnă și a celor fără motiv. Dacă măsura așa cum prevede decizia CJUE va trebui supervizată de un judecător, nu va putea fi supervizată atunci când datele conservate în acest mod sunt conservate fără motiv. De asemenea, statele mai pot, potrivit aceleeași Decizii CJUE „în cazuri de ameninţare gravă actuală sau previzibilă, să prevadă păstrarea generalizată şi nediferenţiată a unor adrese IP, pentru o perioadă limitată în timp.”[4]

Un exemplu, pe care ni-l furnizează jurisprudența, este Hotărârea din 16 decembrie 2008 (Marea Cameră), Huber (C-524/06, EU: C:2008:724), referitoare la „Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Oficiul Federal pentru Migrație și Refugiați, Germania)”. Acest Oficiu gestiona în scop statistic registrul național al străinilor, care locuiau pe teritoriul statului lor pentru o perioadă mai mare de trei luni, spre a fi utilizate de către organele de poliție și alte servicii de securitate, potrivit „competenței acestora în materie de cercetare, de urmărire penală a actelor infracționale sau a celor care pun în pericol siguranța publică”. [5]

Cauza privește pe resortisantul austriac Huber, stabilit în anul 1996 în Germania cu un loc de muncă stabil în domeniul asigurărilor. D-ul Huber a considerat discriminatoriu prelucrarea datelor sale în contextul în care datele cetățenilor germani nu sunt introduse în acest registru (nu există registru pentru cetățenii germani), ca urmare a aceluiași drept al Uniunii Europene care trebuie să se aplice uniform, și a solicitat ștergerea datelor lui cu caracter personal din bazele de date. Curtea a apreciat că utilizarea datelor înregistrate în registru și introduse în bazele de date au drept scop combaterea criminalității. În consecință, Curtea a specificat faptul că, constituie o discriminare diferența de tratament aplicată acestor resortisanți față de cetățenii germani și acești cetățeni ai Uniunii, determinată de prelucrarea sistematică a datelor cu caracter personal

[1] *Legislaţia din Germania privind conservarea datelor personale încalcă dreptul european, a decis Curtea de Justiţie a UE*. [Citat 02.10.2022] Disponibil: http://m.stiri.tvr.ro/legislatia-din-germania-privind-conservarea-datelor-personale-incalca-dreptul-european--a-decis-curtea-de-justitie-a-ue_914478.html
[2] *Ibidem.*
[3] *Ibidem.*
[4] *Ibidem.*
[5] Hotărârea din 16 decembrie 2008 (Marea Cameră), Huber (C-524/06, EU:C:2008:724), prezentată în Raportul anual din 2008, p.45, În: CJUE. *Fișă tematică. Protecția datelor cu caracter personal*. noiembrie 2021, p.23-24.[Citat 02.10.2022] Disponibil: https://curia.europa.eu>jcms >jcms

referitoare numai la cetățenii Uniunii care nu sunt resortisanți ai statului membru în cauză și având ca obiectiv combaterea criminalității, constituie o discriminare.

Nu putem trece fără a menționa și Hotărârea din 19 octombrie 2016, Breyer[1] (C-582/14, EU:C:2016:779), referitoare la modalitatea de identificare a utilizatorului care s-a conectat la Internet, protejarea împotriva atacurilor din partea „piraților", și astfel a posibilității urmăririi penale a acestor infractori. În acestă situație furnizorii de servicii a federației germane din domeniul comunicațiilor electronice au posibilitatea de a înregistra adresa IP „dinamică", ale cărei date se obțin pentru fiecare accesare precum și data, ora când site-ul a fost accesat, iar acestea, împreună cu informațiile suplimentare deținute de furnizorii de servicii, permiteau și duceau la identificarea utilizatorului. În acest sens, Curtea a constatat în atare situație de obținere și identificare a utilizatorului „constituie pentru furnizorul respectiv o dată cu caracter personal"[2], doar în situaía în care „acesta dispune de mijloace legale care îi permit să identifice persoana vizată cu ajutorul informațiilor suplimentare ale acestei persoane de care dispune furnizorul."[3]

Cu privire la dreptul la informare și dreptul de acces la informații ca urmare a procedurii penale prezentăm aspecte din legislația şi jurisprudenţa din Estonia. În acest sens facem trimitere la cauza Antti Tammeoks împotriva Poliției și Poliției de Frontieră din Estonia[4] din 10.06.2016. În cauză este vorba de o reclamantă căreia i-a fost interceptat telefonul mobil ca urmare a unei proceduri penale care s-a desfășurat în anul 2010, fiind emis în acest sens un ordin de supraveghere de 30 zile. După 4 ani reclamanta a fost informată despre procedură, dar și de existența interceptărilor din acea perioadă, în urma căruia acesteia i-au fost prezentate aceste înregistrări. Problema s-a creat atunci când reclamanta a solicitat accesul la întreg dosarul din acea dată, întrucât procedura penală s-a suspendat pentru lipsa de temei în anul 2012, aspect care a condiţionat interzicerea accesului. Dreptul de acces este prevăzut de Constituție Estoniei[5], unde unde art.44 alin.(3) prezintă referiri legate de accesul liber la informații, „orice cetăţean estonian are dreptul să obțină informaţiile cu privire la persoana sa deţinute de instituţiile statului şi de autorităţile locale". Chiar dacă „acest drept poate fi restrâns conform legii în vederea (...)

[1] Hotărârea din 19 octombrie 2016, Breyer (C-582/14, EU:C:2016:779) prezentată în Raportul anual din 2016, p.61, În: CJUE. *Fișă tematică. Protecția datelor cu caracter personal*. noiembrie 2021, p.13.[Citat 02.10.2022] Disponibil: https://curia.europa.eu >jcms >jcms

[2] Hotărârea din 19 octombrie 2016, Breyer (C-582/14, EU:C:2016:779) prezentată în Raportul anual din 2016, p.61, În: CJUE. *Fișă tematică. Protecția datelor cu caracter personal*. noiembrie 2021, p.13.[Citat 02.10.2022] Disponibil: https://curia.europa.eu >jcms >jcms

[3] *Ibidem.*

[4] Estonia / Curtea Supremă, Camera de drept administrativ / 3-3-1-84-15 | Agenția Uniunii Europene pentru Drepturi Fundamentale [Citat 02.10.2022] Disponibil: https://fra.europa.eu/en/caselaw-reference/estonia-supreme-court-administrative-law-chamber-3-3-1-84-15

[5] Art 44 alin.(3) Constituția Republicii Estonia [Citat 06.10.2022] Disponibil: constitutii.files.wordpress. com/ 2013/02/constituc89bia-republicii-estonia.doc

prevenirii unei infracţiuni, a capturării unui infractor ori a stabilirii adevărului într-o cauză penală", în conformitate cu legislația de protecție a datelor cu caracter personal dreptul de acces la informare este în favoarea reclamantului.

1.3. Concluzii la Capitolul 1

Analiza publicaţiilor din prezentul capitol au demonstrat necesitatea de analiză a situației științifice în domeniu. Publicațiile autorilor din România şi Republica Moldova au abordat protecţia datelor cu caracter personal ,,în general" nu şi în cadrul procesului penal, ca urmare, a fost documentată științific acestă analiză a protecției datelor cu caracter personal în general întrucât există o strânsă legătură cu cea a aplicării acesteia în procedura penală.

Analiza lucrărilor publicate în România şi Republica Moldova, pe de o parte, și din alte state ale UE, pe de altă parte, cu privire la protecția datelor cu caracter personal în procesul penal a permis a conchide:

1. Interesul pentru studiul protecţiei datelor cu caracter personal în procesul penal a apărut şi s-a dezvoltat întrucât nu s-au făcut referiri şi nu s-a studiat în decursul anilor decât protecţia datelor cu caracter personal în general şi nu în procesul penal. Cercetările științifice publicate în Republica Moldova şi România de asemenea au avut ca obiect cercetarea problemelor cu privire la procedura penală, abordând tangenţial şi nu în special protecției datelor cu caracter personal. Nu am identificat în ambele state publicarea unei lucrări monografice.

2. În publicațiile autorilor citaţi se evidențiază:

- actualitatea și importanța de cercetare a protecției datelor cu caracter personal în procesul penal, noutatea științifică de cercetare, caracterul aplicativ prin identificarea problematicii protecției datelor cu caracter personal în procesul penal:

- nivelul nesatisfăcător de protecție a datelor personale;

- conștientizarea problemelor legate de protecția datelor și rezolvarea acestora în mod activ în cadrul procesului penal;

- divulgarea datelor cu caracter personal trebuie să fie controlate;

- realizarea controlului asupra oricărui proces de prelucrare de date, verificării scopului prelucrării;

- obligația de a proteja datele cu caracter personal împotriva abuzurilor și de a formula plângeri și a obține remedii în cazul în care datele cu caracter operativ sunt utilizate abuziv;

- anonimizare datelor cu caracter personal în hotărârile judecătorești;

- aplicarea defectuoasă a legislației naționale de către organele de drept și în special cele polițienești;

-absolut necesară o reconfigurare a întregii arhitecturi de operare cu datele cu caracter personal de către instituțiile de forță din Republica Moldova;

3. Sunt necesare cercetări complexe a aspectelor teoretice, a normelor procesual penale din RM, prin similitudine cu normele procesual penale din ROM, a jurisprudenței CEDO, CJUE, a Curților Constituționale, cu referire la protecția datelor cu caracter personal în procesul penal, în vederea identificării neajunsurilor, stabilirii eficienței, necesității modificărilor legislației procesual penale și a practicii judiciare.

CAPITOLUL 2. CONCEPTUL DATELOR CU CARACTER PERSONAL

2.1. Dreptul la viață privată și standardele cu privire la protecția datelor cu caracter personal

Legislația de protecție a datelor cu caracter personal în Europa se bazează pe Convenția 108 a Consiliului Europei, pe jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO), cât și cea a Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) dar și pe instrumentele Uniunii Europene. „Toate statele membre Consiliului Europei au integrat în legislația lor națională prevederile Convenției, fapt care le obligă să acționeze în conformitate cu dispozițiile ei."[1]

Convenţia 108 a Consiliului Europei (Convenția din 1981 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea automată a datelor cu caracter personal) a avut ca obiectiv „luarea primelor măsuri menite să asigure garantarea colectivă a unora din drepturile enumerate în Declaraţia Universală a Drepturilor Omului din 1948"[2]. De către specialiștii în domeniu CEDO este considerat, „primul instrument de drept internaţional care a organizat apărarea individului în faţa propriului stat, garantându-i drepturile şi libertăţile fundamentale"[3].

CEDO, printre alte drepturi garantează inclusiv dreptul la respectarea vieții private și implicit dreptul la protecția datelor cu caracter personal, raportul dintre acestea urmând a fi analizat. În altă ordine de idei, dată fiind importanța datelor cu caracter personal, Uniunea Europeană a constituit începând cu data de 25 mai 2018, un organism însărcinat cu aplicarea GDPR-lui (Regulamentul UE 679/2016), *Comitetul European pentru Protecția Datelor* (CEPD).

CEPD „contribuie la asigurarea aplicarii consecvente a normelor privind protecția datelor cu caracter personal (…) și promovează cooperarea dintre autorități pentru protecția datelor"[4], iar ca importanță deosebită „oferă recomandări, bune practici, inclusiv ghiduri pentru a clarifica legislația"[5].

În relațiile internaționale bilaterale sau multilaterale, statele lumii au desfășurat activități de cooperare într-o varietate de domenii, concentrându-se pe domeniile economic, cultural, de

---

[1] Lazari C., Lazari C. *Aspecte legislative privind protecția datelor cu caracter personal*, Institutul de Relații Internaționale din Moldova, Relații internaționale. Plus, În :Revista ştiinţifico-practică nr.2 din 2015, p.238. [Citat 15.02.2019] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/226_246_Aspecte% 20legislative%20 privind%20protectia%20datelor%20cu%20caracter%20personal.pdf

[2] Salomia O.-M. *Respectarea drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană.* Teză de doctor în drept. Rezumat, specialitatea Drept comunitar/Drept european şi internaţional, București, 2013, p.8. [Citat 27.06.2022] Disponibil: https://www.univnt.ro/wp-content/uploads/doctorat/rezumate_doctorat/Salomia_Oana_Mihaela.pdf

[3] Ovidiu Predescu, Mihail Udroiu, *Convenţia europeană a drepturilor omului şi dreptul procesual penal român*, Ed. C.H. Beck, Bucureşti, 2007, p. 14. În: Salomia O.-M. *Respectarea drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană. op.cit.* p.8. [Citat 27.06.2022] Disponibil: https://www.univnt.ro/wp-content/uploads/doctorat/ rezumate_doctorat/Salomia_Oana_Mihaela.pdf

[4] *EDPD (European Data Protection Board*). [Citat 18.10.2019]Disponibil: https://edpb.europa.eu>edpb_ro

[5] *Ibidem.*

mediu, politic, militar, dar și juridic. Progresul științific și tehnic din ultimii ani și extinderea procesului de democratizare în mai multe state, a creat posibilitatea mișcării ușoare a persoanelor și bunurilor dintr-un stat în altul sau de la un continent la altul. Efectul benefic indiscutabil pentru întreaga lume în ceea ce privește dezvoltarea economică a creat unele avantaje pentru proliferarea globală a criminalității. Pericolul tot mai mare cauzat de creșterea criminalității, necesitatea de a preveni și combate mai eficient într-un cadru organizat la nivel global, a dus la adoptarea unor instrumente zonale, regionale și globale internaționale care să unifice eforturile statelor mondiale, cum ar fi tratatele internaționale care permit autorităților judiciare să coopereze în investigațiile și anchetele lor asupra persoanelor fizice sau juridice pentru încălcarea dreptului penal. În acest context deosebit de complex, necesitatea îmbunătățirii cooperării judiciare internaționale în materie penală pentru a reduce efectele criminalității transfrontalierea fost una dintre priorități stabilit de Uniunea Europeană. Desigur, acest lucru nu putea fi realizat fără protecția datelor personale ale persoanelor implicate în procedurile de cooperare acoperite.În acest scop, în 2008 Uniunea Europeană a emis o decizie-cadru privind protecția datelor cu caracter personal pentru a se asigura că datele personale utilizate în activitatea de cooperare polițienească și judiciară în materie penală sunt protejate.

Modul în care la nivel european este reglementat dreptul la informații în procedurile penale, ne face pe de o parte critici asupra modului de abordare a legiuitorului European, iar pe de altă parte deschide oportunitatea pentru formularea mai multor propuneri de remediere a defcienţelor constatate. O primă observație privește opțiunea de a adopta mai multe acte legislative care guvernează drepturile fundamentale ale persoanei, suspectate sau acuzate de comiterea unei infracțiuni pe teritoriul unui alt stat decât cel al naționalității sale sau al altor drepturi ale persoanei arestate pentru săvârșirea unei infracțiuni într-un alt stat membru. Considerăm aici că se aplică Rezoluția Consiliului din 30 noiembrie 2009, privind Foaia de parcurs pentru consolidarea drepturilor procedurale ale persoanelor suspectate sau acuzate în procedurile penale[1], pentru care s-a stabilit adoptarea treptată a șase măsuri: dreptul la traducere și interpretare; dreptul la informarea privind drepturile și informarea privind costurile; dreptul la consiliere și asistență juridică; dreptul de a comunica cu rudele, cu angajatorii și cu autoritățile consulare; garanțiile speciale pentru persoanele suspectate sau acuzate, vulnerabile și o carte verde privind arestarea preventivă.Această foaie de parcurs a fost adoptată de Uniunea Europeană pentru a se asigura că aceste drepturi ale persoanelor care comit infracțiuni pe teritoriile statelor membre, altele decât cele ale cărora sunt cetățeni, au ca scop de a le oferi

[1] Rezoluția Consiliului din 30 noiembrie 2009, privind o foaia de parcurs pentru consolidarea drepturilor procedurale ale persoanelor suspectate sau acuzate în cadrul procedurile penale. [Citat 15.02.2019] Disponibil:https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009G1204(01) &from =RO

aceleași drepturi ca și resortisanților fiecărui stat membru.Critica acestui act, dar și propunerea de îmbunătățire ține de lipsa în actul legislativ a dispozițiilor privind executarea celor șase categorii de drepturi procedurale menționate și respectiv lipsa prevederilor de protecție a datelor cu caracter personal.

O altă critică privește modul în care legiuitorul european a reglementat respectarea drepturilor speciale, printre care și protecția datelor cu caracter personal, pentru persoanele arestate în baza unui mandat european de arestare. În actul legislativ-cadru (Decizia-cadru 2002/584/JAI)[1] sunt prevăzute în mod expres proceduri care trebuie urmate, considerând că emiterea și executarea unui mandat de arestare european se poate întâmpla atât pentru urmărire penală, cât și pentru desfășurarea procesului sau executării silite a unei sancțiuni de drept penal sau privarea de libertate, în cadrul căruia se desfășoară și se folosesc date cu caracter personal.

Evoluția din ultima vreme, inclusiv influențele și riscurile la care sunt expuse datele cu caracter personal, nu au trecut neobservate de către Comisia Europeană care încă din ianuarie 2012 a propus un pachet de reformă în domeniul protecției datelor, menționând că „normele de la acea dată cu privire la protecția datelor trebuiau modernizate datorită evoluțiilor tehnologice rapide și a globalizării",[2]„propunând înlocuirea Directivei de la acea dată cu o nouă Directivă"[3]„care să prevadă protecția datelor în domeniile cooperării polițienești și judiciare în materie penală",[4] lucru care s-a și implementat, datorită necesității, prin adoptarea Directivei UE 680/2016 al Parlamentului European şi a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecţia persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de catre autoritaţile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a infracţiunilor sau al executării pedepselor şi privind libera circulatie a acestor date.

De regulă atunci când avem în vedere instrumentele de reglementare din Europa dar și inițiativele europene în domeniu, aceasta depășește Uniunea Europeană (UE), incluzând și Consiliul Europei, iar deseori influențează abordările la nivel international. Impactul în mod logic este în direcția opusă. Concentrându-se pe protecția datelor, Consiliul Europei a adoptat instrumentul juridic cheie în acest domeniu: Convenția din 1981 pentru protecția persoanelor cu

[1] Versiunea consolidată a Deciziei-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre, JO L 190, 18.07.2002, [Citat 15.11.2020] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:02002F0584-20090328&from=LV

[2] Comisia Europeană (2012), *Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date (Regulament general privind protecția datelor),* COM(2012) 11 final, Bruxelles, 25 ianuarie 2012. În: Lazari C. Lazari C. *Aspecte legislative privind Protecţia Datelor cu Caracter Personal,* Institutul de Relaţii Internaţionale din Moldova, Relaţii internaţionale. Plus, În :Revista ştiinţifico-practică nr.2 din 2015, p.232. [Citat 15.02.2019] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/226_246_Aspecte%20legislative%20privind%20 protectia%20datelor%20cu%20caracter%20personal.pdf

[3] Lazari C. Lazari C. *Aspecte legislative privind Protecţia Datelor cu Caracter Personal*, *op.cit.,* p.232.

[4] *Ibidem.*

privire la prelucrarea automată a datelor cu caracter personal (Convenția privind protecția datelor nr.108). Domeniul său de aplicare cuprinde toate prelucrările automate de date cu caracter personal, inclusiv prelucrarea în scopul unei cercetări sau proceduri penale. Toate statele membre ale UE au ratificat această convenție (46 țări).Pe lângă aceste instrumente juridice obligatorii, au fost adoptate o serie de instrumente care nu sunt obligatorii în domeniul protecției datelor în materie penală.Cea mai importantă pentru procedura penală o considerăm a fi Recomandarea CoENr.R (87) 15 a Comitetului Miniștrilor ai statelor membre care reglementează utilizarea datelor cu caracter personal în sectorul poliției[1]. Recomandarea a câștigat importanță datorită faptului că a fost transpusă în mod explicit în instrumente juridice obligatorii care acoperă cooperarea polițienească și schimbul de informații.

La nivelul UE, standardele prevăzute în Convenția privind protecția datelor au fost puse în aplicare în instrumente juridice separate. Instrumentul juridic cheie relevant pentru procedura penală este Decizia-cadru 2008/977/JAI privind protecția datelor cu caracter personal prelucrate în cadrul cooperării polițienești și judiciare în materie penală. Este important de menționat că această decizie-cadru are un scop parțial dar și să se asigure „respectarea deplină a drepturilor la viața privată și la protecția datelor cu caracter personal” [2]. Chiar dacă propunerea inițială a Comisiei a fost scrisă pentru a include colectarea de date interne, precum și colectarea transfrontalieră de date între autoritățile statelor membre, discuțiile din Consiliu au dus în cele din urmă la o decizie-cadru care era aplicabilă numai prelucrării datelor cu caracter personal.

Însă, prin adoptarea Directivei 2002/58/CE[3] privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice s-au creat premize de adoptare de măsuri legislative care au permis reținerea de date, pe perioade limitate, respectiv să se stocheze anumite date cu caracter personal în scopul și a investigațiilor și procedurilor penale, în conformitate cu dispozițiile Directivei 95/46/CE.Directiva 2002/58/CE este destul de contestată și la ora actuală din cauza perioadelor de timp în care datele cu caracter personal pot fi stocate chiar și din lipsa de necesitate și proporționalitate în scopul unei investigații sau proceduri penale, prin Hotărârea din 8 aprilie 2014 Curtea de Justiţie a Uniunii Europenea declarat-o nevalidă.

---

[1] *Recomandarea CoE Nr. R (87) 15 a Comitetului Miniștrilor ai statelor membre care reglementează utilizarea datelor cu caracter personal în sectorul poliției*. [Citat 23.08.2021] Disponibilă: https://www.dataprotection.ro/servlet/ViewDocument?id=539

[2] Decizia-cadru 2008/977/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind protecția datelor cu caracter personal prelucrate în cadrul cooperării polițienești și judiciare în materie penală. [Citat 15.11.2020] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:02008F0977-20081230&from=IT

[3] Art.15 din Directiva 2002/58/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 iulie 2002 privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice (Directiva asupra confidențialității și comunicațiilor electronice). [Citat 15.11.2020] Disponibil: https://www.dataprotection.ro/servlet/ViewDocument?id=201

Instrumentele legale ale UE și ale CoEcare acoperă principii și reguli privind protecția datelor în procedura penală erau insuficiente pentru a fi numite un sistem de justiție penală. Dar, în literatura de specialitate se menționează că drepturile procedurale operează la un alt nivel, stabilind reguli, metode și condiții prin care drepturile la protecția datelor personale sunt efectiv aplicate și protejate"[1].

Un exemplu de sancționare pentru încălcarea dreptului la protecția datelor cu caracter personal îl poate servi Cauza Curții de Justiție a Uniunii Europene *privind sancționarea unui funcționar public condamnat la 6 luni cu suspendare pentru încalcarea GDPR*[2]. În speță a fost aplicată o condamnare cu suspendare unui angajat în cadrul unei instituții urmare a accesării dosarelor din cadrul instituției fără autorizație, în interes personal. În cadrul anchetei interne s-a constatat accesarea de către angajată a site-ului în vederea obținerii de informații, cu privire la 4 persoane necunoscute. În fața Curții de Justiție angajata a recunoscut infracțiunea de obținere ilegală a datelor cu caracter personal.

Șeful comisiei de investigare a declarat despre persoana care a accesat dosarele „a fost instruită în domeniul protecției datelor și era conștientă de responsabilitățile pe care le avea față de păstrarea confidențialității persoanelor"[3].

Interesante sun concluziile CJUE[4] și din altă perspectivă, or nu putem nega că astfel de situații pot apărea și în cadrul investigațiilor penale.

Iar pentru evitarea a astfel de situații, în cadrul procesului penal, accesarea datelor cu caracter personal nu trebuie efectuată decât și doar pentru necesitatea investigațiilor, nu în interes personal.

Intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona la 1 decembrie 2009 a introdus o nouă bază legislativă (art.16 din TFUE) pentru o abordare modernizată și cuprinzătoare a protecției datelor și a liberei circulații a datelor cu caracter personal, care acoperă și cooperarea polițienească și judiciară în materie penală. Tratatul de la Lisabona a reunit trei piloni tradiționali ai structurii UE. Noutatea este că tratatul nu recunoaște doar necesitatea normelor de protecție a datelor, ci crește și nivelul democrației în procesul de luare a deciziilor în acest domeniu, stabilind procedura legislativă obișnuită ca procedura legislativă care trebuie utilizată. Folosirea

[1] N.N.Games de andrade, Oblivion, the right to be different from oneself. Reproposing the right to be forgotten, Monograph of the VII International Conference on Internet, Law&Politics. Net Neutrality and other challenges for the future of the Internet, p.125. În: Zanfir G. *Protecția datelor personale. Drepturile persoanei vizate,* București,Editura C.H.Beck, 2015,p.11.

[2] *Cauza Curții de Justiție a Uniunii Europene privind sancționarea unui funcționar public condamnat la 6 luni cu suspendare pentru încalcarea GDPR* [Citat 08.05. 2020] Disponibil: https://dpo-net.ro/un-functionar-public-condamnat-la-6-luni-cu-suspendare-pentru-incalcarea-gdpr/

[3] *Ibidem.*

[4] *Ibidem.*

procedurii legislative obișnuite înseamnă că Parlamentul European și Consiliul acționează la egalitate în calitate de co-legislatori și Parlamentului trebuie să i se ceară avizul înainte ca Consiliul să adopte un act.

O altă inovație a Tratatului de la Lisabona este rolul Curții de Justiție a Comunităților Europene (CoJ). Actele legislative adoptate după intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona și care aparțin domeniului cooperării judiciare și polițienești în materie penală pot fi, de asemenea, prezentate în fața CoJ.Pentru actele legislative adoptate înainte de 1 decembrie 2009, se aplica o perioadă de tranziție de 5 ani.

În plus, art.6, alin. (2) din TFUE și art.59, alin. (2) CEDO, constituie baza legală pentru aderarea UE la CEDO. Chiar dacă toate statele membre ale UE sunt părți la CEDO, UE ca entitate nu este.Cu toate acestea, aderarea sa la CEDO a fost discutată de mai mulți ani.Consecința va fi că actele juridice ale UE, inclusiv hotărârile din partea CoJ,pot fi supuse jurisdicției CEDO . În iunie 2010, Consiliul a adoptat un mandat de negociere, iar negocierile privind detaliile tehnice ale acestei aderări erau și sunt în desfășurare de atunci. La sesiunea de negocieri din 3-5 aprilie 2013 s-a ajuns la un acord la nivel de negociere.

Reforma protecției datelor din UE a fost inițiată în 2009 din trei motive, intrarea în vigoare menționată anterior a Tratatului de la Lisabona a stabilit noua bază legală generală a legislației privind protecția datelor, progresul tehnologic - în special utilizarea pe scară largă a Internetului - realizat de la adoptarea cadrului legal actual necesita o revizuire a legislației care reglementează prelucrarea datelor cu caracter personal, Carta Drepturilor Fundamentale a UE adoptată în 2009, oferă un drept autentic la protecția datelor, pe lângă dreptul la o viață privată.

În ianuarie 2012, respectiv la 25 ianuarie 2012, au fost publicate două propuneri legislative: un regulament propus privind protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date care va înlocui Directiva 95/46/CE, și o propunere de directivă privind protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, cercetării, depistării sau urmăririi penale a infracțiunilor sau executării infracționalelor sancțiuni și libera circulație a acestor date care vor înlocui decizia-cadru din 2008.

Directiva 95/46/CE[1] a înființat un grup de lucru independent - cunoscut sub numele de Articolul 29 Grup de lucru pentru protecția datelor, din 25 mai 2018 denumit *Comitetul European pentru Protecția Datelor* (CEPD) - care publică periodic opinii cu privire la modul de interpretare a dispozițiilor directivei.În 2007 a fost publicat un aviz cu privire la modul de

[1] *Directiva 95/46/CE,* din 24 oct.1995. [Citat 08.05.2020] Disponibilă: https://www.dataprotection.ro/servlet/ViewDocument?id=44

definire a conceptului de date cu caracter personal având în vedere Directiva 95/46/CE și Directiva 2002/58/CE privind confidențialitatea și comunicațiile electronice. Cu toate acestea, este clar că opiniile se aplică și definiției datelor cu caracter personal din Decizia-cadru din 2008. Caracteristicile cheie ale avizului Grupului de lucru pentru protecția datelor sunt interpretarea oricărei informații, inclusiv informații obiective, precum și informații subiective, cum ar fi evaluări sau concluzii. Formatul sau suportul informațiilor este irelevant. Cu această ocazie, Grupul de lucru pentru protecția datelor a declarat că informațiile referitoare la o persoană, atunci când se referă la identitatea, caracteristicile sau comportamentul unei persoane, sunt folosite pentru a determina sau influența modul în care acea persoană este tratată sau evaluată. Partea cea mai dificilă a definiției este totuși înțelesul de persoană fizică identificată sau identificabilă. Comportamentul unic al unei persoane poate fi suficient pentru a identifica o persoană chiar și fără a cunoaște numele acesteia. Factorul determinant este capacitatea de a separa sau izola o persoană dintr-un grup bazat pe așa-numiții identificatori. Mărimea grupului - indiferent dacă este populațiageneralăsau o clasă de elevi - este un factor semnificativ. Exemple de identificatori sunt incluși în definiția datelor cu caracter personal din Directiva 95/46/CE - numărul de identificare sau unul sau mai mulți factori specifici identității fizice, fiziologice, mentale, economice, culturale sau sociale a unei persoane. Definiția datelor cu caracter personal evoluează odată cu evoluțiile tehnologice. Reformarea cadrului legal de protecție a datelor în UE a însemnat, de asemenea, revizuirea acestei definiții ca puncte de referință pentru identificarea datelor despre locația unei persoane, identificatorii online și genetici etc. În plus, definiția este restructurată prin împărțirea definiției datelor personale și a definiției persoanei vizate. Termenul persoanei vizate nu a fost definit anterior în instrumentele legale aplicabile.

Când datele cu caracter personal sunt definite ca orice informații referitoare la un subiect de date, termenul subiect de date este apoi definit ca o persoană fizică identificată sau o persoană fizică care poate fi identificată, direct sau indirect, prin mijloace care pot fi utilizate în mod rezonabil de către controlor sau de către orice altă persoană fizică sau juridică, în special prin referire la un număr de identificare, date despre locație, identificatori online sau la unul sau mai mulți factori specifici identității fizice, fiziologice, genetice, mentale, economice, culturale sau sociale ale respectivei persoane.

Este important de remarcat tehnica publicității comportamentale. Înregistrarea prin utilizarea cookie-urilor a comportamentului de navigare a unui utilizator de internet și crearea de reclame personalizate pe paginile pe care aceștia le vizitează, pe baza acestor informații, este o practică care a fost studiată și de Grupul de lucru pentru protecția datelor datorită implicațiilor sale privind protecția datelor. Este posibil ca instituțiile care utilizează această practică să nu

cunoască numele utilizatorului de internet, dar au adresa IP-ului computerului său și capacitatea de a identifica o persoană pe baza comportamentului său de navigare, care evidențiază o persoană și o identifică. În plus, aceste informații sunt utilizate pentru a influența comportamentul persoanei. Pe baza acestor factori, Grupul de lucru pentru protecția datelor a concluzionat că utilizarea identificatorilor unici pentru publicitatea comportamentală poate avea ca rezultat prelucrarea datelor cu caracter personal.

Putem spune astfel că, datele cu caracter personal prezintă toate aspectele vieții. În acest sens este lesne de înțeles că această colectare și stocare a lor reprezintă un risc major pentru ceea ce înseamnă viață privată, pentru orice persoană. Tehnologiile actuale au dezvoltat o memorie de neînchipuit și care este capabilă să rețină date începând de la momentul conceperii și până la momentul morții indivizilor, tehnologiile devenind astfel umbre digitale personale.

Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 reprezintă legislația în vigoare la nivelul Uniunii Europene pe domeniul prelucrării și protecției datelor cu caracter personal.

Regulamentul este de o deosebită importanță deoarece dreptul la protecția datelor personale a devenit un drept fundamental iar datorită tehnologiei și sistemelor tot mai avansate prin care se prelucrează aceste date s-a susținut faptul că e nevoie de un nou cadru legislativ pentru acest domeniu denumit protecția datelor cu caracter personal.

Regulamentul General privind protecția datelor abrogă Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995. Legiferarea acestuia a fost necesară deoarece Directiva 95/46/CE nu mai corespundea actualelor cerințe tehnologice antrenate de avansul informatic în majoritatea ariilor de activități și nu numai.

Importanța acestuia constă în modernizarea regulilor existente referitoare la protejarea drepturilor și libertăților fundamentale, dreptul persoanei fizice la protecția datelor cu caracter personal și garantarea prelucrării acestor date potrivit dreptului Uniunii, aplicat unitar în statele membre, și nu numai.

Aplicarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal se face după anumite reguli, pe care le urmăm la început inconștienți, până când ajungem, treptat, prin experiențe și printr-o îndelungată aplicare la cunoașterea ei care devin atât de familiale, încât cu mare greutate le mai putem gândi *in abstracto.*

Preambulul Regulamentului precizează scopul său principal și anume „adaptarea și actualizarea principiilor și a obiectivelor stabilite prin fostul cadrul legislativ, Directiva 95/46, ce

rămân valabile".[1] Cu referire la acest Regulament autorii Irina Alexe și Ctin Mihai Banu[2], susțin că trebuie „să garanteze dreptul la protecția datelor personale pentru persoanele fizice a căror date sunt prelucrate"[3], și au extins aceste garanții în privința dreptului la informare, la portabilitatea datelor și a dreptului de a fi uitat. În ceea ce privește domeniul de aplicare al Directivei 2016/680, în pofida domeniului său de aparentă extindere, directiva își propune în mod esențial să impună, în cazul în care datele cu caracter personal sunt prelucrate în cadrul unei anchete penale și a unei proceduri judiciare, ca statele membre și nu numai, să asigure exercitarea dreptului la informare, acces, rectificare sau ștergere a datelor cu caracter personal care trebuie efectuate în conformitate cu normele naționale și procedurile relevante pentru cercetările penale.

Prin toate acestea, Regulamentul și Directiva aduc importante noutăți în materia protecției datelor cu caracter personal și în procedura penală, noutăți pe care le-am abordat și prezentat în Cap.III și IV din prezenta teză.

În pofida faptului că „dreptul procesual penal trebuie să fie un instrument în măsură să asigure un echilibru între asigurarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor antrenate în proces, pe de o parte, și protecției ordinii sociale, pe de altă parte"[4] conform legislației privind protecția datelor cu caracter personal, această protecție, trebuie să privească datele tuturor persoanelor antrenate în proces. Mai mult de atât, chiar dacă nu este prevăzut expres cu reguli clare în normele procesual penale, „știința dreptului procesual penal reprezintă tocmai ansamblul de cunoștințe, teorii, teze care apar ca expresie a studierii și acestui domeniu"[5], care în mod sigur nu poate evita problema protecției datelor cu caracter personal. Odată ce se regăsește în CEDO, în legile fundamentale ale Republicii Moldova și României etc., în jurisprudența europeană și națională, reglementarea protecției datelor cu caracter personal nu pot să lipsească din Codurile de procedură penală[6], întrucât „scopul procesului penal constă și în respectarea garanțiilor cuprinse în normele interne și internaționale"[7]. Normele de protecție a datelor cu caracter personal sunt de fapt normă internațională care sunt, ori trebuie cuprinse în normele interne iar prin „funcția explicativă se permite să se înțeleagă realitatea, să se identifice

[1] Alexe I. și Banu C.M., *De la Directivă la Regulament în reglementarea protecției datelor cu caracter personal la nivelul Uniunii Europene*, În: Protecția datelor cu caracter personal, de Alexe I., Ploeșteanu N.D., Șandru D.-M., București, Editura Universitară, 2017, p.19.
[2] Alexe I. și Banu C.M., *op.cit.*,p.16.
[3] *Ibidem.*
[4] Neagu I. Tratat de Procedură Penală, Brașov, Editura Pro, 1997, p.12. În: Osoianu T., Odagiu I, et.al.*Drept Procesual Penal. Partea generală*, Academia Ștefan cel Mare a MAI Republica Moldova, Chișinău, 2009, p.36.
[5] Lorincz A.L. Drept procesual penal, Vol I, , București, Editura Universul Juridic, 2015, p.26.
[6] Mirișan V. Drept procesual penal.Partea generală, Vol. I, Ediția a II-a, București, Editura Lumina Lex, 2007, p.44-45.
[7] Neagu I., Damaschin M. Tratat de procedură penală. Partea generală, București, Editura Universul Juridic, 2014, pp.11-12. În: Barbu D. Drept procesual penal. Partea generală, Editura Lumen, 2016, p.13.

mecanismele de funcționare, de producere și derulare a faptelor”[1]. Deasemenea, trebuie „să se desprindă determinările multiple ce se manifestă la nivelul realității și a relațiilor cauzale care au apărut între variabilele realității”[2]

Așadar, obiectivele Regulamentului UE 679/2016 și ale Directivei 680/2016 în această materie stabilesc care sunt normele cu privire la acest domeniu asigurând în același timp și protecția datelor cu caracter personal prin stabilirea normelor respective.

Dreptul la viață privată fiind un drept fundamental este expres prevăzut atât în Constituția Republicii Moldova, art.28 în conformitate cu care „statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată” [3], dar și în Constituția României art.26. [4] Cu toate acestea dată fiind amploarea noțiunii subscriem opiniei că, „noțiunea de viață privată nu se pretează unei definiții exhaustive”[5]. Viața privată este asimilată cu intimitatea. Normele de drept referitoare la respectarea vieţii private şi familiale urmăresc apărarea individului împotriva oricărei ingerinţe arbitrare a puterii publice în exercitarea prerogativelor și nu doar, ce asigură însuşi conţinutul acestui drept. În acest sens, Louis Brandeis, membru al Curţii Supreme din SUA, într-un articol publicat în 1890 menționa despre intimitate, care este una dintre fațetele dreptului la viața privată, că este „dreptul individului de a fi lăsat în pace”[6]. Autorul Boris Glavan îl menționa și el: „dreptul la intimitate, la rândul său, presupune că un cetățean are dreptul să ceară statului acțiuni pozitive menite să asigure protecția acestui drept”[7].

În același timp, doar obligațiile autorităților nu sunt suficiente pentru garantarea respectării dreptului la viață privată, chiar dacă în procesul penal acestea sunt garantate de art. 15 CPP RM și respectiv de art.11 alin. (2) CPP ROM. Dreptul „de a fi lăsat în pace” cuprinde și secretul vieții private, drept declinat datorită jurisprudenței Curții Europene din dreptul la respectul vieții private[8]. Autorul Ion Cobîșenco[9] susține că viața privată se află într-o etapă de remodelare, în strânsă legătură cu dezvoltarea tehnico-științifică accelerată care au la bază „principalele aspecte care trebuie asigurate pentru ca persoana să aibă dreptul dea fi lăsată în

[1] Stănoiu A. Sociologie Juridică, București, Editura Trei, 1999, p.52.
[2] *Ibidem.*
[3] *Constituția Republicii Moldova* din 29.07.1994. Monitorul Oficial al R.Moldova nr.78/140 din 29.03.2016. [Citat 30.06.2020] Disponibilă și pe: www.parlament.md>ro-RO>Default
[4] *Constituția României,*din 21.11.1991 republicată: Monitorul Oficial nr. 767 din 31 octombrie 2003. [Citat 30.06.2020] Disponibilă și pe: www.cdep.ro>pls>dic>site
[5] Ciuncan D. *Dicționar de procedură penală*, București,Editura Universul Juridic, 2015, p.429.
[6] Cobîșenco I., Fală M. *Principiul proporționalității măsurilor speciale de investigații – garanție a dreptului la viață privată,* Revista Națională de Drept Nr. 12, 2017, Tiparul executat la CEP al USM, p.49.
[7] Glavan B. *Activitatea specială de investigații și procesul penal: aspecte comune și delimitări.* Chișinău, Editura Print-Caro SRL, 2022, p.238;
[8] Selejan-Guțan B. *Protecția europeană a drepturilor omului*, Ediția 2, București, Editura C.H.Beck, 2006, p.135;
[9] Cobîșenco I.*Supravegherea video în raport cu respectarea vieții private,*În: Revista Națională de Drept nr. 10-12 (240-242), 2020, p.150. Citat [12.06.2022] Disponibil:https://ibn.idsi.md/sites/ default/files/imag_file/150-158_1.pdf

pace”[1]. Conceptul de viață privată nu a scăpat nici atenției Curții Constituționale a RM, care cu referire la Curtea Europeană a specificat că acest concept, „include integritatea fizică, psihică a unei persoane și poate cuprinde mai multe aspecte ale identității persoanei, cum ar fi, identificarea de gen (...)”[2], dar și „informațiile cu caracter personal în privința cărora există o speranță legitimă că nu vor fi publicate fără consimțământul celor la care acestea se referă”[3].

Definirea vieţii private au fost în centrul atenţiei specialiştilor din domeniu. Autoarea Iulia Butnaru se orienta în înțelegerea noțiunii la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, respectiv la „dreptul la intimitate, dreptul la viață intensă cât de mult dorește o persoană protejată de publicitate”[4]. Iar autorul Alan Westin, prin viața privată înțelege: „Dorinţa oamenilor de a alege în mod liber în ce împrejurări şi în ce măsură se vor expune ei înşişi, atitudinea şi comportamentul lor”[5].

O noțiunea strâns legată de viața privată îl reprezintă datele cu caracter personal în general și în procesul penal în special. La 18.09.2013, Comitetul de Miniștri a UE a adoptat și explicat viața privată pe care o consideră „într-un sens mai larg decât intimitatea (care constă, în principal, în dreptul la confidențialitate) incluzând în cadrul acesteia, în special, identitatea personală, protecția datelor”[6] etc.,

Iulia Butnaru, cu referire la art.8 din CEDO (dreptul la viața privată): susține că: în acest cadru „o persoană are dreptul de a trăi liberă de restricţiile impuse de stat, că viaţa privată este superioară celei publice”[7], iar atunci cînd se impun restricţii asupra acestui drept, acestea „trebuie să fie clar definite, justificate din punct de vedere logic şi să reprezinte un minimum necesar pentru a realiza obiectivul colectiv legitim”[8].

Dreptul la propria imagine ca componentă a dreptului la viața privată observăm că este definit de Ionescu B. ca fiind „prerogativa fundamentală, inerentăființei umane, conferă oricărei persoane posibilitatea exploatării (...) propriei imagini, cât și protecția împotriva oricărei

[1] Cobîșenco I. *Supravegherea video în raport cu respectarea vieții private,op.cit.,*p.150.
[2] Decizia CC a RM nr.10 din 05.01.2018 de inadmisibilitate a sesizării nr. 177g/2017 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 177 alin. (1) din Codul penal (încălcarea inviolabilității vieții personale) 2018, (pct.19). [Citat 10.07.2022] Disponibil: www.constcourt.md/public/ccdoc/decizii/ro-d102018177g201714ab8.pdf
[3] *Ibidem.*
[4] Butnaru I. *Dimensiunile dreptului fundamental la protecția vieții familiale,* În Studii Juridice Universitare nr 3-4/2014, p.183-184. [Citat 21.05.2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/47322
[5] Carp R., Şandru S. *Dreptul la intimitate şi protecţia datelor cu caracter personal*, Bucureşti, Editura All Beck, 2004, p.2.
[6] *Set de instrumente pentru informarea funcționarilor publici cu privire la obligațiile statului în conformitate cu Convenția Europeană a Drepturilor Omului”, adoptat de către Comotetul Miniștrilor la 18.09.2013 în cadrul celei de a 1178-a reuniuni a Delegaților Miniștrilor*, p.12.[Citat 30.06.2020], Disponibil pe:agent.gov.md>category>ghiduri-si-materiale-tematice.Portalul Agentului Guvernamental din RM
[7] Butnaru I. *Multidimensionalitatea şi complexitatea dreptului la viaţa intimă, familială şi privată,* p.3. [Citat 22.05.2022] Disponibil:https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/124758
[8] *Ibidem.*

reproduceri și/sau utilizări neautorizate a acesteia”[1]. Autorul Sergiu Russu afirmă că „statul are posibilitate prin mijlocele sale și chiar trebuie să ofere securitate datelor personale”[2]. Elocvent în reglementarea atingerilor aduse vieții private este art.46 din Legea nr 133 din 15.11.2018 privind modernizarea Codului civil al RM, care au fost analizate și în aplicarea procedurii penale în capitolele 3 și 4 a prezentei teze, ce a avut ca scop înțelegerea modului de respectare și protejare a datelorcu caracter personal părților în procesul penal. Atigerile vieții private prevăzute de C.c. RM sunt: „b) interceptarea fără drept a unei convorbiri private, săvîrșită prin orice mijloace tehnice, sau utilizarea, în cunoștință de cauză, a unei asemenea interceptări; c) captarea ori utilizarea imaginii sau a vocii unei persoane aflate într-un spațiu privat, fără consimțământul acesteia; d) difuzarea de imagini care prezintă interioare ale unui spațiu privat, fără consimțământul celui care îl ocupă în mod legal; e) ținerea vieții private sub observație, prin orice mijloace, în afară de cazurile prevăzute expres de lege; f) difuzarea de știri, dezbateri, anchete sau de reportaje scrise ori audiovizuale privind viața intimă, personală sau de familie, fără consimțământul persoanei în cauză; g) difuzarea de materiale conținând imagini privind o persoană aflată la tratament în unitățile de asistentă medicală, precum și a datelor cu caracter personal privind starea de sănătate, problemele de diagnostic, prognostic, tratament, circumstanțe în legătură cu boala și cu alte diverse fapte, inclusiv rezultatul autopsiei, fără consimțământul persoanei în cauză, iar în cazul în care aceasta este decedată, fără consimțământul familiei sau al persoanelor îndreptățite; h) utilizarea, cu rea-credință, a numelui, imaginii, vocii sau asemănării cu o altă persoană; i) difuzarea sau utilizarea corespondenței, manuscriselor ori a altor documente personale, inclusiv a datelor privind domiciliul, reședința temporară, precum și numerele de telefon ale unei persoane sau ale membrilor familiei sale, fără consimțământul persoanei căreia acestea îi aparțin sau care, după caz, are dreptul de a dispune de ele.”[3] Aceste norme contribuie la înțelegerea noțiunii de viață private și la protecția acesteia.

În raportul asupra cauzei CtEDO Bruggeman și Scheuten c. Federal Republic Genmany din 12.07.1977, Comisia Europeană a reliefat parametrii exercițiului în privința pretenției respectării dreptului la viață privată, în sensul că, acesta „este redusă, în mod automat,

[1] Ionescu B, *Dreptul la propria imagine. O perspectivă practică*. București. Editura Universul Juridic, 2013, p. 49.
[2] Russu S. *Limitele răspunderii penale pentru divulgarea datelor cu caracter personal.* În: Revista Procuraturii Repubicii Moldova, nr: 3 din 2019. p.80, [Citat 18.06.2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/78-81_27.pdf
[3] Art.46 din Legea nr 133 din 15.11.2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative în Codul civil al Republicii Moldova nr.1107 din 06.06.2002. În:Tabuncic T. *Analiza juridică a unor atingeri aduse vieții private,* În:„Realități și perspective ale învățământului juridic matională” din 1 și 2 octombrie 2019,Facultatea de Drept a Universității de Stat din Moldova. [Citat 19.09.2021] Disponibil: juridicemoldova.md/7816/analiza-juridica-a-unor-atingeri-aduse-vietii-private.html

individului, când pune viața sa privată în context cu cea publică, sau o situează într-un strâns raport cu interesele proteguite”[1].

Tot CtEDO, a apreciat referitor la identificare unei persoane, după nume și prenume, și ca mijloc prin care se evidențiază o conexiune cu o familie determinată, trebuie inclus în aria de aplicare a noțiunii de „viată privată”, prevăzută de art.8 din CEDO.[2]

În acest sens, autoarea Iulia Butnaru specifica despre elementele ce intră în sfera art.8 din practica Curții Europene, respectiv a vieții private: „viața sexuală, orientarea sexuală, numele și prenumele persoanei, etnia, imaginea (fotografia) persoanei, (…), dar și colectarea și prelucrarea datelor cu caracter personal”[3].

În aceiși ordine de idei se înscrie și abordarea Curții Constituționale a RM, care a reținut că, protecția datelor cu caracter personal, „are o importanță fundamentală pentru exercițiul dreptului la viața privată al persoanei”[4] iar legat de art.28 din Constituția RM menționa că „le permite persoanelor să se bazeze pe dreptul lor la viața privată cu privire la informații care, deși neutre, sunt colectate, procesate și diseminate”[5].

Abordările menționate supra le considerăm destul de întemeiate, or, deși anumite fragmente izolate şi disparate din informaţii personale cu privire la viaţa noastră par inofensive, uneori chiar banale şi lipsite de orice importanţă, însă, puse cap la cap, pot contura un tablou nemaipomenit al personalităţii noastre. Cu cât se cunosc mai multe date sau fragmente de date despre o anumită persoană, cu atât mai mult acea persoană devine mai vulnerabilă. Vorbim tot mai mult în acest sens despre „biografii digitale”. Una dintre cele mai mari probleme este reprezentată de supravegherea video şi tehnologiile biometrice ce conduc la crearea „persoanei vizate” și care, datorită inserării, alterează cu adevărat autonomia personală.

Procedeele menționate, dar și altele, care într-un mod sau altul privesc datele cu caracter personal nu pot să nu aibă loc și în în cadrul procedurilor penale. Situație care dacă nu ne îngrijorează (cel puțin din perspectiva decenței cu care activează organele judiciare), ar putea să

---

[1] Micu D., *Garantarea Drepturilor Omului:Studii Juridice*, București, Editura All Beck, 1999, p. 63. În: Cojocaru V., Aramă E. *Compatibilitatea dreptului național cu dreptul Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*, Chișinău, Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, 2015, p.76.

[2] Retea O.N. *Transcrierea numelui intră sub incidența art. 8 C.E.D.O.? Jurisprudența Ct.E.D.O*., În: Revista de Științe Juridice, Vol.37, nr.2/2020, Editura Universul Juridic, 2020, p.172.

[3] Mihai Poalelungi [et.al.] Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Comentariu asupra hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului versus Republica Moldova. Concluzii și recomandări. Chișinău: Institutul Național al Justiției, 2017, p.158-159. În: Butnaru I. *Dreptul la viață intimă, familială și privată în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.* În: Revista Națională de Drept nr 1(243)/2021, p.145. [Citat 21.05.2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/ default/files/imag_file/142-151_4.pdf

[4] Hotărârea CCRM privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului 8 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice (numărul de membri necesar pentru înregistrarea unui partid politic), sesizarea nr. 104g/2019 (pct.61). [Citat 10.07.2022] Disponibil: https://www. constcourt.md/public/ccdoc/hotariri/h_5_2020_104g_2019_rou.pdf

[5] *Ibidem.*

ne pună anumite semne de întrebare, în măsura în care informațiile respective ar putea fi utilizate contrar scopurilor în care au fost colectate. De aceea, există o nevoie imperioasă de a proteja datele cu caracter personal şi viaţa noastră privată care devine accesibilă public uneori fără voia noastră. Concomitent, nu trebuie să neglijăm nevoile pentru care prelucrarea datelor cu caracter personal sunt necesare. Din aceste considerente, trebuie să identificăm un echilibru rezonabil între interesul individual de protecţia vieţii private şi respectiv, interesul general al societăţii, în cadrul procesului penal – de investigare a faptelor penale cu consecințele de rigoare.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a recunoscutcă obligațiile pozitive ale statelor sunt inerente unui respect efectiv a drepturilor și libertăților garantate, deci și în ceea ce privește respectarea vieții private și protecția datelor cu caracter personal în procesul penal dar, aceste obligații, pot implica adoptarea de măsuri destinate respectării pentru viața privată și protecția datelor cu caracter personal chiar și în sfera relațiilor dintre particulari cât și dintre autorități și particulari.

Este interesantă din perspectiva protecției datelor cu caracter personal, Decizia CC ROM nr.1.258 din 8 octombrie 2009[1], care face legătura protecției datelor cu caracter personal deseori utilizate în investigațiile penale, și cadrul normativ extraprocesual în privința păstrării, prelucrării, utilizării datelor stocate de către prestatorii de servicii electronice. Astfel spus, Curtea a analizat art.1, alin. (2) din Legea nr.298/2008 care prevedea includerea „în categoria datelor privind traficul și locația (…), datele aferente necesare pentru identificarea abonatului sau a utilizatorului înregistrat”[2] și a indicat că absența unor reguli legale precise în domeniu, care a lăsat loc posibilității abuzurilor în această activitate, existând amenințări cu privire la *păstrarea, prelucrarea și utilizare a datelor stocate* de serviciile, rețelele și furnizorii de servicii publice.

Venit în sprijinul activităților procesului penal, prin Legea nr.298/2008 care a stabilit termenul de 6 luni de păstrare a datelor obținute în urma interceptărilor.

O altă decizie în care au fost atinse anumite specte legate de viața privată a fost Decizia CC ROM nr.440 din 8 iulie 2014[3] privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor Legii nr. 82/2012 privind păstrarea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de

[1] Decizia CC ROM nr. 1258, din 08.10.009, referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor Legii nr 298/2008 privind reținerea datelor genetice sau prelucrate de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului sau de rețele publice de comunicații, precum și modificarea Legii 504/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice, În: M.Of nr 798 din 23.11.2009. [Citat 14.06.2020] Disponibilă: https://legislatie.just.ro/Public/FormaPrintabila/ 00000G2FYL6D4534 RNU1ND5N830WGDNO

[2] *Ibidem.*

[3] Decizia CC ROM nr.440 din 8 iulie 2014, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr 82/2012 privind reținerea datelor genetice sau prelucrate de furnizorii de servicii de comunicații electronice și de furnizorii de srvicii de comunicații electronice destinate publicului, precum și modificarea Legii 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice și ale art.152 din CPP. În: M.Of nr 653 din 06.09.2014.

comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice disponibile public, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice și ale art.152 din CPP ROM. În analiza sa, Curtea a considerat necesară pentru o înțelegere precisă a mecanismului păstrării de date, două etape diferite. Prima etapă, a păstrării și stocării datelor, sunt în responsabilitatea serviciilor și furnizorilor de comunicații publice, în cadrul căruia sunt desfășurate automat activitățile pe baza software-ului, nu pune probleme în ceea ce privește protecția datelor cu caracter personal. Reglementarea este legală în acest sens cu privire la păstrarea și depozitarea datelor și nu implică o analiză pentru procedura penală din punct de vedere al protecției datelor. În acest sens, Curtea Constituțională a afirmat despe natura și specificul acestei prime etape că nu contravine dreptului la viață privată.

Așa cum reiterează CC ROM, probleme au fost identificate în cadrul accesului la date și utilizarea lor, ca o a 2-a etapă. Astfel spus, Curtea a constatat în sensul celei de a 2-a părți, că față de accesul sistemului judiciar și al altor organe de stat cu atribuții în domeniul securității naționale la datele stocate, „legea nu a dat garanțiile necesare pentru protecția dreptului la viață (…) privată, ale căror date stocate sunt accesate”[1]. Referitor la aplicarea prevederilor art.152 CPP ROM, Curtea consideră că doar organele de urmărire penală au această obligaţie.

Potrivit art.30 din Constituția RM, „statul asigură secretul convorbirilor telefonice și a celorlalte mijloace legale de comunicare”[2], iar art.28 din Constituția ROM, „secretul convorbirilor telefonice și a celorlalte mijloace legale de comunicare este inviolabil”[3], articole care fac parte și sunt protejate de norme care sunt în concordanță cu drepturile și libertățile fundamentale, printre care în mod clar se înscrie și dreptul la viață privată.

Noțiunea de viață privată și necesitatea respectării acestui drept rezultă atât din jurisprudența instanței europene care, „impune autorităților statale, raportat la toate valorile apărate împotriva oricărei îngerințe arbitrare a puterii publice”[4], cât și din cadrul normativ național cum ar fi spre exemplu art.177 CP RM „încălcarea inviolabilității vieții personale”, normă care a instituit răspunderea penală pentru încălcarea dreptului la protecția vieții private. Textul se referă la „culegerea ilegală, precum și cu utilizarea mijloacelor tehnice speciale destinate pentru obținerea ascunsă a informației sau răspândirea cu bună-știință a informațiilor,

[1] *Ibidem.*
[2] Constituţia Republicii Moldova, din 29.07.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.1 din 12.08.1994.
[3] Constituția României, din 21.11.1991 republicată, În: Monitorul Oficial nr. 767 din 31 octombrie 2003.[Citat 30.06.2020] Disponibil și pe: www.cdep.ro>pls>dic>site
[4] Dijmărescu D.M. *Unele consideraţii privind dreptul la respectarea vieţii private*, Analele Universitaţii „Constantin Brâncuşi” din Târgu Jiu, Seria Ştiinţe Juridice, nr. 3/2015, p.125-126. [Citat 15.07.2020] Disponibil: https://www.utgjiu.ro/revista/jur/pdf/2015-03/11_Diana%20Maria%20Dijmarescu.doc.pdf

(…), despre viața personală (...) al altei persoane fără consimțământul ei". La fel și legislația procesual penală conține „dispoziții referitoare la confidențialitate sau respectarea datelor cu caracter personal, însă doar la nivel principial sau generic, fără a asigura măsuri de protecție a acestora". [1]

Prevederi cu caracter analogic sunt și în legislația României. Astfel, prin art.226 CP ROM a instituit modul de apărare a noțiunii de respect a vieții private, „violarea vieții private" - „violation of privacy"[2], text care se referă potrivit alin.(1) la violare prin „atingerea adusă vieții private, fără drept, prin fotografierea, captarea sau înregistrarea de imagini, ascultarea cu mijloace tehnice sau înregistrarea audio a unei persoane aflate într-o locuință sau încăpere ori dependință ținând de aceasta sau a unei convorbiri private" sau potrivit alin. (2) „divulgarea, difuzarea, prezentarea sau transmiterea, fără drept, a sunetelor, convorbirilor ori a imaginilor prevăzute în alin.(1), către o altă persoană sau către public"[3].

În literatura de specialitate se consideră „atentat la viața intimă a persoanei, ascultarea, înregistrarea sau transmiterea imaginilor sau a vorbelor unei persoane, fără consimțământul acesteia"[4]. Totodată, se menționează că „nimeni nu se poate amesteca, interveni în viața privată altei persoane fără consimțământul acesteia, ce trebuie să fie explicit și exprimat în mod liber"[5], iar autorităților publice „le revine obligația de a lua toate măsurile și dispozițiile posibile și rezonabile în vederea ocrotirii și apărării acestui drept fundamental"[6].

Faptul că datele cu caracter personal au ajuns în posesia autorităților nu schimbă nici cum statutul acestora, relevantă în acest sens fiind jurisprudența CtEDO, spre exemplu în cauza Căşuneanu c. României[7]. În cauza respectivă, reclamantul a sesizat Curtea cu privire la încălcarea dreptului la viața privată prin divulgarea datelor cu caracter personal. În cadrul cercetării penale s-au dispus măsuri în care reclamantului i-au fost interceptate telefoanele în urma operațiunii de supraveghere, care au fost făcute publice, în urma cărora au apărut și în presă. Cazul a fost dezbătut public datorită informațiilor și datelor divulgate din cadrul dosarului

[1] Manolea B. *Protecția Datelor cu Caracter Personal în contextul dialogului privind liberalizarea regimului de vize și negocierii viitorului acord de asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeana*, Casa Editorial-Poligrafica,, Bons Offices" mai 2011, p.28. [Citat 14.11.2018] Disponibil: https://ro.scribd.com/document/214821399/Studiu-Protectia-Datelor-cu-Caracter-Personal-in-Republica-Moldova-2011

[2] Manea T., Ivan D.L. *Dicționar Român-Englez. Drept Penal și Procedură Penală.* București, Editura C.H.Beck, 2017, p.102.

[3] *Noul Cod Penal. Noul Cod de procedură penală, Legile de executare*, Actualizat 25 mai 2916, București, Editura Hamangiu, 2016, p.103.

[4] Dijmărescu D.M., op.cit., p.133.

[5] *Ibidem.*

[6] *Ibidem.*

[7] Hotărârea CtEDO *Căşuneanu c. României,* din 16 aprilie 2013, nr.22018/10. [Citat 30.05.2020] Disponibil: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Casuneanu-impotriva-Romaniei.pdf

penal, faza de urmărire penală nu trebuia să fie publică. Și alte probe de la dosar au ajuns în presă iar pe marginea lor au existat comentarii.

Plângerea astfel formulată de către reclamant era îndreptată împotriva autorităților pentru că au permis ca divulgarea datelor să se realizeze. Datele „care au apărut în presă conţineau discuţii private avute cu alte persoane care ţineau de sfera protejată a vieţii sale private" iar „respectivele elemente ale urmăririi penale nu aveau caracter public la vremea respectivă".

Curtea a specificat că datorită divulgării datelor, convorbirilor, probelor de la dosar, a fost creiată impresia despre reclamant „că a săvârşit fapte ilegale, înainte ca autorităţile naţionale să aibă posibilitatea de a cerceta învinuirile".

Curtea, de asemenea, a hotărât că „statul nu şi-a îndeplinit obligaţia de a păstra în siguranţă informaţiile de care dispunea pentru a garanta dreptul reclamantului la respectarea vieţii sale private".

Relevantă în acest sens și cauza Bédat c. Elveţiei[1], (, în cadrul căreia referirile sunt legate de publicarea unui articol despre cauza procesului penal despre care se face referire în revista săptămânală L'Illustré. „Autorităţile însărcinate cu urmărirea penală au decis să informeze presa cu privire la anumite aspecte ale anchetei"[2], într-o etapă a cărei urmărire penală nu era publică. În speţă, „infracţiunea de care era acuzat recurentul privea publicarea proceselor-verbale de ascultare şi a unor scrisori incluse în dosarul de urmărire penală în curs"[3].

În acest sens, prevederile Directivei UE 680/2016, art.4, alin.(1), lit.(f), privește acele moduri care trebuie respectate precum și obligația statului în protejarea confidențialității datelor în această fază a urmăririi penale a informațiilor.

Important, din punctul nostru de vedere este atât faptul că persoana nu își pierde dreptul la protecția vieții private odată ce aceste informații au fost obținute de terți, chiar dacă este vorba de autorități, cât și unul dintre efectele încălcării dreptului la respectarea vieții private în procesul penal și anume încălcarea dreptului nu mai puțin important, cel al prezumției vinovăției.

De asemenea Hotărârea CC RM nr.22 din 6 august 2020[4] în dosarul nr.18g/2020 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 226^{16} alin. (11) din Codul fiscal RM[5].

---

[1] Hotărârea CtEDO *Bédat c. Elveţiei, din 29 martie 2016, nr. 56925/08.* [Citat 08.02.2021] Disponibil: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Cauza-BEDAT-împotriva-Elveției.pdf

[2] *Ibidem.*

[3] *Ibidem.*

[4] Hotărârea CC RM nr.22 din 6 august 2020 în dosarul nr. 18g/2020 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 226^{16} alin. (11) Cod fiscal al Republicii Moldova. [Citat 13.07.2022] Disponibil: https://www.constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=hotariri&docid=743?l=ro&tip=hotariri&docid=743

[5] *Codul fiscal al Republicii Moldova*, Publicat: 18.09.1997 în Monitorul Oficial nr 62, art.522[Citat 13.07.2022] Disponibil: http: www.lex.md> codifiscaltxtro

Textul art.226[16], alin. (11) din Codul fiscal RM supus controlului de constituționalitate prevedea că „orice informație primită de la Serviciile Fiscale este tratată ca secret fiscal și, (...), este prezentată doar organelor de urmărire penală și instanțelor judecătorești", dar doar „în scopul examinării cazurilor legate de evaziunea fiscală. Autoritățile menționate vor utiliza informația numai în acest scop".

Hotărârea a avut la bază analiza privind obținerea probelor de la Serviciului Fiscal de Stat căruia i s-a solicitat de către instanță, la solicitarea avocatului inculpatului care a efectuat demersuri și în cursul urmăririi penale și care nu a avut efectul scontat, să prezinte Declarația persoanei fizice cu privire la disponibilul de mijloace bănești ce au fost solicitate cu scopul de a efectua o expertiză grafoscopică pentru a demonstra că înscrisurile nu au fost semnate la data declarată de partea vătămată, fiind fictive și neavând la bază o tranzacție reală de împrumut de către inculpatul A.H. fiind acuzat de săvârșirea infracțiunii de escrocherie. Chiar dacă Serviciul Fiscal de Stat a respins cererea Judecătoriei Chișinău invocând prevederile articolului 226[16] alin. (11) din Codul fiscal privind utilizarea informația numai în scopul examinării cazurilor legate de evaziunea fiscală, Judecătoria Chișinău a sesizat Curtea Constituțională.

Curtea a observat că, prezentarea informațiilor de către autoritatea publică poate face incident dreptului la viața intimă, familială și privată. Pentru că acest drept ar putea veni în conflict cu dreptul la apărare al autorului sesizării și a art.28 din Constituție, Curtea a considerat incident în prezenta cauză. În consecință, Curtea a declarat neconstituțional textele din art.226[16]: „în scopul examinării cazurilor legate de evaziunea fiscală. Autoritățile menționate vor utiliza informația numai în acest scop."[1]

Chiar dacă Curtea menționează că informațiile referitoare la veniturile și proprietățile contribuabililor aflate în posesia organelor fiscale sunt tratate ca secret fiscal și pot conține date cu caracter personal, în cazul de față solicitarea obținerii informației de către inculpat, constituie o respectare a dreptului la propriile date cu caracter personal prevăzute atât de Legea 133 din 2011 privind protecția datelor cu caracter personal cât și de Regulamentul UE 679/2016, deci la respectarea dreptului la viața privată.

Conform unor autori jurisprudența CEDO „oferă un înalt grad protecției drepturilor omului, pe care nici un alt sistem de protecție, universal sau regional, nu poate pretinde că l-a atins"[2]. Din această perspectivă cu privire la dreptul la viața privată, jurisprudența europeană

[1] Hotărârea CC RM nr.22 din 6 august 2020 în dosarul nr. 18g/2020 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 226[16] alin. (11) Cod fiscal al Republicii Moldova, [Citat 13.07.2022] Disponibil:www.constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=hotariri&docid=743

[2] Cojocaru V., Aramă E. *Compatibilitatea dreptului național cu dreptul Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*, Chișinău, Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, 2015, p.38.

servește ca puncte de reper atât pentru legislațiile cât și pentru jurisprudența instanţelor naționale, inclusiv din Republica Moldova, dar și desigur din România. În acest sens, le dăm dreptate autorilor care afirmă că jurisprudența, în procesul studierii și căutării adevărului „depășește adesea limitele frontierei de bază iar de mare importanță este acordată concretizării conținutului concepției în cauză, înțelegerea, valorificarea și explicarea”[1].

Se mai menționează totodată faptul că, „prin interpretarea prevederilor CEDO, jurisprudența a devenit parte a dreptului intern”[2], atât în Republica Moldova cât și în România și „este un izvor de drept care are consecințe obligatorii inclusiv pentru interpretarea normelor constituționale care privesc viața privată”[3].

Din perspectiva respectării dreptului la protecția vieții private prezintă interes cauza Ben Faiza c. Franței[4] în care Curtea a reținut că dreptul francez a folosit măsura de geolocalizare, respectiv instalarea unui dispozitiv pe autovehicolul reclamantei în vederea urmăririi mișcărilor acestuia, în mod discreționar, în cadrul unei anchete penale. Curtea în acest caz a considerat a fi o ingerință în dreptul reclamantei și a menționat că „reclamanta nu s-a bucurat de protecția minimă oferită de statul de drept într-o societate democratică.”

De asemenea în cauza Brunet c. Franței[5] care a avut ca obiect introducerea în bazele de date ale poliției franceze ca urmare a unui proces penal, de informații din rapoartele de anchetă, ce reprezenta enumerarea persoanelor implicate, după ce procesul penal s-a întrerupt. Curtea în acest caz a stabilit că reclamantul nu a avut o posibilitate reală de a solicita ștergerea din baza de date a poliției a informațiilor care îl privesc, astfel a fost încălcat disproporționat dreptul acesteia la viața private care nu era necesar într-o societate democratică.

În mod analogic, în cauza S. și Marper c. Marii Britanii[6] care se referă la reținerea în bazele de date a amprentelor digitale, a fotografiilor și a AND-ului reclamanților, ridicate ca urmare a existenței unui dosar penal, dar care nu au fost condamnați pentru infracțiunea pentru care s-au ridicat aceste profile, întrucât procesul a încetat ca urmare a achitării. Problema identificată de Curte constă în păstrarea în bazele de date a informațiilor despre viața privată fără a exista un termen de ștergere, date care pot fi folosite și utilizate ulterior de către organele de

[1] Capcelea V. *Filozofia juridică,* Chișinău, Editura Arc, 2011, p.21.
[2] Manolea B. *Protecția Datelor cu Caracter Personal în contextul dialogului privind liberalizarea regimului de vize și negocierii viitorului acord de asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeana*, Casa Editorial-Poligrafica,, Bons Offices” mai 2011, p.20-21. [Citat 14.11.2018] Disponibil: https://ro.scribd.com/document/214821399/Studiu-Protectia-Datelor-cu-Caracter-Personal-in-Republica-Moldova-2011
[3] *Ibidem.*
[4] Hotărârea CtEDO *Ben Faiza c. Franței, din 8 februarie 2018, nr. 31446/2012*. [Citat 14.06.2020] Disponibilă: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-180657
[5] Hotărârea CtEDO *Brunet c. Franței, din 18 septembrie 2014, nr 21010/10*. [Citat 14.06.2020] Disponibilă: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-146389
[6] Hotărârea CtEDO *S. și Merper c. Marii Britanii, din 4 decembrie 2008, nr. 30562/04 și 30566/04*. [Citat 14.06.2020] Disponibilă: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-90051

urmărire penală. Curtea a considerat că un asemenea mod de abordare constituie „o ingerință disproporționată în dreptul reclamanților la respectarea vieții private și nu a putut fi considerată necesară într-o societate democratică".

Curtea la fel a constatat încălcarea dreptului la viața privată a reclamantului în cauza CtEDO X c. Republica Moldova[1], În speță în anul 1996 reclamantul a fost condamnat cu suspendarea executării pedepsei pentru comiterea unei infracțiuni. Între timp antecedentele persoanei s-au stins. În anul 2010 reclamantul a solicitat eliberarea unui cazier judiciar. Ulterior, în nenumărate rânduri reclamantul a primit certificatul de cazier judiciar în care se specifica că „a fost tras la răspundere penală (...)".

În această cauză, Curtea a constatat că noul cadru, Ordinul MAI nr.372, utilizat de către autorități pentru completarea cazierelor judiciare „nu era semnat de Procurorului General așa cum prevedea art.9 din Legea nr. 216-XV cu privire la sistemul informațional integrat automatizat". Acest Ordin ținea evidența infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni. Curtea a concluzionat că „certificatul de cazier judiciar care i-a fost eliberat reclamantului nu era în conformitate cu legea".

Ca și remarcă a dreptului la viață personală înțelegem și integritatea personală care este prevăzută ca fiind dreptul individului la identitate proprie, respectiv „de a trăi autonom și de a se dezvolta în concordanță cu propriile așteptări și dorințe"[2] și „așa cum înțelege, protejat de publicitate (dacă doreşte) şi respectând drepturile altora"[3].

Revenind la jurisprudența menționată dintr-o altă perspectivă, putem observa că dreptului la protecția vieții private poate fi afectat atât în situațiile în care anumite date despre persoană au fost colectate legal fie și în cazul unor proceduri penale, chiar dacă nu au fost divulgate, dar păstrarea acestora s-a efectuat fără o necesitate argumentată.

Un procedeu utilizat de către autorități în vederea asigurării respectării vieții private, constă în anonimizarea datelor cu caracter personal. În acest sens, elocventă este Decizia nr.490/2019 a Curții de Apel Cluj[4] din România, în care instanța a constatat că existența unui înscris care conținea mai multe informații ce priveau date personale, la care accesul era liber dar

[1] Hotărârea CtEDO *X c. Republica Moldova, din 30 noiembrie 2021, nr. 43529/13.* [Citat 09.08.2022] Disponibil:http://agent.gov.md/wp-content/uploads/2022/02/hotararea-X-v.-Republica-Moldova-RO.pdf

[2] Slăvoiu R. *Protecția penală a vieții private*, București, Editura Universul Juridic, 2016, p.47.

[3] Creangă I., Gurin C. Drepturile și libertățile fundamentale. Sistemul de garanții. Chișinău, 2005, p.65. În: Butnaru I. *Reglementarea juridică și asigurarea inviolabilității vieții private, familiale și intime*. Teză de doctor în drept, Specialitatea-Drept Constituțional, Chișinău, 2021, p.21

[4]Curtea de Apel Cluj, s.a. III-a cont.adm.fisc., dec. Civ. Nr.490/2019, disponibilă la: http://www.rolii.ro/hotarari/5cch9abde49009d00c00002e. În: Georgeascu A., Alexe I., Șandru D.-M. *Ciocnirea valorilor: legea română privind liberul acces la informațiile de interes public și protecția datelor personale,* În: Revista română pentru protecția și securitatea datelor cu caracter personal, nr 2/2020, București, Editura Universul Juridic, p.32.

și alte informații, trebuiau să fie exceptate de la accesul liber în partea referitoare la datele cu caracter personal. Soluția aplicată fiind anonimizarea datelor cu caracter personal exceptate.

Protecția datelor cu caracter personal trebuie să se aplice „ori de câte ori sunt prelucrate date cu caracter personal”[1]. Incidența protecției adecvate se aplică în toate domeniile în care se prelucrează date, inclusiv în cadrul procesului penal.

2.2. Dezvoltarea cadrului legal privind protecția datelor cu caracter personal în Republica Moldova și România.

Apariția și dezvoltarea legislației de protecție a datelor cu caracter personal îl înțelegem ca „un *progres* determinat într-un mod cu precumpănire cantitativ”[2]. Privit prin această prismă, „progresul înseamnă că în cursul dezvoltării, cunoștințele umane luate în ansamblu au sporit și că, totodată, aplicarea acestei legislații a devenit tot mai universală”[3], iar raportat la protecția datelor cu caracter personal, putem cu siguranță menționa că progresul este în devenire, iar apariția dar și dezvoltarea reglementărilor normative în acest domeniu sunt într-o permanență schimbare. Schimbare determinată așa după cum am menționat supra de modificarea a însăși realităților sociale în care trăim și care în ultima perioadă sunt determinate de progresul tehnico științific. Or, nu mai sunt dubii că la moment anumite informații despre persoană pot fi obținute nu doar în lipsa unui contact direct cu acesta (ceia ce presupune lipsa atât a informației despre prelucrarea datelor cât și a acordului în acest sens), dar chiar și fără prelucrarea informațiilor din lumea înconjurătoare care ar avea legătură cu peroana și s-ar încadra în noțiunea de date cu caracter personal, așa cum am menționat supra. Pentru a cunoaște persoana la moment fiind sufieciente urmele virtuale, iar pornind de la ipoteza că internetul nu uită și că distanța nu mai reprezintă o problemă pentru obținerea informațiilor virtuale, ne putem da seama de gravitatea problemei și implicit de faptul că aceasta nu poate trece neobservată de autorități. Mai mult, dacă rezultatul este același, în speță cunoașterea persoanei, atunci modalitățile prin care aceasta este realizată și care pot fi datele cu caracter personal, nu doar că nu pot fi neglijate ci și trebuie în permanență adaptate noilor realități sociale.

Așa cum am menționat supra, la nivel internațional, primul instrument juridic referitor la reglementarea proceselor automatizate de prelucrare a datelor cu caracter personal o constituie

[1] Ianciu R., Lungu A. *Standarde cu privire la protecția datelor cu caracter personal stabilite de Uniunea Europeană,* În: Legea și Viața, Nr.3-4(363-364), 2022, p.70. [Citat 12.06.2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/ files/imag_file/68-71_48.pdf
[2] Marcuse H. *Scrieri filozofice,* București, Editura Politică, 1977, p.219.
[3] *Ibidem.*

Convenția nr.108[1] din 28.01.1981 pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal. Convenția a fost instituită datorită riscurilor ce puteau surveni față de dreptul la viața privată a persoanelor fizice tocmai datorită automatizării survenite cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal. La acel moment, legat de procedura penală, în Convenție a fost stabilit modul de colectare, stocare, utilizare, prelucrare a datelor cu caracter personal. Convenția a fost deschisă spre semnare la Strasburg la 28 ianuarie 1981 pentru statele membre ale Consiliului Europei.

Republica Moldova a semnat Convenţia nr.108 la 4 mai 1998 şi a ratificat-o prin Hotărârea Parlamentului nr.483 din 2 iulie 1999, acesta intrând în vigoare la 1 iunie 2008, în urma adoptarii Legii nr.17-XVI din 15 februarie 2007, fiind prima lege pe teritoriul Republicii Moldova cu privire la protecţia datelor cu caracter personal, care se aplica şi în procesul penal, legislația procesual penală având mai multe trimiteri la această lege. În acelaşi timp, odată cu instrumentul de ratificare a Convenţiei, Republica Moldova a format şi un nou organ - Centrul Naţional pentru Protecţia Datelor cu Caracter Personal („CNPDCP") în calitate de autoritate competentă pentru implementarea prevederilor Convenţiei în toate domeniile, legate de prelucrarea datelor cu caracter personal, inclusiv procedura penală, dar şi pentru întreţinerea raporturilor de asistenţă reciprocă cu alte state părţi și în acest domeniu. Legea de bază la acea dată care reglementa acest domeniu, desfășurând prevederile conținute în Convenția 108, o constituie Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date.

Totodată, în Constituţia Republicii Moldova din 12 august 1994, art.28 prevede Dreptul la inviolabilitatea vieţii intime, familiale şi private, iar la art.4 se descrie modul în care se aplică „drepturile şi libertăţile omului în Republica Moldova", astfel încât de la actele internaționale în domeniu nu se poate face abstracție în măsura în care acestea au fost ratificate de către Republica Moldova.

La nivel european actul normativ de bază în domeniu, care desfășura prevederile conținute în Convenția 108, a fost Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date.

Așa cum am menționat în procedura penală din Republica Moldova în prezent sunt aplicate dispoziţiile Legii 133 din 08 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal,

[1] Convenția 108. [Citat 26.04.2020] Disponibilă: https://rm.coe.int/convention-108-convention-for-the-protection-of-individuals-with-regar/16808b36f1

lege care a asigurat transpunerea dispozițiilor Directivei 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date.

Întrucât la nivelul Republicii Moldova prevederile Directivei 95/46/CE au fost considerate a fi depășite a fost elaborat un proiect de lege privind protecţia datelor cu caracter personal care trebuia să intre în vigoare la data de 1 martie 2019, de transpunere a celor două acte legislative ale UE, respectiv Regulamentul general 679/2016 al Parlamentului European si a Consiliului privind protecţia persoanelor fizice în ceea ce priveste prelucrarea datelor cu caracter personal şi privind libera circulaţie a acestor date şi de abrogare a Directivei 95/46/CE, și Directiva 680/2016 al Parlamentului European şi a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecţia persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de catre autoritaţile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a infracţiunilor sau al executării pedepselor şi privind libera circulatie a acestor date, ce se aplică statelor membre de la data de 25 mai 2018, şi de abrogare a Legii nr.133 din 08 iulie 2011 de protecţia datelor cu caracter personal. Totodată, prezentul proiect care nu a fost publicat, prevedea în termen de 8 luni de la data publicării ca Guvernul, după elaborare, prezentarea Parlamentului spre aprobare„va pune actele sale normative în concordanță cu prezenta lege”.[1]

După adoptarea Legii nr.133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor, o parte din prevederile acesteia au fost preluate inclusiv în legislația procesual penală. Spre exemplu, - art.15 CPP RM- Inviolabilitatea vieții private, prevede această conexiune de garantare, protejare la alin.(2) „La efectuarea acțiunilor procesuale nu poate fi acumulată fără necesitate informație despre viața privată și intimă a persoanei. La cererea organului de urmărire penală și a instanței de judecată, participanții la acțiuni procesuale sunt obligați să nu divulge astfel de informații și despre acestea se ia un angajament în scris. Prelucrarea datelor cu caracter personal în cadrul procesului penal se efectuează conform Legii nr.133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal.”; art.211 CPP RM - Păstrarea dosarelor penale și a materialelor de urmăririre penală, aceeași garantare, protejare prevăzută la alin. (4) „Accesul la dosarele și materialele (…) se decide de către conducătorul organului sau, după caz, președintele instanței la care se păstrează acestea, în conformitate cu prevederile (…) Legii nr.133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal”; art.212 CPP RM de asemenea îl menționăm în sensul aspectelor de garantare, protejare-Confidențialitatea urmăririi penale, unde textul prevede la alin.(1) că „Materialele urmăririi penale nu pot fi date publicității decât cu autorizarea persoanei

[1]*Nota Informativă la Proiectul Legii privind Protecția Datelor cu Caracter Personal*. [Citat 17.10.2019] Disponibil: https://www.justice.gov.md/public/files/NOTA_INFORMATIV_Legea_133_DEFINITIVA_1.pdf

care efectuează urmărirea penală și numai în măsura în care consideră că acest lucru este posibilă, (…), în condițiile Legii nr.133 din 8 iulie 2011 cu privire la protecția datelor cu caracter personal."

Cele menționate, denotă nu doar influența legii cadru privind protecția datelor cu caracter personal asupra cadrului normative conex, inclusiv procesul penal, ci și schimbarea modului de tratare a acestui subiect în procesele penale. Accentul fiind pus pe obligația ce le revine autorităților de a asigura respectarea dreptului la protecția datelor cu caracter personal. Tendința după noi este una corectă, deși în această direcție mai sunt multe de făcut, or întregul proces penal este în mare parte despre datele cu caracter personal, și atunci orice abuz, neglijare fie ilegalitate din partea participanților la procesul penal poate avea consecințe iremediabile.

Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal al Republicii Moldova („CNPDCP") este singura autoritate mandatată cu protecția datelor cu caracter personal în Moldova, fondată în anul 2008. Este inițiator mai multor modificări cheie ca și dezvoltare a legislației de protecție a datelor cu caracter personal, în: -Codul de procedură penală -Codul contravențional -Legea privind statutul judecătorilor -Legea privind Centrul Național Anticorupție -Legea privind spălarea banilor și finanțarea terorismului -Legea privind activitatea poliției și statutul poliției -Legea privind activitatea specială de investigare - etc. Ca și exemple în aplicarea procesului penal menționăm:

A) Legea modificată privind statutul judecătorilor care a fost completată cu pct.12, prin care judecătorul este obligat să prelucreze datele cu caracter personal în conformitate cu Legea privind protecția datelor cu caracter personal. Încă din anul 2012, la demersul „CNPDCP", Consiliul Superior al Magistraturii prin Hotărârea 508/26 din 21 august 2012 a aprobat modificarea privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe pagina web, respectiv „înlocuirii numelor complete a părților și a altor participanți la proces cu inițialele numelui și prenumelui"[1], dar și „excluderii informațiilor despre părți și alți participanți la proces privind: data, luna, anul nașterii, locul de muncă și funcțiile deținute, adresa domiciliului, (…), etc."[2] și prin Hotărârea 721/35 din 13 noiembrie 2012 a aprobat și „obligativitatea inițierii procedurilor de înregistrare în calitate de operatori de date cu caracter personal."[3] iar în iunie 2016, a fost aprobat Regulamentul Consiliului Superior al Magistraturii[4] unde au fost introduse norme

[1] *Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii, Republica Moldova, nr.508/26 din 21 august 2012.*[Citat 13.09.2021] Disponibil: http://csm.md/files/Hotaririle/2012/26/508-26.pdf
[2] *Ibidem.*
[3] *Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii, Republica Moldova, nr.721/35 din 13 noiembrie 2012.*[Citat 13.09.2021] Disponibilă: https://www.csm.md/files/Hotaririle/2012/35/721-35.pdf
[4] *Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii, Republica Moldova. nr 658/30 din 10 octombrie 2017,* [Citat 05.09.2021] Disponibilă: https://www.csm.md/files/Hotaririle/2017/30/658-30.pdf

privind anonimizarea numelor sau alte date cu caracter personal în textele hotărârilor judecătorești.

În 2017 a fost elaborat un proiect cu implicarea „CNPDCP" de anonimizare generalizată a hotărârilor în urma căruia la 10 octombrie 2017 a fost adoptat un Regulament, care a intrat în vigoare la 24 noiembrie 2017, în care prevedea că „numele părților la proces nu vor fi anonimizate" [1], și nici numele minorilor care au calitatea de autori, instigator sau complici, dar „vor fi ascunse în toate cazurile locul, data nașterii persoanelor, domiciliul și/sau reședința lor, nr. de telefon, codul personal, (…) precum și alte date"[2].

B) Legea privind activitatea specială de investigațiinr 59/2012[3] care prevede că, „persoanele care au acces la datele cu caracter personal ale persoanei supuse măsurilor special ar fi obligate să păstreze confidențialitatea datelor respective."[4].

Totodată, ca și garanție de protecție a datelor cu caracter personal menționăm art.11 lit.f din lege, care prevede că „se impune ofițerului de investigații obligația de a respecta confidențialitatea datelor cu caracter personal ce i-au devenit cunoscute în timpul efectuării măsurii de investigații."[5]

Toate modificările menționate le considerăm un pas înainte în vederea întăririi protecției datelor cu caracter personal părților, inclusiv în în procesul penal, chiar dacă se conțin în acte normative extraprocesuale.

România a fost primită ca membru cu drepturi depline în Consiliul Europei la data de 7 octombrie 1993, în cadrul căruia a ratificat un număr mare de Convenții, printre care, la fel ca Republica Moldova a ratificat și Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale de la Roma, 1950. Începând cu data de 20.06.1994, România a recunoscut și jurisdicția CtEDO. „Ca misiune avea de a asigura garantarea drepturilor enunțate în Declarația Universală"[6], printre care noi menționăm art.7 „Respectarea vieții private și de familie", art. 8 „Protecția datelor cu caracter personal", prevăzute în CEDO.

---

[1] *Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii Republica Moldova*. *nr 658/30 din 10 octombrie 2017,* publicat în M.Of. nr. 411-420, art.2068, pct.18, 20, [Citat 05.09.2021] Disponibil: https://www.csm.md/files/Hotaririle/2017/30/658-30.pdf

[2] *Ibidem;*

[3] *Legea privind activitatea specială de investigații nr.59/2012*. [Citat 05.09.2021] Disponibil: https://www.legis.md> rezultate;

[4] CNPDCP. *Sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative*.nr.14. [Citat 08.08.2022] Disponibil: https://www.justice.gov.md/public/files/ transparenta_in_procesul_decizional/proiecte_spre_examinare/2016/martie/sinteza_obiectii_si_propuneri.pdf

[5] *Ibidem.*

[6] Voicu M. *Ultima speranță pentru o justiție deplină.Curtea Europeană a Drepturilor Omului.Organizare-Funcționare-Procedură-Jurisprudență*-Modele de cereri pentru sesizarea Curții, București, Editura Juridică, p.20-21.

Legi relevante românești cu privire la aplicarea lor în procedura penală privind protecția datelor au fost:

- Legea nr.677 din 2001 privind protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, cu modificările ulterioare ;
- Legea nr.506 din 2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice;

Din 25 mai 2018, în România, se aplică prevederile Regulamentului general 679/2016 al Parlamentului European si a Consiliului privind protecţia persoanelor fizice în ceea ce priveste prelucrarea datelor cu caracter personal şi privind libera circulaţie a acestor date şi de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulament general privind protectia datelor), și a Directivei 680/2016 al Parlamentului European şi a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecţia persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de catre autoritaţile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a infracţiunilor sau al executării pedepselor şi privind libera circulatie a acestor date.

Astfel, putem observa că Legea nr.677 aplică prevederile vechiului GDPR (Directiva 95/46/CE) care în prezent se aplică pe teritoriul Republicii Moldova, fiind transpus de Legea 133 din 08 iulie 2011 de protecţia datelor cu caracter personal, dar pe care Republica Moldova s-a angajat să o ajusteeze. România a abrogat vechiul Regulament general privind protecția datelor - Directiva 95/46/CE, prin noua Lege nr. 190/2018, privind măsuri de punere în aplicare a Regulamentului general 679/2016 al Parlamentului European si a Consiliului de protecţie a persoanelor fizice în ceea ce priveste prelucrarea datelor cu caracter personal şi privind libera circulaţie a acestor date şi de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulament general privind protectia datelor). Potrivit preambulului regulamentului, „scopul principal, adaptarea principiilor, obiectivelor stabilite anterior de Directiva 95/46/CE, care rămân valabile, pentru a le pune în acord cu evoluţiile de ordin tehnologic”[1] și care permite statelor să legifereze în multe domenii precum cea din aplicarea procedurii penale. În comunicarea Comisiei dela Bruxelles din 24.01.2018 adresată Parlamentului European și Consiliului despre noul regulament se califica „protecția datelor ca drept fundamental al Uniunii Europene”[2].

În cadrul ședinței din 3-4 octombrie 2017 Republica Moldova a fost acceptată în calitate de membru cu statut de observator în cadrul Grupului de lucru pentru protecția datelor la Articolul 29 al Uniunii Europene, din 25 mai 2018 schimbându-și denumirea în Comitetul

[1] Alexe I., Banu C.M. *De la Directivă la Regulament în reglementarea protecției datelor cu caracter personal la nivelul Uniunii Europen*, În:„Protecția datelor cu caracter personal”, Irina Alexe, Nicolae Dragoș Ploeșteanu, Daniel-Mihail Șandru, București, Editura Universitară 2017, p.19.

[2] Șandru D.M., Alexe I. *Legislația Uniunii Europene privind protecția datelor personale*, București, Editura Universitară, 2018, p.399.

European pentru Protecția Datelor (CEPD). Prin acest for internațional, Republica Moldova a promovat interesele statului în vederea ajustării și conformării la standardele UE pentru toate domeniile protecției datelor cu caracter personal, inclusiv cel din cadrul procedurii penale.

Hotărârea Guvernului nr.1472[1] din 30 decembrie 2016 a aprobat Planul Național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană în perioada 2017-2019, precizând o acțiune în acest scop: acțiunea nr.17 din art.13 „Pregătirea pentru depunerea cererii de către Republica Moldova în calitate de stat terț care asigură un nivel adecvat protecției datelor cu caracter personal" și în domeniul procedurii penale, în cadrul căruia sunt prevăzute măsurile necesare pentru implementarea Acordului de Asociere pe parcursul celor trei ani, dar și măsuri de ajustare a legislației naționale la standardele și principiile europene, în conformitate cu angajamentele asumate.

În Proiectul Planul Național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană, la art.13 unde este prevăzută „Protecția datelor cu caracter personal", acțiunea cu nr.L6 „stabilește modificarea Legii (...) privind protecția datelor cu caracter personal, care va fi modificată și completată".[2]

Legea nr.677/2001[3] se aplica în România procesării datelor cu caracter personal efectuate, total sau parțial, prin mijloace automate, precum și prelucrării prin alte mijloace decât cele automate, care fac parte sau sunt destinate unui sistem de dovezi și din procedura penală. Dispozițiile sale se refereau, de asemenea, la factori cruciali, cum ar fi prelucrarea legitimă, calitatea datelor, definițiile termenilor fundamentali (de exemplu: subiect, prelucrare etc.), drepturile persoanelor vizate și obligațiile operatorilor de date cu caracter personal și desemna Avocatul Poporului în calitate de Autoritate de Supraveghere din România privind protecția datelor. Legea recunoaștea în cadrul procesului penal, de asemenea, drepturile fundamentale pentru persoana vizată, cum ar fi dreptul de a fi informat cu privire la prelucrare, dreptul de acces la informații, dreptul de a se opune în orice moment prelucrării, cu condiția ca persoana respectivă să aibă motive legitime în acest sens.

Legea nr. 676/2001 prevedea condiții specifice privind protejarea vieții private cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal în sectorul telecomunicațiilor, procedura penală a avut un rol important în acest sector. Legea stipula pentru operatoriii rețelelor publice de

[1] *HG 1472/2016-Legis.md*. [Citat 04.07.2020] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/downloadpdf/119199
[2] *Planul Național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană în perioada 2017-2019*. [Citat 04.09.2021] Disponibil: https://mf.gov.md/sites/default/files/ documente%20 relevante/pnaaa_2017-2019.pdf
[3] *Legea 677 din 21.11.2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date*. În: M.Of. nr 790 din 12 decembrie 2001. [Citat 18.11.2019] Disponibil: https://legislatie.just.ro/Public/FormaPrintabila/00000G33UQ3WD0V949V2J2GWW14DH28J

telecomunicații și furnizorilor de servicii de telecomunicații disponibile public din ROM care, în contextul activităților lor, efectuau prelucrarea datelor cu caracter personal. Dispozițiile privind măsurile de securitate, confidențialitatea comunicațiilor, traficul și datele comunicațiilor, facturarea detaliată, prezentarea și restricționarea apelurilor și a identificării liniei conectate sau a directorului abonaților erau, de asemenea, prevăzute în lege și se aplicau la solicitare ca urmare a metodelor speciale de supraveghere sau cercetare. În 2004, Legea 676/2001 este practic înlocuită de Legea 506/2004, urmând îndeaproape Directiva 2002/58/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în acest sector, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene Comunitatea nr.L.201/31.07.2002. Noua lege a intrat în vigoare la 17 noiembrie 2004 și împarte sarcina de aplicare a legii, între 2 instituții: Autoritatea Națională de Reglementare în Comunicare (ANRC) pentru probleme legate de comunicațiile electronice și Biroul Avocat al Poporului pentru probleme legate de confidențialitatea datelor la care ne referim, în aplicarea procedurii penale.

În acest sens, Autoritatea Națională de Reglementare în Comunicații nu avea atribuții precum le avea Oficiul Avocatului Poporului. Acestea erau legate de: •Ascultarea, înregistrarea, stocarea și orice altă formă de interceptare și supraveghere a comunicațiilor și a datelor de trafic conexe; •Utilizarea unei rețele de comunicații electronice cu scopul de a stoca informațiile astfel stocate în echipamentul terminal al unui abonat sau utilizator sau de a obține acces la acesta; •Prelucrarea datelor de trafic; •Prelucrare date locație; •Directoare pentru abonați;

Așa cum a fost menționat anterior, practic au existat 2 instituții care au avut atribuții în domeniul vieții private și personale privind protecția datelor. Autoritatea Națională de Reglementare în Comunicații nu și-a îndeplinit niciodată rolul menționat în Legea 676 privind protecția vieții private și a datelor cu caracter personal în sectorul telecomunicațiilor. Legea 676/2001 a fost practic înlocuită de Legea 506/2004, care transfera toate avocațiile referitoare la confidențialitate Avocatului Poporului.

După cum se poate observă, România a decis la acea vreme să transfere responsabilitatea aplicării legislației privind datele cu caracter personal Avocatului Poporului, având în vedere, probabil, pe bună dreptate că în timp, această instituție independentă, având ca obiective principale respectarea drepturilor omului pentru cetățenii României, putea îndeplini această funcție pentru dreptul de confidențialitate și implicit să răspundă pentru aplicarea legislației în domeniul prelucrării datelor cu caracter personal. Cu toate acestea, s-a susținut că delegarea responsabilității de a monitoriza și controla prelucrarea datelor cu caracter personal Avocatului Poporului era discordantă cu rolul său fundamental.

În anul 2004 s-a vorbit de dezvoltarea Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal („ANSPDCP") care avea la dispoziție toate resursele necesare (specialiști în logistică, structuri administrative, precum și mijloace financiare),pentru a asigura o promovare eficientă și corectă și punerea în aplicare a legii de protecție a datelor cu caracter personal și în procesul penal. Pentru a asigura continuitatea activității de protecție a datelor, proiectul de lege reglementa transferul bazei de date de la Oficiul Avocatului Poporului către Noua Autoritate. Proiectul propus reprezenta, fără nici un dubiu, un pas înainte pentru o mai bună protecție a datelor cu caracter personal și în procesul penal.

Această autoritate („ANSPDCP"), înființată prin Legea 102/2005[1], și („CNPDCP") fondată în 2007 în Republica Moldova, prin Legea 17 – XVI din 15.02.2007[2], au avut și au responsabilitatea de a crea strategia potrivită pentru scopul lor și cu privire la protecția datelor cu caracter personal și în procesul penal.

În timp ce „Regulamentul UE 679/2016, care devine „carta" protecției datelor cu caracter personal"[3], înlocuiește Directiva nr. 95/46/CE, prelucrarea datelor pe segmentul prevenirii infracțiunilor, urmăririi penale și executării sancțiunilor penale este cuprinsă în Directiva nr.680/2016 care are ca și obiect de reglementare protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale și combaterii infracțiunilor sau al executării pedepselor, măsurilor educative și de siguranță, precum și privind libera circulație a acestor date. În România s-a implementat prin Legea nr. 363/2018 ce a intrat în vigoare la data de 7 ianuarie 2019, nu înainte ca Curtea Constituțională ROM să se pronunțe și să respingă obiecția de neconstituționalitate cu privire la aplicarea acestei Legi, prin Decizia nr.737 din 20.11.2018.[4]

---

[1] *Legea nr 102 din 3 mai 2005 (republicată) privind înființarea, organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal*, În: M.Of. ROM nr 947 din 9 noiembrie 2018. [Citat 29.06.2020] Disponibilă: https://legislatie.just.ro/Public/FormaPrintabila/00000G0F7TDZ4I0MU3B3SZ5J70OXPCD7

[2] *Legea nr 17 din 15.02.2007 cu privire la protecția datelor cu caracter personal*, În: M.Of. nr 107-111 art.468, modificată prin LP141-XVI din 26.07.2008, MO140-142/01.08.08 art.572. [Citat 20.11.2018] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/downloadpdf/26029

[3] Jugastru C. *Evaluarea impactului asupra protecției datelor cu caracter personal*, În: Revista română de drept privat nr. 1/2018 - „ Drepturile personalității și protecția datelor cu caracter personal, București, Editura Universul Juridic, 2018, p.110.

[4] *Decizia CCR nr 737 din 20 noiembrie 2018 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a Legii privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale și combaterii infracțiunilor sau al executării pedepselor, măsurilor educative și de siguranță, precum și privind libera circulație a acestor date,* În: M.Of. nr 1 din 3 ianuarie 2019, [Citat 20.11.2020] Disponibil: https://lege5.ro/Gratuit/gmytimzwgi3a/decizia-nr-737-2018-referitoare-la-respingerea-obiectiei-de-neconstitutionalitate-a-legii-privind-protectia-persoanelor-fizice-referitor-la-prelucrarea-datelor-cu-caracter-personal-de-catre-autoritati

Anterior, prelucrarea datelor cu caracter personal în scopul prevenirii, investigării, depistării sau urmăririi penale a infracțiunilor a fost reglementată prin Legea nr. 238/2009, care a fost abrogată prin Legea nr.363/2018.

Legea 238/2009 reglementa prelucrarea datelor cu caracter personal de către structurile din cadrul Ministerului Afacerilor Interne al României, normele aplicându-se astfel doar datelor procesate de poliție.

Legea 363/2018 stabilește un set de reguli privind prelucrarea datelor cu caracter personal care trebuie urmate în toate stadiile procedurii penale și aplicabile tuturor autorităților implicate în prevenirea, depistarea, investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor, precum și în executarea sancțiunilor penale. Astfel, regulile se aplică poliției, parchetelor și instanțelor.

O noutate pe care noul Regulament o aduce în peisajul juridic român, odată cu transpunerea în legislație, este aceea de a stabili obligația de a desemna un responsabil pentru protecția datelor la nivelul operatorului sau, în unele cazuri, la nivelul persoanei împuternicite de operator.

Clasificarea resurselor informaționale în conformitate cu o procedură de clasificare a informațiilor impune fiecărei instituții (MAI, Parchet, Instanțe), să elaboreze linii directoare pentru clasificarea informațiilor adecvate nevoilor organizației respective, atât pentru control, cât și pentru schimbul de informații. Un set corespunzător de reguli pentru etichetarea și manipularea informațiilor ar trebui elaborat și pus în aplicare în conformitate cu structura de clasificare adoptată de instituție. Alte măsuri de securitate vizează verificarea gradului de implementare în cazul măsurilor menționate mai sus, precum și a măsurilor tehnice și analiza rezultatelor.

În ceea ce privește domeniul de aplicare, în pofida domeniului său de aparentă extindere, Directiva 680/2016 își propune în mod esențial să impună ca datele cu caracter personal să fie prelucrate în cadrul unei anchete penale și a unei proceduri judiciare, statele membre să asigure exercitarea dreptului la informare, acces, rectificare sau ștergere a datelor cu caracter personal care trebuie efectuate în conformitate cu normele naționale și procedurile relevante pentru cercetările penale.

Privind dintr-o perspectivă istorică, Directiva 2016/680 nu apare deloc nouă: Decizia-cadru 2008/977/JAI[1] a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind protecția datelor cu caracter personal prelucrate în cadrul cooperării polițienești și judiciare în materie penală (Directiva 2016/680 o abrogă și o înlocuiește) a furnizat drepturi similare, adică informații și acces la

[1] *Decizia-cadru 2008/977/JAI a Consiliului, din 27 noiembrie 2008, privind protecția datelor cu caracter personal prelucrate în cadrul cooperării polițienești și judiciare în materie penală.* [Citat 20.11.2020] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:02008F0977-20081230&from=IT

persoanele vizate; Convenția Consiliului Europei pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea automată a datelor cu caracter personal (Convenția 108/1981) a fost de mult timp un instrument internațional obligatoriu care protejează persoanele împotriva abuzurilor care pot însoți colectarea și prelucrarea datelor cu caracter personal, aplicarea tuturor prelucrărilor de date efectuate de sectoarele publice și private, precum autoritățile de investigare.

Până în prezent, cel puțin din această cauză, Directiva 2016/680 nu aduce în discuție ca noutate protecția datelor sau drepturile persoanelor vizate în contextul cercetării penale. Noile elemente reprezintă mai degrabă alinierea completă a principiilor referitoare la prelucrarea datelor cu caracter personal cu cele consfințite în GDPR și înființarea unei autorități de supraveghere independente, cu sarcina de a monitoriza aplicarea legii privind protecția datelor în investigațiile penale din cele două țări, RM și ROM (cel mai probabil aceeași autoritate competentă în baza GDPR).

Principiile prelucrării datelor cu caracter personal sunt elementele fundamentale, ideile de bază pe care se întemeiază întregul cadru normativ de protecție a datelor cu caracter personal, inclusiv în procesul penal, și respectiv în faza de urmărire penală care, venind la afirmațiile autorului Mihail Udroiu, care susține că „principiile fundamentale au caracter obligatoriu și reprezintă structura procesului penal, pe care și în funcție de care sunt construite celelalte reguli procedurale”[1].

Autorul Mihail Udroiu, susține că printre principiile procesului penal se înscriu „și cele care vizează ocrotirea persoanelor implicate în procedurile penale cu privire la respectarea demnității umane și a vieții private”[2], și care în mod evident cuprind datele cu caracter personal. Regulamentul UE 679/2016 consacră șapte principii pe care orice prelucrare de date trebuie să le respecte, iar urmărirea penală nu este o excepție.

Astfel, înainte de a lua orice decizie cu privire la prelucrarea de date, operatorii (inclusiv decidenții în cadrul procesului penal) trebuie să se asigure că respectă cumulativ toate cele 7 principii și numai atunci putem vorbi despre protecția datelor cu caracter personal: legalitatea, echitatea și transparența; limitări legate de scop; reducerea la minimum a datelor; exactitate; limitări legate de stocare; integritate și confidențialitate; responsabilitate.

Primele șase principii din cele menționate supra, sunt legate de activitatea de prelucrare a datelor, iar al șaptelea se referă la obligația operatorului de date de a respecta și de a fi capabil să demonstreze că respectă toate aceste principii. Acest ultim principiu, „principiul responsabilității,

[1] Udroiu M. *Sinteze de Procedură penală. Partea generală.* Ediția 3. Vol.I, București, Editura C.H.Beck, 2022, p.14,16.
[2] Udroiu M. *Procedură penală.Partea generală.* Ed. C.H.Beck, București, 2014, p.4. În: Olariu M. Marin C. *Drept procesual penal Partea generală.*Ediția a III-a revăzută și adăugită, București, Editura Universul Juridic, 2020, p.38.

reprezintă o noutate față de reglementarea anterioară”[1]. Potrivit acestuia „operațiunile de prelucrare a datelor fac posibilă utilizarea rațională sistemelor de evidență și corelarea tehnicilor informatice cu imperativul respectării dreptului la viața privată persoanelor fizice”.[2]

Principiul responsabilizării operatorilor, introdus odată cu intrarea în vigoare a Regulamentului a adus una dintre cele mai notabile noutăți care constă în numeroasele cerințe pentru a face instituțiile mai responsabile pentru practicile privind prelucrarea datelor cu caracter personal pe care le folosesc în activitatea acestora. Principiul responsabilizării operatorilor presupune nu numai că operatorul este responsabil pentru respectarea principiilor impuse de Regulament și Directivă, dar mai ales ca acesta să fie capabil să demonstreze ulterior, dacă va fi cazul, implementarea și aplicarea corectă a prevederilor Regulamentului și Directivei. Prin urmare, „implicațiile asumării răspunderii nu sunt numai de a răspunde în mod direct, ci și de a putea demonstra că se respectă Regulamentul”[3], la fel conform Directivei „de a fi transparent cu privire la acest aspect”[4].

Literatura de specialitate prevede „factori determinanți pentru actualitatea problemei la nivelul național în Republica Moldova a drepturilor omului”[5]. Dezvoltarea lor în aplicarea legislației de protecție a datelor cu caracter personal în procesul penal este necesară:

- la nivelul de protecție în plan național și, în cosecință, la necesitatea elaborării unor strategii durabile și a unor modalități de protecție eficiente;

- la consolidarea rolului justiției în apărarea legislației de protecție a datelor cu caracter personal;

- la creșterea rolului CtEDO în protecția datelor personale în aplicarea procedurii penale și menținerea, pe acest fundal, a rolului înalt a justiției constituționale la nivelul Republicii Moldovei și a României;

- a necesității elaborării unui nivel calitativ și teoretico-aplicativ superior a unor concepte noi privind protecția dreptului la viața privată, inclusiv a protecției datelor cu caracter personal în procesul penal;

- și importanța deosebită a aplicării protecției datelor cu caracter personal în procesul penal, în toate fazele lui, prin eliminarea tuturor căilor de încălcare a acestor date.

---

[1] Sava R. *Regulamentul General privind Protecția datelor (GDPR) pe înțelesul tău. Sinteză teoretică și recomandări practice,* Editura Universul Juridic, București, 2019, p. 59.

[2] Jugastru C. *Dreptul la protecția datelor personale. Retenția datelor de trafic*, În: Acta Universitatis Lucian Blaga, seria Iurisprudentia,nr.2/2013, București, Editura Universul Juridic, 2013, p.144.

[3] Gheorghe C. *Ce practici online pot atrage sancțiuni în cadrul unei investigații de protecție a datelor*, aticol publicat pe site-ul JURIDICE.RO. [Citat 18.09.2020] Disponibil: https://www.juridice.ro/616921/ ce-practici-online-pot- atrage-sanctiuni-in-cadrul- unei-investigatii-de-protectie-a-datelor.html#_ftn3

[4] *Ibidem*.

[5] Cojocaru V., Aramă E. *Compatibilitatea dreptului național cu dreptul Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*, Chișinău, Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, 2015, p.9.

2.3. **Concluzii la Capitolul 2**

1. În cele mai importante acte internaționale care garantează și asigură respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei nu se regăsesc norme exprese privind protecţia datelor cu caracter personal, deoarece în perioada adoptării tehnologiile informaționale nu erau dezvoltate, iar accesul la diferite date în perioada respectivă era unul limitat. Ulterior, dreptul la protecția datelor cu caracter personal și-a găsit reglementarea la nivel european în mai multe documente regionale.

2. Apariția noului cadru legislativ al UE, prin adoptarea Regulamentului nr.679/2016 şi a Directivei nr.680/2016, impune în domeniul procesului penal a fi aduse şi create noi schimbări, în vederea asigurării reale a protecţiei datelor cu caracter personal.

3. Analiza definiţiilor vieții private exprimată de numeroși autori în diferite etape, fiind ocrotită de Constituția Republicii Moldova și a României, permite a conchide că viața privată este asimilată cu intimitatea, iar dreptul referitor la respectarea vieţii private trebuie să urmărească apărarea individului împotriva oricărei ingerinţe arbitrare a puterii publice, inclusiv și în cadrul procesului penal.

4. Legătura vieții private și datele cu caracter personal în procesul penal, în sens de intimitate într-un sens mai larg, este dată de Comitetul de Miniștri a UE încă din 2013, conexează dreptul la confidențialitate cu privire la identitatea personală, la protecția datelor, ca o garanție ce trebuie aplicată în procesul penal.

5. Noţiunea „date cu caracter personal” include informațiile legate de viața privată și familia unei persoane fizice, strict vorbind, dar și informațiile despre activitățile sale, despre ce sunt acestea, la fel cum funcționează relațiile sale și comportamentul său. Prin urmare, poate fi orice informație care să ducă la identificarea unei persoane fizice și să-i producă o încălcare a dreptului la viață privată. Astfel spus, conceptul de date personale în procesul penal include așadar informațiile disponibile sub orice formă, cum sunt și cele fotografice, grafice, acustice, video, biologice etc., care implică actualizarea regulilor existente referitoare la dreptul persoanei fizice la protecția datelor cu caracter personal și garantarea prelucrării acestor date, de către factorii de decizie.

CAPITOLUL 3. GARANȚII DE PROTECȚIE A DATELOR CU CARACTER PERSONAL ÎN FAZA URMĂRIRII PENALE

3.1. Confidențialitatea urmăririi penale ca garanție de protecție a datelor cu caracter personal

Plecând de la înțelesul cuvântului ,,confidențialitatea informațiilor" care presupune garanția că acestea nu sunt disponibile sau dezvăluite entităților neautorizate, confidențialitatea urmăririi penale, deși instituită în alt scop, credem că este pe deplin aplicabilă și datelor cu caracter personal și respectiv implică asigurarea acestei garanții pe întreg parcursul acestei faze procesuale.

Chiar dacă urmărirea penală se aplică legislativ diferit în Republica Moldova și România, au același obiectiv, respectiv colectarea sau strângerea probelor necesare cu privire la existența infracțiunilor, identificarea faptuitorului sau a persoanelor care au săvârșit o infracțiune și la stabilirea răspunderii penale a acestora, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se dispună trimiterea în judecată. Deci, în aceste limite putem vorbi de urmărire penală dar și de necesitatea garantării pe tot acest parcurs a confidențialității din perspectiva protecției datelor cu caracter personal.

Pe de o parte protecţia datelor cu caracter personal presupune tocmai dreptul persoanei fizice de a-i fi apărate acele caracteristici care conduc la identificarea sa şi obligaţia corelativă a statului de a adopta măsuri adecvate pentru a asigura o protecţie eficientă, iar pe de altă parte obiectul urmăririi penale este colectarea probelor cu privire la fapta infracționlă și respectiv persoana care a comis-o, care presupune în mare măsurăşi prelucrarea datelor cu caracter personal. Problema ce urmează a fi soluționată în cadrul fazei de urmărire penală constă în identificarea acelui echilibru dintre necesitățile investigative pe de o parte și interesul persoanei de protecție a datelor cu caracter personal, pe de altă parte, problemă care de altfel este una fundamentală pentru întregul proces penal, indiferent de faza la care acesta se desfășoară.

Odată ce ,,dreptul procesual penal este îndrumătorul legal și obligatoriu"[1] procesului penal, acesta trebuie să fie și îndrumătorul legal și obligatoriu al respectării și protejării datelor cu caracter personal al tuturor participanților la procesul penal iar „stabilirea garanțiilor procesuale pentru buna realizare a drepturilor participanților la procesul penal sunt sarcini tocmai a dreptului procesual penal"[2] care trebuiesc aplicate.

[1] Dongoroz V., în colaborare, ,,*Explicații teoretice ale Codului de procedură penal român*", Vol.I, Bucureşti,Editura Academiei, 1975. În: Păvăleanu V. *Drept procesual penal*, Bucureşti,Editura Pro Universitaria, 2016, p.55.
[2] Neagu I. (coordonator), Damaschin M., Iugan A.V. *Drept procesual penal. Partea generală*, Bucureşti, Editura Universul Juridic, 2018, p.278.

Cum vor fi stabilite garanțiile sau cum vor fi ele aplicate? În primul rând, prin stabilirea în concret a normelor de aplicare urmate, acolo unde se impune de modificări la articolele din CPP dar și prin cercetări în cadrul cărora „să se prelucreze și să se interpreteze materia faptic, concludentă pentru justificarea necesității măsurilor normative în planul dreptului”[1].

Vintilă Dongoroz consideră că „în sfera dreptului procesual penal, lipsa normelor juridice privind scopul procesului penal lasă loc liber arbitrarului și nesiguranței în desfășurarea și soluționarea proceselor penale”[2], afirmație valabilă până la perfecționarea sistemului juridic, până la stabilirea normelor de protecție a datelor cu caracter personal în procesul penal, care „depind de modul în care cei responsabili de aplicare în faza de urmărire penală cât și în faza de judecată își organizează activitățile”[3].

Altfel expresia „amplu reglementate prin dispozițiile legii”[4], este în egală măsură valabilă și pentru protecția datelor cu caracter personal în procesul penal, iar statul trebuie să reglementeze aceste aspecte în procedurile penale.

Organele de urmărire penale trebuie și trebuiau să țină cont de garantarea confidențialității și de principiile prevăzute de noul (Regulamentul UE 679/2016) și vechiul Regulament (Directivei 95/46/CE), întrucât ele colectează, prelucrează, stochează și folosesc date cu caracter personal, potrivit competențelor.

La fel, „prelucrarea, și jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene trebuie să fie conformă cu *principiile* legate de prelucrarea datelor cu caracter personal”.[5]

Prezintă interes și dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, care prevede expres obligația Poliției (care deși nu este implicată direct în procesul penal în RM, dar poartă anumite responsabilități atât datorită rolului de organ de constatare cât și datorită entităților cu statut de organ de urmărire penală constituite în cadrul instituției, dar și mai nou datorită subdiviziunilor care desfășoară activitatea specială de

[1] Popa N. *Prelegeri de sociologie juridică*, Universitatea din București, 1983, p.62.
[2] Dongoroz V. [et.al.] Regulile de bază și acțiunile în procesul penal. În: Explicații teoretice ale Codului de procedură penală. Partea generală. Vol. I, București: Editura Academiei Române, 1975, p. 39-40. În: Osoianu T. *Corelația dintre protecția drepturilor omului și contracararea criminalității (comentariu teoretic al art.1 din Cod de procedură penală al Republicii Moldova*), În: Dezvoltarea cadrului juridic al Republicii Moldova în contextul necesităților de securitate și asigurare a parcursului European, Partea a II-a, Chișinău, 2019, p.210.
[3] Iovan M. *Lecții de Sociologie Juridică*, Editura „Vasile Goldiș” University Press, 1988, p.51.
[4] Dolea I., [et.al.], *Drept procesual penal. Partea generală*. Vo. I, ediția a II-a, Chișinău, Tipografia Reclama, 2005, p.3.
[5] Publicarea Jurnalului Oficial al Uniunii Europene, C 326 din 26 octombrie 2012, În: Șchiopu S.D. *Scurte considerații asupra dreptului de acces al persoanei vizate în lumina Regulamentului (UE) 2016/679*, În: Revista Universul Juridic nr. 5, mai 2018, p.87.

investigații) de a „asigura protecţia datelor cu caracter personal, împotriva nimicirii, pierderii și accesului neautorizat”[1].

Din prevederile al art.212, alin.(1) din CPP RM rezultă că materialele urmăririi penale pot fi date publicității cu autorizația persoanei care efectuează urmărirea penală, în măsura în care consideră că este posibil. Condiția eliberării autorizației este „să nu fie afectate interesele altor persoane și ale desfășurării urmăririi penale în condițiile Legii 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal”.

Din aceste prevederi rezultă în mod cert confidențialitatea urmăririi penale nu este absolută, odată cu dezvăluirea anumitor date ale dosarului, în mod evident pot exista situații în care este încălcat dreptul la protecția datelor cu caracter personal.

În acest sens, autorul Albert Antoci, afirma despre una din trăsăturile lucrarii cercetătorului român Nicu Jidovu, „lipsa de publicitate sau caracterul nepublic al urmăririi penale”[2], care trebuie să existe pe toată perioada urmăririi penale. Astfel spus: „lipsa de publicitate în faza de urmărire penală se manifestă prin imposibilitatea cunoașterii lucrărilor de anchetă de către orice cetățean”[3], abordare care contribuie la protecția datelor cu caracter personal în faza de urmărire penală.

În Hot. CtEDO Banco de Finanzas e Inversiones S.L. c. Spania[4] , organele de urmărire penală au permis reprezentanților presei prezența cu ocazia efectuării percheziției în localurile societății, imediat după realizarea percheziției fiind prezentate imagini de la percheziție. În acest caz protejarea datelor cu caracter personal revenea organului de urmărire penală care este direct răspunzător de modul de desfășurare a percheziției, care nu trebuie să fie publică.

Cum ar trebui și ce măsuri trebuiesc luate pentru a nu fi încălcat dreptul la protecția datelor cu caracter personal în faza urmăririi penale, pe de o parte apare necesitatea protejării acestor date, iar pe de altă parte există interesul societății în realizarea justiției. Iar justiția nu trebuie doar făcută ci și văzută. Înclinarea balanței în favoarea unei sau altei priorități fiind crucială nu doar pentru o urmărire penală eficientă ci și pentru protejarea drepturilor participanților la proces.

---

[1] Art.16 din Legea nr.320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, Publicat : 01-03-2013 în Monitorul Oficial Nr. 42-47 art. 145. Versiune în vigoare din 12.01.18 în baza modificărilor prin LP305 din 21.12.17, MO7-17/12.01.18 art.66. [Citat 23.05.2022] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/downloadpdf/97401

[2] Jidovu N. Drept procesual penal. Ed.2. București: C.H. Beck, 2007. În: Antoci A., *Aspecte istorice și probleme actuale privind respectarea drepturilor omului în raport cu asigurarea confidențialității urmăririi penale,* În: Revista Națională de Drept Nr. 6, 2015, p.26.

[3] Olaru M., Marin C., *Drept procesual penal. Partea specială*, București, Universul Juridic, 2019, p.16.

[4] Hotărârea CtEDO *Banco de Finanzas e Inversiones S.L. c. Spania, din 27 aprilie 1999, nr.36876/97.* [Citat 19.09.2021] Disponibil: https://legeaz.net/index.php?view=article&catid=13956:hotarari-cedo&id=811270666: banco-de-finanzas-e-bm9&format=pdf

Astfel, dacă art.254, alin. (1) din CPP RM prevede că „organul de urmărire penală este obligat să ia toate măsurile (...) pentru cercetarea sub toate aspectele (...) a circumstanțelor cauzei pentru stabilirea adevărului” atunci, potrivit Legii de protecție a datelor cu caracter personal, se impune să se ia toate măsurile privind păstrarea confidențialității lor de către organul de urmărire penală din momentul identificării acestora, ridicării, stocării, sarcina responsabilității trebuie să revină în obligația celui care le-a obținut.

Decizia de comunicare și transmitere a datelor cu caracter personal către diverse entități sau persoane (alte organe de urmărire panală, persoane în cauza respectivă, experți, specialiști etc.), care potrivit legii au dreptul în cauză să obțină și să primească datel cu caracter personal din dosare etc., trebuie, așa cum se înțelege din art.15, alin. (2) CPP RM, să revină organului de urmărire penală, care are obligația garantării confidențialității datelor, a modului de răspundere a acestuia, în privința încălcării protecției dar și a entității care primește înformația în care trebuiesc incluse și cu privire la date cu caracter personal din dosar, astfel încât să nu existe loc sau posibilitate de transmitere sau aflare a informației, în primul rând, fără identificarea persoanei de unde a avut lor aflarea informațiilor de date cu caracter personal și în al 2-lea rând prin acoperirea tuturor posibilităților de încălcare a protecției datelor, decizie care este atributul organului de urmărire penală care are obligația de a asigura confidențialitatea datelor. Altfel spus circuitul datelor cu caracter personal între participanții la procesul penal trebuie să fie unul controlat.

Specificăm ca punct de plecare în faza urmăririi penale dezvăluirii de date cu caracter personal sunt plângerea, denunțul, sesizare din oficiu. Astfel, în cursul audierilor părțile consemnează date cu caracter personal care, din punct de vedere al GDPR, intră în denumirea de colectate și stocate în cadrul dosarelor astfel constituite. Accesul la astfel de dosarele sunt reglementate de art.211, alin. (4) CPP RM care prevede că ,,accesul la dosarele și materialele care se păstrează în condițiile prevăzute de prezentul articol se decide de către conducătorul organului (….) la care se păstrează acestea, cu respectarea (…) Legii nr.133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal” și le considerăm ca o acoperire normativă de a proteja datele cu caracter personal părților.

Garantarea protecției datelor însă trebuie să se îndeplinească în modul care să asigure securitatea adecvată a datelor cu caracter personal, inclusiv protecția împotriva prelucrării neautorizate sau ilegale și împotriva pierderii, a distrugerii sau a deteriorării accidentale, prin luarea de măsuri tehnice sau organizatorice corespunzătoare.

Trecând peste legislația procesual penală, legiuitorul a urmărit pe lângă responsabilizarea organului de urmărire penală, și responsabilizarea altor participanți la procesul penal care

prelucrează date cu caracter persoanal. Astfel, art.87, alin.(5), pct.10) CPP RM privește obligația specialistului de a nu divulga datele care i-au devenit cunoscute în urma efectuării acțiunii procesuale, date în care intră inclusiv datele cu caracter personal părților Art.88, alin.(3), pct.9) CPP RM stabilește aceiași obligație în sarcina expertului.

Aceste obligațile sunt întărite de prevederile art.212, alin.(2) CPP RM, în conformitate cu care, persoanele care efectuează urmărirea penală pot preveni atât experții cât și specialiștii că nu au voie să divulge informația privind urmărirea penală și consemnarea unei declarații în scris cu privire la răspunderea care o poartă.

În acelaşi timp, în legislația procesual penală a României, nu sunt prevăzute expres obligații pentru subiecții menționați de a nu divulga datele cu caracter personal și nici de a nu divulga informațiile privind urmărirea penală. Deși aceasta după noi nu schimbă situația ci mai degrabă ține de modul de abordare a subiectului de către legiuitor, or dacă legislația procesual penală a Republicii Moldova se pretinde a fi totalmente codificată, conform prevederilor art.2, alin. (4) CPP RM, atunci abordarea legiuitorului român este diferită în acest sens, iar de aici și lipsa necesității de a aborda CPP Rom., cu prevederi care de fapt se conțin în alte acte normative.

Un instrument de responsabilizare a operatorilor datelor cu caracter personal în procesul penal, îl constituie și codurile de etică a procurorilor și organelor de poliție judiciară din Republica Moldova și România. Organele de urmărire penală (organele de poliție judiciară și procurorii)[1] sunt limitate doar la informațiile și datele cu caracter personal părților din dosarele pe care le instrumentează. Referitor la datele cu caracter personal obținute în urma instrumentării cauzelor, Codul de Etică al Procurorilor prevede „obligația a nu comenta, folosi datele în interes personal, de a nu le divulga în timpul liber și nici în timpul orelor de program”,[2] deci de a nu folosi sau dezvălui datele cu caracter personal în alte scopuri decât în cele legate direct de cauzele pe care organele de urmărire penală le instrumentează.

În aceiași ordine de idei se înscrie și Ordinul Procurorului General RM nr.24/28 din 24 septembrie 2016[3] care prevede respectarea politicii de securitate a datelor cu caracter personal de

[1] Art. 15 *Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii din România, nr 328 din 24.08.2005 privind aprobarea Codului deontologic al judecătorilor și procurorilor*, M.Of. Partea I, nr 815 din 8 09.2005, forma consolidată valabilă la data 17.01.2021. [Citat 24.01.2022] Disponibil: www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htp_act_text?idt=66501 și *HG nr 991 din 25.08.2005 pentru aprobarea Codului de etică și deontologie al polițistului, În: M.Of. 813 din 07.09.2005.*[Citat 24.01.2021] Disponibil: www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htp_act_ text?idt=66481

[2] *Codul de Etică- Procuratura Generala,* p.6. [Citat 24.01.2021] Disponibil: http://procuratura.md/file/CODUL%20de%20Etica%20Redactat%2015.07.2019.pdf

[3] Titlul IV, Cap. I, pct.(3) din Ordinul Procuraturii Generale din RM**,** Nr. 24/28 din 24-09-2016 cu privire la aprobarea Regulamentului Procuraturii Publicat: 28-10-2016 în Monitorul Oficial Nr. 369-378 art. 1798, [Citat 18.06.2022] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=95927&lang=ro#

către tot personalul Procuraturii, dar și Ordinul Procurorului General nr.19/26 din 22 mai 2019[1] cu privire la modificarea Regulamentului Procuraturii, prin care a fost înființat „Serviciul de protecție a datelor cu caracter personal", serviciu care a „extins domeniul de aplicare asupra prelucrării datelor în cadrul acțiunilor de prevenire și investigare a infracțiunilor (...) și altor acțiuni din cadrul procedurii penale"[2].

Adrian Bordianu, membru al Consiliului Superior al Procurorilor din RM, reiterează „obligația procurorilor de a păstra confidențialitatea datelor cu caracter personal în posesia cărora au intrat ca urmare a desfășurării activității profesionale"[3]. Autorul a prezentat în acest sens Hot.CtEDO Brisc c. România[4]. În hotărâre este prezentată și opinia judecătorului Kuris[5], ce explică modul în care prim procurorul a prezentat informații în mass media într-un comunicat de presă oficial despre ancheta penală aflată în desfășurare, informații care au depășit caracterul general în urma căruia a fost dezvăluită o presupusă infracțiune, comisă de o persoană suspectă iar aceasta fiind surprinsă de organele care cercetau fapta în momentul în care accepta suma de bani. În știre s-a conturat o concluzie nedovedită privind în acest sens legătura judecătorului aflat în cadrul comisiei de liberare condiționată, cu speculația de încetare al mandatului reclamantului. Din cauza comunicatului de presă și a știrilor TV, s-a desfășurat o anchetă în care a fost stabilit faptul că prim procurorul a săvârșit 2 abateri disciplinare, sens în care s-a dispus sancționarea acestuia și revocarea din funcția pe care o deținea. În acest sens relevantă este Decizia Curții Constituționale a ROM, nr.336 din 30.04.2015 care prevede că „procurorul, exercită în cadrul procesului penal, atât drepturi cât și obligații, întrucât conținutul raportului juridic procesual penal privește drepturile și obligațiile subiecților săi"[6], dar și „motivele care stau la baza operațiunii organelor statului și comportamentul autorităților, care o execută"[7].. În concluzie, măsurile procedurale și cu privire la protecția datelor cu caracter personal „pot fi dispuse de

[1] Ordinul Procurorului General nr.19/26 din 22 mai 2019 „Cu privire la modificarea Regulamentului Procuraturii" aprobat prin Ordinul Procurorului General nr.24/28 din 24 septembrie 2016, Publicat : 04-10-2019 în Monitorul Oficial Nr. 369-378/1798 din 28.10.2016. [Citat 18.06.2022] Disponibil: www.procuratura.md/file/2020-05-05_Regulament%20Procuratura%20Generala.pdf

[2] Raport privind activitatea Procuraturii pentru anul 2019, Chișinău, 2020, Republica Moldova, p.163-164. [Citat 19.06.2022] Disponibil: http://www.procuratura.md/file/Raport%20public%20Procuratura%202019%20.pdf

[3] Bordianu A., *Principiul confidențialității în etica procurorilor pe parcursul a 9 luni ale anului 2019*, În: Revista Procuraturii Republicii Moldova nr.5/2020, p.19 și 22.

[4] Hotărârea CtEDO *Brisc c. României din 11.12.2018, nr. 26238/10*. [Citat 24.01.2021] Disponibil: https://lege5.ro/gratuit/gmztonjrgi2q/hotararea-in-cauza-brisc-impotriva-romaniei-din-11122018

[5] Opinia judecătorului Kuris în Hotărârea CtEDO *Brisc c. Românieinr. 26238/10 din 11.12.2018*, [Citat 24.01.2021] Disponibil: https://lege5.ro/gratuit/gmztonjrgi2q/hotararea-in-cauza-brisc-impotriva-romaniei-din-11122018

[6] Decizia Curții Constituționale a ROM nr 336 din 30 aprilie 2015 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispoziiilor art. 235, alin.(1) din CPP, În: M.Of. nr 342 din 19.05.2015, p.8-9.

[7] Moisă C. *Probele în procesul penal*, Practică judiciară comentată, Ediția a 2-a, București, Editura Hamangiu, 2019, p.10.

organele judiciare în vederea asigurării bunei desfășurări a activității procedurale”[1]. În acest sens, „existența unor adecvate garanții procesuale care se resfrâng asupra tuturor actelor procesului penal”,[2] sunt necesare pentru aceste protecții.

Ca și măsuri de asigurare a protecției datelor cu caracter personal considerăm necesar:

- Informarea participanților la proces cu privire l-a modul de respectare a confidențialității datelor lor cu caracter personal, drepturile, obligațiile și răspunderea pentru încălcarea legislației de protecție a datelor cu caracter personal;

- Anonimizarea datelor cu caracter, atunci când este cazul cu respectarea celorlalte principii procesual penale, inclusiv a dreptului la un proces echitabil. În acest art.94, alin. (1) CPP ROM[3], prevede că: „Avocatul părţilor şi a subiecţilor procesuali principali au dreptul de a solicita consultarea dosarului pe tot parcursul procesului penal”[4] iar potrivit alin. (5) din acelaşi articol „în cursul urmăririi penale, avocatul are obligaţia păstrării confidenţialităţii sau secretul datelor şi actelor de care a luat la cunoştinţă cu ocazia consultării dosarului”[5],

Conform prevederilor art.68, alin.(1), pct. 10) CPP RM e doar din momentul terminării urmăririi penale avocatul are dreptul să ia cunoștință de materialele cauzei și să noteze orice date din dosar, inclusiv să facă copii.

Cu privire la motivele de restricționare privind accesul la dosarul cauzei, facem trimitere în acest sens și la prevederile CEDO, respectiv la cauza Gabor Nagy c. Ungariei (nr.2), hot.din 11 aprilie 2017, unde la art.5, parag.4, într-un sens mai larg se prevede că, „în cazul în care dezvăluirea completă nu este posibilă, astfel de dificultăți trebuie să fie contrabalansate încât persoana să aibă posibilitatea contestării acuzațiilor împotriva sa”[6], datele cu caracter personal în în acest sens nu pot fi neglijate.

Datorită lipsei unor norme clar stabilite, de aplicare în procesul penal a legislației de protecție a datelor se poate ajunge la divulgarea nemotivată a acestor date cu consecințele de rigoare.

O altă problemă ce necesită soluționată în cadrul urmăririi penale, din perspectiva protecției datelor cu caracter personal ține procedura înmânării citației. Analiza cadrului legal din

---

[1] Udroiu M. *Sinteze de Procedură penală. Partea generală*. Ediția 3, revizuită și adăugită, Vol.II, București, Editura C.H.Beck, 2022, p.964.

[2] Dongoroz V., et.al., *Explicații teoretice ale Codului de procedură penală Român.Partea generală*,Vol.I, București,Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1975, p.10-11.

[3] Neagu I., Damaschin M., Iugan A.V., *Codul de procedură penală*, Adnotat, Include Legislație și Jurisprudență, București, Universul Juridic, 2018, p.197.

[4] *Ibidem.*

[5] *Ibidem.*

[6] Anghel-Tudor G., Barbu A., Șinc A.M., *Codul de procedură penală, adnotat cu jurisprudența națională și europeană,* Ediția a 2-a, București, Editura Hamangiu, 2021, p.285-286.

procesul penal atât din Republica Moldova cât şi din România, ilustrează nevoia protecției datelor cu caracter personal.

Astfel, potrivit art.239 alin.(2) din CPP RM „Dacă persoana citată nu vrea să primească citația…agentul…..o afișează pe ușa locuinței acestuia, întocmind despre acesta un proces verbal". Art.240 alin. (1) CPP RM, „Dacă persoana citată nu se află acasă, agentul înmânează citaţia soţului, unei rude sau oricărei persoane care locuieşte cu ea (...)"; alin .(2), „Dacă persoana citată locuiește într-un imobil cu mai multe apartamente, (...) citația se predă administratorului, persoanei de serviciu sau celor care în mod obișnuit îi înlocuiesc"; alin.(3) „Persoana care primește citația semnează dovada de primire (...) Dacă aceasta nu vrea (...) agentul afișează citația pe ușa locuinței (...)"; precum şi conţinutul citaţiei care este prevăzut de art.237 alin.(2) CPP RM în cuprinsul căruia se găsesc numele şi prenumele celui citat, calitatea procesuală în care este citat şi indicarea obiectului cauzei, iar la alin.(3) adresa celui citat, etc.

Potrivit dispoziţiilor CPP ROM privind înmânarea citaţiei altor persoane, art.261 prevede la alin.(1) „Dacă persoana citată nu se află acasă, agentul înmânează citaţia soţului, unei rude sau oricărei persoane care locuieşte cu ea (...)", iar la alin. (3) „Persoana care primeşte citaţia semnează dovada de primire (...). Dacă aceasta refuză sau nu poate semna dovada de primire, agentul afişează citaţia pe uşa locuinţei (...)"; conţinutul citaţiei este prevăzut la art.258, alin.(1), lit.b) unde este menționat numele şi prenumele celui citat, calitatea în care este citat şi indicarea obiectului cauzei iar la lit.c) adresa celui citat.[1]

Întrebările ce apar în legătură cu cele menționate ar fi:

1. Sunt date cu caracter personal datele trecute în citaţie?
2. Sunt protejate datele cu caracter personal, prin afişarea citaţiei pe uşa locuinţei?
3. Ipotetic, în măsura în care persoane străine ajung la uşa locuinței persoanei citate, şi află de datele de identificare a persoanei citate pe care le folosesc ulterior în alt scop, putem spune că ne aflăm şi observăm o altă încălcare a datelor cu caracter personal, şi care ar fi soluţia?
4. S-au încălcat prevederile privind legislația de protecţie a datelor cu caracter personal?

În sensul celor specificate, prezentăm un caz identificat în urma documentării, legat de înmânare a citației în cadrul procedurilor penale din ROM, a cărei procedură este respectată, dar care neglijează protecția datelor cu caracter personal, (dosarul penal nr.3648/P/2022 al Parchetului de pe lângă Judecătoria Buzău)[2]. Numitul D.M. a fost condamnat de săvârșirea unei infracțiuni la viața sexuală, ca urmare a sentinței Tribunalului Buzău din 10.12.2020, nr.118. În prezent acesta locuiește la o familie în regim chirie. În România, la data de 29 iunie 2019, a

[1] Neagu I., Damaschin M., Iugan A.V., *Codul de procedură penală*, Adnotat, Include Legislație și Jurisprudență, București, Universul Juridic, 2018, p.464 și 459.
[2] Dosar penal nr 3648/P/2022 al Parchetului de pe lângă Judecătoria Buzău.

intrat în vigoare Legea 118[1] privind Registul național automatizat cu privire la persoanele care au comis infracțiuni sexuale, de exploatare a unor persoane sau asupra minorilor (...), care prevede obligativitatea și în cazul numitului D.M., a fotografierii, înregistrării dactiloscopice și prelevarea probelor biologice, fără consimțământul acestuia, conform art.11, alin.(1). În urma introducerii în acest Registru, numitul D.M.. a fost chemat la sediul Poliției în localitatea unde-și avea reședința, aspecte de care a luat cunoștință și chiar dacă nu a fost de acord cu procedura, a contribuit la recoltarea probelor biologice și fotografierea și amprentarea lui. Nu a fost de acord cu respectarea obligațiilor impuse de lege la art.12, privind obligația de a se prezenta, conform graficului de prezență întocmit, nu mai târziu de 3 luni la sediul Poliției pentru a furniza informații cerute de lege sau de a anunța organul de poliție în prealabil în cazul efectuării oricărei deplasări mai lungi de 15 zile, lege care prevede, potrivit art.21, în caz de nerespectare a acestor prevederi se constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare sau amendă. Numitul D.M. nu a respectat și nu s-a prezentat la sediul poliției la termenul stabilit în grafic, la 2 luni. În acest sens a fost întocmit un dosarul penal înregistrat la Parchetul de pe lângă Judecătoria Buzău cu nr 3648/P/2022, potrivit procedurii. Organul de poliție care instrumenta și cerceta infracțiunea pentru care se efectuau cercetări împotriva numitului D.M., s-a deplasat la locuința unde-și avea reședința numitul D.M. La adresa de reședință nu l-au găsit pe numitul D.M., găsind proprietara și alți chiriași. Organul de poliție, potrivit art.261, alin.(1) CPP ROM, a înmânat citația acestor persoane întrucât locuiau cu numitul D.M., în urma căruia, chiar dacă soluția a fost de clasare întrucât nu depășise termenul de 3 luni de prezentare, proprietara aflând despre fapta săvârșită, l-a dat afară din locuință pe numitul D.M.

Legat de aspectele prezentate cu privire la înmânarea citației, nu putem trece fără a menționa relatările Curții Constituționale ale ROM, în Decizia nr.442 din 22 iunie 2017. În speță Curtea a constatat că: „neconstituționalitatea normelor trebuie să rezulte din omisiunea mențiunii că înmânarea citației trebuie făcută personal”[2] și s-a extins în argumentare despre „nespecificarea în cuprinsul înștiințării a datelor referitoare la calitatea procesuală a persoanei citate și la acuzația formulată în materie penală”[3] iar aceasta „constituie o formă de asigurare a confidențialității acestor date, drept garanție a dreptului la viața intimă[4]. Observăm, chiar dacă Curtea s-a referit la dreptul la apărare și accesul liber la justiție care sunt garantate, nu neagă

[1] A se vedea Legea 118 din 20 iunie 2019 privind Registul național automatizat cu privire la persoanele care au comis infracțiuni sexuale, de exploatare a unor persoane sau asupra minorilor, precum și pentru completarea Legii nr 76/2008 privind organizarea și funcționarea Sistemului Național de Date Genetice Judiciare, Publicat în M.Of. ROM, nr 522 din 26 iunie 2019. [Citat 20.10.2022] Disponibil: https://legislatie.just.ro>Public>D...

[2] Morar D.M. (coordonator), et.al., *Codul de Procedură Penală în Jurisprudența Curții Constituționale*, București, Editura Hamangiu, 2021, p.704.

[3] *Ibidem.*

[4] *Ibidem.*

nevoia absolut necesară de confidențialitate a datelor cu caracter personal specificate în citații în situația în care nu sunt predate personal.

În cadrul urmăririi penale se administrează probe. În România, odată cu sesizarea privind săvârșirea de infracțiuni, organul de urmărire penală, după începerea urmăririi penale cu privire la faptă, printre alte procedee probatorii, efectuează și cercetarea la fața locului. În cadrul acestui procedeu probator pot fi administrate mijloace de probă, inclusiv ce conțin date cu caracter personal care sunt ridicate, stocate și utilizate în procesul penal iar obligativitatea garantării confidențialității datelor trebuie să revină organului de urmărire penală care instrumentează cauza. Chiar dacă echipa de cercetare la fața locului este compusă din criminaliști, persoane prezente (persoana vătămată, martori etc.), identificarea bunurilor, urmelor etc. ce conțin date cu caracter personal sunt ridicate și de criminaliști. Nu doar pentru organele de urmărire penală ci și pentru restul persoanelor ce participă la cercetarea la fața locului trebuie să existe în mod expres obligativitatea garantării confidențialității datelor cu caracter personal. Organul de urmărire penală trebuie să urmărească și să protejeze datele cu caracter personal obținute și pe cât posibil ar trebui să nu le divulge terților. La sfârșitul cercetării se încheie procesul verbal, care în conformitate cu prevederile art.260 și 261 CPP RM, cuprinde și date cu caracter personal, cum sunt cele de la alin.(2), pct.3), art.260, (dacă sunt necesare se trec și adresele)[1], iar persoanele prezente înainte de a-l semna li se citește actul. În procesul verbal se poate menționa și obligația de păstrare a confidențialității de către cei implicați.

Legătura dintre protecția datelor cu caracter personal și administrarea acestora în procesul penal, trebuie să rezulte din art.15 CPP RM, în situația în care se va face referire exclusiv și la date cu caracter personal. În România sunt prevăzute de Legea 363/2018 și de noul Regulament. În noul Regulament în art.5, intitulat „Principii legate de prelucrarea datelor cu caracter personal", se prevede că datele cu caracter personal sunt prelucrate și trebuiesc prelucrate, inclusiv în faza de urmărire penală, „în mod legal, echitabil și transparent față de persoana vizată"[2].

Relevantă în acest sens considerăm Cauza Perry c. Marea Britanie[3],. În cauză este prezentat un mod de aducere la îndeplinire a unei proceduri judiciare fără acordul reclamantului. În acest sens, organele de cercetare ale poliției i-au solicitat reclamantului să se prezinte la sediul

[1] Ostavciuc D., Odagiu I., *Tactica efectuării cercetării la fața locului,* Chișinău, Editura Cartea Militară, 2020, p.30-31.
[2] Art.5 pct.1 lit. a) din Regulamentul UE 679/2016privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE. [Citat 16.09.2020] Disponibil: https://www.dataprotection.ro/servlet/ViewDocument?id=1262
[3] Hotărârea CtEDO *Perry c. Marea Britanie, din 17 iulie 2003, nr. 63737/00.* [Citat 15.10.2022] Disponibilă: htmlhttps://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/docx/?library=ECHR&id=001-61228&filename=CASE%20OF%20PERRY%20v.%20THE%20UNITED%20KINGDOM.docx&logEvent=False

instituției ocazie cu care au fost obținute imagini video, pe ascuns, cu acesta, fără a se obține consimțământul, de pe camerele ce se aflau instalate în instituție. Imaginile video obținute cu reclamantul au fost prezentate martorilor, doi dintre aceştia recunoscându-l ca fiind autorul unor jafuri. Reclamantul, nu a dorit să participle la o procedură de identificare. Un ofițer de poliție a dat permisiunea ca el să fie filmat pe ascuns. Probele astfel obținute au fost admise de instanță iar reclamantul a fost condamnat, fiindu-I respins apelul formulat, cu privire la temeinicitatea obținerii probelor.

În sensul aspectelor menționate, în sprijinul ideii de protecția a datelor cu caracter personal ca urmare a formelor de legalitate, prezentăm specificațiile Curții în sensul încălcării vieții private. În acest sens, Curtea a menționat: „Utilizarea normală a camerelor de supraveghere, fie pe o stradă publică, fie în spații precum centre comerciale sau secții de poliție, unde acestea servesc unui scop legitim și previzibil, nu ridică în sine o problemă în temeiul articolului 8. În prezentul caz, poliția a utilizat camera de securitate pentru a obține imagini clare ale reclamantului și a inclus filmările într-un montaj prezentat martorilor în scopul identificării acestuia. Videoclipul a fost prezentat și în timpul procesului public. Indiferent dacă reclamantul cunoștea sau nu camera, nu exista nici un indiciu că ar fi așteptat să fie filmat în scopuri de identificare. Șmecheria adoptată de poliție a depășit utilizarea normală sau preconizată a camerelor de securitate, iar înregistrarea permanentă a filmului și includerea acesteia într-un montaj pentru utilizare ulterioară ar putea fi, prin urmare, considerată ca procesare sau colectare de date cu caracter personal despre reclamant. Mai mult, filmările nu au fost obținute în mod voluntar sau în circumstanțe în care s-ar putea anticipa în mod rezonabil că vor fi înregistrate și utilizate în scopuri de identificare."[1]

„Consimțământul" constituie unul dintre temeiurile juridice pentru prelucrarea datelor cu caracter personal. Ca și o altă exemplificare, în faza de urmărire penală există situații când efectuarea cercetării la fața locului, de unde se pot obține și ridica probe printre care și date cu caracter personal, nu se poate desfășura fără consimțământul persoanei vătămate. În aceste condiții, refuzul este ca o dorință a garantării confidențialității cu toate că executarea sarcinilor organului de urmărire penală este de interes public și rezultă din exercitarea prerogativelor de autoritate publică. Tot legat de efectuarea cercetării la fața locului, martorii asistenți constituie un rol important în unele situații în care se impune prezența acestora dar cu ocazia efectuării cercetării la fața locului, legat de garantarea confidențialității „există riscul să divulge (...) date

[1] *Ibidem.*

confidențiale importante de la CFL (inclusiv prin filmare/fotografiere cu telefonul mobil, de exemplu)”[1].

Totodată, în urma aducerii la sediile poliției de persoane suspecte privind săvârșirea de infracțiuni acestora li se cere consimțământul în vederea amprentării, fotografierii și introducerii datelor de stare civilă în bazele de date. Sigur că, în urma refuzului, organul de cercetare a poliției judiciare poate dispune prin ordonanță fără acordul persoanei efectuarea procedurii dar, colectarea acestor date trebuie să fie urmată și de drepturile oferite de Regulament. În cazul în care prelucrarea se bazează pe consimțământ, ar „trebui să se demonstreze că acesta i-a fost acordat de către persoana vizată.”[2]

Manifestarea de voință a consimțământului trebuie să fie liberă, specifică, lipsită de ambiguitate și informată. Menţiunea că acceptarea din partea persoanei vizate are loc prin declaraţie sau printr-o acţiune fără echivoc este utilă pentru a înlătura orice suspiciune că acesta a fost obținută nu ca urmare a consimţământului liber exprimat. În absenţa declaraţiei sau a conduitei pozitive, clare, voinţa subiectului ar putea fi considerată că a fost obținută nu pe baza consimțământului.

Obținerea în faza de urmărire penală, conform Regulamentului al consimțământului trebuie să aibă în vedere toate condițiile impuse de acesta, de la obținerea consimțământului (neechivoc și necondiționat) până la probarea consimțământului. Consimțământântul trebuie să fie: „determinat, adică terța persoană trebuie să cunoască dinainte care sunt consecințele faptei care o acceptă și trebuie emis în stare de angajament juridic”[3], „să nu fie interpretabil, ci de o manieră deplină în care voința persoanei vizate să se exprime convingător”.[4] Probarea consimțământului este dată de acea declarație de consimțământ solicitată de organele de urmărire penală, de exemplu în situația amprentării, prelevării de probe biologice.

Mai menționăm obținerea consimțământului neechivoc și necondiționat se solicită și în cazul obținerii datelor biometrice, datelor genetice etc., în procesul penal deci și implicit în

[1] Georgescu A., et.al..*Administrarea probatoriului în procesul penal. Ghid de bune practici,* Denumirea beneficiarului proiectului: Institutul Național al Magistraturi***i*** ,Târgu Jiu, 2020, p.21.

[2] Art.7, alin.1 din *Regulamentul UE 679/2016*privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE. [Citat 16.09.2020] Disponibil:https://www.dataprotection.ro/servlet/ViewDocument?id=1262

[3] Socevoi S., Moraru I., *Particularitățile consimțământului victimei în dreptul penal.* În: Revista științifico-practică Lege și Viață, Ediție specială nr.2, Chișinău, aprilie 2021, p.103.

[4] Șandru D.M., *Elemente privind reglementarea consimțământului în prelucrarea datelor cu caracter personal, potrivit art.6 din Regulamentul 2016/679*. [Citat 02.10.2021] Disponibil: https://www.universuljuridic.ro/elemente-privind-reglementarea-consimtamantului-in-prelucrarea-datelor-cu-caracter-personal-potrivit-art-6-din-regulamentul-2016-679/

cadrul urmăririi penale. În Cauza CtEDO Gaughran c.Regatului Unit[1] Curtea a constatat caracterul disproporționat al retenției pe o perioadă nedeterminată a profilului ADN, a amprentelor și a fotografiei unei persoane condamnate pentru o infracțiune minoră, în lipsa vreunui control real, ca și încălcare a dreptului la viața privată. În acest sens, reclamantul s-a plâns de perioada nedeterminată de reținere în bazele de date locale ale poliției, a profilului ADN-ului, a amprentelor și a fotografiei acestuia, ca și ingerință a dreptului la viața privată.

Nu vorbim de momentul prelevării în care trebuia să existe consimțământul liber exprimat. Important este că, odată prelevate, „să se stabilească necesitatea de a reține datele, precum și garanțiile pe care persoana le avea la dispoziție”[2]. Cu privire la acest caz, se impunea „ca statul să se asigure că reclamantul, o persoană condamnată pentru comiterea unei infracțiuni, avea parte de garanții efective în acest sens”[3].

Curtea a menționat în acest caz că „statul și-a depășit marja de apreciere acceptabilă iar retenția a constituit ingerință disproporționată în dreptul reclamantului la respectarea vieții private.”[4]

„Prelucrarea impune informarea persoanei vizate (...), ar trebui să aibă un *drept de acces* la datele cu caracter personal colectate care o privesc”[5] dar şi posibilitatea „să îşi exercite acest drept cu uşurinţă şi la intervale de timp rezonabile”[6]. Dreptul intern ar trebui să se asigure că „datele sunt păstrate într-o formă care să permită identificarea persoanelor vizate pentru o perioadă care nu depăşeşte cea necesară scopurilor pentru care sunt înregistrate”[7], dar „și să ofere garanţii pentru a proteja în mod eficient datele cu caracter personal stocate împotriva utilizării abuzive şi inadecvate”[8].

În Cauza Cemalettin Canli c. Turcia, s-a constatat că reclamantul a aflat în cadrul instanței de existența unui raport pe care l-a prezentat organele de poliție, intitulat „formular de informare privind alte infracţiuni”, în care reclamantul apărea ca membru a două organizaţii ilegale, lucru inexact şi refuzul autorității privind rectificarea raportului şi a înregistrărilor deţinute de organele de poliţie. Curtea a constatat că „orice persoană trebuie să poată beneficia

[1] Hotărârea CtEDO *Gaughranc. Regatului Unit, din 13.02.2020, nr.45245/15*. [Citat 15.09.2020] Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:[%22Gaughran%20c.%22],%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22],%22itemid%22:[%22001-200817%22]}
[2] *Ibidem.*
[3] *Ibidem.*
[4] *Ibidem.*
[5] Şchiopu S.D., *Scurte considerații asupra dreptului de acces al persoanei vizate în lumina Regulamentului (UE) 2016/679*, În: Revista Universul Juridic nr.5, mai 2018, p.87.
[6] *Ibidem.*
[7] Beneș O., *CEDO şi Protecția Datelor cu Caracter Personal*, Studii juridice universitare, 2015, nr. 1-2, p.35. [Citat 05.02.2019] Disponibil: https://ulim.md/sju/wp-content/uploads/SJU-1-2-2015-Olga-BENEŞ.-CEDO-şi-protecția-datelor-cu-caracter-personal.pdf
[8] *Ibidem.*

de dreptul de acces la datele cu caracter personal care fac obiectul prelucrării, pentru a se asigura în special de exactitatea datelor şi de legalitatea prelucrării acestora". Așa cum considerăm și noi, Curtea a relatat că „persoana vizată trebuie să aibă dreptul, în temeiul legislaţiei naţionale, de a obţine rectificarea, ştergerea sau blocarea datelor acestora de către operator"[1].

Dreptul la informare trebuie să existe pentru a da posibilitatea ca în cazul în care se consideră că prelucrarea datelor nu respectă dispoziţiile directivei, în special datorită caracterului inexact sau incomplet al datelor să se poată înainta o cerere în vederea obținerii rectificării, ștergerii/blocării datelor.

Ca o strânsă legătură cu consimțământul, în faza de urmărire penală, pe lângă faptul că prelucrarea trebuie să fie legală, aceasta trebuie să se efectueze în mod echitabil. Prelucrarea datelor în mod echitabil presupune ca cei a căror date sunt prelucrate și li se cere consimțământul în scris în acest sens, să fie și informați de faptul că datele lor vor fi procesate (de ce vor fi procesate, cum vor fi procesate, cât vor fi procesate și stocate etc.), pentru a le permite să ia o decizie în cunoștință de cauză asupra operațiunilor de prelucrare și stocare și astfel să poată să-și exercite drepturile de protecție a datelor în mod corect, spunem printr-o cerere. Se realizează astfel pe baza „percepțiilor dar și a senzațiilor, care contribuie la procesului psihic de cunoaștere"[2]. În astfel de situații, partea se poate adresa printr-o cerere în privința dorinței ulterioare a prelucrării și stocării datelor și a măsurilor pe care le solicită. Referitor la cerere ca act procedural, ca și întărire a valabilității și aplicării lui, menționăm relatările autoarei Ioana Păcurariu „cu toate că cererea nu este prevăzută în CPP, nereglementarea expresă nu este în măsură să înlăture importanța și natura juridică a acestui act procedural în procesul penal"[3].

Statul a recunoscut în mod implicit nevoia unei reglementări mai consistente a legislației, în cauza Dragan Petrović c. Serbiei[4], ca și încălcare a dreptului la viață privată. În cauză, s-a pus problema unor garanții insuficiente, întrucât reclamantului i s-a solicitat prelevarea unei mostre de salivă, cu care a fost și de acord, „acesta a făcut-o sub amenințarea că i se va preleva oricum o mostră de salivă sau de sânge, cu forța"[5].

Observăm lipsa consimțământului prevăzut de lege ca și garanție stabilită și protejată în măsura în care a intervenit îndoiala că oricum se va preleva, cât și lipsa procesului verbal de consimțământ în acest caz, fiind absolut necesar. În acest sens menționez o altă cauză în care se

[1] Hotărârea CtEDO *Cemalettin Canli c. Turcia, din 18 noiembrie 2008, nr. 22427/04*. [Citat 01.12.2020] Disponibil: http://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-89623
[2] Ostavciuc D., Odagiu I., *Tactica efectuării audierilor,* Chișinău, Editura Cartea Militară, 2020, p.5.
[3] Păcurariu I. *Drept procesual penal. Partea generală.* București, Editura Universul Juridic, 2019, p.267.
[4] Hotărârea CtEDO *Dragan Petrović c. Serbiei, din 14 aprilie2020, nr. 75229/10*. [Citat 15.09.2020] Disponibil: https://laweuro.com/?p=10198
[5] *Ibidem.*

menționează de către Curte nevoia obținerii consimțământului așa cum îl prezentăm noi, pentru ca persoana vizată să fie informată în sensul obținerii consimțământului, de procesare a datelor (de ce vor fi procesate, cum vor fi procesate, cât vor fi procesate și stocate etc.) pentru a-i permite să ia o decizie în cunoștință de cauză asupra operațiunilor de prelucrare și stocare și astfel să poată să-și exercite drepturile de protecție în mod corect.

Cauza Juhnke c. Turciei[1], privește examinarea ginecologică fără consimțământul reclamantei, aspecte ce au determinat Curtea în acestă cauză să menționeze că „examinarea ginecologică ce i-a fost impusă reclamantei în absenţa consimţământului său liber exprimat şi informat nu a fost „în concordanţă cu legea”[2]. Astfel observăm, că trebuie să existe consimțământul liber exprimat și informat în astfel de proceduri dar și modalitatea de obținere al lui. Deși o parte din jurisprudența CtEDO nu privește în mod direct procedurile penale, le considerăm în egală măsură relevante, or din perspectiva datelor cu caracter personal modalitățile de intervenție ar trebui să fie aceleași indiferent de procedurile urmate.

De asemenea, în sensul celor specificate facem trimitere la pct. (38) din Directiva UE 680/2016 care prevede că persoana vizată ar trebui „să aibă dreptul de a nu face obiectul unei decizii care evaluează aspecte cu caracter personal referitoare la propria persoană care o afectează în mod semnificativ”.[3] În situația în care se solicită consimțământul expres, cum este cazul amprentării, ar trebui aplicate dispozițiile art. 7 din Regulamentul UE 679/2016 care oferă reguli în legătură cu consimțământul persoanei vizate, pe care le adaptăm fazei de urmărire penală, ca „normă care, potrivit lui Legrand, are un anumit sens”[4]. În acest sens specificăm:

- În cazul în care prelucrarea se bazează pe consimțământ, organul de urmărire penală trebuie să poată demonstra că persoana vizată a consimțit la prelucrarea datelor sale personale. Aceasta se poate demonstra datorită declarației care a fost consemnată la momentul solicitării de prelevare;

- Dacă consimțământul persoanei vizate este dat în contextul unei declarații scrise care vizează și alte aspecte, cererea de consimțământ este prezentată într-un mod care se distinge clar de celelalte chestiuni;

---

[1] Hotărârea CtEDO *Juhnke c.Turciei, din 13 mai 2008, nr. 52515/99.* [Citat 19.09.2021] Disponibilă: https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-86255%22]}

[2] *Ibidem.*

[3] A se vedea pct.(38) din Directiva UE 2016/680 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale și combaterii infracțiunilor sau al executării pedepselor, măsurilor educative și de siguranță, precum și privind libera circulație a acestor date. [Citat 09.02.2021] Disponibilă: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L0680&from=RO

[4] Popescu R.D., Văduva C.M., *Sociologie Juridică. Clarificări conceptuale și aplicații*, Editura Hamangiu, București, 2020, p.325.

- Persoana vizată să aibă dreptul la solicitarea de a-și retrage consimțământul printr-o cerere scrisă, iar această retragere ar trebui să fie la fel de ușoară precum acordarea consimțământului.

Asigurarea unei procesări corecte impune organului de urmărire penală să ia în considerare toate circumstanțele cazului, dar și implementarea de metode adecvate. Astfel de metode trebuie să permită persoanelor vizate să ia decizii în cunoștință de cauză și să-și poată exercita opțiunile și drepturile, cu excepția cazurilor în care prelucrarea este justificată prin alte moduri, respectiv în caz de necesitate a obținerii informației. Un exemplu ar fi transmiterea imaginilor video în care apare autorul, persoană necunoscută, în mass media. Ar fi ca o necesitate a obținerii informației, dar ca o încălcare a datelor cu caracter personal, cu atât mai mult cu cât pe imagini video pot fi dezvăluite și alte date cu caracter personal. Soluția ar fi ca organul de urmărire penal, după aprobarea de înaintare a imaginilor video, acestea să fie blurate pentru alte date din filmare, iar adresa să conțină obligația și atenționarea privind prezentarea imaginilor de mass media cu protejarea celorlalte imagini.

Putem spune că, persoanele vizate, pentru a putea să exercite anumite drepturi este absolut necesar ca acestea să le cunoască. Un alt mijloc important, pus la dispoziția acestor titulari, este reprezentat de transparența cu care trebuie prelucrate aceste date și obligația celor care le prelucrează, de a le prezenta spre cunoaștere persoanelor vizate.

Realizarea unei prelucrări în mod transparent permite persoanelor vătămate, martorilor, să exercite un control în cunoștință de cauză asupra datelor personale și să ia decizii informate cu privire la anumite operațiuni în care sunt implicate. În astfel de situație, prin asigurarea unei informări corecte și complete de către organul de urmărire penală, efectuate la momentul oportun, părțile își pot exercita ulterior în deplină eficiență drepturile subiective.. De aceea, transparența ar trebui să existe în astfel de situații. În acest sens, transparența trebuie ridicată la nivel de principiu, ca fundament, dar și element al responsabilității impuse organelor de urmărire penală în activitatea de prelucrare, dreptul la informare reprezintând unul dintre instrumentele utile în acest scop și ca o garanție a respectării dreptului fundamental la protecția datelor personale.

„Principiul reducerii la minim a datelor este una dintre obligații a operatorului în raportul cu persoana vizată.”[1] Chiar dacă nu există transparența în faza de urmărire penale în Republica Moldova și România, există țări precum Elveția în care acestă tranparență există. În acest sens

[1] Jugastru C. Reforma europeană în materia datelor cu caracter personal. Regulamentul UE 2016/679, (I), În Dreptul nr 6/2017, p. 38-40. În: Șandru D.M., *Principiul echității în prelucrarea datelor cu caracter personal*, În: Pandectele Române, nr. 3/2018, p.62.

este de menționat Cauza Khelili împotriva Elveţiei[1], în care se menționează că, organele de poliție înformează părțile suspecte de existența la dosar a fișelor despre aceștia, informații care sunt preluate din bazele de date.

În faza de urmărire penală datele personale trebuie colectate în scopuri determinate, explicite și legitime. În acest sens, legislația de protecție a datelor cu caracter personal prevede că „prelucrarea în alte scopuri decât scopurile pentru care datele cu caracter personal au fost inițial colectate ar trebui să fie permisă doar atunci când prelucrarea este compatibilă cu scopurile respective, pentru care date cu caracter personal au fost inițial colectate”[2], iar „informarea persoanei vizate cu privire la aceste alte scopuri și la drepturile sale, inclusiv dreptul la opoziție, ar trebui să fie garantate”[3].

Legislația prevede deasemenea că o transmitere de date cu caracter personal în interesul legitim al operatorului, cum sunt infracțiunile sau amenințările la adresa siguranței publice, sau prelucrarea ulterioară a datelor, „ar trebui interzisă în cazul în care prelucrarea nu este compatibilă cu obligația legală, profesională sau cu o altă obligație de păstrare a confidențialității”[4]. Elocvent în acest sens continuăm a prezenta Cauza Khelili împotriva Elveţiei[5], Hotărârea CtEDO din 18 octombrie 2011, ca urmare a faptului că datele personale ale reclamantei au fost colectate, urmare a unei percepții greșite întrucât poliţia i-a introdus numele în evidenţele sale sub titulatura de prostituată ca urmare a găsirii asupra acesteia, în urma unui control corporal, a unui card pe care scria: „Plăcută, atractivă, spre 40 de ani, doresc să cunosc un domn pentru ieşiri ocazionale în oraş” și refuzul la solicitare privind ştergerea cuvântului „prostituată” din evidenţele computerizate ale poliţiei. Aspectele legate de existența cuvântului „prostituată”, reclamanta le-a aflat din scrisoarea poliției de informare în anul 2003, ca urmare a 2 plângeri depuse împotriva ei în anul 2001, care au servitla întocmirea dosarului penal sub aspectul săvârșirii infracțiunilor de insultă și amenințare, informație care exista la dosarul cauzei. În acest sens, poziția Președintelui Secției de rechizitoriu a fost împotriva eliminării acestei mențiuni argumentând că era în interesul public această menținere întrucât datele existente „pe care le conținea puteau furniza informații utile poliției de a investiga infracțiunile, în special în

[1] Hotărârea CtEDO Khelili c. Elveţiei, din 18 octombrie 2011, nr. 16188/07. [Citat 01.12.2020] Disponibil: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-107032

[2] Paragraful 50 din Regulamentul 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE. [Citat 16.09. 2020] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-conter

[3] *Ibidem.*

[4] *Ibidem.*

[5] Hotărârea CtEDO Khelili c. Elveţiei, din 18 octombrie 2011, nr. 16188/07. [Citat 01.12.2020] Disponibil: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-107032

ceea ce-l privește pe reclamant”[1]. Au fost menționate și susținute necesitatea respectării principiilor legislației. În acest sens, s-a specificat despre principiul acurateții că „ar impune o obligație de completare și actualizare a datelor pe toată durata prelucrării”[2]. Curtea a apreciat referitor la această stocare existența unei ingerințe în viața privată a persoanei întrucât „este vorba de date cu caracter personal referitoare la o persoană identificată sau identificabilă”[3]. În acest sens Curtea[4] face referire la obligația statului de a stabili garanțiile adecvate în astfel de situații când utilizarea datelor cu caracter personal nu este în conformitate cu respectarea dreptului la viața privată. În cauză, Curtea specifică faptul că, datorită prelucrărilor automate care ușurează accesul la datele personale ale reclamantei și comunicarea acestora, „îi îngreunează viața de zi cu zi, având în vedere că informațiile conținute în dosarele poliției pot fi transmise autorităților”[5].

Limitarea cu privire la scop se referă la faptul că operatorii de date, respectiv organele de urmărire penale, trebuie să colecteze și să prelucreze datele cu caracter personal doar pentru îndeplinirea unor scopuri specifice, explicite și legitime. Acestora le revine obligația de a nu procesa date cu caracter personal dincolo de aceste scopuri, cu excepția cazului în care prelucrarea ulterioară este considerată compatibilă cu scopul sau scopurile pentru care au fost colectate inițial aceste date. În cauza Khelili împotriva Elveţiei acuzaţia de prostituţie ilegală părea a fi prea vagă şi generală, nu era susţinută prin fapte concrete, aceasta nu fusese condamnată niciodată pentru prostituţie ilegală şi, prin urmare, nu se putea considera că îndeplineşte „o nevoie socială presantă” și nici un temei juridic pentru nevoia de prelucrare ulterioară a acestor date.

Limitări legate de stocare de către organele de urmărire penale. Limitarea stocării se referă la faptul că datele personale din bazele de date trebuie păstrate atât cât este necesar pentru scopul pentru care datele au fost procesate. Cu alte cuvinte, din momentul în care operatorul nu mai are nevoie de datele pe care le procesează, aceste date trebuie să fie șterse în cel mai sigur mod.

Cu privire la datele existente la dosarul cauzei, acestea nu pot fi șterse ci introduse în plicuri și sigilate.

Cap.II „Principii”, art.4alin. (1), lit. e) din Directiva 680/2016 stipulează că datele cu caracter personal „sunt păstrate într-o formă care să permită identificarea persoanelor vizate

[1] *Ibidem.*
[2] *Ibidem.*
[3] *Ibidem.*
[4] *Ibidem.*
[5] *Ibidem.*

pentru nu mai mult decât este necesar pentru scopurile pentru care sunt prelucrate".[1] Cu alte cuvinte, datele cu caracter personal trebuie să fie păstrate pe perioada necesară îndeplinirii scopurilor în care sunt prelucrate.

În cele mai multe dintre situații, determinarea scopului activităților de prelucrare a datelor cu caracter personal are la bază reglementările europene sau dreptul intern aplicabil unei anumite activități de prelucrare, reglementări care conduc la însăși condițiile generale ale Directivei și Regulamentului care reglementează legalitatea prelucrării datelor cu caracter personal. Pot exista și situații în care scopul activităților de prelucrare poate să fie chiar și buna funcționare a activității propriu-zise a organului de urmărire penală, adică organul de urmărire penală are un interes legitim să-și desfășoare activitatea, nefiind nevoie să existe neapărat o prevedere legală expresă care să întemeieze o anumită activitate de prelucrare dintre cele la care ne referim.

Termenul limită de păstrare a datelor cu caracter personal este dat de durata oricăruia dintre scopurile activităților de prelucrare, scopuri care se pot schimba în decursul activității propriu-zise. Activitățile ce presupun prelucrarea datelor cu caracter personal nu de puține ori sunt repetitive, astfel încât pare că majoritatea datelor personale, în cele mai multe cazuri, ar putea fi păstrate pe toată durata de existență a instituției (amprentele, ADN, etc.).

Înțelesul afirmației „datele cu caracter personal trebuie să fie stocate pentru o perioadă cât mai scurtă", poate fi înșelătoare, putând îndemna operatorii de date, din dorința respectării dispozițiilor Regulamentului și Directivei, să elimine prematur date cu caracter personal prețioase.

Riscul ne-stabilirii unor perioade de stocare a datelor cu caracter personal ar putea fi că, datele personale, păstrate prea mult timp vor deveni inutile. Din perspective practice, dezavantajele pot fi reprezentate și de asigurarea securității datelor personale inutile sau de îngreunarea identificării celor necesare (de exemplu, în cazul formulării de către persoana vizată a unei cereri de acces sau a identificării după semnalmente - bază de date care furnizează și îngreunează identificarea datorită numărului mare de date stocate, pe care sistemul le prezintă pe toate).

Datele personale trebuie păstrate într-o formă care permite identificarea persoanelor vizate pe o perioadă care nu depășește perioada necesară îndeplinirii scopurilor în care sunt prelucrate datele.

[1]Art. 4 din Directiva UE 2016/680 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale și combaterii infracțiunilor sau al executării pedepselor, măsurilor educative și de siguranță, precum și privind libera circulație a acestor date. [Citat 09.02.2021] Disponibilă: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L0680&from=RO

Ca exemple relatez din jurisprudența CtEDO, legat de aceste limitări, două cazuri în care datele nu mai trebuiau folosite, respectiv cauza Rotaru c. României,[1] în care Curtea a subliniat că informațiile personale în cauză au revenit mult timp și au fost colectate și stocate în mod sistematic, iar despre legislația privind colectarea și arhivarea de date nu conțineau la acea vreme garanțiile necesare.

Încauza MM c. Regatul Unit,[2] aceeași Curte a explicat că informațiile despre o condamnare devin parte din viața privată a persoanei pe măsură ce evenimentul se retrage în trecut. Acest caz se referea la o prudență emisă de poliție cu treisprezece ani înainte de a fi comunicată unui potențial angajator. Se poate presupune, *per a contrario*, că informațiile referitoare la precauția poliției nu au fost protejate sub dreptul la confidențialitate înainte ca evenimentul să fi trecut.

În situața în care legea obligă la stocarea datelor, pe o anumită perioadă (de ex. în România în cazul persoanelor dispărute- PIN, CIN, în baza de date Enbis, respectiv fotografiile, se păstrează 2 ani din momentul găsirii sau 30 ani, respectiv 20 ani operativ și 10 ani în pasiv în cazul în care persoana are vârsta de cel puțin 69 ani; în baza de date Afis urmele papilare se păstrează și sunt șterse doar în caz de deces etc.), datele vor fi stocate și păstrate cât timp prevede legea, dar în cazul introducerii în bazele de date de către organul de urmărire penală, ca urmare a săvârșirii infracțiunilor sau ca urmare a unei bănuieli privind săvârșirea unei infracțiuni a datelor persoanelor vizate, aceste date sunt stocate permanent și vor fi șterse în momentul decesului. Datele stocate pot fi folosite ulterior întrucât nu există o normă prin care aceste date să nu mai poată fi folosite prin trecerea timpului.

Ne punem întrebările: În urma unei suspiciuni de săvârșire a unei infracțiuni și obținerii datelor cu caracter personal al persoanei vizate și stocării în bazele de date a Ministerului Afacerilor Interne pe perioade lungi, în care acestea vor fi prelucrate exclusiv în scopuri de arhivare în interes public, în scopuri de cercetare științifică sau istorică ori în scopuri statistice, datele pot fi folosite ulterior? Sunt considerate date de interes public săvârșirea de infracțiuni? Ar trebui ca datele să nu fie dezvăluite? Ar trebui să i se acorde în momentul obținerii datelor și introducerea acestora în bazele de date, dreptul de a solicita ștergerea acestora și dreptul de a fi informat cu privire la data ștergerii din bazele de date a celor care li s-a introdus datele ca urmare a unei suspiciuni și nu ca urmare a săvârșirii unei infracțiuni? Au persoanele aceste drepturi conferite de noul Regulament de protecție a datelor cu caracter personal și de Directivă? Poate fi

[1]Hotărârea CtEDO Rotaru c. României, din 4 mai 2000, nr.28341/95. [Citat 15.09.2020] Disponibil: https://legislatie.just.ro/Public/FormaPrintabila/00000G0UXP1HDY937IT0Z8ROTEPK9I23

[2] Hotărârea CtEDO M.M. c. Regatului Unit, din 13 noiembrie 2012, nr.24029/07. [Citat 15.09.2020] Disponibil: https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Data_RON.pdf

considerată o încălcare a protecției datelor cu caracter personal de către instituție odată cu folosirea datelor persoanelor vizate urmare a obținerii acestora în diverse momente ca urmare a stocării lor? În momentul obținerii datelor (amprentare, fotografiere, scriere a datelor de stare civilă) se cere consimțământul persoanei vizate. Este absolut necesar pe lângă consimțământ să existe și drepturi ulterioare a persoanelor vizate, cum este și dreptul de informare odată cu consimțământul obținut.

În exercitarea atribuțiilor, organele de urmărire penală trebuie să aplice și principiul exactității datelor cu caracter personal care se află în strânsă legătură cu dreptul la rectificarea datelor. Astfel, aceste date trebuie să fie prelucrate în mod exact de către organele de urmărire penale. Chiar dacă organul de urmărire penale „trebuie să ia toate măsurile necesare pentru a se asigura că datele cu caracter personal care sunt inexacte, având în vedere scopurile pentru care sunt prelucrate, sunt șterse sau rectificate fără întârziere”[1], la cele referitoare din dosarele penale, facem trimitere la îndreptarea erorilor materiale și nu la ștergere sau rectificare. La cele din bazele de date, măsura necesară constă în propunerea de ștergere sau rectificare, după caz.

În cazul în care o persoană vizată contestă exactitatea datelor cu caracter personal, organul de urmărire penală trebuie să verifice dacă sunt corecte iar dacă acestea nu sunt, este obligat să îndrepte eroare materială. Persoanele vizate au dreptul absolut de a solicita rectificarea datele personale incorecte din dosarul cauzei. Acestea nu au dreptul de a șterge datele doar pentru că sunt inexacte.

Integritatea și confidențialitatea datelor în faza urmăririi penale

„Datele cu caracter personal trebuie să fie prelucrate într-un mod care asigură securitatea adecvată”[2], inclusiv „protecția împotriva prelucrării neautorizate sau ilegale și împotriva pierderii, distrugerii sau a deteriorării accidentale, prin luarea de măsuri tehnice sau organizatorice corespunzătoare.”[3]

Menționăm în acest sens art.4, alin.(1), lit.(f) din Directiva UE 2016/680 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și privind libera circulație a acestor date, unde prevederea despre datele cu

[1]Art.5, alin.1, lit.(d) din Regulamentul 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE. [Citat 16.09.2020] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679& from= EL

[2] Art.5, alin.1, lit.(f) din Regulamentul 679/2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE. [Citat 16.09. 2020] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri= CELEX: 32016R0679&from =EL

[3]*Ibidem.*

caracter personal în faza de urmărire penală este menționată că trebuie să fie „prelucrată într-un mod care să asigure securitatea adecvată a datelor cu caracter personal, inclusiv protecția împotriva prelucrării neautorizate sau ilegale”[1], dar și „împotriva pierderii, a distrugerii sau a deteriorării accidentale, prin luarea de măsuri tehnice sau organizatorice corespunzătoare”[2].

Integritatea prelucrării datelor presupune realizarea unor măsuri prin care operatorul, prin persoanele împuternicite informează organele de urmărire penale, să se asigure că datele sunt prelucrate în așa fel încât nu pun în pericol datele personale.

„Integritatea semnifică însușirea de a fi intact, întreg.”[3] Datele care sunt prelucrate trebuie să nu suporte modificări. Aceste precizări au o importanță deosebită asupra drepturilor persoanelor vizate. „Persoana vizată poate solicita, ca remediu pentru atingerea adusă intregrității datelor, fie realizarea dreptului său la opoziție, fie restricționarea dreptului.”[4]

Dispoziţia cea mai importantă, din punctul de vedere al protejării integrităţii datelor, este obligaţia operatorului de a asigura securitatea prelucrării și pentru faza urmăririi penale. În acest sens, specificăm art.32 din Regulamentul 679/2016, potrivit căruia, „(...) operatorul şi persoana împuternicită de acesta, pentru desfășurarea activităților din faza urmăririi penale, implementează măsuri tehnice şi organizatorice adecvate în vederea asigurării unui nivel de securitate corespunzător acestui risc, incluzând printre altele, după caz:

a) pseudonimizarea şi criptarea datelor cu caracter personal;

b) capacitatea de a asigura confidenţialitatea, integritatea, disponibilitatea şi rezistenţa continuă ale sistemelor şi serviciilor de prelucrare;

c) capacitatea de a restabili disponibilitatea datelor cu caracter personal şi accesul la acestea în timp util în cazul în care are loc un incident de natură fizică sau tehnică;

d) un proces pentru testarea, evaluarea şi aprecierea periodică ale eficacităţii măsurilor tehnice şi organizatorice pentru a garanta securitatea prelucrării”.[5]

---

[1] Directiva UE 680/2016privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale și combaterii infracțiunilor sau al executării pedepselor, măsurilor educative și de siguranță, precum și privind libera circulație a acestor date. [Citat 09.02.2021] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L0680&from=RO

[2] *Ibidem.*

[3] DEX definește cuvântul astfel: ” *INTEGRITÁTE s. f. 1. Însuşirea de a fi integru; cinste, probitate;incoruptibilitate. 2. Însuşirea de a fi sau de a rămâne intact, întreg. 3. (În sintagma). Integritate teritorială= principiu de bază al dreptului internaţional potrivit căruia fiecare stat are dreptul să-şi exercite deplin şi nestingherit suveranitatea asupra teritoriului său – Din fr. Intégrité*”. [Citat 15.09.2020] Disponibil: https://dexonline.ro/definitie/integritate/15063

[4] Șandru D.M., *Principiile integrității și confidențialității în protecția datelor personale.* În: Revista de Drept Public, Supliment, 2018, p.44.

[5] Șandru D.M., Alexe I., *Legislația Uniunii Europene privind Protecția Datelor Personale*, București, Editura Universitară, 2018, p.103.

Principiul confidenţialităţii are în vedere cerinţa esenţială a Regulamentului 679/2016 și a Directivei 680/2016 și anume, protejarea datelor cu caracter personal. Nici nu ar exista ideea protecţiei datelor personale fără a fi invocat principiul confidenţialităţii. Confidenţialitatea presupune măsuri tehnice, şi de aceea şi Regulamentul 679/2016 le reaminteşte în mai multe locuri, inclusiv în art.32, referitor la securitatea datelor[1].

Caracterul confidenţial al anumitor date, de exemplu al datelor sensibile, determină legiuitorul european să impună operatorului măsuri şi interdicţii suplimentare. Confidenţialitatea este o obligaţie a operatorului care poate fi realizată prin unele măsuri tehnice (criptare, anonimizare), dar şi cu un personal pregătit şi conştient de importanţa datelor cu care operează, respectiv și a personalului care desfășoară activități în faza urmăririi penale.

Principiul confidenţialităţii are, ca regulă generală, aceleaşi relaţii cu principiile minimizării datelor, al limitării legate de scop, al limitării legate de stocare ca şi principiul integrităţii. Cu toate acestea, încălcarea confidenţialităţii se poate realiza, din cauza operatorului (de exemplu, organele de urmărire penală care încalcă această obligaţie, cum s-a constat în Cauza Sciacca c. Italia. „…Reclamanta fiind arestată la domiciliu, poliţia i-a constituit un dosar pe numele ei, conţinând fotografii ale acesteia şi amprentele ei”[2] iar după ce, „autorităţile au ţinut o conferinţă de presă în care au prezentat aceste elemente, unde mai multe ziare au prezentat şi au publicat fotografia reclamantei”[3] încât Curtea a constatat și menționat că „nici o normă legală nu permite expres o astfel de modalitate de acţiune.”[4]

Încălcarea principiului integrităţii se poate realiza şi din cauze externe, şi uneori independente de voinţa organului de urmărire penală sau chiar fără ca acesta să fie în culpă, cum sunt imaginile camerelor video din spațiile publice și private, unde supravegherea video de către camerele fixe din spațiile publice trebuie montate în mod explicit în locurile relevante și nu poate fi direcționată către imagini intime.

---

[1] Punctul (83) din Regulamentul 679/2016: „*În vederea menţinerii securităţii şi a prevenirii prelucrărilor care încalcă prezentul regulament, operatorul sau persoana împuternicită de operator ar trebui să evalueze riscurile inerente prelucrării şi să implementeze măsuri pentru atenuarea acestor riscuri, cum ar fi criptarea. Măsurile respective ar trebui să asigure un nivel corespunzător de securitate, inclusiv confidenţialitatea,luând în considerare stadiul actual al dezvoltării şi costurile implementării în raport cu riscurile şi cu natura datelor cu caracter personal a căror protecţie trebuie asigurată. La evaluarea riscului pentru securitatea datelor cu caracter personal, ar trebui să se acorde atenţie riscurilor pe care le prezintă prelucrarea datelor, cum ar fi distrugerea, pierderea, modificarea, divulgarea neautorizată sau accesul neautorizat la datele cu caracter personal transmise, stocate sau prelucrate în alt mod, în mod accidental sau ilegal, care pot duce în special la prejudicii fizice, materiale sau morale*”. De asemenea, punctele (49), (161), (162). [Citat 16.09.2020] Disponibil: https://www.dataprotection.ro/servlet/ViewDocument?id=1262

[2] Hotărârea CtEDO *Sciacca c. Italia, din 11 ianuarie 2005, nr.50774/99.* [Citat 19.09.2021] Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-67930%22]}

[3] *Ibidem;*

[4] *Ibidem.*

Ne punem întrebarea în situația în care nu sunt direcționate legal și aduc atingere imaginii intime, deci încalcă dispozițiile legale, imaginile pot fi folosite ca probe? Camerele mobile sunt permise, dacă sunt autorizate de municipalitate, pentru evenimente publice speciale și sunt limitate la timpul acelor evenimente, pentru a preveni și detecta posibile modificări ale ordinii publice, pericole concrete pentru securitate.

În cazul comiterii unei infracțiuni, poliția poate solicita imaginile înregistrate. Utilizarea așa-numitelor camere inteligente este încă controversată: nu există o reglementare precisă a utilizării acesteia, dar se aplică dispozițiile legale pentru camerele video standard, deși acest lucru ar putea încălca dreptul la confidențialitate prin furnizarea de informații care duc la încălcarea vieții private a anumitor persoane. Camerele pot urmări toate mișcările unei persoane care nu are legătură cu cauza sau ale unui vehicul. Până în acest moment nu au existat sesizări privind anularea probei imaginilor surprinse de camerele video, care au fost montate contrardispozițiilor legislației privind protecția datelor cu caracter personal, chiar dacă au existat sesizări de nerespectare a acestui aspect.

Legat de principiul confidențialității, organele de urmărire penale au ca responsabilități normele de aplicare în procedurile penale, ca „*factori de abținere de la eventualele abuzuri"*[1] în ceea ce privește protecția datelor cu caracter personal, noi îl denumim punct de plecare. În acest sens putem menționa art.212 CPP RM, art.11, alin. (2) CPP ROM,

Pentru identificarea și protejarea datelor cu caracter personal părților, organele de urmărire penală, ar trebui să înțeleagă ce date personale vor folosi pe timpul desfășurării urmăririi penale și cadrul legal pe care-l vor aplica în vederea respectării și acestei protecții. Așa cum am menționat, pot fi stabilite norme de aplicare. De asemenea, se poate determina care cauze necesită evaluări mai aprofundate, cum ar fi protejarea intereselor legitime sau evaluările privind protecția datelor cu caracter personal.

Nu în ultimul rând, verificările modalităţii de identificare și de aplicare a protecției ca și garanție a datelor cu caracter personal în cadrul urmăririi penale pot fi realizate și prin următoarele întrebări: „Cine? Ce? Cum? Unde? și De ce?".[2]

Aceste întrebări, pot fi elocvente în vederea identificării cu ușurință de către organele de urmărire penală a problemelor în vederea rezolvării deciziei de aplicare în ceea ce privește protecția datelor cu caracter personal părților. De ex.: Cine sunt persoanele interesate de obținerea datelor cu caracter personal și ale căror părți?; Ce poate influența, în cazul identificării învinuitului care are interes în cauză, obținerea datelor cu caracter personal celorlalte părți?;

[1] Dolea I., *Drepturile persoanei în probatoriul penal*, Chișinău, Editura Cartea Juridică,Tipografia Bons Offices, 2009, p.117.
[2] Popescu R.D., Văduva C.M., *Sociologie Juridică*, București, Editura Hamangiu, 2020, p.303.

Cum va proceda după obținerea datelor cu caracter personal părților la influențarea acestora? Unde pot ajunge informațiile ce conțin date cu caracter personal ca să poată influența desfășurarea normală a unui proces? De ce se dorește obținerea de informații cu privire la identificarea datelor cu caracter personal celorlalte părți în cauză? De asemenea, organele de urmărire penală pot să evalueze mai rapid dacă o încălcare a datelor (în cazul în care apare) implică riscuri,care necesită decizii noi.

Și în privința minorilor trebuie să existe aceleași reguli ca și la cei majori cu privire la protecția datelor cu caracter personal, fie că sunt victime/ părți vătămate/ autori de infracțiuni, asupra respectării acestora și asupra sancționării oricărei încălcări aduse lor.

Minorii reprezintă o categorie vulnerabilă de persoane vizate de operațiuni de prelucrare a datelor cu caracter personal întrucât pot fi mai puțin conștienți de riscurile, consecințele, garanțiile în cauză și drepturile lor în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal.

Un minor se bucură de aceleași drepturi în baza Regulamentului 679/2016 și a Directivei 680/2016 ca orice persoană, cum ar fi: dreptul de acces al persoanei vizate, dreptul la rectificarea datelor, dreptul la ștergerea datelor (denumit și dreptul de a fi uitat), dreptul la restricționarea prelucrării, dreptul la opoziție, dreptul de a nu face obiectul unei decizii bazate exclusiv pe prelucrarea automată, dreptul la portabilitatea datelor.

Minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani nu are capacitate de exercițiu, drept urmare, actele sale juridice sunt executate de către reprezentantul legal (părinte/ autoritatea tutelară). Interferența dintre accesul reprezentanților legali la materialele dosarului și la informațiile obținute ca urmare a acestei calități și oportunitatea protejării datelor cu caracter personal trebuie consemnată în scris prin asumarea răspunderii lor ca obligație de confidențialitate.

Ca și necesitate trebuie să existe și responsabilitate în faza de urmărire penală.

„Principiul responsabilizării se referă la capacitatea Organizației de a asigura, pe de o parte respectarea tuturor principiilor de mai sus și, pe de altă parte, capacitatea de a demonstra că le și respectă”[1] atât de către persoanele împuternicite responsabile de acest lucru cât și de către organele de urmărire penale care desfășoară activitățile în faza de urmărire penală.

Prezentăm ca exemplu Cauza CtEDO Popovi c. Bulgariei[2] în care responsabilitatea este încălcată în faza de urmărire penală. Cauza prevede „înregistrarea video cu arestarea, efectuată de cameramanul prezent la faţa locului care a fost pusă la dispoziţia mass-mediei, fiind utilizată

[1] Sava R., *Regulamentul General privind Protecția datelor (GDPR) pe înțelesul tău. Sinteză teoretică și recomandări practice, Editura Universul Juridic, București, 2019,* p. 74.
[2] Hotărârea CtEDO *Popovi c. Bulgariei*, din 09 iunie 2016, nr.39651/11. [Citat 11.06.2020] Disponibil: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Popovi-%C3%AEmpotriva-Bulgariei.pdf

în reportaje”[1], inclusiv datele cu caracter personal, obligația de confidențialitate revenea tocmai organului de urmărire penală care a desfășurat activitatea.

3.2. Interferența dintre accesul părților la materialele dosarului și oportunitatea protejării datelor cu caracter personal

Conform dispozițiilor legale, urmărirea penală este o fază al cărei conținut și performanță sunt strict limitate la atingerea scopului și normelor acestei faze, respectiv a procedurii penale care „urmăresc asigurarea exercitării eficiente a atribuțiilor organelor judiciare cu garantarea drepturilor părților și a celorlalți participanți în procesul penal astfel încât să le fie respectate prevederile Constituției, (...), precum și a pactelor și tratatelor privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care sunt părți”[2], noi raportându-ne doar la respectarea și aplicarea protecției datelor cu caracter personal în procesul penal, prin interferența dintre accesul părților la materialele dosarului și oportunitatea protejării datelor cu caracter personal.

Cu referire la legea procesual penală, chiar dacă „prin reglementările sale stricte referitoare la procesul penal, conferă acestuia posibilitatea de a se desfășura în limitele legalității, prin reglementarea drepturilor și obligațiilor participanților”[3], în care vor fi introduse normele de protejare a datelor lor cu caracter personal, „a modului de efectuare și de succesiune a activităților, cât și a conținutului actelor procedurale[4]”, interferența dintre accesul părților la materialele dosarului și protejarea datelor cu caracter personal va fi asigurată și respectată.

În cadrul urmăriri penale părțile au acces la actele și materialele dosarului, drept conferit prin lege. Dacă protejăm datele cu caracter personal și nu le divulgăm creem o punte de legătură în aplicarea și sancționarea faptelor săvârșite prin activitatea infracțională și respectarea cadrului legal al legislației de protecție a datelor cu caracter personal. Ca și garanție de moment a protecției datelor cu caracter personal în toată faza de urmărire penală și a necesității aplicării acesteia, menționez relatările prof. Tudor Osoianu și Dinu Ostavciuc cu referire la partea vătămată, partea civilă, reprezentanții lor și succesorul procedural că „pot avea acces la materialele urmăririi penale doar după încheierea urmăririi penale”[5].

Concomitent, dincolo de etapa finalizării urmăririi penale, fie chiar și parțial dar în cadrul urmăririi penale periodic apare necesitatea divulgării anumitor date, cum ar fi: anumite procedee

---

[1] *Ibidem.*
[2] Udroiu M. (coordonator), et.al., *Codul de procedură penală, Comentariu pe articole*, ediția 2-a, revăzută și adăugită,București, Editura C.H.Beck, 2017, p.3.
[3] N. Volonciu, *Tratat de procedură penală. Partea generală,* Vol. I, Ed. Paideia, București, 1993, p.14. În: Boroi A., Negruț G., *Drept procesual penal*, Ediția a 2-a, revizuită și actualizată, București, Editura Hamangiu, 2020, p.3.
[4] *Ibidem.*
[5] Osoianu T., Ostavciuc D., *Urmărirea Penală*,Chișinău, Editura Cartea Militară, 2021, p.291-292.

probatorii – prezentarea spre recunoaștere, reconstituirea faptei, audierea, mai ales în condiții speciale, dar și atunci când în cadrul audierii sunt prezentate anumite probe; aplicarea măsurilor preventive fie altor măsuri de constrângere, în special cele aplicate de judecătorul de instrucție etc. Astfel protejarea totală a datelor cu caracter personal în cadrul urmăririi penale nu ar fi posibilă.

Dreptul la divulgarea probelor relevante nu este un drept absolut. În orice procedură penală pot exista interese concurente, cum ar fi securitatea națională sau necesitatea de a proteja martorii cu risc de represalii sau de a păstra secrete metodele poliției de investigare a infracțiunilor, care trebuie puse în balanță cu drepturile acuzatului[1].

„Curtea Constituțională reține că, deși dreptul la o procedură contradictorie, implică facultatea de a lua cunoştinţă de observaţiile sau actele prezentate de cealaltă parte, precum şi de a le discuta, modalităţile de aplicare a acestor garanţii pe durata fazei de urmărire penală depind de particularităţile de procedură şi de circumstanţele cauzei”[2].

Articolul 212 CPP RM consacrat confidenţialităţii, a fost supus testului de constituţionalitate. Cu această ocazie CC RM a reţinut, „În unele cazuri, poate fi necesar să se asigure confidențialitatea anumitor probe, astfel încât să se păstreze drepturile fundamentale ale altei persoane sau să se protejeze un interes public important. Acest gen de măsuri permit limitarea dreptului la apărare. Totuși obstacolele create apărării prin limitarea unor drepturi trebuie compensate cu garanții procesuale, inclusiv în cadrul procesului ulterior în fața instanței de judecată”[3].

Deși minimizarea datelor este o cerință, pseudonimizarea este unul dintre mijloacele posibile pentru protecția datelor cu caracter personal. Totodată atât jurisprudența europeana cât și cadrul procesual penal autohton, în calitate de elemente de contrabalansare, cenzurează situațiile în care spre exemplu în cadrul procesului penal sunt utilizați martorii anonimi. Or folosirea acestora, în mod evident dezavantajează posibilitățile de apărare ale persoanelor urmărite penal.

În consecință, nevoia de a proteja datele personale duce la reguli menite să se concentreze pe colectarea, stocarea și utilizarea datelor cu caracter personal. Directiva UE 680/2016 este cel mai recent și modern instrument menit să ofere un set de garanții în ceea ce privește confidențialitatea datelor persoanelor în faza de urmărire penală, când vine vorba de prelucrarea

[1] Hotărârea CtEDO Doorson c. Olandei din 26. 03. 1996. (§. 70), [20.03.2023] Disponibilă: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57972.

[2] Decizia CCRM nr.107 din 07.11.2017 de inadmisibilitate a sesizării nr. 135g/2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 68 alin. (1) și (2) și articolul 293 alin. (1) din Codul de procedură penală (accesul la materialele urmăririi penale) (pct. 19).

[3] Decizia CCRM nr. 88 din 24.07.2018 de inadmisibilitate a sesizării nr.102g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 212 alin. (2) din Codul de procedură penală (pct.21).

și stocarea acestor date personale cu privire la interferența dintre accesul părților la materialele dosarului și oportunitatea protejării lor, aduce lumină asupra dispozițiilor CPP RM și CPP ROM.

În sensul celor menționate invocăm Cauza Jacobus Lorsé c. Olanda[1], , legat de necesitatea nedivulgării și a protecției datelor cu caracter personal, unde procurorul nu a prezentat autorului mărturiile a doi informatori sub acoperire ai poliţiei, care aveau calitatea de martori. Martorii au beneficiat de imunitate garantată de nedezvăluire a datelor cu caracter personal în toată faza de urmărire penală și nu numai, chiar și în cadrul desfășurării procesului, imunitate care a fost garantată și de către instanță. Condamnarea s-a bazat pe o mulţime de alte probe, Curtea a specificat, chiar dacă ar fi fost preferabil ca statul să permită audierea în şedinţă publică a celor doi martori, nu a existat o violare a dreptului la un proces echitabil.

Astfel, pe de o parte este necesitatea de a nu fi dezvăluite datele cu caracter personal, iar pe de altă parte de a nu fi încălcat dreptul la un proces echitabil și nu asupra faptului că „publicitatea poate fi întâmplătoare”[2]. Situația este în favoarea comunicării datelor, în cazul în care declarațiile martorilor sunt singurele probe, fie probele determinante în susținerea acuzației. Simpla decizie de protejare și nedivulgare a datelor cu caracter personal duce la respectarea legislației de protecție a datelor cu caracter în faza de urmărire penală, dar concomitent poate duce și la încălcarea dreptului la un proces echitabil.

Pentru anumite situații strict prevăzute de legislaia procesual - penală, sunt prevăzute mai multe modalități de protejare a datelor cu caracter personal: audierea în condiții speciale, cu vocea și imaginea distorsionată conform prevederilor art.110 CPP RM; prezentarea spre recunoaștere din perspectiva celor ce urmează a fi recunoscuți, conform prevederilor art.116 CPP RM, etc. Spre exemplu în cadrul audierii, martorii pot să răspundă la toate întrebările, mai puțin însă cele ce prezintă riscul de a le anula anonimatul.

Așa cum „se afirmă că dreptul este rezultantă a evoluției”[3] și legislația de protecție a datelor cu caracter personal a apărut ca rezultat al evoluției și care trebuie aplicat prin „dreptul procesual penal care este îndrumătorul legal și obligatoriu”[4] unde „întrega activitate trebuie formulată corect”[5] prin normele clar stabilite de protejare și nedivulgare a datelor cu caracter personal.

---

[1] Hotărârea CtEDO *Jacobus Lorsé c. Olanda, din data de 27 ianuarie 2004,nr.44484/98.* [Citat 24.11.2020] Disponibil: jurisprudentacedo.com > Jacobus-L…

[2] Dongoroz, et.al., *Explicații teoretice ale Codului de procedură penală român, Partea specială*, Vol II, București, Editura Academiei, 1976, p.11.

[3] Stolojescu G., *Spririt și drept în filosofia românească a dreptului*, Bucureşti,Editura Pro Universitaria, 2016, p.56.

[4] Păvăleanu V., *Drept procesual penal*. București, Editura Pro Universitaria, 2016, p.55.

[5] Burcin O., Ene D., Ene A.M., *Logică Juridică*, București, Editura Moroșan, 2018, p.55.

Legat de interferențe în procesul penal și nevoia protejării datelor cu caracter personal, în CPP ROM, art.94 privește consultarea dosarului, care prevede în alin.(7), ,,în vederea pregătirii apărării, avocatul inculpatului are dreptul de a lua cunoştinţă de întreg materialul dosarului de urmărire penală în procedurile desfăşurate în faţa judecătorului de drepturi şi libertăţi privind măsurile privative sau restrictive de drepturi, la care participă. Alin.(5) al aceluiaşi articol prevede că avocatul are obligaţia de a păstra confidenţialitatea sau secretul datelor şi actelor de care a luat la cunoştinţă cu ocazia consultării dosarului în cursul urmăririi penale iar la alin.(2) - Consultarea dosarului presupune dreptul de a studia actele acestuia, dreptul de a nota date sau informaţii din dosar, precum şi de a obţine fotocopii pe cheltuiala clientului."

Astfel spus, CPP ROM prevede expres doar avocatului obligaţia de a păstra confidenţialitatea sau secretul datelor şi actelor de care a luat la cunoştinţă cu ocazia consultării dosarului. Înțelegem acestă confidențialitate și secret al datelor absolut. Dar legat de client? În interacțiunea acestor prevederi chiar art.10 CPP ROM ,,dreptul la apărare", privește acestă nefuncționalitate legat de protejarea datelor cu caracter personal întrucât părţile şi subiecţii procesual principali au dreptul de a se apăra ei înşişi.

Raportându-ne la art.66, alin.(2), pct.5) CPP RM, prevede aceeași nefuncționalitate întrucât prevede dreptul învinuitului sau inculpatului de a se apăra el însuși din momentul punerii sub învinuire, în cazurile admise de lege. Este un neajuns legat de protejarea datelor cu caracter personal, întrucât se acordă suspectului/ învinuitului/ inculpatului la solicitare dreptul de a consulta actele din dosarul cauzei sau să le fotocopieze, dar nu se prevede obligaţia și modul de protejare a datele cu caracter personal, spunem prin ascunderea lor. Articolele menționate supra crează posibilitatea unei prelucrări, din perspectiva art.3, pct.2 a Directivei UE 680/2016, datorită posibilității de consultare, dezvăluire sau punerea la dispoziție ca urmare a consultării dosarului cauzei. Nu necesită nevoia unei confidențialități.

Dar, date cu caracter personal sunt incluse și în documente ce constituie secrete de stat și secrete comerciale. Prin similitudine cu dispozițiile CPP ROM, art.213 CPP RM prevede modalitatea de obținere a informației din astfel de documente secrete de stat, din care fac parte și date cu caracter personal, uneori a părților, ca urmare a accesului părților la materialele dosarelor în faza de urmărire penală. În acest sens, art.213 CPP RM prevede ca mod de obținere a informației declarația în scris de nedivulgare a acestor date. Nu se pune problema solicitării și stocării datelor cu caracter personal de către organul de urmărire penală, probleme se produc cu ocazia prelucrării documentelor care conțin date cu caracter personal.

Legea 182/2002, art.24 alin. (4)[1] privește declasificarea documentelor secrete de stat la solicitarea motivată a emitentului. În faza de urmărire penală părțile nu au dreptul la aceste documente decât dacă dețin certificat de securitate pentru astfel de informații și autorizație de acces, și ce este foarte important dacă părțile argumentează principiul necesității de a cunoaște. În cazul în care informațiile secrete de stat sunt esențiale pentru soluționarea cauzei, „se poate solicita declasificarea totală, parțială sau trecerea într-un alt grad de clasificare ori permite accesul la cele clasificate de către apărătorul inculpatului”[2].

Procurorii și judecătorii, potrivit art.7 alin.(4) din Legea 182/2002, sunt îndreptățite la informații secrete de stat fără îndeplinirea cerințelor impuse de lege, după ce semnează angajamentul scris de păstrare a secretului și după ce iau la cunoștință de responsabilitățile ce le revin. În România nu de multe ori se reclamă încălcarea principiului egalității în drepturi ca urmare a acestei secretizări, iar astfel de documente nu au mai putut servi ca probe în procesul penal.

În concluzie, modul de obținere a informației secret de stat este diferit în cele 2 țări. Pe de o parte, în Republica Moldova există posibilitatea de obținerea a informației secret de stat (care conțin și date cu caracter personal al unor părți), prin simpla declarație iar pe de altă parte, în România, este asigurată această protecție prin modul de a se cere părților să argumenteaze principiul necesității de a cunoaște documentele secrete de stat, binențeles după obținerea autorizațiilor menționate supra.

3.3. Garanțiile procedurale de protecție a datelor cu caracter personal în cadrul procedeelor probatorii.

Prevederile art.252 CPP RM privesc urmărirea penală și obiectul ei, care constă în „colectarea probelor necesare cu privire la existența infracțiunii, la identificarea făptuitorului, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se transmită cauza penală în judecată în condițiile legii și pentru a se stabili răspunderea acestuia”.

Obiectul urmăririi penale este reglementat și conform art.285 CPP ROM. Astfel, este evident că pe de o parte urmărirea penală are ca obiect colectarea de probe, iar pe de altă parte că probele administrate în cadrul urmăririi penale indiferent dacă se referă la fapta investigată, la

[1] Legea nr. 182 din 12 aprilie 2002 privind protecția informațiilor clasificate. În M.Of. al ROM nr 248 din 12 aprilie 2002. [Citat 19.02.2023] Disponibil: https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/35209

[2] Samoilă D.I. *Reformarea reglementărilor privind accesul la informații clasificate pe parcursul procedurilor judiciare penale*. În: Universul Juridic Premium nr. 5/2019. [Citat 19.02.2023] Disponibil: https://lege5.ro/Gratuit/gmztenbwgq4a/reformarea-reglementarilor-privind-accesul-la-informatii-clasificate-pe-parcursul-procedurilor-judiciare-penale#N8

identificarea făptuitorului fie la alte aspecte legate de soluțiile ce urmează a fi pronunțate în cauză, reprezintă date cu caracter personal.

În altă ordine de idei, pentru a fi considerat suficent, o cerință esențială pe care trebuie să-l întrunească cadrul normativ, este ca interferența (în sfera datelor cu caracter personal) să fie previzibilă. Altfel spus, baza legală ce reglementează colectarea, stocarea și divulgarea informațiilor personale trebuie să stabilească limitele acestor competențe, în special garanțiile necesare împotriva abuzului și măsurilor disproporționate. În acest sens, legislația europeană de protecție a datelor cu caracter personal aduce o serie de garanții, care să asigure protecție cât mai eficientă tuturor participanților în cauză, cum este și art.4, alin.(1), lit.(f) din Directiva UE 2016/680.

În linii mari, este greu de închipuit un proces penal care să nu prelucreze într-o măsură mai mare ori mai mică datele cu caracter personal, cu atât mai mult este greu de închipuit un procedeu probatoriu care să nu privească aceste date, așa cum acestea rezultă din prevederile art.3 din Legea privind protecția datelor cu caracter personal, ca fiind orice informaţie referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă. Din această perspectivă, utilizând în calitate de criteriu modul în care sunt prelucrate datele cu caracter personal, de către organele judiciare, procedeele probatorii ar putea fi împărțite în două mari categorii: - procedee probatorii ce se efectuiază fără prezența terților; și - procede probatorii în care prezența terților nu poate fi evitată. La prima categorie am putea include audierile bănuitului, învinuitului, martorilor, părților vătmate, confruntările, prezentările spre recunoaștere etc. Specific pentru categoria respectivă de procedee probatorii din perspectiva prelucrării datelor cu caracter personal este posibilitatea organelor judiciare de a gestiona modul în care acestea pot fi aduse la cunoștință publicului fără anumite riscuri, având în acest sens la îndemână mai multe instrumente inclusiv procesuale, asupra cărora vom reveni. A doua categorie de procedee probatorii includ cercetările la fața locului, percheziţiile, ridicările, reconstituirile etc, procedee în care gestionarea datelor devine mai problematică, iar riscul diseminării fie și involuntar a acestora, persoanelor ce nu participă în procesul penal, este unul destul de ridicat.

În altă ordine de idei, lecturând drepturile prevăzute pentru participanții la procesul penal, putem observa că nici în CPP RM și nici în CPP ROM, nu se prevede și detaliază norme privind confidențialitatea datelor personale ale terților persoane. Astfel, referitor la partea vătămată și la drepturile acestuia, de exemplu, potrivit CPP RM aceștia pot lua la cunoștință și intra în posesia proceselor verbale la care au participat ca urmare a „acțiunilor procesuale la care au participat și de materialele cauzei penale din momentul încheierii urmăririi penale și să noteze orice

informații din dosar”[1], în CPP ROM „inculpatului i se prevede dreptul de a consulta dosarul, în condițiile legii”[2].

Una dintre posibilele soluții în aceste cazuri ar putea fi garanția confidențialității absolute, respectiv anonimizarea datelor cu caracter personal/ schimbarea cu simbolurii XXX, dar și a informațiilor care pot conduce la identificarea de astfel de date cu caracter personal pentru a vorbi de respectarea și protejarea datelor cu caracter personal tuturor părților în cauză. Abordare care în mod sigur ar asigura un grad ridicat de protecție a datelor cu caracter prsonal, dar totodată nu putem trece cu vederea nici riscurile pe care aceasta le comportă, precum încălcarea dreptului la apărare, la egalitatea armelor în proces, iar în consecință lezarea dreptului la un proces echitabil cu consecințele de rigoare. În același registru nu putem trece cu vederea cele menționate supra - că întregul proces penal este despre date cu caracter personal.

Considerentele din care soluția propusă de autorul Nicolae Dragoș Costescu, care vorbea de „anonimizarea completă”[3] și spunea despre ea că „este soluția definitivă pentru a putea utiliza date”[4], cu greu poate fi acceptată.

Trebuie să recunoaștem că sistemul juridic până în prezent nu are o reglementare clară privind protejarea și securizarea datelor cu caracter personal în cadrul procedeelor probatorii, existând mai multe posibilități prin care poate fi și deseori este încălcată legislația de protecție a datelor cu caracter personal.

O situație în care este posibilă imixtiunea în viața privată, ține de probele provenite din imaginile video obținute ca urmare a înregistrării video a modului în care este săvârșită fapta, fiind fixat autorul faptei dar și alte detalii, care constitue date cu caracter personal etc. Situația devenine și mai delicată atunci când, pentru necesitățile investigației, imaginile video sunt trimise în mass media în vederea identificării autorului infracțiunii, martorilor fie de ce nu chiar a victimei. Ne punem întrebarea și înțelegem că imaginile video nu doar că pot conduce la dezvăluirea datelor cu caracter personal ci chiar fac acest lucru. De altfel procesul de identificare prin difuzarea acestor imagini și-ar pierde sensul în situația în care imaginile ar fi complet depersonalizate.

Pot fi trimise aceste imagini video în mass media, iar prezentarea lor să nu se considere o încălcare a dreptului la protecția datelor cu caracter personal în măsura în care nici CPP RM și nici CPP ROM nu prevede divulgarea în această fază către alte persoane, iar în dosarul penal părțile, spre exemplu potrivit art.212 alin.(2) CPP RM, consemnează o declarație de

[1] A se vedea art.60 alin.(6), (7) din CPP RM.
[2] A se vedea art.83 lit.(b) din CPP ROM.
[3] Costescu N.D. *Regimul juridic european al prelucrării datelor cu caracter personal*. *Rezumatul Tezei de Doctorat,* București, 2015, p.13[Citat 20 iunie 2020], Disponibil: http://drept.unibuc.ro>costescu...PDF
[4] *Ibidem.*

confidențialitate? Una dintre posibelele garanții procedurale în cazul trimiterii imaginilor în mass media poate consta în anonimizarea datelor cu caracter personal ce se conțin în imagini și care nu privesc necesitățile identificării prin metoda respectivă. Înainte de a fi înaintate mass mediei, organul judiciar va lua măsurile de rigoare, ca imaginile video care nu conțin fizionomia persoanelor ce nu urmează a fi identificate, fie alte date cu caracter personal să fie prelucrate și blurate și numai după aceea vor fi înaintate spre prezentare publică. Imaginile vor fi însoțite și de o adresă care să conțină prezentarea numai a persoanelor ce urmează a fi identificate, cu confidențialitatea celorlalte imagini și informații, în conformitate cu legislația de protecție a datelor cu caracter personal.

Abordarea menționată ar trebui după noi să ușureze identificarea persoanei ce prezintă interes pentru urmărirea penală nu să încurce, să combată și să sancționeze încălcarea dreptului la protecția datelor personale ale altor persoane suprinse în imagine. Mecanismul propus de noi ar trebuie să funcționeze după principiul latinesc „*unum castigabis, centum emendabis* adică, dacă reprimi o greșeală corectezi o sută”[1].

Din punct de vedere ideatic, regula de anonimizare a celorlalte imagini este absolut necesară pentru a preveni ca garanție procedurală protecția datelor cu caracter personal. Măsurile ar trebui să asigure un nivel corespunzător de securitate, inclusiv confidenţialitatea, și să se evalueze riscurile. La evaluarea riscului pentru securitatea datelor cu caracter personal ar trebui să se acorde atenţie riscurilor pe care le prezintă prelucrarea datelor, cum ar fi divulgarea neautorizată sau accesul neautorizat la datele cu caracter personal transmise prin imaginile video, sau prelucrate în alt mod, în mod accidental sau ilegal, care pot duce în special la prejudicii fizice, materiale sau morale.

O eventuală întrebare ar fi dacă în cazul identificării prin prezentarea imaginilor video în mass media persoana identificată trebuie informată cu privire la existența operațiunii de prelucrare prin prezentarea imaginilor video în mass media și la scopurile prezentării ca și imixtiune în viața privată (deși nu toate datele cu caracter personal fac parte din noțiunea de viață privată) prin aplicarea normelor procesual penale. Aceasta implică încorporarea protecției datelor cu caracter personal în baza tehnologică prin anonimizarea celorlalte imagini, respectiv limitarea procesării datelor la ceea ce este necesar pentru un scop propus și acordarea accesului la date numai la ceea ce trebuie prezentat.

În exemplul menționat supra de fapt este vorba de principiul gestionării precise a riscurilor. Necesitatea și limitarea scopurilor sunt considerate esențiale pentru această măsură de gestionare a informațiilor. Profilurile pot ajuta în scopul identificării amenințărilor de securitate

[1] Crăcea E. *Dicționar Latin-Român, Român-Latin*, București,Editura Steaua Nordului, 2015, p.712.

și protejării lor. Exemplul menționat poate servi inclusiv la îmbunătățirea situației actuale în domeniu. Cea mai importantă recomandare, alături de nevoia de securitate și protecție a datelor, este utilizarea și gestionarea prezentării imaginilor. Acestea din urmă ar trebui să fie coordonate logic cu reforma actuală a cadrului legal de protecție a datelor.

Responsabili de protejarea datelor cu caracter personal de pe imaginile video, trebuie să fie organul judiciar cât şi reprezentanţii mass - media. Organul judiciar are ca și responsabilitate să transmită odată cu imaginile video și adresa/ recomandarea, precum şi înaintarea altor documente asupra tuturor problemelor referitoare la prezentarea imaginilor video cu privire la protecția și prelucrarea datelor din imagini, la blurarea și anonimizarea imaginilor pentru care nu sunt necesare informații pentru a se asigura un nivel de protecţie adecvat. În acest sens menționez că nu este ușor să diferențiezi sensul construirii și cercetării cauzelor penale și decizia de a înainta imagini video către mass - media, deoarece ambele se referă la colectarea și procesarea datelor, binențeles ambele cu același scop, identificarea anumitor persoane ce reprezintă interes pentru urmărirea penală, dar întru-totul cu respectarea și protejarea datelor cu caracter personal.

O altă problemă identificată la efectuarea procedeelor probatorii și care poate aduce la încălcarea datelor cu caracter personal este aceea a divulgării imaginilor obținute, către mass media, însoțite de date cu caracter personal chiar în momentul realizării procedeelor probatorii. Situații de acest gen pot apărea fie datorită poziției active ale organelor judiciare, atunci când informațiile sunt diseminate de către cei care de fapt realizează investigațiile, indiferent de modalitatea în care au fost administrate: cercetare la fața locului; ridicare; percheziție.

Cauza Elena Pop Blaga c. României[1], exemplifică o astfel de încălcare a protecției datelor cu caracter personal în cadrul procedeelor probatorii prin faptul că imaginile obținute de la domiciliul reclamantei, din interiorul casei, posibil cu ocazia percheziției desfășurată de organele de poliție, întrucât acesta și nici soțul nu au fost prezenți la efectuarea percheziției, au fost difuzate la televizor și nu numai, și fotografia și alte date cu caracter personal, încât cauza a fost discutată pe larg la televizor şi în presă timp de aproximativ 1 an.

O altă modalitate de încălcare a dreptului la protecția datelor cu caracter personal, ce ține de situația când, în timpul efectuării procedeelor probatorii, le este permis accesul jurnaliștilor pentru a realiza filmări în locuințe. Un exemplu în acest sens este cauza Toma c. României[2], în care se constată atingerea dreptului la viţă privată în cadrul procedeelor probatorii, întrucât

[1] Hotărârea CtEDO *Elena Pop Blaga c. României, din 10 aprilie 2012, nr. 37379/02*. [Citat 10.02. 2021] Disponibilă: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Cauza-Pop-Blaga-impotriva-Romaniei..

[2] Hotărârea CtEDO *Toma c. României, din 24 februarie 2009, nr. 42716/02.* [Citat 10.02.2021] Disponibilă: http://hudoc.echr. coe.int/eng?i = 001- 123515

organele de poliție au permis jurnaliștilor accesul în sediul poliției pentru a-l fotografia pe reclamant, care prezenta urme de violență, iar ulterior acesta a fost prezentat în presă, inclusiv datele cu caracter personal și împreună cu fotografii din sediul poliției însoţite de discuții pe marginea cazului.

Cauza Amaradei și alții c. României[1], de asemenea privește aceleași încălcări, „difuzarea în presă a unor imagini filmate în timpul operațiunii poliției de efectuare a percheziție". Curtea a reiteratcă autoritățile nu au luat măsuri în sensul de a proteja dreptul la respectarea vieții private, în sensul în care cu ocazia efectuării percheziției, cei care au participat la procedură au filmat fiecare imobil iar înregistrările au fost puse la dispoziția presei. Reportaje în acest sens au prezentat imagini ce conțineau fotografii, filme cu locatarii în poziții umilitoare.

CtEDO este de acord că înregistrarea interogatoriilor oferă o protecție împotriva conduitei necorespunzătoare a poliției, la fel ca și prezența avocatului suspectului[2].

Înregistrarea video a reținerii, despre care se face mențiune în procesul-verbal și care se anexează la procesul-verbal ar putea să fortifice probatoriul și ar putea să constituie un mijloc de garanție că polițiștii antrenați în reținerea fizică au acționat în condițiile legii, însă nu trebuie de agreat mediatizarea acestor înregistrări.

„*…CtEDO observă, Codul de procedură penală bulgar prevede posibilitatea efectuării unor înregistrări video în cadrul procesului penal, atunci când este vorba despre strângerea probelor, de exemplu în cadrul cercetării la faţa locului al unei percheziţii sau al unui interogatoriu. Or, în speţă, nu au fost înregistrate video şi divulgate actele de urmărire penală efectuate în locaţia unde a fost arestat reclamantul, ci însăşi arestarea persoanei în cauză. Prin urmare, nu s-a demonstrat în faţa CtEDO faptul că ingerinţa în cauză era prevăzută de lege. Această constatare îi este suficientă curţii pentru a stabili că, în speţă, a fost încălcat art. 8 din Convenţie în ceea ce priveşte mediatizarea arestării reclamantului.*"[3].

Totodată nu putem trece cu vederea faptul că pe lângă garanțiile procedurale, *obligativitatea respectării legislației de protecție a datelor cu caracter personal este asigurată de către autorități și prin mijloace extraprocesuale, inclusiv sancționarea penală și nu doar*. Elocvent în acest sens sunt relatările autoarei Alina Matei[4] referitoare la Decizia 913 din 21 aprilie 2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție din România în care Curtea a sancționat DNA la

[1] Hotărârea CtEDO *Amaradei și alții c. României, din 26.04.2016, nr. 1443/10.* [Citat 11.02. 2021] Disponibilă: http://ier.gov. ro/wp-content/uploads/cedo/Amarandei-si-altii-impotriva-Romaniei

[2] Hotărârea. CtEDO *Brennan c. Regatului Unit din 16 noiembrie 2001 (§.53),* [Citat 19.09.2022] disponibilă: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-64279

[3] Hotărârea CtEDO *Popovi c. Bulgariei din 09.06.2016, (§.53-55),* [Citat 19.09.2022] disponibilă: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-178813

[4] Matei A. *ÎCCJ. DNA, obligată la plata daunelor morale pentru divulgarea în presă a unor informații din dosarul de urmărire penală*. [Citat 18.09.2021] Disponibil: https://www.juridice.ro>iccj-dna-o...

plata amenzii. S-a menționat în acest sens despre încălcarea art.285, alin.(2) din CPP ROM „datorită publicării în presă a unor informații conținute în dosarul penal la momentul când acesta se afla în faza de urmărire penală”[1], specificând faptul că „dispozițiile impun caracterul nepublic al procedurii și acesta intră în atributul exclusiv al procurorului și al organului de cercetare penală”[2], motiv pentru care aceste informații nu trebuiesc date presei, sunt interzise, prevederi impuse de CPP ROM.

În altă ordine de idei, dacă simpla nerespectare a obligației de protecție a datelor cu caracter personal poate afecta dreptul la respectarea vieții private protejat de art.8 CEDO, atunci nerespectarea acestor obligații în cadrul procesului penal credem că poate pune problema inclusiv prin prisma art.6 CEDO. Astfel, un aspect important asupra căruia ținem să atragem atenția, privește impactul neprotejării datelor cu caracter personal în procesul penal, or pe lângă efectele propriu-zise ale acestor încălcări mult mai grave pot fi consecințele procesuale. În special ne referim la prezumția de nevinovăție care poate fi prejudiciată iremediabil prin nerespectarea de către organele judiciare a obligației de protecție a datelor cu caracter personal. Relevantă în acest sens este prezentarea prof. Igor Dolea cu privire la Decizia CEDO din 4 martie 2008 (definitivă la 4 iunie 2008), în care „divulgarea de date cu caracter personal/de informații din dosar către presă a condus în rândul opiniei publice la impresia de vinovăție dar și la influențarea opiniei judecătorilor cu privire la existența vinovăției, solicitându-se desființarea sentinței penale nr.11/P/2003 a Curții de Apel Oradea ca urmare a încălcării prin această modalitate a prezumției de nevinovăție, procesul penal derulat fiind, în ansamblu, viciat, așa cum a decis Completul de 9 judecători a Î.C.C.J., prin decizia nr.780 din 19 octombrie 2009”[3]. În Decizie se prevede cauza de încălcare care a contribuit la influențare, și anume „prezentarea de către procuror într-un interviu TV asupra motivelor arestării preventive a reclamanților, termenii folosiți indicând clar că reclamanții sunt vinovați de instigare la mărturie mincinoasă și declarațiile șefului poliției locale în acest sens, publicul fiind încurajat să creadă în vinovăția lor și influențarea prin acest mod a opiniei judecătorilor”[4], care i-au condamnat pe reclamanți.

În Hot. CtEDO Popovi c. Bulgariei din 09.06.2006[5], CtEDO … *reaminteşte că, deşi principiul prezumţiei de nevinovăţie, consacrat prin art. 6 § 2, se numără printre elementele procesului penal echitabil impus de art. 6 § 1, acesta nu se limitează la o simplă garanţie*

[1] Matei A. *ÎCCJ. DNA, obligată la plata daunelor morale pentru divulgarea în presă a unor informații din dosarul de urmărire penală*.[Citat 18.09.2021] Disponibil: https://www.juridice.ro>iccj-dna-o...
[2] *Ibidem.*
[3] Dolea I. *Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova* (Comentariu aplicativ), Ediția a 2-a, Textul cu modificările legislative operate până la 1 mai 2020, Chișinău,Editura Cartea Juridică, 2020, p.1173-1174.
[4] *Ibidem.*
[5] [Citat 18.09.2021] Disponibilă: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-178813

procedurală în materie penală: sfera sa de aplicare este mai vastă… (§. 85). Curtea subliniază că aceste afirmaţii au fost pronunţate în faţa mass-mediei chiar în ziua arestării reclamantului şi a altor două persoane, toţi fiind suspectaţi de coruperea unui anchetator, şi au fost publicate în ziua următoare (§. 86).

Un alt exemplu în acest sens în care reclamanții au fost condamnați și ca urmare a influenţării în acest mod a deciziei instanței, privind nerespectarea confidențialității de către organului de urmărire penală ca urmare a dezvăluirilor în presă a datelor cu caracter personal, este Cauza Khuzhin şi alţii c. Rusiei[1], (Hotărârea CtEDO din 23 octombrie 2008), ca urmare a prezentării la o emisiune televizată a acestui caz de către trei procurori și divulgarea datelor cu caracter personal în cadrul aceleași emisiuni a fotografiilor de la dosarul cauzei ale pașapoartelor reclamanților.

Cu privire la obligativitatea respectării prezumției nevinovăției, profesorul Mihail Udroiu menționa pe marginea considerentelor Deciziei Curții Constituționale a României nr.633/2018: „indiferent de destinatarul informațiilor privind ancheta judiciară, că este vorba de publicul larg sau de instituții ale statului, comunicarea acestor informații nu trebuie făcută să prezinte persoana supusă procedurilor judiciare ca vinovată, atât timp cât în cauză nu există o hotărâre definitivă în acest sens”[2]. Afirmația o susținem întru-totul, dar insistăm că gestionarea corespunzătoare a datelor cu caracter personal, în cadrul comunicării externe a organelor judiciare ar asigura inclusiv respectarea prezumției nevinovăției.

Este evident că derapajele în prelucrarea datelor cu caracter personal admise al activităţii de urmărire penale în exemplul menționat supra, au condus la încălcarea atât a prezumției de nevinovăție, dar și pe cale de consecină a dreptul persoanei un proces echitabil protejat de art.6 CEDO.

Respectarea legii prin protejarea și nedivulgarea datelor cu caracter personal trebuie să fie obligatorie pentru organele judiciare, preîntâmpinându-se astfel de încălcări, de genul celor menționate supra. Chiar dacă în instanță s-a solicitat desființarea sentinței ca urmare a încălcării prezumției de nevinovăție, prin încălcarea art.285, alin.(2) CPP ROM, observăm de fapt că reprezintă consecința încălcării legislației de protecție a datelor cu caracter personal prin mediatizare. Obligația organelor judiciare de a asigura respectarea datelor cu caracter personal în procesul mediatizării materialelor de urmărire penală nu este prevăzută expres în textul de lege al CPP ROM. Spre deosebire de legislația procesual penală a României în CPP RM, art.212, alin.

[1] Hotărârea CtEDO *Khuzhin şi alţii c. Rusiei, din 23 octombrie 2008 nr.13470/02* .[Citat 19.09.2021] Disponibilă: jurisprudentacedo. com/respectarea-vietii-private-si-familiale.html

[2] Udroiu M. *Sinteze de Procedură penală. Partea specială*. Ediția 3., revizuită și adăugită, Vol.I, București, Editura C.H.Beck, 2022, p.5.

(1) garantează protecţiai datelor cu caracter personal „Materialelele de urmărire penale nu pot fi date publicităţii (…), şi ca să nu fie afectate interesele altor persoane şi ale desfăşurării urmăririi penale în condiţiile Legii 133 din 8 iulie 2011 privind protecţia datelor cu caracter personal".

O altă perspectivă din care poate apărea problema protecţiei datelor cu caracter personal în cadrul procesului penal, ţine de utilizarea acestora în calitate de instrument de apărare. Ca exemplu în acest sens poate servi, hotărârea Judecătoriei Chişinău (sediul Rîşcani) din 07.12.2020, dosarul nr.3-702/2020, care anulează Decizia nr 19, din 24.01.2020 a CNPDCP.

Hotărârea este menţinută prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 06.07.2021, dosarul nr.3a-225/21, şi încheierea Curţii Supreme de Justiţie a RM din data de 19.01.2022, dosarul nr.3ra-1233/21, prin care au fost respinse apelul şi respectiv recursul CNPDCP.

Decizia nr.19, din 24.01.2020 emisă CNPDCP[1] cu privire la pretinsele operaţiuni de prelucrare ilegală a datelor cu caracter personal de către procurorul din Procuratura de nivelul Curţii de Apel Cahul privind solicitarea de informaţii privind traversarea frontierei de stat vizând persoana în cauză, făcându-se referire la încălcarea art.26, alin.(3), art.27, alin.(1) din Legea nr 133/2011 a protecţiei datelor cu caracter personal. Instanţa a reţinut că, „au fost solicitate informaţiile privind traversarea frontierei de stat întrucât a existat o sentinţă a Judecătoriei Cantemir în data de 16.07.2014 (dosar nr 1-138 14), în care cetăţeanul a fost condamnat definitiv pentru comiterea infracţiunii prevăzut de art.264[1], alin. (1) CP RM cu privarea dreptului de a conduce mijloacele de transport pe un termen de 5 ani. Prin Hotărârea Judecătoriei Cantemir din 06.07.2015 (dosar nr 4-5515) cetăţeanul a fost recunoscut vinovat pentru neexecutarea sentinţei Judecătoriei Cantemir din 16.07.2014, sub forma privării dreptului de a conduce mijloacele de transport pe un termen de 5 ani. Ofiţerul de probaţiune a accesat baza de date privind trecerea frontierei de stat a RM şi a stabilit că cetăţeanul a intrat în RM la 29.10.2015 cu paşaportul cetăţeanului RM iar la data de 05.10.2015 şi 09.04.2016 cu paşaportul cetăţeanului ROM şi s-a dispus începerea investigaţiei neexecutării pedepsei penale prin prisma art.320 CP RM"[2]. Astfel, instanţa a reţinut că imixtiunea în viaţa privată a cetăţeanului a avut loc în cadrul procedeelor pobatorii potrivit normelor de procedură penală. Interesant este faptul că legislaţia de protecţie a datelor cu caracter personal a creat posibilitatea şi astfel CNPDCP (instituţie responsabilă de protecţia datelor cu caracter personal) a considerat că a fost încălcată legislaţia de protecţie a datelor cu caracter personal cetăţeanului, chiar dacă prelurcarea datelor cu caracter personal a

[1] *Decizia nr.19 a CNPDCP , din 24.01.2020.*

[2] A se vedea *Hotărârea Judecătoriei Chişinău (sediul Rîşcani) din 07.12.2020. Dosarul nr. 3-702/2020.*ArhivaJudecătoriei Chişinău.[Citat 18.04.2022], Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/hotaririle-instantei? instance= 4& Numarul _dosarului=2&Denumirea_dosarului=&date=2020-12-07&Tematica_dosarului=& Tipul_ dosarului=All; *Decizia Curţii de Apel Chişinău din 06.07.2022. Dosarul nr. 3a-225/21*. Arhiva Curţii de Apel Chişinău. [Citat 18.04.2022] Disponibilă: https://aaij.justice.md>portal

avut loc în cadrul procesului penal. Instanțele naționale însă au abordat corect problema iar decizia CNPDCP a fost anulată.

Argumentarea expusă de către Curtea Supremă de Justiție cu privire la legalitatea solicitării informațiilor menționează că s-a datorat „executării sentinței de condamnare dispusă de Judecătoria Cantemir la data de 16 iulie 2014, pe cauza penală nr.1-138/14 și executării deciziei din 24 decembrie 2015 a Curții de Apel Cahul pe cauza contravențională nr.05-4r-L037-270720t5”[1].

Totodată instanța menționează și despre prelucrarea datelor că, „s-a efectuat cu scopul investigării infracțiunii, scop constatat prin hotărâri judecătorești de condamnare a cetățeanului de săvârșirea infracțiunii prevăzute. de art.320 CP RM”[2], „nu au fost prelucrate cu alt scop, nu au fost transmise altor persoane necompetente și nu au fost plasate în spațiul public.”[3]

Nu în ultimul rând, ne punem întrebarea dacă în cazul prezentării spre recunoaștere a persoanei după fotografie este necesară informarea sau acordul celorlalte persoane din imagine? În acest sens, facem trimitere la art.116, alin.(6), raportat la art.260 alin.(2), pct. 3) CPP RM și art.134, alin.(5) CPP ROM. Procedural, la activitatea de desfășurare a acestei prezentări participă doar organul care desfășoară activitatea de cercetare și persoana care este solicitată pentru identificare (în marea majoritate a cazurilor sunt martori și părți vătămate). Planșele foto sunt întocmite cu fizionomiile persoanelor ale căror date trebuie să fie trecute pe versoul fotografiei. În momentul prezentării spre recunoaștere, persoana care face identificarea recunoaște doar o fizionomie din planșa foto. Organul de cercetare care desfășoară procedura încheie procesul verbal. Art.134, alin.(5) CPP ROM ce se referă la conținutul procesului verbal prevede doar indicarea numelui și prenumelui persoanei identificate, fără alte date care să conducă la identificarea acestuia, astfel nu se încalcă legislația de protecție a datelor cu caracter personal. Referitor la persoanele care au fost introduse în planșa foto, ale căror date privind adresele lor sunt menționate în procesul verbal, nu putem vorbi de încălcarea dreptului la viața privată întrucât aceste persoane nu fac obiectul prezentei cercetări, fizionomia și datele lor sunt doar pentru îndeplinirea scopului procedurii de prezentare a recunoașterii.

Ţinem să amintim în acest context că sunt importante prevederile art.116, alin.(7) CPP RM, care exclude dreptul persoanei identificate de a lua cunoştinţă la moment de procesul-verbal de recunoaştere şi, respectiv nu îl semnează.

[1] A se vedea *Încheierea Curții Supreme de Justiție. Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ, din 19.01.2020. Dosarul nr.3ra-1233/21*. Arhiva Curții Supreme de Justiție. [Citat 18.04.2022] Disponibilă: http://jurisprudenta.csj.md/ab_col_civil php
[2] *Ibidem.*
[3] *Ibidem.*

3.4. Garanțiile procedurale de protecție a datelor cu caracter personal în cadrul măsurilor speciale de investigație.

În cadrul măsurilor speciale de investigații, așa cum acestea sunt reglementate de legislația procesual penală a Republicii Moldova, dar și a metodelor speciale de supraveghere așa cum acestea sunt prevăzute de legislația procesual - penală a României, în vederea obținerii de probe se poate recurge la: mijloace tehnice, sisteme informaționale, aparate de înregistrare video și audio, de fotografiat și de filmat disponibile, prevăzute de art.132^2 din CPP RM și de art.138-153 din CPP ROM. În mod evident însă, dată fiind natura acestor activități, este nevoie de un echilibru adecvat necesităților investigative și respectarea drepturilor individuale, în special dreptul la viața privată prin prisma ocrotirii datelor cu caracter personal. Multe dintre instrumentele investigative menționate sunt realizate pe baza unor reguli generale privind căutarea, obținearea, stocarea și posibilitatea divulgării unor date cu caracter personal/informații confidențiale, care de regulă se obțin fără ca persoana vizată să fie în cunoștință de cauză. Obținerea de informații prin aceste măsuri și metode, reprezintă astfel o măsură intruzivă în viața privată. Cu toate acestea, chiar dacă sistemele juridice din RM și ROM au o reglementare clară privind obținerea probelor, precum și cazurile și circumstanțele în care pote fi aplicate, de către cine, care sunt condițiile privind utilizarea instrumentelor investigative menționate, nu putem spune că ele asigură confidențialitatea datelor cu caracter personal.

Asemenea riscuri sunt anticipate de către legiuitor, care a reglementat conform prevederilor art.132^4, alin.(6) din CPP RM situațiile când „nu sunt respectate condițiile de întindere a efectuării măsurii speciale de investigații sau prin măsura dispusă se încalcă disproporționat sau în mod vădit drepturile și interesele legitime ale omului”, astfel nu doar se recunoaște posibilitatea încălcării drepturilor părților printre care și a protecției de date cu caracter personal, dar și se propun soluții de remediere a situației.

Astfel ca exemplu, Cauza Batiashvili c. Georgia[1],, ilustrază încălcarea în mod vădit a drepturilor și intereselor legitime ale omului, printre care și aceea a protecției datelor cu caracter personal. În cauză se menționează despre o anchetă penală în urma căruia „a fost obținut un mandat de interceptare a apelurilor telefonice ale liderului unui grup local”[2]. Încălcarea protecției datelor s-a produs atunci când înregistrările „au fost trimise unui canal de televiziune și transmise pe post înainte de punerea sub acuzare și de arestarea reclamantului”[3]. Fără a intra în fondul problemei, statutul persoanei implicate nu dă dreptul organului de urmărire penală să

[1]Hotărârea CtEDO *Batiashvili c. Georgia, din 10.10.2019, nr.8284/07*.[Citat 08.02.2021] Disponibil: http:// hudoc. echr.coe.int/eng?i =001-196374
[2]*Ibidem.*
[3]*Ibidem.*

divulge înregistrărire obținute care au caracter confidențial și nici datele cu caracter personal canalului de televiziune. Simpla informare a faptului că se cercetează aspecte ale unui astfel de grup fară a se detalia date care să conducă la identificarea persoanelor era suficientă. Confidențialitatea informațiilor, prin prisma datelor cu caracter personal, obținute în cadrul măsurilor speciale de investigații, reprezintă o necesitate și o obligație în a proteja interesele procedurii penale.

Autorul Dumitru Obadă afirmă pe bună dreptate că „organele investite cu asemenea competențe că sunt ținute, de fiecare dată”[1] și obligate în acest sens, „să respecte raportul de proporționalitate între interesul social orientat spre asigurarea ordinii publice, prevenirea și combaterea criminalității, pe de o parte”[2], iar pe de altă parte „și interesele persoanei asupra drepturilor și libertăților, inclusiv a persoanelor care indirect se pot afla sub imperiul măsurilor speciale de investigații desfășurate”[3] a cărui „intimitate” trebuie și „este asigurată și prin protecția datelor personale manifestându-se și prin respectul tainei mărturisirii și garanția secretului”[4]. O modalitate specifică de încălcare a dreptului la protecția datelor cu caracter personal o reprezintă scurgerile deseori controlate de informații confidențiale în faza de urmărire penală. Autorul Moțoc Costică menționa că „conceptul de *„scurgere”* este asociat cu informații de acces restricționat (confidențial)”[5], cum este și în acest caz, „și este interpretat ca ieșirea din sfera circuitului”[6]. Autorul menționa că, „scurgerea informațiilor confidențiale are loc în afara zonei protejate, ieșirea cărora a condus la obținerea informațiilor confidențiale (familiarizarea cu acestea) de către persoanele neautorizate”[7], denumind astfel prin termenii „dezvăluirea informațiilor confidențiale, diseminarea informațiilor confidențiale”[8].

Nu putem să nu menționăm în acest sens relatările autorului Ion Covalciuc care a analizat situația când sunt „afectate anumite drepturi și libertăți ale omului ca rezultat al măsurilor speciale de investigații desfășurate de către agenții statului”, menționează că „este logic ca activitatea nu doar să fie reglementată legislativ, dar și cadrul legal să prevadă suficiente garanții de natură să asigure participanților la proces posibilitatea exercitării și apărării drepturilor și

[1] Obadă D. *Interfața și dimensiunile controlului procesual penal în sfera tehnicilor speciale de supraveghere sau cercetare,* În: Revista Procuraturii Republicii Moldova, Nr. 5/2020, Chișinău, 2020, p.33.
[2] *Ibidem.*
[3] *Ibidem.*
[4] Anatolie Munteanu. Manualul funcționarului public în domeniul Drepturilor Omului, Tipografia ”Bons Offices”, Chișinău 2015, p. 89. În: Butnaru I. *Reglementarea juridică și asigurarea inviolabilității vieții private, familiale și intime*. Teză de doctor în drept, Specialitatea-Drept Constituțional, Chișinău, 2021, p.20.
[5] Moțoc C. *Secretul profesional în legea penală a României și în cea a Republicii Moldova:Studiu de drept penal specializat,* Teză de doctor în drept, Specialitatea-Drept penal și execuțional penal, Chișinău, 2021, p.116. [Citat 20.11.2021] Disponibil:www.cnaa.md/files/theses/2021/57529/costica_motoc_thesis.pdf
[6] *Ibidem.*
[7] *Ibidem.*
[8] *Ibidem.*

intereselor sale”[1], noi referindu-ne doar la protejarea datelor cu caracter personal părților din proces în cadrul acestor activități.

Totodată, referitor și la încălcarea datelor cu caracter personal ca urmare a măsurilor speciale de investigații, putem specifica relatările aceluiaș autor, că „violarea ascunsă a anumitor drepturi poate fi nu doar tentantă, dar și, deseori, însoțită de comiterea unor abuzuri”[2], adică, activitatea specială de investigații, așa cum o prezintă „nu poate fi concepută fără existența garanțiilor procesuale care să asigure pe de o parte drepturile și libertățile persoanelor vizate, iar pe de altă parte să nu prejudicieze interesele generale ale societății în cadrul activității speciale de investigații.”[3]

Autorul Covalciuc Ion, menționa proporționalitatea, ca mod de garantare procedurală și a protecției datelor cu caracter personal în cadrul măsurilor speciale de investigații, respectiv la „principiul proporţionalităţii care trebuie utilizat în toate cazurile când se constată necesitatea unor ingerinţe”[4], iar prelucrarea datelor cu caracter personal reprezintă o ingerință. Raportând afirmațiile aceluiași autor la datele cu caracter personal putem contrapune, „interesul individual urmează (...)interesului public iar soluţia în favoarea utilizării măsurilor speciale de investigaţii putând fi dispusă doar dacă interesul public prevalează”[5], iar „orice amestec trebuie să se bazeze pe prevederi legale”[6].

În aceiaşi ordine de idei se înscriu și relatările autorului Morărescu Adrian referitoare la proporționalitate ca principiu aplicabil inclusiv în faza de urmărire penală și care la fel pot fi raportate la datele cu caracter personal. Conform acestui autor, „deciziile sau măsurile adoptate de organele abilitate urmează să se bazeze pe o justă şi echitabilă evaluare a faptelor şi echilibrare adecvată”[7] în decizia de aplicare a lor, dar „şi o selectare coerentă a mijloacelor şi mecanismelor care urmează a fi utilizate în vederea atingerii”[8].

Un posibil punct vulnerabil în prelucrarea datelor cu caracter personal, considerăm că ar putea fi etapa consemnării rezultatelor măsurilor speciale de investigații. Astfel, conform art.132[5] din CPP RM - la terminarea finalizarea măsurii speciale de investigații se întocmește

[1] Covalciuc I. *Controlul și valorificarea măsurilor speciale de investigații în procesul penal*, Curs universitar. Chișinău, Departamentul editorial poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, 2022, p.11.
[2] *Ibidem.*
[3] *Ibidem.*
[4] Covalciuc I. *Măsurile special de investigaţii autorizate de procuror în procesul penal.* Teză de doctor în drept, Specializarea-Drept procesual penal. Chișinău, 2018, p.99. [Citat 20.04.2019] Disponibil: www.cnaa.md/files/theses/2018/53408/covalciuc_ion_thesis.pdf
[5] *Ibidem.*
[6] *Ibidem.*
[7] Morărescu A. *Principiul proporționalității în sistemul Convenției Europene a Drepturilor Omului.* Teză de doctor în drept. Specialitatea- Drept internațional și european public, Chișinău, 2015, p.43. [Citat 20.04.2019] Disponibil: www.cnaa.md/files/theses/2015/22685/adrian_morarescu_thesis.pdf
[8] *Ibidem.*

proces- verbal pentru fiecare activitate, în care sunt menționate date cu caracter personal. Procesul - verbal se anexează la dosarul cauzei împreună cu purtătorul material de informații și care au același regim juridic din punct de vedere al confidențialității ca și restul actelor din dosar. Procurorul, dacă este cel care a autorizat măsura trebuie să informeze persoanele care au fost supuse măsurii speciale de investigații, moment în care aceste persoane au dreptul să ia la cunoștință de procesele - verbale privind efectuarea măsurii speciale de investigații și de purtătorul material de informații.

De asemenea conform art.145, alin.(1), (2) din CPP ROM, se întocmește procesul - verbal pentru fiecare metodă specială de supraveghere sau cercetare, procese - verbale care conțin date cu caracter personal și de care, din momentul încetării, au dreptul să ia cunoștină persoanele supravegheate. Divulgarea datelor cu caracter personal, mai ales luînd în calcul caracterul ascuns al acestor procedee probatorii ar putea provoca situații în care în cadrul aceleiași măsuri/metode să fie administrate informații ce vizează persoane cu interese contradictorii și care ar prezenta un pericol mai mare, în caz de divulgare pentru persoanele investigate decât în raport cu obiectul investigațiilor. Spre exemplu informațiile despre infidelitatea soților, fie neonestitatea eventualilor parteneri de afaceri, fie de ce nu bârfirea colegilor etc. În situația în care pentru fiecare măsură/metodă este perfectat doar un singur act, cu care au dreptul să ia cunoștință persoanele vizate, în mod logic pentru situațiile de genul celor menționate se solicită individualizarea criteriilor de prezentare a informațiilor, inclusiv cu aplicarea principiilor menționate supra.

O problemă și mai delicată ar fi spre exemplu difuzarea publică a rezultatelor măsurilor speciale de investigații. Relevantă în acest sens este Cauza Căşuneanu c. României. Cauză ilustrează nevoia aplicării prevederilor art.4, alin.(1), lit.(f) din Directiva UE 2016/680, întrucât au fost difuzate în presă „fragmente ale convorbirilor dintre inculpaţi, obţinute în urma interceptărilor telefonice în timpul operaţiunii de supraveghere în cadrul cercetării penale, desfăşurate anterior urmăririi penale, care au apărut în ziare înainte ca reclamantul şi co-inculpatul să fie trimişi în judecată”[1]. De asemenea, „autorităţile au dezvăluit presei acte din dosarul penal – în special stenograme ale unor convorbiri telefonice interceptate de autorităţi în timpul operaţiunii de supraveghere”[2].

În speță se menționează că au fost efectuate verificări în vederea stabilirii modului cum astfel de informații cu caracter secret au ajuns la presă și astfel să fie publicate, stabilindu-se că

[1] Hotărârea CtEDO *Căşuneanu c.României, din 16 aprilie 2013, nr. 22018/10*. [Citat 30.05.2020] Disponibilă: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Casuneanu-impotriva-Romaniei.pdf
[2] *Ibidem.*

„au fost copiate din referatul motivat al procurorului trimis Senatului în vederea obţinerii avizului favorabil pentru arestarea preventivă a unuia dintre co-inculpaţi, care era senator”

Curtea a invocat sarcinile și obligațiile statelor în acest sens „de a stabili organizarea serviciilor şi să-şi instruiască personalul de aşa natură încât să se asigure că nu se divulgă informaţii confidenţiale sau secrete.”[1]

Și autorul Covalciuc Ion relata despre „drepturile omului, că pot fi lezate atât din partea autorităților, cât și din partea particularilor, statul prin organele sale îi revine sarcina de a curma și de a investiga efectiv aceste acțiuni, astfel încât acestea să nu se mai repete, nu doar de către cei care le-au comis, ci și din partea altor persoane”[2].

Situația este și mai gravă atunci când informațiile au fost administrate ilegal, cum ar fi spre exemplu cauza Apostu c. României[3], „Autoritățile i-au interceptat convorbirile telefonice particulare (fără legătură cu cauza) numitului Apostu Sorin, care ulterior au fost publicate în presă”[4]; cauza Draksas c. Lituaniei[5], privind divulgarea către mass-media a conținutului unor conversații, obținute prin interceptarea convorbirilor telefonice a reclamantului.

Ceea ce este necesar pentru procedura penală nu este doar posibilitatea de a obține informații ca urmare a efectuării măsurilor speciale de investigație prevăzute în RM și a metodelor speciale de supraveghere sau cercetare din ROM, ci și de a verifica modalitatea de păstrare a confidențialității datelor cu caracter personal/a informațiilor. Chiar dacă aceste intruziuni sunt foarte grave din perspectiva protecției dreptului la viață privată și a legislației de protecție a datelor cu caracter personal, utilizarea corectitudinii într-o procedură penală nu ar trebui să mai fie criticată atât timp cât se aplică regulile.

Procedura ce protejează legislația de protecție a datelor cu caracter personal în procesul penal cu privire la profesia de avocat, este menționată prin norme clare. În România, dispozițiile art.139, alin.(4) CPP ROM, reglementează raporturile dintre avocat și suspect/inculpat, pe care-i apără, probele obținute, ce nu pot fi folosite în cadrul niciunui proces penal, urmând a fi distruse de către procuror. Textul de lege prevede noțiunea „de indată”, iar judecătorul care a dipus măsura să fie informat de îndată. Referitor la informare, textul de lege menționează situația doar când judecătorul apreciază necesar va dispune informarea. Ca și exemple a încălcării acestei

[1] *Ibidem.*
[2] Covalciuc I. *Dispunerea și realizarea măsurilor speciale de investigații în procesul penal*, Curs universitar. Chișinău, Departamentul editorial poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, 2022, p.10
[3] Curtea Constituțională a Republicii Moldova. *Articolele 8 și 10 Publicarea informațiilor cu încălcarea secretului anchetelor*. [Citat 15.04.2019] Disponibil: https://www.constcourt.md/public/files/file/Publicatii/2018/p_info_incalcarea_secretului_anchetelor.pdf
[4] Hotărârea CtEDO *Apostu c.României, din 3 februarie 2015, nr.22765/12.* [Citat 10.11.2021] Disponibilă: ier.gov.ro/wp-content/uploads/2020/11/Apostu-impotriva-Romaniei.pdf
[5] Hotărârea CtEDO *Draksas c. Lituaniei, din 31 iulie 2012, nr.36662/04.* [Citat 26.06.2022] Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-112588

intereselor legale a reprezentanţilor acestei profesii este cauza CtEDO Särgava c. Estonia[1]. Reclamantul Viktor Särgava, avocat de profesie reclamă că a fost percheziţionat de autorităţi şi i s-a ridicat telefonul mobil din autoturism şi laptopul de la domiciliu care era folosit şi de către soţie, ale căror conţinuturi au fost copiate de poliţie pe un hard disk extern, obiecte care aparţineau firmei sale de avocatură şi erau utilizate pentru prestarea de servicii juridice societăţii S.

Cauza CtEDO Pruteanu c. România[2], pune în atenţie interceptarea convorbirilor telefonice ale avocatului Alexandru Pruteanu cu clientul său C.I., fiind angajat de client pentru a-l reprezenta într-o procedură penală, „conţinutul înregistrărilor fiind transcrise pe hârtie, care includea, deasemenea, numele reclamantului, profesiasa de avocat, numărul de telefon mobil" etc.

În cauza Iurcovscaia şi Pavlovschii c. Moldovei, CtEDO a constatat că niciunul dintre reclamanți nu a fost bănuit, sau martor în cauza penală în care telefoanele lor fuseseră interceptate. „Mai grav, cel de-al doilea reclamant era avocatul unuia dintre suspecți, iar procurorul nu reușise să-l identifice cu diligență drept deținătorul numărului de telefon pentru care se solicitase interceptarea. Niciuna dintre deciziile interne nu a furnizat motive pentru care fusese necesară interceptarea comunicărilor unor persoane care nu au legătură cu urmărirea penală, precum reclamanții … Mai mult, în cazul celui de-al doilea reclamant rezultă că datele interceptate fuseseră manipulate greșit de către procuror, iar cauza penală nu includea nici un indiciu din dosarul de interceptare."[3]

În concluzie menționez faptul că, ceea ce este crucial pentru procedura penală nu este doar posibilitatea de a efectua supraveghere și interceptări într-o etapă proactivă, ci și de a ne asigura că utilizarea acestora este una proporțională inclusiv din perspectiva protecției datelor cu caracter personal.

Art.28 din Constituția RM și art.26 din Constituția ROM prevăd dreptul la viața intimă, familială și privată pe care statul trebuie să le ocrotească și să le respecte. Art.30, alin.(1) Constituția RM și art.28 Constituția ROM deasemenea protejează „secretul scrisorilor, al telegramelor, al trimiterilor poștale, al convorbirilor telefonice și al celorlalte mijloace legale de comunicare" pe care le declară „inviolabile". Restrângerea acestor drepturi prin autorizarea de către judecătorul de instrucție în RM și judecătorul de drepturi și libertăți în ROM ce implică

[1] Hotărârea CtEDO *Särgava c. Estonia, din 16 noiembrie 2021, nr.698/19 (§. 11, 12, 13, 14).* [Citat 11.10.2022] Disponibil:canestrinilex.com/risorse/perquisizione-di-un-avvocato-senza-garanzie-a-tutela-del-segreto-professio
[2] Hotărârea CtEDO *Pruteanu c. România, din 3 februarie 2015, nr. 30181/05 §. 11* [Citat 11.10.2022] Disponibil: ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Pruteanu-%C3%AEmpotriva-Rom%C3%A2niei.pdf
[3] Hotărârea CtEDO *Iurcovscaia şi Pavlovschii c. Moldovei din 15 martie 2022, (§.13, 14) nr. 74360/12 şi 78119/14,* [Citat 11.10.2022] Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-216168

imixtiunea în viața privată nu pune probleme deosebite, întrucât se dispun luând în analiză potrivit cu principiul proporționalității, cu scopul urmărit, necesară într-o societate democratică și dacă este prevăzută de lege. Probleme în acest sens, pe care le prezentăm, sunt legate de unele limitări legate de colectarea datelor privind inviolabilitatea domiciliului, cu ocazia:

1. pătrunderii în domiciliu și montarea de dispozitive de ascultare;

2. rămânerea de astfel de dispozitive în domiciliile/reședințele persoanelor pentru care s-a dispus măsura specială de investigație sau supraveghere .

Ne punem întrebarea: Sunt încălcări a dreptului la viața privată, din punctul de vedere a protecției datelor cu caracter personal, față de membrii familiei persoanei pentru care s-a dispus măsura, a celor care sunt în vizită, situația în care unii dintre membrii familiei au o anumită calitate (de ex: deputat), pentru care se solicită un acord al instituției din care fac parte pentru asemenea metode?

CPP RM, art.132[5], alin. (8) și CPP ROM, art.145, prevăd aducerea la cunoștință a persoanei pentru care s-a dispus măsura, la încheierea acesteia, și nu a altor persoane. Deci, față de astfel de persoane menționate supra, le considerăm ilegale nu numai din prisma dreptului la viață intimă, familială și privată și a protecției datelor cu caracter personal, și datorită încălcării prevederilor Constituțiilor RM și ROM, cît și a art.8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care garantează la nivel internațional protejarea individului de astfel de măsuri. Se observă astfel restrângerea dreptului în viața privată a acestora persoane, prin imixtiunea acestor măsuri, care nu sunt supuse autorizării față de aceste persoane. Eventualele abuzuri pot exista și se pot produce cu ușuință. Tocmai de aceea trebuie luate în calcul, cu ocazia solicitării obținerii autorizației, la terminarea și încheierea măsurii, încunoștiințarea trebuie să existe și față de astfel de persoane, urmate de prezentarea modului de stocare, protejare a datelor obținute prin astfel de măsuri etc.

Mai desprindem, plecând de la ipotezele speculative existente în RM și ROM cu privire la bănuielile în rândul populației de interceptări din partea autorităților asupra propriilor convorbiri, considerate ilegale dar și necontrolate, situație care necesită prezentare referitoare la încălcarea dreptului la viață privată din punct de vedere al necesității protejării datelor cu caracter personal ca urmare a autorizării măsurii privind interceptarea comunicațiilor prin prisma dreptului la libertatea de exprimare. Acest drept este prevăzut de art.10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și „cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere”.

Nu de multe ori aceste bănuieli în rândul populației crează o stare opacă în așa fel încât dreptul la exprimare prin aceste mijloace de comunicare între părți este alterat, datorată reținerilor, producând o vulnerabilitate și nu o libertate de a comunica liber.

Revenind la ceea ce am menționat supra legat de interceptările persoanelor supuse autorizării, CPP RM, prin art.132[5], alin. (8) și CPP ROM, prin art.145, crează obligația organului de urmărire penală să informeze aceste persoane. Aceste persoane au dreptul să ia la cunoștință de interceptările obținute prin aceste mijloace, aflate în cauzele constituite. Problema o nuanțăm cu privire la terțe părți care au purtat convorbiri cu persoanele supuse autorizări, convorbiri care sunt necesare cauzelor și trecute în stenograme și procesele verbale de la dosare.

CPP RM și CPP ROM nu prevăd încunoștiințarea acestor interlocutori. Considerăm, legătura cu cauza este prevăzută prin existența informațiilor obținute ca urmare a interceptărilor. Menționăm că poate fi afectată, ca urmare a procedurii, viața intimă și privată a acestor persoane care nu devin părți în cauzele respective. În corelare cu aspectele menționate reiterez specificațiile autorului Remus Jurj-Tudoran[1] în privința deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție a ROM nr.948 din 12.03.2010, ce s-a pronunțat asupra convorbirilor telefonice privind pe interlocutorul persoanei asupra căruia există autorizația de interceptare, și anume existența relevanței penale pentru ambele persoane care poartă dialogul, nu numai a părții pentru care există autorizarea măsurii, respectiv și în ceea ce-l privește pe interlocutor (parte terță).

În acest sens, același autor întărește acestă decizie și explică prevederi ale CEDO[2] care a reiterat cu privire la aspectele menționate supra că „art.8 din Convenție se aplică indiferent dacă urmărirea a vizat un dispozitiv telefonic aparținând persoanei interceptate în baza unei autorizații sau terței părți”[3].

În aceste situații, menționăm că imixtiunea în dreptul la viața privată a terților este recunoscută, motiv pentru care aplicarea procedurii penale în RM și ROM trebuie să prevadă încunoștiințarea la terminarea măsurii și a interlocutorilor (părți terțe). Prin încunoștiințarea și acestora asupra interceptării ca urmare a autorizării asupra persoanei cu care au purtat dialoguri, spunem că se crează o siguranță în rândul populației asupra libertății de exprimare datorat încrederii că aceste mijloace de comunicare sunt protejate sub toate formele, inclusiv datorită măsurilor dispuse ca urmare a aplicării procedurii penale.

Aceste 2 aspecte teoretice menționate supra le considerăm utile chiar dacă exced prin prezentare cadrului legal al CPP.

---

[1] Î.C.C.J., Secția penală, decizia 948/12.03.2010 (*www.legalis.ro*). În: Jurj-Tudoran R. Metode speciale de supraveghere și protecția martorilor în cauzele penale complexe. București, Editura C.H.Beck, 2014, p.56.
[2] Jurj-Tudoran R. Metode speciale de supraveghere și protecția martorilor în cauzele penale complexe. București, Editura C.H.Beck, 2014, p.56.
[3] Ibidem

O altă situație întâlnită atât în Republica Moldova cât și în România, este atunci când fotografiile autorilor care conțin și datele cu caracter personal sunt afișate în sediile de poliție. Acestă acţiune deşi nu ține nemijlocit de procedeele probatorii, este orientată spre activitățile de căutare a persoanelor ce se sustrag de la urmărirea penală. În aceste situații am putea susține că are loc încălcarea protecției datelor cu caracter personal în măsura în care acces la materialele și la datele cu caracter personal din dosare (iar fotografiile au fost luate din dosarul penal) îl are doar organul care cercetează cauza și nu pot fi dezvăluite nici măcar altor organe neimplicate în urmărirea penală. Întrebarea este, dacă însă această încălcare este una necesară, or admițând această linie de gândire am putea ajunge în derizoriu când de căutarea infractorilor ar urma să se ocupe doar organul care instrumentează cauza, fără nici o formă de cooperare, ceea ce desigur este un absurd. Ca exemplu ce a atras atenția și ce a fost subiect de dezbatere la CtEDO, ține de volumul datelor cu caracter afișate. În acest sens, în cauza Giorgi Nikolaishvili c. Georgiei[1], , se ilustrează aceste aspecte, în sensul că fotografiile a patru persoane, ce conțineau și numele lor și fapta pentru care erau căutați de organele de poliție, erau afișate pe panourile din unele posturi de poliție, dar numai una dintre cele patru persoane era căutată, respectiv fratele reclamantului. Concluzionând că, fotografiile cu datele persoanelor suspecte de săvârșirea unor infracțiuni afișate pe panourile din birourile sediilor de poliție, conduc la dezvăluirea acestor date cu caracter personal, cauzele de identificare a acestor date, care se produc prin interacțiunea și vizualizarea acestor fotografii de persoanele care intră în aceste birouri.

Cu referire la dosarele speciale de informații, limitele colectării datelor cu caracter personal in RM este dată și specificată tocmai în ordonanța procurorului asupra activităților ofițerilor de informații. Nu punem în discuție această formă prevăzută legal care poate fi contestată de parte, aceste limite sunt date tocmai pentru garantarea și respectarea drepturilor fundamentale. Ce repezintă colectare de date personale și care sunt limitele? Ca să înțelegem nevoia obținerii de date cu caracter personal și limitele colectării trebuie să ne raportăm pe fiecare caz în parte și față de persoana pentru care s-a dispus măsura.

Dacă ne raportăm la posibilitatea de divulgare de date cu caracter personal ca urmare a măsurilor speciale de investigații din RM, chiar dacă există prevăzută obligația de confidențialitate a colaboratorilor, consemnată în scris, și borderoul tuturor celor care au participat la obținerea informației, prin măsura specială de investigații, există o mai mare posibilitate de divulgare atunci când sunt implicate mai multe persoane/colaboratori în activitatea măsurii speciale de investigații. Circuitul măsurilor speciale de investigații nu pot stabili cu

[1] Hotărârea CtEDO *Giorgi Nikolaishvili c. Georgiei, din 13.01.2009, nr.37048/04*. [Citat 10.02.2021] Disponibil: http://hudoc.echr. coe.int/eng?i=001-182656

exactitate persoanele/colaboratorii de la care s-au divulgat date cu caracter personal, doar restrâng acestă posibilitatea. Tocmai de aceea în cadrul autorizării, judecătorul de instrucție trebuie să analizeze toate aspectele ca și imixtiuni în viața privată și să ia în calcul inclusiv față de persoanele care nu sunt supuse măsurii autorizării dar a căror imixtiune va exista în viața privată, odată ce măsura este autorizată.

În ROM, în dosarul de urmărire informativă, în mapa de supraveghere, limitele colectării datelor cu caracter personal sunt date de caracterul înregistrat, nu se solicită autorizarea metodelor speciale de supraveghere sau cercetare judecătorului de drepturi și libertăți, iar colectarea de astfel de date sunt limitate și obținute nu ca urmare a metodelor speciale de supraveghere sau cercetare, prin metode simple de obținere a informațiilor. Nu pot fi aplicate prin aceste metode și astfel nu pot fi probe în procesul penal.

Sigur că organul de cercetare a poliției judiciare care desfășoară activități în astfel de mape și dosare se pot sesiza din oficiu ca urmare a constatării săvârșirii de infracțiuni a persoanelor pentru care s-au constituit aceste mape sau dosare, în urma căruia să desfășoare activități în cadrul dosarelor penale astfel constituite. Urmare a cercetărilor efectuate în astfel de dosare penale se poate solicita judecătorului de drepturi și libertăți autorizarea uneia sau mai multor metode speciale de supraveghere, în cadrul căruia se obțin date (colectează date) iar limitele sunt date de situația în care date cu caracter personal sunt înlăturate sau care nu fac obiectul cauzei și sunt arhivate cu respectarea confidențialității.

3.5. Măsurile de păstrare a confidențialității și de protecție a părților vătămate și a martorilor în cadrul urmăririi penale.

Confidențialitatea reprezintă un punct important al securității datelor cu caracter personal, asigurând astfel, alături de acordarea drepturilor de acces în funcție de necesități, protecție, deoarece stabilește ce informații pot fi accesate de anumite persoane în anumite perioade de timp, în vederea minimizării riscurilor.

Un alt instrument ce ar asigura prelucrarea adecvată a datelor cu caracter personal este consimțământul, care „dacă este utilizat în mod corect, consimțământul reprezintă un instrument care oferă părților vătămate și/sau martorilor control asupra prelucrării datelor lor”[1], iar „dacă este folosit în mod incorect, controlul devine iluzoriu, iar consimțământul reprezintă un temei neadecvat pentru prelucrare,”[2] ceea ce poate genera încălcarea dreptului la viață privată.

[1] *Avizul 15/2011 privind definiția consimțământului,* adoptat de Grupul de lucru „ARTICOLUL 29” pentru protecția datelor, la 13 iulie 2011,WP187, p.2. [Citat 23.10.2020] Disponibil: http://cas.cnas.ro/casmb/media/pageFiles/GHID%20UE%20PROTECTIA%20DATELOR_ro.pdf
[2] *Ibidem.*

Astfel spus, normele GDPR (General Data Protection Regulation- acronim al Regulamentului UE nr.679/2016 privind protecția datelor cu caracter personal) și ale Directivei UE 680/2016 ar trebui să fie strict respectate în ceea ce privește colectarea datelor persoanelor vătămate și martorilor, transmiterea, prelucrarea și schimbul de informații, cu privire la confidențialitate.

La momentul în care datorită săvârșirii de infracțiuni victima indiferent de calitatea atribuită ori terminologia utilizată de legiuitor este atrasă în procesul penal, se consemnează plângerea/declarația acesteia în care apar mai multe date cu caracter personal ale victimei/date ale altor părți/date care pot conduce la identificarea altor părți, în acest moment organul judiciar trebuie să asigure confidențialitatea tuturor datelor. Unul din drepturile referitor la care victima ar trebui din start, ține de *modalitatea în care vor fi prelucrate datele personale, limitele prelucrării, modul de protecție a datelor prezentatecu ocazia consemnării declarației*. În momentul consemnării declarațiilor, părțile „vin în contact cu stări, situații, obiecte și fenomene ale lumii înconjurătoare prin intermediul organelor sale de simț”[1] iar „trăirea emoțională creată în aceste momente de contactul cu reprezentantul legal al autorității crează un fond difuz emoțional”[2] acestor părți.

Totodată, victimei trebuie să i se aducă la cunoștință faptul că, divulgarea către alte persoane sau instituții a datelor ei personale poate fi efectuată pe baza unor garanții adecvate de securitate. În absența unei garanții adecvate, divulgarea datelor cu caracter personal altor părți sau instituții poate avea loc numai în cazul în care persoana vătămată a consimțit în mod explicit la divulgarea datelor personale propuse, prin înștiințarea acesteia și informată despre posibilele riscuri pentru aceasta.

La fel ar fi binevenită informarea victimei cu cercul posibililor subiecți care în cadrul investigațiilor vor putea lua cunoștință de datele ei personale, mai ales în situația în care printre aceștia se regăsesc persoane cu care are anumite relații iar aflarea anumitor date ar putea afecta victima.

Alt instrument, viabil în protecția datelor cu caracter personal este oferit de art.212, alin.(2) din CPP RM, în conformitate cu care persoanele care asistă la efectuarea acțiunilor de urmărire penală pot fi prevenite că nu au voie să divulge informația privind urmărirea penală, urmată de consemnarea unei declarații în scris în acest sens. Sistemul informațional automatizat

[1] Olteanu G.I., et.al. *Ascultarea persoanelor în cadrul anchetei judiciare*, București, Editura AIT Laboratories s.r.l., 2008, p.12.
[2] Butoi T.B., *Psihologie Judiciară.. Tratat Universitar (teorie și practică*), București, Editura Solaris Print, 2011, p.196-197.

„Urmărire penală: E-Dosar" al Procuraturii Generale[1] prevede că „actele procesuale întocmite de către alți participanți la procesul penal sunt introduse în mod facultativ"[2], introducerea declarațiilor astfel consemnate vin ca o garanție a controlului efectiv a participanților care au participat la astfel de acțiuni în urma cărora au obținut informații a datelor cu caracter personal.

Datele cu caracter personal ale părților, dar și a martorilor, în anumite cauze penale, sunt cele mai căutate de către autorii faptelor care au intenții în cauză în acest scop, de influențare/rezolvare a infracțiunilor investigate. Pentru asemenea situații suntem de acord cu autorul Vitalie Telipan care susține „anonimatul mărturiei în vederea asigurării protecţiei martorilor şi altor participanţi la procesul penal pe care legiuitorul a simțit nevoia să o instituie (...) explicit"[3]. Același autor cu privire la „tehnica anonimatului" susține că „a fost determinată de împrejurarea că, uneori, dezvăluirea numelui deschide posibilitatea unor reproşuri privind declaraţiile efectuate în cadrul unui proces penal"[4], și „de estimarea ca insuficiente a sancţiunilor aplicabile faptelor de represalii sau ameninţări asupra martorilor, în modalitatea împiedicării participării la proces"[5].

Necesitatea protecției datelor cu caracter personal survine încă din momentul începerii urmăririi penale de art.277 din CPP RM. În ROM, chiar dacă nu este prevăzută în mod expres în CPP, survine tot din momentul începerii urmăririi penale ca urmare a audierii părților, potrivit art.111, 113, 120 CPP ROM. Organul de urmărire penală este obligat să explice drepturile acestora, printre și cele la care ne-am referit supra. Astfel, participanții la procesul penal vor fi informați asupra modului de apărare a datelor lor cu caracter personal, iar în consecință posibilitatea de a interveni în scopul respectarii și protejării acestui drept. De fapt, această obligație a organului de urmărire penală își are originea în art.277 din CPP RM și art.111; 113; 120 din CPP ROM, doar că noi considerăm că urmează a fi acoperită protecția datelor cu caracter personal, aspect care de altfel nu este prevăzut în lista drepturilor de care se bucură participanții în procesul penal în normele corespunzătoare – art.58; 60; 62, 64, 65 etc. CPP RM, respectiv art.81; 85 etc. CPP ROM.

La fel, ar trebui să fie extinsă atenția din perspectiva protecției datelor cu caracter personal și asupra confidențialității urmăririi penale, dar și asupra modului de gestionare a

[1] Ordinul Procurorului General nr. 14/4 din 27.02.2018 privind aprobarea Regulamentului cu privire la structura și funcționarea acestui Sistem informațional automatizat „Urmărire penală E-Dosar", În: Glavan B., Cicala A. *Activitatea specială de investigații. Sisteme informaționale.* Chișinău, Departamentul Editorial-Poligrafic al Academiei "Ștefan cel Mare", 2022, p.43;
[2] Ibidem;
[3] Telipan V. *Protecția datelor de identitate ale martorilor și ale altor participanți la procesul penal.* În: Analele ştiinţifice ale Academiei „Ştefan cel Mare" a MAI RM: ştiinţe juridice. Numărul XV(1) / 2015, p.139. [Citat 24.06.2022] Disponibil:https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/137-142_11.pdf
[4] *Ibidem.*
[5] *Ibidem.*

materialelor de urmărire penale, care să nu poată fi date publicității decât cu respectarea legii de protecție a datelor cu caracter personal, iar, participanții la proces vor fi preîntâmpinați că nu au voie să divulge informația. „Fără aceste mecanisme de garanții procesuale”[1], asigurarea și explicarea doar a textelor drepturilor din normele precizate, nu poate asigura protecția datelor lor cu caracter personal.

O altă etapă la care poate se pune problema protecției datelor cu caracter personal, din perspectiva analizată, este terminarea urmăririi penale. Procurorul este obligat să prezinte toate materialele de urmărire penală învinuitului, avocatului acestuia, părții vătămate și reprezentanților acestora. Pentru prezentarea materialelor de urmărire penală, așa cum prevede art.293, alin. (3) din CPP RM, acestea trebuie că fie cusute în dosar, numerotate și înscrise în borderou, iar în anumite situații legislația prevede inclusiv posibilitatea anonimizării datelor cu caracter personal.

„Directiva nr. 2012/13/UE stabilește la art.7, alin.(4) că accesul la anumite materiale poate fi refuzat, în cazul în care astfel de acces ar putea conduce la periclitarea gravă a vieții sau a drepturilor fundamentale ale unei alte persoane sau dacă refuzul este strict necesar pentru apărarea unui interes public important, ca de exemplu în cazurile în care accesul poate prejudicia o anchetă în curs sau poate afecta grav securitatea internă a statului membru în care se desfășoară procedurile penale’’[2].

În scopul asigurării păstrării secretului de stat, comercial sau altor informaţii oficiale cu accesibilitate limitată, precum şi în scopul asigurării protecţiei vieţii, integrităţii corporale şi libertăţii martorului şi a altor persoane, conform prevederilor art.293, alin. (5) CPP, judecătorul de instrucţie, în temeiul demersului procurorului, poate limita dreptul părţilor de a lua cunoştinţă de materialele sau datele privind identitatea acestora. Demersul se examinează în condiţii de confidenţialitate, în conformitate cu prevederile art. 305 CPP.

Dreptul la divulgarea probelor relevante nu este un drept absolut. Pentru a se asigura că acuzatul are parte de un un proces echitabil, orice dificultăți cauzate apărării printr-o limitare a drepturilor sale trebuie să fie suficient contrabalansate de procedurile urmate de autoritățile judiciare în etapele ulterioare ale procesului[3].

În unele cazuri, poate fi necesar să nu fie divulgate anumite probe ale apărării pentru a păstra drepturile fundamentale ale altei persoane sau pentru a proteja un interes public important.

---

[1] Dolea I. *Drepturile persoanei în probatoriul penal*, Chișinău,Editura Cartea Juridică, 2009, p.80.

2 DCC nr.107 din 07.11.2017 de inadmisibilitate a sesizării nr. 135g/2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 68 alin. (1) și (2) și articolul 293 alin. (1) din Codul de procedură penală (accesul la materialele urmăririi penale) (pct.25).

[3] Hotărârea. CtEDO *Rowe și Davis c. Regatului Unit din 16 februarie.2000* (§.61), [Citat 15. 04. 2021] Disponibil: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58496

Cu toate acestea, numai astfel de măsuri care restricționează drepturile la apărare care sunt strict necesare sunt permise în temeiul articolului 6 § 1 (a se vedea Hot. CtEDO Van Mechelen și alții c. Olandei din 23. 04. 1997, §. 54, 58)[1].

Concomitent deși, la terminarea urmăririi penale, potrivit art.327, art.329 alin.(2) CPP ROM, „procurorul emite rechizitoriul și însoțit de dosarul cauzei și de un număr necesar de copii certificate ale rechizitoriului, pentru a fi comunicate inculpaților, le trimite instanței să judece cauza în fond", prezentarea materialelor este prevăzută până la această etapă. Dar și în această situație, posibilitatea de protejare a datelor cu caracter personal există, chiar dacă ori anumite date din rechizitoriu pot fi anonimizate în copiile certificate care se comunică inculpaților, desigur cu luarea în calcul a aspectelor menționate supra.

Din perspectiva analizată, considerăm relevantă și Cauza Jacobus Lorsé c. Olanda[2], În cauză se menționează că procurorul nu a prezentat autorului mărturiile a doi informatori acoperiţi ai poliţiei care aveau calitatea de martori. Martorii au beneficiat de imunitate garantată de nedezvăluire a datelor cu caracter personal în toată faza de urmărire penală și nu numai, chiar și în cadrul desfășurării procesului, imunitate care a fost garantată și de către instanță. În speță, Curtea a reținut că, condamnarea s-a bazat pe o mulţime de alte probe, și chiar dacă ar fi fost preferabil ca statul să permită audierea în şedinţă publică a celor doi martori, nu a existat o violare a dreptului la un proces echitabil.

Pentru a nu fi dezvăluite datele cu caracter personal martorilor fără a fi încălcat dreptul la un proces echitabil în cauză trebuie să existe și alte probe, caracterul cărora să fie determinant în cauză. La fel atunci când se recurge la anonimizarea datelor cu caracter personal, în cauză să existe suficiente temeiuri ce ar argumenta această necesitate, respectiv ca necesitate a protecției anumitor persoane, vulnerabilitățile acestora, strategiile investigației etc, iar protecția datelor nu poate constitui un scop în sine fără această necesitate.

În Cauza Kok c. Olanda[3], se ilustrează păstrarea anonimatului. În speță, arestarea preventivă s-a produs în urma unei percheziții realizată după informaţiile obţinute de la un informator al poliţiei, al cărui nume a rămas secret și care avea calitatea de martor. În timpul

[1] „Cu toate acestea, dacă se păstrează anonimatul martorilor în cadrul urmăririi penale, apărarea se va confrunta cu dificultăți pe care procedurile penale nu ar trebui să le implice în mod normal. În consecință, curtea a recunoscut că în astfel de cazuri art. 6 alin. 1 luat împreună cu art. 6 alin. 3 (d) din Convenție (art. 6-1 + 6-3-d) impune ca dificultățile cu care s-a confruntat apărarea să fie suficient contrabalansate de procedurile urmate de autoritățile judiciare." (§.54). *Hotărârea CtEDO Van Mechelen și alții c. Olandei din 23 aprilie 1997*, [Citat 15.11.2020] disponibilă: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58030

[2] Hotărârea CtEDO *Jacobus Lorsé c. Olanda, nr.44484/98 din 27 ianuarie 2004.* [Citat 24.11.2020] Disponibil: https://legeaz.net/index.php?view=article&catid=13956:hotarari-cedo&id=811270907:jacobus-lorse-contra-olandei-ydo&format=pdf

[3] Hotărârea CtEDO *Kok c. Olanda, din 4 iulie 2000, nr.43149/98*. [Citat 24.11.2020] Disponibil: https://legeaz.net/index.php?view=article&catid=13956:hotarari-cedo&id=811270457:kok-contra-olandei-xhw&format=pdf

percheziţiei, poliţia a cercetat şi autovehiculul autorului, în care a descoperit probe indubitabile în vederea stabilirii vinovăției. Procurorul nu a prezentat autorului/avocatului acestuia, în materialele de urmărire penală, probele provenite de la martor dar a prezentat judecătorul de instrucţie aceste aspecte. Judecătorul de instrucție l-a audiat pe martor și a dispus ca numele acestuia să rămână secret. Autorul şi avocatul acestuia însă au putut să formuleze întrebări în scris şi verbal pe calea unei legături audio cu martorul fără a-l putea vedea fizic. Martorul a răspuns la toate întrebările, mai puţin cele ce prezentau riscul de a-i anula anonimatul. În acest sens, Curtea a considerat că procedura de interogare a asigurat, de o manieră suficientă, o compensare a dificultăţilor pe care le prezintă pentru apărare utilizarea mărturiei anonime.

Considerăm audierea prin intermediul unei legături audio/video cu imagine distorsionată o modalitate eficientă de protecție a datelor cu caracter personal, desigur cu condiția respectării temeiurilor și condițiilor la care ne-am referit supra. Același exercițiu ar putea și de fapt este aplicat, atunci când este necesară confruntarea anumitor declarații, procedură reglementată de prevederile art.110 CPP RM.

În sprijinul celor menționate supra vine și afirmația „ca în cuprinsul CPP să se prevadă expres necesitatea ca în cursul procesului penal activitățile de studiere/consultare a dosarului să fie efectuate cu respectarea dreptului fundamental al persoanelor fizice de a le fi protejate datele cu caracter personal și au considerat a fi benefic ca să se procedeze la pseudonimizarea datelor de identitate ale persoanelor menționate în actele procesuale/procedurale existente la dosar, astfel încât datele de identitate ale acestora să fie păstrate în condiții de confidențialitate”[1].

În plus, există o restricție în procedura penală românească dar și în cea din Republica Moldova, la art.90, alin.(3) CPP RM, cu privire la profesioniștii care sunt obligați să respecte confidențele profesionale (slujitorii cultelor, avocați, judecători, procurori, reprezentanții organului de urmărire penală etc.).

Art.116, alin. (3), (4) din CPP ROM prevede că acele fapte sau circumstanțe ale căror secrete legale sau de confidențialitate pot fi ridicate în fața organelor judiciare, nu pot face obiectul unei declarații a martorului, cu excepția cazului în care autoritatea relevantă sau persoana îndreptățită exprimă consimțământul acestora în acest scop sau atunci când există un alt motiv legal pentru eliminarea obligației de păstrare a secretului sau confidențialității. În caz de încălcare, divulgarea unui astfel de secret profesional reprezintă o infracțiune, fiind sancționate de ambele coduri penale ale celor 2 țări. Nu putem denumi aceste obligații de garantare a datelor cu caracter personal, cu toate că sunt și trebuiesc să fie confidențiale.

[1] Popa N.D., Popa C. *Necesitatea îmbunătățirii cadrului legal privind protecția persoanelor fizice în legătură cu prelucrarea datelor cu caracter personal în cadrul unui proces penal, În:* Revista română pentru protecția și securitatea datelor cu caracter personal, nr. 1/2020, București,Editura Universul Juridic, 2020, p.70.

Cu privire la secretul religios din punct de vedere al protecției datelor cu caracter personal ca drept la viața privată în procesul penal, nedivulgarea secretului protejat ca măsură a tainei a condus la acest secret religios, prin care statul garantează orice intruziune dar și această libertate a credinței cu privire la faptul că datele cu caracter personal nu vor fi divulgate. Tocmai ce prezentam ca și garanție în acest sens art.90 CCP RM și art.116 CPP ROM, a protecției datelor ca urmare a secretului religios în procesul penal, cu privire la faptul că slujitorii cultelor nu pot fi audiați ca martori în legătură cu circumstanțele care le-au devenit cunoscute ca urmare a exercitării atribuțiilor lor.

În acest sens, menționăm viziunile autorilor Lilia Gîrla și Costică Moțoc care au relatat tipurile secretului religios reţinute de autorul K.M. Andreev, din care fac parte și „informații obținute din împrejurări și condiții de comunicare duhovnicească dintre slujitorul cultului religios și cel credincios dar și cele la protecția informației personale (…)”[1].

Ca și întărire a dreptului la viața privată din punct de vedere al protecției datelor cu caracter personal prezentăm termenul de „imunitate preot-pocăit”, în care autorii au relatat specificațiile prof. Igor DOLEA, care a opinat că termenul „este de a asigura taina mărturisirii, deoarece raporturile în aceste ritualuri se prezumă a fi confidenţiale”[2]. Acest drept la secretul religios nu este absolut, în sensul în care și CPP RM (art.90, alin. (4)) prevede execpţia de la imunitatea martorului – duhovnic - în cazurile în care informaţie obţinută în cadrul spovedaniei este absolut necesară pentru prevenirea sau descoperirea infracţiunilor deosebit de grave sau excepţional de grave..

În privința avocaților, ne punem întrebarea pot fi martori în procesul penal avocații împotriva propriilor clienți și să dezvăluie informații/date cu caracter personal obținute de la aceste părți? Plecând de la acestă întrebare, menționăm că avocatul nu beneficiază de imunitate, răspunderea juridică se aplică în aceeași măsură în care se aplică tuturor cetățenilor. Prin activitatea profesională avocatul reprezintă interesele clienților săi, primesc informații și date pe de la aceștia pentru a-i reprezenta. De multe ori în procesul penal intervenția avoctului crează percepția de ,,complicele clientului său” datorită informațiilor cunoscute, în marea majoritate a situațiilor integral, de la părțile pe care-i reprezintă și care conțin date (probe) despre întreaga

[1]АНДРЕЕВ, К.М. Особенности тайны при реализации конституционной свободы вероисповедания (российский и зарубежный опыт). Специальность 12.00.02 – Конституционное право; конституционный судебный процесс; муниципальное право / Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, Академия права и управления Федеральной службы исполнения наказаний, 2015.p.11-12. În: Gîrla L., Moțoc C.*Necesitatea ocrotirii juridico-penale a secretului profesional: cazul tainei spovedaniei și al altor secrete religioase,* În: Studia Universitatis Moldaviae, 2019, nr.8(128) Seria „Științe sociale”, p.64.

[2] DOLEA, I. *Drepturile persoanei în probatoriul penal: conceptul promovării elementului privat*. Chișinău: Cartea Juridică, 2009. p. 342. În: Gîrla L., Moțoc C. Necesitatea ocrotirii juridico-penale a secretului profesional: cazul tainei spovedaniei și al altor secrete religioase, op.cit., p. 65.

activitate infracțională a cauzei cercetate. Ne punem întrebarea dacă avocatul poate deveni subiect al anchetelor în măsura în care deține astfel de informații de la persoana care o reprezintă sau în cazul în care sfătuiește persoana pe care o reprezintă. În acest sens, dreptul la respectarea confidențialității cu privire la împrejurările cunoscute în exercitarea profesiei, a informațiilor obținute de la persoanele pe care le reprezintă și care include și date cu caracter personal le considerăm absolute, dreptul la tăcere este consfințit avocatului chiar de îndeplinirea profesiei. Se pune problema limitelor. În aceste situații vorbim de secretul profesional al avocatului, obligație prevăzută și de art.227 din CPP ROM. În sensul nedivulgării menționăm și art.68, alin.(3) CPP RM, text care prevede apărătorului că nu are dreptul să destăinuie informațiile care i-au fost comunicate dacă pot fi utilizate în detrimentul clientului iar art.177 alin. (1) CP RM prevede sancțiunea aplicată în astfel de situații.

Ca și remarcă, avocatul nu poate dobândi calitatea de martor în cauza al cărui client îl reprezintă, în conformitate cu prevederile art.90, alin.(3), pct. 2) CPP RM, fiind obligat să refuze această calitate și să prezinte declarații în acest sens. Garanția de protecție a datelor cu caracter personal este dată tocmai de dispozițiile articolelor menționate în CPP și CP RM și ROM. Datele cu caracter personal dintre avocat-client reies atât din consultațiile intervenite în astfel de situații, dar și din mărturiile clientului cu privire la întreaga activitate infracțională, din materialul probator de la dosarul cauzei, etc.

Având în vedere prevederile art.90, alin.(5) CPP RM, totuşi, în beneficiul clientului persoanele care cunosc anumite circumstanţe despre cauza respectivă în legătură cu participarea lor la procesul penal în calitate de apărător este în drept, în cazuri excepţionale, cu consimţământul persoanei interesele căreia le-a apărat, să facă declaraţii în favoarea ei, însă darea declaraţiilor în aceste cazuri exclude participarea lor ulterioară în calitate de apărător.

Calitatea de martor prevalează asupra calității de expert, specialist sau avocat al apărării, mediator sau reprezentant al oricărei părți sau ca subiect principal în ceea ce privește faptele și circumstanțele de fapt cunoscute de o persoană înainte de a dobândi această calitate, mai ales atunci când sunt martori oculari, care de fapt nu pot fi înlocuiţi, pe când expert, specialist sau avocat poate fi admisă altă persoană.

Sunt în drept în conformitate cu prevederile art.117 din CPP ROM, art.90, alin. (2), (11) CPP RM prevăd persoanele care au dreptul să refuze a depune declaraţii – rudele apropiate (soțul suspectului sau inculpatului, ascendenții și descendenții în linie directă, precum și frații lor și persoanele care au avut calitatea de soț al suspectului sau inculpatului). Cu toate acestea, dacă sunt de acord, pot depune mărturie în calitate de martori, inclusive să ofere anumite date cu

caracter personal și nu numai ale lor, și ale altor părți/persoane, confidențialitatea acestor date rămânând în responsabilitatea organului de urmărire penală.

Un instrument care are ca efect inclusiv protecția datelor cu caracter personal, legat de martori este prevăzut în art.90, alin.(12), pct.6) CPP RM, și constă în dreptul acestora de a solicita organului de urmărire penală consemnarea datelor de identitate reale într-un proces verbal separat excluzând posibilitatea învinuitului de a lua cunoștință de aceste date, fiind indicat și modul de păstrare, în plic sigilat.

Audierea martorului, de regulă se face de către organele de urmărire penală sau de către procuror. Ca și în cazul audierii altor persoane, procedura de audiere este precedată de o etapă de identificare (art.119 CPP ROM, art.105 CPP RM).

3.6.Garanțiile de protecție a datelor cu cu caracter personal în cadrul controlului judiciar al procedurii prejudiciare.

Independența sistemului judiciar este unul dintre pilonii de bază ai statului, legile care îl guvernează trebuie făcute într-un mod clar, transparent și larg discutat, tragerea la răspundere penală a persoanelor care au săvârșit infracțiuni trebuie să se facă după aceleași reguli stricte, ferme, clare, dar și cu respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, printre care și cea referitoare la protecția datelor cu caracter personal. Un element esențial putem spune că, pe lângă independență, este și imparțialitatea judecătorilor. Judecătorii sunt obligați să fie imparțiali și să decidă în mod obiectiv, liberi de orice influență. Tocmai de aceea, în cadrul controlului judiciar al procedurii prejudiciare, vorbim de „garanțiile procesuale”[1], printre care ar trebui incluse și cele de protecție a datelor cu caracter personal părților. Este imperativ să considerăm că imparțialitatea judecătorilor trebuie să fie absolută, deoarece încrederea publicului în respectarea sistemului juridic și a protecției datelor cu caracter personal, sunt garanțiile eficacității acestuia. În acest sens „existența garanțiilor în sistemul judiciar care ar asigura limitarea drepturilor fundamentale ale individului, sunt necesare pentru a se efectua urmărirea penală în mod eficient, este strict limitată și supusă unui control efectiv”[2].

Scopul controlului judiciar al procedurii de urmărire penală este acela al „depistării, înlăturării încălcărilor drepturilor omului încă la faza de urmărire penală și asigurării respectării drepturilor, libertăților și a intereselor legitime ale participanților la proces”[3], protecția datelor cu

[1] Antoniu G., Volonciu N., Zaharia N. *Dicționar de procedură penală*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988, p.115*;*
[2] Dolea I., et.al. *Drept procesual penal. Partea specială, Vol.II,* Chișinău,Editura Cartdidact, 2006. p.66.
[3] HP CSJ *cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale* , nr. 7, din 4 iulie 2005, par.1. În: Dolea I., *Codul de procedură penală al Republicii Moldova* (Comentariu aplicativ), Chișinău, Editura Cartea Juridică, 2016, p.693.

caracter personal este luată în discuție ca interes legitim al participanților cu privire la respectarea drepturilor și libertăților fundamentale.

Conform prevederilor art.300, alin. (1) din CPP RM, „judecătorul de instrucție examinează demersurile procurorului privind autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații", dar „și de aplicare a măsurilor procesuale de constrângere care limitează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei", printre care și măsura arestării preventive, arestării la domiciliu și prelungirii duratei arestării. Referitor la respectarea și protejarea datelor cu caracter personal în această fază, în Republica Moldova revine judecătorului de instrucție iar în România, dacă ne raportăm la această fază, corespunde controlului de către judecătorul de drepturi și libertăți.

Ca și instituții de control a măsurilor dispuse în faza de urmărire penală examinează demersurile organelor de urmărire penală. Și autoarea Daniela Simionovici își punea întrebări „cum s-ar detalia activitățile și responsabilitățile și cum s-ar proceda la respectarea principiului reducerii la minimum a datelor"[1]. Răspunsul acesteia poate fi luat în considerare și în cadrul controlului judiciar al procedurii prejudiciare.

„Activitatea judecătorului de instrucție manifestată prin autorizarea efectuării acțiunilor de urmărire penală, care aduc atingere (limitări) drepturilor și libertăților fundamentale ale omului constituie o formă extrem de eficientă de control judiciar în etapa de exercitare a urmăririi penale, atunci când apare necesitatea stringentă de implicare a organului statal competent în viața privată a persoanei, a domiciliului, a corespondenței etc."[2]

CC menţionează că, „(...) potrivit art.52, alin.(1), pct.16) din Codul de procedură penală, în cadrul urmăririi penale, procurorul, în limita competenţei sale materiale şi teritoriale, adresează în instanţa de judecată demersuri pentru obţinerea autorizării arestării şi prelungirii acesteia, liberării provizorii a persoanei reţinute sau arestate, reţinerii, cercetării, predării, percheziţionării sau ridicării trimiterilor poştale, interceptării comunicărilor, suspendării provizorii a învinuitului din funcţie, urmăririi fizice şi prin mijloace electronice a persoanei, exhumării cadavrului, controlului video şi audio al încăperii, instalării în încăpere a mijloacelor tehnice de înregistrare audio şi video, controlării comunicărilor cu caracter informativ adresate

[1] Simionovici D. *Importanța procedurilor documentate în activitatea responsabilului cu protecția datelor cu caracter* personal, În: Revista română pentru proteția și securitatea datelor cu caracter personal, nr.3/2020, București, Editura Universul Juridic, 2020, p.52.

[2] Valeria Șterbeț.[et.al.] Ghidul judecătorului de instrucție. Agenția pentru Susținerea Învățământului Juridic și a Organelor de drept Ex Leege. Ed. Cartier Juridic. Chișinău p.166

bănuitului, internării persoanei în instituţie medicală pentru efectuarea expertizei şi a altor acţiuni pentru care se cere autorizarea judecătorului de instrucţie."[1]

„În scopul asigurării confidențialității urmăririi penale, demersul nu se depune în cancelaria judecătoriei, dar direct judecătorului de instrucție,"[2] care îl înregistrează într-un registru separat. "[3]

„Judecătorul de instrucție trebuie să fie asigurat cu safeuri în care va păstra în condiții de maximă confidențialitate documentele procesuale și alte materiale, registrele și alte materiale care necesită a fi păstrate ... "[4]

„Dat fiind că judecătorul de instrucție efectuează controlul judiciar asupra urmăririi penale și este obligat să asigure secretul urmăririi penale, fiecare judecător de instrucție trebuie să fie asigurat cu birou amenajat cu anticameră, calulator, imprimantă și alte mijloace tehnice care să-i asigure ativitatea în așa fel ca la soluționarea unor demersuri de autorizare a acțiunilor de urmărire penală sau a acțiunilor de activitate operativă de investigație să fie limitat la maximum accesul altor persoane la informația legată de urmărirea penală.

„Materialele privind autorizarea acţiunilor de urmărire penală, privind măsurile speciale de investigaţie efectuate cu autorizarea judecătorului de instrucţie, vor parveni în instanţele judecătoreşti în plicuri sigilate, pe suprafaţa cărora va fi indicat numărul dosarului atribuit de organul care a intentat dosarul penal, articolul în baza căruia a fost întocmit demersul/materialul, numele, prenumele procurorului care a înaintat demersul/materialul, precum şi rezumatul esenţei acţiunilor solicitate. Datele de pe plicul sigilat nu vor conţine informaţii ce ar determina identificarea persoanei sau obiectului asupra căruia au fost îndreptate acţiunile de urmărire penală."[5]

„Grefierul şi asistentul judiciar care lucrează cu judecătorul de instrucţie, care au acces la informaţiile confidenţiale ce vizează competenţa judecătorului de instrucţie, sunt responsabili în egală măsură pentru păstrarea confidenţialităţii, fiind pasibili de răspundere, conform legislaţiei în vigoare, pentru divulgarea acesteia."[6]

„După repartizarea materialelor prin intermediul PIGD, judecătorul de instrucţie va verifica integritatea plicului sigilat care conţine materialele privind autorizarea acţiunilor de

[1] DCC nr.45 din 08.07.2016 de inadmisibilitate a sesizării nr.79g/2016 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi a art.300 alin. (4) CPP (competența teritorială a judecătorului de instrucție) (pct.22).
[2] Igor Dolea. Codul de procedură penală al Republicii Moldova (Comentariu aplicativ) Ed. CARTEA JURIDICĂ. Ch. 2016. p. 699.
[3] HP CSJ nr.7 din 04.07.2005 Cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucţie în procesul urmăririi penale (pct.2.12)
[4] Șterbeț V.[et. al.]. Administrarea eficientă a justiție Editura Cartier. Ch. 2006. p.55.
[5] Hotărârea CSM RM nr.142/4 din 04.02.2014, (pct.104).
[6] Hotărârea CSM RM nr.142/4 din 04. 02. 2014, (pct. 109).

urmărire penală şi măsurile speciale de investigaţie efectuate cu autorizarea judecătorului de instrucţie şi îşi va aplica semnătura în Registrul pentru evidenţa materialelor confidenţiale de competenţa judecătorului de instrucţie (anexa nr.17)." [1]

Nu putem trece fără să înțelegem, tot ca și garanție, examinarea de către judecătorul de instrucție din RM și a judecătorului de drepturi și libertăți din ROM a solicitărilor de aprobare a prezentării tuturor materialelor dosarului cauzei care nu au fost prezentate învinuiților/avocaților acestora în vederea arestării, nu poate avea loc decât după verificările efectuate în vederea respecării drepturilor fundamentale și nu încălcarea lor, ca o garanție în plus privind respectarea acestor drepturi. Judecata se desfășoară în ședință secretă. Participarea la ședința de judecată a persoanelor, avocaților, reprezentanților legali, în privința căreia se soluționează chestiunea referitoare la măsura privind arestarea și dreptul conferit de CPP acestor părți, de a lua la cunoștință de toate materialele prezentate la examinarea demersului, respectiv de datele cu caracter personal ale celorlalte părți, fac obiectul acestei prezentări.

În Cauza Mușuc c. Moldovei[2]**,** „ (…) părţile dispută faptul dacă reclamantul sau avocaţii săi au cerut acces la părţi ale dosarului penal şi că un astfel de acces le-a fost refuzat. Totuşi, Curtea notează că reclamantul şi avocaţii acestuia au cerut de multe ori să li se dea o copie a înscrisului care conţinea declaraţia lui E.S. şi că instanţele judecătoreşti nu au reacţionat în niciun fel la aceste cereri. Mai mult, declaraţiile Guvernului că ei au avut de fapt acces la document nu sunt susţinute prin nicio probă"

În Cauza Becciev c. Moldovei[3], s-a constatat că instanțele judecătorești naționale nu i-au dat voie reclamantului să studieze materialele dosarului, care conțineau binențeles datele cu caracter prsonal a martorilor și modalitatea de identificare a lor, față de acesta dispunându-se arestarea. Ceea ce a fost important, instanţele judecătoreşti naţionale au respins cererile insistente ale reclamantului de a audia un martor, ofițer de poliție care a participat la cercetările efectuate în dosarul acestuia și care putea schimba măsura dispunerii arestului, publicarea unui interviu de către acest martor într-o publicație creând valuri, ulterior reclamantul fiind eliberat.

Suntem de acord a ceea ce relatează Curtea despre faptul că acuzatul arestat trebuie să cunoască materialele de urmărire penală pe care se întemeiază acuzațiile îndreptate împotriva sa dar în anumite situații la care ne-am referit, datele cu caracter personal pot să nu fie prezentate. Dreptul conferit de lege învinuitului/inculpatului la garantarea egalității de arme între părți prin prezentarea materialului de urmărire penală, în aceste cazuri declarațiile martorilor, nu înseamnă

[1] Hotărârea CSM RM nr.142/4 din 04. 02. 2014, (pct. 113)
[2] Hotărârea CtEDO *Mușuc c. Moldovei, din 06 februarie2008, nr.42440/06*.(§.55) [Citat 12.11.2020] Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-127893
[3] A se vedea paragrafele 9-13, 25-27, 73-76 din Hotărârea CtEDO *Becciev c. Moldovei, din 04.01.2006, nr 9190/03*. [Citat 10.08.2022] Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-112622

expunerea spre exemplu a martorilor prin încălcarea dreptului la protecția datelor cu caracter personal. În acest mod va fi respectată atât legislația de protecție a datelor cu caracter personal și dreptul la cunoașterea materialelor pe care se întemeiază acuzațiile îndreptate împotriva învinuitului/inculpatului.

În ceea ce privește prezentarea tuturor materialelor și probelor cauzei, învinuiților/ inculpaților ori avocaților acestora, înainte ca demersul/propunerea procurorului să fie înaintat instanței cu privire la măsura arestării preventive, arestării la domiciliu și prelungirea duratei arestării, acestor părți trebuie, spunem noi, să le fie prezentate pe lângă drepturile prevăzute și decizia de protejare și nedivulgare a datelor cu caracter personal al celorlalte părți.

Pentru a asigura dreptul la apărare, autoritățile competente vor asigura învinuiților/inculpaților sau avocaților acestora accesul la cel puțin toate probele aflate în posesia lor, indiferent dacă sunt sau nu împotriva acestora, pentru a garanta corectitudinea procedurii în vederea pregătirii apărării. Accesul la mijloacele de probă menționate mai sus vor fi acordate în timp util, pentru a permite exercitarea efectivă a drepturilor la apărare și cel mai recent pentru demersul/propunerea înaintat instanței.Această notificare scrisă (drepturi și obligații) va include, pe lângă informațiile enumerate mai sus, și informații despre drepturi, prevăzute de CPP a celor 2 țări, și informații de bază despre orice posibilitate, de a contesta legalitatea arestării, de a obține o examinare a detenției sau de a cere eliberarea provizorie.

Scrisoarea drepturilor este redactată într-un limbaj simplu și accesibil, pentru a fi înțelesă de învinuiți/ inculpați împotriva căreia li s-a dispus una din cele 3 măsuri, drepturi în cuprinsul cărora trebuie menționat, ca propunere, pe lângă dreptul la protecția datelor lor cu caracter personal, și faptul că și celelalte părți (parte vătămată, martori etc.) au dreptul la respectarea datelor lor cu caracter personal. Nota trebuie să fie scrisă într-o limbă pe care învinuiții/inculpații o înțeleg, percepția lor de înțelegere fiind dată tocmai prin aducerea la cunoștință a acestui drept de protecție a datelor cu caracter personal, nu numai al lor ci și a celorlalte părți. Nu vorbim despre funcția de reflectare, orientarea și exploatarea informației obținute ca și drepturi și modul lor de respectare de către învinuiți/inculpați. Acest rol, de aplicare a acestor norme și de achiesare la legislația de protecție a datelor cu caracter personal, să devină ca și responsabilitate judecătorilor de instrucție, judecătorilor de drepturi și libertăți, procurorilor, organelor de cercetare, cei care sunt răspunzători de toată faza urmăririi penale.

În România, în condițiile divulgării datelor cu caracter personal în cursul urmăririi penale/a altor informații care au putut duce la identificarea părților în cauzele penale (persoane vătămate, martori etc.), judecătorul de drepturi și libertăți poate aplica măsura arestului preventiv sau a arestului la domiciliu inculpatului dacă constată posibilitatea urmării existenței de către

inculpat a unuia dintre cazurile prevăzute la art.223, alin.(1) din CPP ROM, și anume: lit.b), când „încearcă să influențeze un alt participant la comiterea infracțiunii, sau un martor sau un expert, sau să distrugă, să altereze, să ascundă sau să sustragă mijloacele materiale de probă sau să determine o altă persoană să aibă un astfel de comportament”[1] sau lit.c), când „exercită presiuni asupra persoanei vătămate sau încearcă să ajungă la un acord fraudulos cu acestea”[2].

Acest drept care este prevăzut de CPP ROM face referire la egalitatea de arme între părți și nu la protecția datelor cu caracter personal. În drepturile prevăzute de art.83 din CPP ROM nu s-a prevăzut expres în textul de lege restrângerea și protejarea datelor personale celorlalte părți, cu toate că, în categoria drepturilor acestora precum și a părților vătămate sunt menționate expres„și alte drepturi prevăzute de lege”, potrivit art.81 din CPP ROM, iar în ceea ce privește dreptul martorului, potrivit art.121 din CPP ROM, acesta poate solicita și să i se acorde măsura protecției.

Prevederea acestor drepturi legale în CPP ROM dau posibilitatea identificării datelor cu caracter personal celorlalte părți. În situația restrângerii dreptului prevăzut de art.83 din CPP ROM cu privire doar la consultarea dosarului nu și a datelor cu caracter personal al celorlalte părți/a informațiilor care pot duce la identificarea lor, s-ar restrânge considerabil acțiunile de încălcare a art.223 din CPP ROM. Deci, în cursul urmăririi penale dacă s-ar restrânge posibilitatea de divulgare a datelor cu caracter personal părților prin norme stabilite, prin studierea materialelor sau probelor din dosare de către inculpați, nu s-ar mai ajunge la încălcarea dreptului la confidențialitatea datelor. Arestarea preventivă și arestul la domiciliu pot fi prelungite pe parcursul urmăririi penale dacă motivele, precum obținerea informațiilor din materialele dosarelor referitoare la date cu caracter personal părților, care au cauzat arestarea inițială necesită în continuare detenția sau există motive noi care justifică extinderea acestor măsuri, printre care și aceste motive care duc la cele menționate mai sus, prevăzute în art.223, alin.(1) din CPP ROM. Vorbim astfel, așa cum prevede CPP, „de necesitate și proporționalitate”[3].

Gravitatea datorată consultării dosarului fără protejarea datelor celorlalte părți ca și propunere, trebuie constatată de judecătorul de instrucție/judecătorul de drepturi și libertăți, cu ocazia controlului judiciar al procedurii prejudiciare, în cazul în care se exercită presiuni sau amenințări la adresa martorilor/părților vătămate (îl denumim risc ridicat), coruperea acestora, îndemnuri, rugăminți etc., contextual și asupra „demersurilor efectuate de învinuiți/inculpați care

[1] Pușcașu V.I., Chigheci C., *Codul de procedură penală. Adnotat*, Vol. I, Partea generală, Include Legislație și Jurisprudență, București, Editura Universul Juridic, 2019, p.501.
[2] *Ibidem.*
[3] Udroiu M. (coordonator) et.al., *Codul de procedură penală, Comentariu pe articole*, ediția 2-a, revăzută și adăugită,București, Editura C.H.Beck, 2017, p.1075.

au procedat la obținerea datelor (…) martorilor, care au dat declarații în acuzare, raportate la posibilitatea exercitării de presiuni".[1]

CPP RM prevede dreptul învinuitului de a solicita examinarea demersului privind prelungirea arestului preventiv și a arestului la domiciliu *în ședință publică.* În cazul în care se dispune analiza demersului în ședință publică, fiind dispusă măsura de neprezentare a unor material din dosarul cauzei, care conțin datele cu caracter personal a celorlalte părți, judecătorul de instrucție se confruntă și trebuie să dispună după o analiză a modului în care va dispune sau nu prezentarea celorlalte material dar și modalitatea de protejare a datelor acestuia cu caracter personal celor prezenți în ședința publică. Modului de protejare a datelor cu caracter personal trebuie, spunem noi, adusă la cunoștință tot public de către judecătorul de instrucție. Cu această ocazie, procurorului, avocaților părților vătămate și ale învinuiților/inculpaților trebuie să li se atragă atenția *în termini expliciți* privind limitele impuse în vederea nedivulgării datelor cu caracter personal, cel puțin a părților care solicit această protecție. În acest sens sunt situații în care se aplică art.4,alin.(3) din Directiva 680/2016 raportat la art.18 alin.(2) CPP RM.

Mandatul de arestare preventiv sau, după caz, de prelungire a termenului arestării preventive emis de judecătorul de instrucție/judecătorul de drepturi și libertăți, conține date cu caracter personal, cel puțin a învinuitului/inculpatului, mandat care se înmânează procurorului, învinuitului/inculpatului și administrației locului de deținere în Republica Moldova/organului de poliție în România. Nu se vorbește în cadrul ședințelor publice de escortele organelor de poliție ale învinuiților/inculpaților și de modul de păstrare a confidențialității datelor. În mandate, judecătorii de instrucție și judecătorii de drepturi și libertăți, trebuie, ca și propunere, să cuprindă menționată prin semnare de către procuror, avocați, învinuiți/inculpați, persoane care îndeplinesc escorta la instanță, reprezentanții administrației locului de deținere obligația privind confidențialitatea datelor cu caracter personal. În faza urmăririi penale CPP RM la art.212 prevede faptul că materialele urmăririi penale nu pot fi date publicității. Dacă controlul fazei de urmărire penală conform CPP RM îl exercită judecătorul de instrucție, atunci când examinarea demersului privind prelungirea arestului preventiv și a arestului la domiciliu se desfășoară *în ședință publică,* datorită aprobării judecătorului, conform dreptului învinuitului de a se solicita acest lucru, potrivit art.308, alin. (5) din CPP RM, mai putem vorbi de faptul că materialele urmăririi penale nu pot fi date publicității? În astfel de cazuri, instanța trebuie să analizeze și să motiveze refuzul desfășurării în ședință publică, datorat prezumției de nevinovăție de la acestă fază și a dreptului asupra vieții private, chiar dacă art. art.305 și art.308 CPP RM prevăd că astfel de ședințe trebuie să fie închise.

[1] Udroiu M., *Procedură penală. Partea generală*, Ediția 6, Vol. II, București, Editura CH.Beck, 2019, p.735.

În Republica Moldova plângerile împotriva acțiunilor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitatea specială de investigații se adresează și sunt soluționate de judecătorul de instrucție, nu înainte să se adreseze procurorului sau procurorului ierarhic superior (art.299-299^2 CPP RM). În România plângerile împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală se adresează procurorului care sunt soluționate de procurorul ierarhic superior urmat în cadrul plângerii, soluției date de judecătorul de cameră preliminară. Legătura dintre aceste plângeri și legislația de protecție a datelor cu caracter personal a fost prezentată în acest capitol în cadrul Garanțiilor procedurale de protecție a datelor cu caracter personal în cadrul măsurilor speciale de investigație, pentru România fiind prezentate metodele speciale de supraveghere sau cercetare.

Există situații când participanții în proces pot fi șantajați pentru a nu depune declarații împotriva bănuitului sau învinuitului, pot fi amenințați privitor la schimbarea declarațiilor sau în privința lor pot fi manifestate diferite acțiuni, care prin sine duc la nesiguranța acestora și, prin urmare, pot pune în pericol viața, sănătatea, integritatea corporală, morală etc. a acestor participanți.

În aceiași ordine de idei, vom menționa și cazurile când datorită declarațiilor martorilor, victimelor sau părților vătămate pot suferi nu doar aceștia, dar și persoanele apropiate sau chiar și proprietatea lor. Respectiv, statul este obligat să intervină pentru a le proteja siguranță acestor părți și paricipanți CPP RM și CPP ROM reglementează, posibilitatea de audiere martorilor ca persoane protejate. Posibilitate care printre altele asigură un grad mai mare de respectare a legislației de protecție a datelor cu caracter personal. Astfel, în România, potrivit art.125 CPP ROM, „în cazul în care există o suspiciune rezonabilă că viața, integritatea fizică, libertatea, bunurile sau activitatea profesională a unui martor sau a unui membru a familiei lor ar putea fi periclitate, ca urmare a datelor furnizate de aceștia organelor judiciare sau a declarațiilor acestora, li acordă statutul de martor amenințat și dispun de una sau mai multe dintre măsurile de protecție stabilite de art.126 sau 127 CPP ROM.

În Republica Moldova, potrivit art.11, alin.(1) CPP RM, dacă există astfel de motive, instanța poate admite ca martorul să fie audiat prin intermediul mijloacelor tehnice, fără a fi prezent fizic la locul unde se află organul de urmărire penală. Organul judiciar competent să dispună aceste măsuri este procurorul în faza urmăririi penale, din oficiu/la cererea martorului/a uneia dintre părți/a oricărei persoane interesate/prin încheierea judecătorului de instrucție din Republica Moldova.

În România, pe parcursul urmăririi penale, odată acordat statutul de martor amenințat, procurorul dispune aplicarea uneia sau mai multor măsuri, printre care, potrivit art.125, alin.(1),

lit.c), d) CPP ROM și cele care vizează protecția datelor lor cu caracter personal, respectiv „protecţia datelor de identitate, prin emiterea unui pseudonim cu care martorul să semneze declaraţia sa/audierea martorului fără ca acesta să fie prezent, prin dispozitive de transmisie audio-video, cu vocea și imaginea lor distorsionate", astfel încât martorul să nu poată fi recunoscut.

Declarațiile martorilor protejați sunt înregistrate folosind dispozitive tehnice audio și video și sunt transcrise complet într-un format scris.

În cazul audierii conform procedurii menționate, declaraţia martorului nu va cuprinde adresa reală sau datele sale de identitate, acestea fiind consemnate separat cu regim speciale de acces. În acest sens, potrivit art.110, alin.(3) CPP RM, „ (…) martorului i se permite să comunice altă informație despre identitatea sa reală. Informația despre identitatea acestuia reală și alte date relevante ce exprimă legătura dintre fapta săvârșită și martor se consemnează de judecătorul de instrucție care se păstrează în plic sigilat cu respectarea confidențialității" iar „procurorul care conduce urmărirea penală va avea grijă ca martorul să aibă o legendă, adică să fie pregătit să expună alte date de identitate cît mai apropiate de datele lui reale. În cazul în care martorul este audiat prin intermediul teleconferinţei cu circuit închis, vor fi distorsionate atât imaginea cît şi vocea, astfel încît să nu poată fi recunoscut."[1]

Articolul 110 CPP RM prevede expres doar audierea în condiţii speciale ale martorului. Cum vom proceda în situaţia în care viaţa,sănătatea şi liberatatea părţii vătămate sunt în pericol ?

Argumentele de rigoare le bazăm pe prevederile art.111, alin. (2) CPP RM, „*Declaraţiile şi audierea părţii vătămate se fac conform dispoziţiilor ce se referă la declaraţiile şi audierea martorilor, fiind aplicate în mod corespunzător*." Prin utilizarea textului „aplicate în mod corespunzător", legislatorul a avut în vedere întreaga procedură ce se referă la martori se va aplica și în privința părții vătămate. Interpretarea prin *analogie,* care este proprie procedurii penale, se reduce la lămurirea dispoziţiilor legale prin recurgerea la alte dispoziţii ce reglementează o materie asemănătoare. Codul de prcedură penală al RM ne oferă mai multe de exemple în acest sens.[2]

Deci considerăm că partea vătămată de asemenea poate fi audiată de către judecătorul de instrucție, la demersul motivat al organului de urmărire penală sau a procurorului, precum și la cererea motivată a acestora.

[1] HP CSJ a RM „Cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucţie în procesul urmăririi penale", nr.7 din 04.07.2005, cu modificările ulterioare prin HP CSJ a RM, nr.12 din 24.12.2010. [Citat 30.04.2022] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=232

[2] A se vedea spre exemplu prevederile art. art. 87 alin. (9), 94 alin. (5), 112, 152 alin. (7), 284 alin. (4) CPP RM.

După cum observăm, această categorie de martori sunt audiați de către judecătorul de instrucție, în condiția în care viața, integritatea corporală sau libertatea acestora, precum și a unor rude apropiate, sunt puse în pericol. Legislatorul nu stabilește gradul pericolului, însă se prezumă că acesta trebuie să fie unul evident, emitent sau cel puțin să există o presupunere suficientă că în privința martorului pot exista tentative în vederea amenințării acestuia cu răfuială fizică, psihică sau chiar cu moartea.

Una din condițiile impusă de art.110, alin. (1) CPP RM este că declarațiile martorului ce trebuie să fie protejat, sunt făcute într-o cauză penală privind o infracţiune gravă, deosebit de gravă sau excepţional de gravă. Prin urmare, atunci când declarațiile martorului sunt făcute într-o cauză penală în care sunt cercetate infracțiuni din categoria celor mai puțin grave sau ușoare, acest martor nu poate fi audiat de către judecătorul de instrucție chiar dacă viaţa, integritatea corporală sau libertatea acestui martor sunt în pericol în legătură cu declaraţiile pe care acesta le face. În opinia noastră această condiție este una neprielnică. De fapt, nu trebuie de pus pe cântar gravitatea infracțiunii cu privire la care martorul face declarații, ci, dimpotrivă, prioritate trebuie acordată protejării martorului, a drepturilor și intereselor sale.

Legea penală include în categoria infracțiunilor ușoare sau mai puțin grave infracţiuni care atentează la valorile sociale ce protejează viaţa și sănătății persoanei precum şi viața sexuală Astfel, ar fi raţional ca martorii să fie protejați și în cazul declarațiilor făcute privind infacţiunile menționate chiar dacă nu se referă la o infracţiune gravă, deosebit de gravă sau excepţional de gravă. Conchidem deci că este oportun ca normele procesuale penale să fie modificate și completate, întrucât atunci când există motive temeinice de a considera că viața, integritatea sau libertatea martorului este pusă în pericol, audierea să fie efectuată de către judecătorul de instrucție în condițiile art.110 CPP, indiferent de gravitatea infracțiunilor asupra cărora acest martor face declarații.

Prevederile art.110, alin. (7) CPP RM impun ca declaraţiile martorului, audiat în condiţiile acestui articol, *se înregistrează prin mijloace tehnice video* iar *casetele video pe care a fost înregistrată declaraţia martorului, sigilate cu sigiliul instanţei, se păstrează în original la instanţă împreună cu copia procesului-verbal al declaraţiei.* Observăm 2 carenţe a acestei norme învechite.

Prima este că nu este specificată înregistrarea audio, fără care nu ar avea sens procedeul probatoriu de audiere în condiţii speciale a martorului sau părţii vătămate. În al doilea rând nu considerăm că trebuie de specificat suportul tehnic (*casetele video*) pe care se păstrează înregistrările audierii, deoarece odată cu progresul tehnico-ştiinţific acestea ar putea să se uzeze

moral, fiind posibilă scoaterea din dotarea organelor de urmărire penală, fiind incompatibile cu mijloacele tehnice de înregistrare şi copiere.

Bunăoară în prevederile art.336, alin. (8) şi (9) CPP RM legislatorul utilizează nu denumirea suportului tehnic al înregistrărilor, dar înregistrările propriuzise (audio/video).

Nu trebuie să *inventăm bicicleta* în privinţa modificării textului art.110, alin. (7) CPP RM în scopul înlăturării inadvertenţelor menţionate, deorece după noi legislatorul a fost mult mai inspirat atunci când regelementează aspecte similare pentru cazurile audierii minorilor în condiţii speciale în conformitate cu prevederile art.110/1 alin. (7) CPP RM.[1]

Lipsa în dispoziţiile art.110/1 alin. (7) CPP RM a sintagmei *casetelor video*, se datorează faptului că art.110/1 CPP RM a apărut în CPP RM mai târziu decât art.110 CPP RM.

Cât privește valoarea probatorie a declarațiilor martorilor protejaţi „(…) este de menționat faptul că, se instituie, practic, obligația de a corobora declarațiile martorilor amenințați sau ale martorilor vulnerabili cu alte probe din dosar, numai în această măsură putându-se dispune o soluție prin care să se constate vinovăția inculpatului.”[2]

„*Per a contrario*, instanța de judecată poate stabili nevinovăția inculpatului, fundamentându-și în măsură determinantă soluția achitării pe declarațiile acestor martori protejați. (…) Practic, sub aspectul probațiunii, martorii protejați și cei vulnerabili sunt asimilați, prin voința legii, cu investigatorii sub acoperire (ori cu identitate reală – *n.a.*) și colaboratorii.”[3]

„Probele obţinute de la martori în condiţiile în care drepturile apărării nu au putut fi asigurate la un nivel normal cerut de Convenţia europeană trebuie analizate cu extremă atenţie, iar condamnarea unui acuzat nu trebuie să se bazeze în exclusivitate sau într-o măsură determinantă pe mărturia anonimă (CtEDO, Krasniki c. Republicii Cehe, Hot. din 28.02.2006, § 76-79; CtEDO, Visser c. Olandei, Hot. din 14.02.2002, § 43-46; Doorson c. Olandei, Hot. din 26.03.1996, § 69-76; Van Mechelen ş.a. c. Olandei, Hot. din 23.04.1997, § 52-55; Kostowski c. Olandei, Hot. din 20.11.1989, § 42)”[4].

Procesele desfășurate în faza controlului judiciar al procedurii prejudiciare impune judecătorilor de instrucție din Republica Moldova și judecătorilor de drepturi și libertăți din

---

[1] *„Declaraţiile martorului minor audiat în condiţiile prezentului articol se înregistrează prin mijloace audio şi video şi se consemnează integral într-un proces-verbal întocmit în conformitate cu art. 260 şi 261. Judecătorul de instrucţie sigilează suportul informaţional pe care a fost înregistrată declaraţia martorului şi îl păstrează în original împreună cu copia de pe procesul-verbal al audierii. O copie a înregistrării audio/video şi procesul-verbal al audierii se anexează la dosarul penal.*”

[2] Ion Neagu. Mircea Damaschin. Tratat de procedură penală. Partea generală. Ediția a III-a, revizuită și adăugită. Ed. Universul Juridic. București. 2020. p. 524.

[3] *Ibidem.*

[4] M. Udroiu. (coordonator) Codul de procedură penală: comentariu pe articole: art.1-603 Ed. a 2-a, rev. Bucureşti. Editura C.H. Beck, 2017, p.434.

România responsabilizarea lor în aplicarea/verificarea respectării protecției datelor cu caracter personal ca urmare a activităților din faza de urmărire penală.

De asemenea, ar trebui să implementeze mecanisme adecvate pentru a se asigura că datele cu caracter personal în faza de urmărire penală, acolo unde deciziile lor conform CPP sunt necesare și obligatării, nu sunt prelucrate decât dacă este necesar pentru fiecare scop specific.

Concluzii la Capitolul 3

Directiva UE 680/2016 aduce beneficii clare în faza urmăririi penale ca urmare a faptului că subliniază importanța păstrării unui acces limitat la datele personale, precum și importanța acestor date în păstrarea integrității personale și a libertăților fundamentale.

În faza de urmărire penală, fiind o etapă de regulă nepublică şi confidenţială, datele cu caracter personal de principiu nu trebuiesc dezvăluite, nici informațiile care duc la identificarea acestor date, impunându-se măsuri restrictive pentru a le proteja. În cea mai mare parte aceste garanţii sunt asigurate de legislaţia procesual – penală a Republicii Moldova şi a României.

Normele de procedură penală din ambele state (cu unele deosebiri care nu schimbă esenţa) instituie în acest sens următoarele reguli:

- Lipsa de publicitate şi confidenţialitatea urmăririi penale;
- Anonimizarea datelor de identitate a participanţilor în proces, la solicitare sau din oficiu;
- Interdicţia legală de a divulga datele cu caracter personal la care au avut acces participanţii în proces şi luarea angajanentelor în scris atunci cînd se impune;
- Condiţii speciale de audiere a martorilor şi părţii vătămate, care presupun nu numai schimarea datelor de identitate dar şi excluderea posibilităţii de identificare a acestor participanţi în baza vocii sau imaginii;
- Controlul judiciar al procedeelor probatorii care ar admite imixtiuni în sfera vieţii private şi al colectării datelor cu caracter personal;
- Şedinţe închise în faţa judecătorului de instrucţie pentru examinarea demersurilor de autorizare a unor procedee probatorii care ar admite imixtiuni în sfera vieţii private şi limitarea la maxim a persoanelor admise în aceste proceduri cât şi la alte şedinţe în faţa instanţei de control judiciar al urmăririi penale;
- Interdicţia pentru părţi de a avea acces la toate materialele cauzei penale înainte de terminarea urmăririi penale (În România regula este accesul la toate materialele de urmărire, excepţia intervine la discreţia procurorului, care este în drept a restricţiona provizoriu acesul);

- Controlul judiciar al pretenţiilor părţilor privind accesul la piesele dosarului în anumite etape ale urmăririi penale;

- Limitarea acesului la unele date cu caracter personal chiar şi după terminarea urmăririi penale în temeiul autorizării dispuse de judecătorul de instrucţie,

- Păstrarea materialelor cauzelor penale în care a fost dispus refuzul de a începe urmărirea penală, scoaterea de sub urmărire penală, încetarea urmăririi penale şi clasării procesului, în arhivele organului de urmărire penală.

Au fost constatate următoarele particularităţi ale protecţiei datelor cu caracter personal la faza prejudiciară a procesului:

- Organul de urmărire penală este obligat să constate părțile care pot accesa date și în ce măsură le pot accesa, dar și de a implementa măsuri tehnice și organizatorice adecvate[1] pentru îndeplinirea cerințelor de securitate;

- În cadrul administrării probelor poate fi lezată viața privată ca urmare a efectuării acțiunilor de urmărire penală ori a măsurile speciale de investigații, deoarece sunt colectate date cu caracter personal ale părților în proces.

- Organul de urmărire penală intră în posesia datelor cu caracter personal, dar acțiunile ce implică imixtiunea în viața privată trebuie să fie prevăzute de lege, să urmărească un scop legitim, să existe interesul public și proporționalitatea între interesul public și cel privat;

- Organul de urmărire penală trebuie să evalueze și să atenueze riscurile de divulgare a identităţii părților care au interes în cauză;

- Acesul părţilor la materialele dosarului la faza urmăririi penale trebuie să fie limitat în măsură necesară pentru a asigura cercetarea eficientă a infracţiunilor, a securităţii participanţilor în proces şi a ocrotirii vieţii private.

Legislaţia procesual – penală din Republica Moldova şi România, în cea mai mare parte, asigură protecţia datelor cu caracter personal în măsura în care nu afectează alte drepturi fundamentale şi concurente.

Totuşi există unele norme de procedură care necesită revizuire în contextul asigurării cerinţei de calitate şi a protecţiei datelor cu caracter personal la faza urmăririi penale.

Considerăm că, nu trebuie de pus protejarea martorului sau a părţii vătămate în dependenţă de gravitatea infracțiunii cu privire la care se face declaraţii aşa cum se face de art. 110, alin. (1) CPP RM. De asemenea nu este justificată în acelaşi articol condiţionarea audierii în

[1] Cristea D., *Măsuri de păstrare a confidențialității și de protecție părților vătămate și martorilor în cadrul urmăririi penale din prisma protecției datelor cu caracter personal*, În: Statul, securitatea şi drepturile omului în era digitală. 10-11 decembrie 2020, Chișinău. Universitatea de Stat din Moldova, Tipogr. "Artpoligraf", p.190.

condiţii speciale a martorului şi părţii vătămate de dotarea cu mijloace tehnice corespunzătoare a instanţelor de judecată.

Nu corespunde cerinţelor de calitate a legii prevederile art.110, alin. (7) CPP RM, dat fiind că acest text este învechit faţă de aspectele procesuale pe care le reglementează suferind şi de omisiune legislativă.

Dispoziţiile art.240, alin. (5) CPP RM în partea ce priveşte afişarea *citaţiei pe uşa principală a clădirii sau la locul de afişare a informaţiei* admite în mod direct divulgarea nejustificată a datelor cu caracter personal al participanţilor în proces, nefiind exclusă astfel şi prejudicierea investaţiilor iniţiate de organele de urmărire penală.

Având în vedere că standardele CtEDO permit restricţionarea itegrală sau parţială a accesului la materiale a urmăririi penale sau pe un anumit termen, se impun precizările de rigoare în textul art.94 CPP ROM.

CAPITOLUL 4. PROTECȚIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL ÎN FAZA DE JUDECATĂ

4.1. Publicitatea ședinței de judecată și excepții concordante cu standardele internaționale.

Publicitatea ședințelor de judecată este un principiu de bază al procesului penal și „consacră dreptul oricărei persoane de a participa la ședința de judecată”[1]. Putem spune astfel că, ședințele de judecată au un caracter public, orice persoană având voie să participe, inclusiv presa. Prezența publicului permite să se conștientizeze modalitatea în care este redat actul de justiție și asigură garantarea unui control de către un astfel de public sau de către presă asupra modalității de a face dreptate. Nu este necesar ca publicul să se prezinte în mod efectiv în sala de judecată la desfășurarea procesului, dar este necesar ca publicul să aibă acces la ședința de judecată. Cu alte cuvinte, procedura în această fază a procedurii penale are loc „*cu ușile deschise”*[2].

Publicitatea ședințelor de judecată este strâns legată de „asigurarea dreptului la un proces echitabil, drept prevăzut atât de CEDO cât și jurisprudența CtEDO. Art.6 parag.1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului prevede: „fiecare persoană are dreptul la judecarea în mod public a cauzei sale”.

Autorul Corneliu Bîrsan opina despre publicitatea judecății prevăzută în practica instanței europene că „are ca scop protejarea persoanelor implicate în soluționarea cauzelor de o justiție înfăptuită în mod secret, fără a fi supusă controlului public” [3]

CtEDO a subliniat în repetate rânduri că prin respectarea publicității procedurii, se realizează transparența justiției, organele judiciare protejează justițiabilii împotriva unei justiții secrete care scapă controlului public. Acesta constituie unul dintre mijloacele necesare pentru a păstra încrederea în instanțele judecătorești și în justiție în general. [4]

În strânsă legătură cu publicitatea este și *principiul nemijlocirii*. Natura acestuia constă în obligația instanței de a percepe în mod direct, fără nici un intermediar, probele administrate în cauză, dar și argumentele procurorului sau ale părților în proces. Principiile *nemijlociriii* se îmbină cu cel al *oralității*, potrivit căruia judecătorul percepe direct, fără nici un fel de intermediar, întreaga activitate a părților și a participanților secundari la proces; ascultă direct

[1] Paraschiv C.-S. (coordonator) Teodorescu M.-G. Nicolescu A.S. *Drept procesual penal. Partea generală. Note de curs.* Ediția a 3-a, revizuită și adăugită, București, Editura Hamangiu, 2021,p.25.
[2] Neagu I., *Drept procesual penal*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1988, p.470. Mihai Apetrei, Drept procesual penal.Partea specială, Vol. II, București, Editura Victor, 2007, p.99.
[3] Bîrsan C., *Convenția europeană a drepturilor omului. Comentarii pe articole.Vol.I, Drepturi și libertăți*, București,Editura All Back, 2005, p.529.
[4] Neagu I. Damaschin M. *Tratat de procedură penală. Partea specială.* Ediția a IV-a, revizuită și adăugită, București, Editura Universul Juridic, 2022, p.171.

părțile, martorii, fără nici un intermediar. Întreaga dezbatere are loc *in oculis*[1] (în fața ochilor) și a urechilor judecătorului și a părților. În consecință, judecătorul se află în poziția de a percepe și de a evalua elementele dezbaterii, a probelor, intervenind direct pentru a asigura protecția datelor cu caracter personal atunci când este cazul. În favoarea respectării datelor cu caracter personal este principiul *continuității* completului de judecată care presupune că întreaga judecata este efectuată de către același complet de judecători.

Probele administrate în faza de judecată pot duce la divulgarea datelor cu caracter personal, date fiind principiile menționate supra care guvernează această fază. Spre exemplu, audierea părților este în strânsă legătură cu principiul egalității armelor, ca componentă ale dreptului la un proces echitabil și implică dreptul fiecărei părți de a avea posibilități egale de audiere, dar cu siguranță *nu se poate respecta în acest mod și nu se poate asigura protecția datelor cu caracter personal*.

Legislația prevede „administrarea probelor în fața acuzatului, în ședință publică, deci numai acele probe care privesc obiectul procesului”[2], „judecătorul fiind *obligat* să se asigure că toate aspectele care pot influența soluționarea cauzei să facă obiectul unei dezbateri contradictorii”[3], să țină cont, să analizeze și să motiveze în același timp modul în care sunt protejate datele cu caracter personal.

În ședință, modul de divulgare a datelor cu caracter personal trebuie stabilit în mod amănunțit, în termeni expliciți, la obiect, fără ocolișuri, dar și ca necesitate, contrapusă principiilor la care ne-am referit, inclusiv a dreptului la un proces echitabil.

De asemenea, trebuie stabilite și limitele de divulgare a datelor cu caracter personal. Un rol important în acest proces îi revine judecătorului, care conduce ședința și stabilește limitele desfășurării acesteia, adică exercita poliția ședinței[4], prin aplicarea legii procesual penale dar și cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal părților din proces.

Atât în Republica Moldova cât și în România „modificările în domeniul social și economic au generat și modificări sau moduri de abordare diferită a unor reglementări și în materia procesual penală”[5], ne referim la legislația privind protecția datelor cu caracter, întrucât legislația procesual penală a intodus *garantarea respectării vieții private* ca și drept acordat

[1] Adameșteanu M., Suhan M., Dicționar Latin-Român, București, Editura Corint, 2008, p.285.
[2] Bercheșan V., Dumitrașcu I.N., *Probele și mijloacele de probă*, București, Editura Ministerului de Interne, 1994, p.7;
[3] Dolea I., *Probele în procesul penal*, Chișinău, Tipografia Sirius, 2016, p.9.
[4] Iliescu P., Gherson D.*Codul și Procedura Penală „Carol II”,*București, Cultura Românească S.A.R.,Institutul de Editură, 1936, p.594.
[5] Crișu A. *Drept Procesual Penal, Partea generală*, conform noului Cod de procedură penală, Ediția a 3-a, revizuită și actualizată, București, Editura Hamangiu, 2018, p.89; Crișu A. *Drept Procesual Penal, Partea generală,* Ediția a 5-a, revizuită și actualizată, București, Editura Hamangiu, 2021, p.110.

părților de respectarea și protecției datelor lor cu caracter personal. Chiar dacă „restrângerea exercitării acestui drept nu este admisă decât în condițiile legii și dacă este necesară într-o societate democratică”[1], aceasta nu înseamnă că aceste condiții nu ar urma a fi luate în considerație pe întreaga durată a procesului, inclusiv în faza de judecată.

Publicitatea permite păstrarea încrederii justițiabililor în instituția judiciară, pe care o comparăm cu o „încredere în rațiune mai ales în materie morală”[2]. Această transparență ține în întregime de dreptul la un proces echitabil și de finalitatea sa. Astfel, publicitatea nu este un scop în sine, ci un mijloc prin care se poate atinge obiectivul art. 6 și anume un proces echitabil. (Hot. CtEDO: Pretto c. Italiei din 08.12.1983, §.21; Axen c. Germaniei, din 08.12.1983 §.25; Sutter c. Elveției din 22.02.1984. §.26; Helmers c. Suediei din 29.10.10. 1991, §.33-36; Diennet c. Franței, din 31.08.1995, §.33; Martinie c. Franței, din 08.12.1983, §. 39).

În realitate, nu este suficient ca justiția să fie pronunțată, mai este necesar și ca fiecare să poată vedea că este pronunțată[3]. Cauza CtEDO Filat c. Republica Moldova[4] exemplifică acest sens prin încălcarea dreptului la un proces echitabil datorită lipsei publicității ședințelor de judecată.

În opinia judecătorilor CtEDO absența dezbaterilor publice la a 2-a sau a 3-a instanță se poate justifica prin caracteristicile procedurii, cu condiția să fi avut loc o ședință publică în prima instanță (Hot.CtEDO: Meftha și alții c. Franței din 26.07.2002, §.41; Andersson c. Suediei din 07.12.2010, §.36; Ekbatani c Suediei din 26.05.1988, §.31). Astfel, din interpretarea per a contrario a acestui raționament, Curtea de Apel nu poate să dispună o altă soluție - decât desfășurarea ședințelor de judecată într-un mod public.

Potrivit pct.8 al HP CSJ nr.3/9.06.2014[5] cu privire la aplicarea de către instanţele judecătoreşti a unor prevederi ale Convenţiei Europene pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, anularea hotărârii pronunţate în şedinţa de judecată închisă cu încălcarea art.18 CPP RM și a art.316 CPP RM, şi examinarea cauzei în ordine de apel în şedinţă publică ar fi confirmat faptul restabilirii dreptului justiţiabilului la un proces de judecată în mod echitabil, atunci când în primă instanţă uşile sălii de judecată au fost închise. Cu privire la

[1] Boboc Ș, *Drept procesual penal, Partea generală*, Craiova, Editura Sitech, 2016, p.19.
[2] Coca G. *Studii de drept procesual penal și teoria generală a dreptului*, București, Editura Universul Juridic, 2017, p. 126.
[3] Formularea provind din adagiul englez *Justice is not only be done, but to be seen to be done.*
[4] Hotărârea CtEDO *Filat c. Republica Moldova din 31.01.2023, nr. 72114/17* [Citat 22.02.2023] Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-222779
[5] HP CSJ RM cu privire la aplicarea de către instanţele judecătoreşti a unor prevederi ale Convenţiei Europene pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale: nr.3 din 9 iunie 2014 [Citat 20.02.2023]. Disponibil: https://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=181

necesitatea desfășurării ședințelor în ședință publică, din jurisprudența europeană[1] se desprinde necesitatea existenței următoarelor garanții în acest sens: evaluarea trebuie făcută de către o instanță în cadrul unei proceduri judiciare, ce include o audiere publică; apărarea trebuie să aibă acces la dosarul cauzei/comunicarea în avans a argumentelor acuzării; persoanele în cauză trebuie să aibă posibilitatea să administreze probe, să ridice obiecțiile şi să prezinte dovezile pe care le consideră necesare; prezumțiile pe care acuzarea se bazează să nu fie absolute, astfel încât ele să poată fi răsturnate de inculpat. Pe lângă aceste garanții, introducerea de către instanțe în ședințele desfășurate public și aplicarea în vederea respectării de la situție la situație în vederea protejării datelor cu caracter personal părților, ar fi tocmai garanția protejării vieții private părților dar și a legislației de protecție a datelor cu caracter personal.

Prezenţa informaţiilor confidenţiale la dosar nu înseamnă întotdeauna că procesul va avea loc în spatele uşilor închise, fără a se pune în balanţă transparenţa şi imperativele de siguranţă naţională. Înainte de a exclude prezenţa publicului de la un proces penal, completul de judecată trebuie să concluzioneze în mod explicit că această măsură este necesară pentru protejarea unui interes imperios al statului şi să limiteze confidenţialitatea în măsura necesară conservării acestui interes (Belashev c. Rusiei, din 04.12.2008, §.83[2]; Welke şi Bialek c. Poloniei, din 01.03.2014, §.77[3]).

Dacă intrăm în fondul problemei și ne referim la art.18, alin. (2) CPP RM, art.352, alin. (3), (4) CPP ROM, se observă că procesul poate avea loc în spatele ușilor închise, când este nevoie și de protecția vieții private a părților, din care face parte și protecția datelor cu caracter personal.

Fiind un remediu de asigurare a obiectivității și imparțialității hotărârii, publicitatea ședinței de judecată este prevăzută în mod expres și în Constituția României (conform art.127, „ședințele de judecată sunt publice, cu excepția cazurilor prevăzute de lege"), precum și în Legea nr.304/2004 privind organizarea sistemului judiciar (conform art.12, „ședințele de judecată sunt publice, cu excepția cazurilor prevăzute de lege; deciziile sunt emise în ședință publică, cu excepția cazurilor prevăzute de lege"[4]).

[1] Hotărârea CtEDO *Grayson şi Barnham c. Regatului Unit, din 23. 09. 2008, §.45*. [Citat 04.09.2021] Disponibilă: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-88541; *Phillips c. Regatului Unit din 05. 07. 2001, §. 42-43*, Disponibilă: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-59558

[2] Hotărârea CtEDO *Belashev c. Rusiei, din 04.12.2008, §.83.* [Citat 04.09.2021] Disponibilă: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-90049

[3] Hotărârea CtEDO *Welke şi Bialek c. Poloniei, din 01.03.2014, §.77.* [Citat 04.09.2021] Disponibilă: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-103696

[4] Legea nr. 304/2004 privind organizarea sistemului judiciar din 28.06.2004, Republicat În: Monitorul Oficial, Partea I, nr.827 din 13.09.2005.

În Republica Moldova publicitatea ședinței de judecată este prevăzută de art.18, art.316 din CPP și garantată de Constituția Republicii Moldova (art.117), și Legea privind organizarea judecătorească (art.10).

Există și excepții de la principiul publicității în ședința de judecată, prevăzute în mod expres de lege în care ședința de judecată nu mai are loc public. Conform unor autori, în cursul judecății, instanța „poate interzice publicarea și difuzarea, prin mijloace scrise sau audiovizuale, de texte, desene, fotografii, imaginide natură a dezvălui identitatea persoanei vătămate (…), martorilor”[1], restricții pe care le considerăm necesare ca și măsuri datelor cu caracter personal.

În cadrul ședințelor de judecată, completul de judecată trebuie să găsească modalități clare de protecție a datelor cu caracter personal. Instanța, prin completul de judecată (judecător și în ultimă măsură președintele completului de judecată) are: „dreptul, obligaţia de a face verificări şi a lua măsurile care se impun în scopul apărării, protejării intereselor părţilor precum şi ale terţelor persoane”[2]. Deci, obligația instanțelor, este să trateze părțile cu privire la protecția datelor cu caracter personal „în spiritul respectului față de viața, integritatea, demnitatea și proprietatea acestuia”[3].

Relevantă în acest sens considerăm a fi Cauza Căşuneanu c. României[4], , în cadrul căreia s-a constatat că la cererea avocatului apărării, Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie le-a interzis jurnaliştilor să fotografieze, să filmeze ori să folosească aparatură electronică în timpul şedinţei de judecată.

Relevant mai menționăm art.111, alin. (3) CPP RM privind obligația instanțelor de a stabili limitele administrării probelor de către inculpat/avocatul acestuia referitor la infracțiunile la viața sexuală de care este acuzat inculpatul. Protejarea în acest sens, pe lângă dreptul la viață pivată, și a datelor cu caracter personal părților vătămate ca urmare a prezentării „despre pretinsul caracter sau istoria personală” legată de viața sexuală. Ședința de judecată închisă și prezentarea cu stabilirea limitelor este o formă de protejare, pe care CPP RM o garantează prin modul de aplicare. Măsurile aplicate țin totdeauna de instanțele de judecată în această fază, cu toate că aceste limite trebuiesc aplicate încă din faza urmăririi penale și protejat dreptul la viață intimă cât și a datelor acestor părți cu caracter personal.

---

[1] Paraschiv C.S. (coordonator), Teodorescu M.G., Nicolescu A.S., *Drept procesual penal. Partea specială*. Note de curs, București, Editura Hamangiu, 2017, p.76.

[2] Dănoi I., Chepcea D., Bălan D.*Unele considerații privind încheierea și efectele tranzacției judiciare*, p.133, În: Perspectivele și problemele integrării în spațiul european al cercetării și educației, din 7 iunie 2018, vol. I, Universității de Stat,, Bogdan Petriceicu Hasdeu”, Cahul, Republica Moldova. [Citat 20.03. 2020] Disponibil: https://ibn.idsi.md>vizualizare_art...

[3] Dănuț T., *Poliția în Statul de Drept*, București,Editura Ministerului de Interne, 2000, p.172.

[4] Hotărârea CtEDO *Căşuneanu c. României, nr. 22018/10 din 16 aprilie 2013*. [Citat 30.05. 2020] Disponibil:*http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Casuneanu-impotriva-Romaniei.pdf*

În instanță, dezbaterea orală înseamnă și „strigarea”, dezvăluirea numelor și prenumelor participanților în cauzele respective. Se susține că nu se încalcă drepturile părților referitor la legislația de protecție a datelor cu caracter personal în cazul strigării și dezvăluirii doar a numelor și prenumelor, fără a fi dezvăluite alte date care să ducă la identificare (fără prezentarea unor date suplimentare, numele și prenumele nu ar permite identificarea unei persoane). Hotărârea CSM RM nr.658/30 din 10 octombrie 2017[1] prevede că numele părților la proces nu vor fi anonimizate cu unele excepții. Este important că aceste nume se asociază cu „ascunderea locului, datei nașterii persoanelor, domiciliul și/sau reședința lor, nr. de telefon, codul personal, datele despre starea lor de sănătate, (…)”[2]etc. Ce măsuri trebuiesc întreprinse de instanța de judecată pentru a ține cont și a respecta protecția datelor cu caracter personal, când judecata are loc cu ușile deschise, deci public, cu participarea inclusiv a presei. În mod evident publicitatea ședințelor de judecată este opusă protecției datelor cu caracter personal, iar pentru a nu fi încălcate, acestea trebuiesc protejate prin grija și obligația judecătorului la întrebările și răspunsurile primite, limite care trebuiesc impuse chiar de judecător prin examinarea atentă a modului în care sunt afectate aceste drepturi, astfel ca în cadrul judecății cel puțin să nu fie admistrate date cu caracter personal ce nu privesc cauza.

În altă ordine de idei atunci, când legea prevede exepții de la principiul publicității, impactul nerespectării datelor cu caracter personal devine mult mai evident. În sensul celor prezentate, menționăm un exemplu pe care-l analizăm ca încălcare produsă a protecției datelor cu caracter personal cu ocazia pronunțării hotărârii în ședință publică[3]. Este vorba de judecata cu privire la desfășurarea în cadrul ședinței nepublice întrucât inculpatul a fost minor la data săvârșirii faptei, avea vârsta de 17 ani. Instanța s-a pronunțat în ședință publică, inculpatul fiind condamnat. Inculpatul a formulat apel, motivul admiterii o considera că întreaga dezbatere trebuia să se desfășoare în ședința nepublică, fiindu-i încălcat acest drept care a condus și astfel i-a lezată onoarea și imaginea socială. Nu ne referim la aspectele deciziei hotărârii, ci faptul că, prin ședința publică identificarea acestuia s-a produs, așa se înțelege. Observăm și remarca „lezată onoarea și imaginea socială” ca urmare a hotărârii pronunțată în ședință public și înțelegem că i-au fost dezvăluite datele cu caracter personal, fără această dezvăluire nu i-ar fi fost lezată această imagine și onoare. Rolul instanței în acest caz este hotărâtor în vederea luării deciziei dezvăluirii datelor cu caracter personal.

---

[1] Prin care s-a aprobat Regulamentul privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești nr. 658/30 din 10 octombrie 2017 aprobat de CSM [Citat 04.09.2021] Disponibil: https//www. legis.md> getResults

[2] *Ibidem*

[3] *Decizia penală nr. 400 din 3 iunie 2015, pronunțată de Curtea de Apel Oradea, Secția penală*. În: Mateuț G., Criste L., Toader M., *Procedură penală.Partea specială*. Caiet de seminar. București,Universul Juridic, 2016, p.106.

În literatura de specialitate[1] se menționează despre volumul sporit al legislației și datorită acestui volum legile au devenit adeseori ambigue, cum de altfel și aplicarea legislației de protecție a datelor cu caracter personal, astfel că „judecătorul a căpătat un rol mai dificil și complex, în care intervine și dreptul de a alege între soluții/decizii”[2]. Normele de aplicare a legislației protecției datelor trebuie interpretate, iar acest lucru comportă întotdeauna un anumit grad de libertate, deci o putere creatoare. Judecătorul ar trebui să reunească astfel cele patru virtuți cardinale așa cum erau prevăzute de Platon: „*înțelepciunea, curajul, temperanța și justiția”*[3] în vederea protecției datelor cu caracter personal părților din proces și garantării acestui drept.

În Cauza Craxi c. Italiei[4], s-a constat că procesul s-a desfășurat în ședință publică. Cu acestă ocazie, în cadrul ședinței și în prezența presei au fost difuzate interceptările telefonice aflate la dosarul cauzei, care nu erau relevante pentru proces, acestea având scopul de a prejudicia imaginea reclamantului dar și a persoanelor cu care vorbise. Procedural, se menționează pentru aplicarea legislației din Italia că procurorul în acest caz „ar fi trebuit să depună la dosar transcrierile conversaţiilor telefonice interceptate, pentru ca apărarea să aibă astfel acces la conţinutul lor” și „organizată o şedinţă specială nepublică pentru a proceda la excluderea materialelor care nu puteau fi folosite”. În acest sens, Curtea a subliniat necesitatea existenței de garanții adecvate pentru a se preveni orice astfel de divulgare. De fapt asupra acestor aspecte ne-am referit supra, atunci când datele cu caracter personal nerelevante, dar care au fost adiminisrtate în cauză sunt desiminate public, situație care desigur nu poate fi acoperită de dreptul la un proces echitabil etc.

Cu ocazia ascultării părților, ne punem întrebarea: instanța ar trebui să asculte oral informațiile ce conțin date cu caracter personal. O altă întrebare este dacă în cazul citirii declarațiilor persoanelor, trebuie dezvăluite date cu caracter personal. În anumite situații prevăzute de legislația procesual - penală, datele cu caracter personal ale părții vătămate și a martorului pot fi restricționate conform prevederilor art.369 alin. (1), art.370 alin.(2) CPP RM care prevede că „pot fi audiate în lipsa inculpatului, care este înlăturat din ședință”.

Conform art.251, alin. (2) CPP RM sancțiunea nulității intervine în cazul în care ședința de judecată nu a fost publică dar caracterul public era obligatoriu. Art.18, alin.(1) CPP RM prevede excepții în care ședințele nu sunt publice și menționează la alin.(2) una dintre excepții -

[1] Oprișan D.F., *Puterea judecătorească și independența judecătorului*, București, Editura Scripta, 2003, p.12.
[2] *Ibidem.*
[3] Purdă N., Diaconu N., *Protecția juridică a drepturilor omului*, Ediía a II-a, revăzută și adăugită, Bucureşti,Editura Universul Juridic, 2011, p.65.
[4]*Hotărârea CtEDO Craxi c. Italiei, nr. 25337/94 din 17 octombrie 2003*. [Citat 08.06.2020] Disponibilă: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Cauza-Craxi-No.-2-impotriva-Italiei.pdf

protecția vieții private. CPP ROM, la art.352, alin.(3), (4), privește ședința nepublică, în situațiile atingerii moralei, vieții intime, din care face parte și protecția datelor cu caracter personal.

Și art.6 CEDO prevede că ședințele de judecată sunt publice cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Întrebarea este dacă aceste excepții include și necesitatea protecției datelor cu caracter personal. Răspunsul este evident – în mod sigur nu. Or nu toate datele cu caracter personal sunt de o asemenea importanță încât să prevaleze asupra interesului asigurat de principiul publicității în procesul penal, asupra căruia am statuat mai sus. Totodată atunci când datele cu caracter personal sunt de o asemenea natură încât în rol apare necesitatea protecției vieții private, fie a moralității, datele problemei se schimbă iar judecătorul este acela care urmează a decide în consecință.

În cazul cererilor părților de a fi declarată ședința secretă, „instanța de judecată pune în discuție această solicitare, în cazul în care trebuie să se ia în considerare, pe lângă natura cauzei și persoanele asupra cărora se răsfrânge publicitatea judecății”[1] inclusiv din perspectiva protejării datelor cu caracter personal. În situația riscului de a se aduce atingere vieții intime a persoanei, și implicit divulgarea datelor cu caracter personal, „instanța, la cererea procurorului, părților sau din oficiu, poate declara ședința secretă pentru tot cursul sau pentru o anumită parte a jedecării cauzei”[2].

„Încheierea motivată privind dispunerea ședinței secrete se pronunță în ședință publică”[3] în care nu se prezintă datele ce au determinat pronunțarea. „Materialele scrise din dosar privind desfășurarea judecății cu ușile închise sunt păstrate într-o anexă (...), de conținutul lor vor putea lua cunoștință doar părțile.”[4].

De asemenea, un lucru esențial în cazul în care ședințele sunt publice, venit în sprijinul instanțelor, pentru evitarea dezvăluirii unor date cu caracter personal, este menționat de către CtEDO în cauza Sutter c Elveției (22 februarie 1984, par.34) în care Curtea a constatat că „exigența de publicitate a deciziilor nu trebuie neapărat să ia forma unei lecturi în voce a hotărârii în cazul în care hotărârea este publică, înmânată sau expediată părților”.[5]

Dreptul la respectarea vieții private include și dreptul la protecția datelor personale, în măsura în care acestea privesc viața privată. Astfel spus, atunci când ședințele de judecată sunt publice rolul instanțelor este de a proteja și dreptul datelor cu caracter personal în fiecare caz în

[1] Dolea I., et.al. *Drept procesual penal. Partea Specială*, vol.II, Univ. de Stat din Moldova, Chișinău,Tipografia Reclama, 2006, p.105.
[2] Boroi A., Ungureanu Ș.G., Jidovu N. *Drept procesual penal* , București,Editura All Beck, 2002, p.300.
[3] Dolea I., et.al. *Drept procesual penal. Partea Specială*, op.cit., p.106.
[4] *Ibidem*.
[5] Dolea I. *Codul de Procedură penală al Republicii Moldova*, Chișinău, Editura Cartea Juridică, 2016, p.736.

parte. Spre exemplu în Cauza Panteleyenko c. Ucrainei[1] ca urmare a divulgării de către judecător, în cadrul audierilor publice a părților, a informațiilor confidențiale despre starea de sănătate a reclamantului care, coroborate cu datele de identificare, au condus la încălcarea dreptului la viață privată.

În cauza Filat c. Moldovei, CtEDO a reţinut că posibilitatea teoretică ca informațiile confidențiale să fie examinate la un moment dat al procedurii nu poate justifica menținerea publicului deoparte pe întreaga durată a procedurii, observând că autoritățile naționale nu au avut în vedere luarea de măsuri pentru limitarea efectelor lipsei de publicitate, de exemplu prin limitarea accesului doar la mărturiile și informațiile în litigiu și/sau prin ținerea anumitor audieri numai cu ușile închise.(§.12)

Un aspect important introdus în CPP ROM care vine în sprijinul datelor cu caracter personal și a desfășurării în același timp și a judecății în ședință publică este faptul că, dacă s-ar aduce atingere vieții intime a persoanei, demnității etc, instanța, la cererea procurorului, a părților sau din oficiu, poate declara ședința nepublică pentru o anumită parte a judecății cauzei. [2] Tragem concluzia că ședința de judecată poate fi nepublică doar și pentru a proteja anumite aspecte ce țin de viața privată și implicit datele cu caracter personal.

În acest sens conform prevederilor art.352, alin.(4) din CPP ROM unde se menționează că „instanța poate de asemenea să declare ședința nepublică la cererea unui martor, dacă prin audierea sa în ședință publică s-ar aduce atingere (...) vieții intime a acestuia sau a membrilor familiei sale, ori la cererea procurorului, a persoanei vătămate sau a părților, în cazul în care o audiere în public ar pune în pericol confidențialitatea unor informații”[3].

Instanța în cazul evaluării impactului de încălcare a securității datelor cu caracter personal trebuie, să țină seama de legislația în domeniu, și de prejudiciile persoanelor fizice ce pot fi cauzate cum pot fi: furt sau fraudă de identitate, discriminare, compromiterea reputației, pierderea confidențialității datelor protejate cu caracter personal etc.

Totodată, art.352, alin. (7) din CPP ROM prevede că „părțile, persoana vătămată, reprezentanții acestora, avocații și experții desemnați în cauză au dreptul de a lua cunoștință de actele și conținutul dosarului.”[4] Nu este prevăzut modul de protecție a datelor cu caracter personal în astfel de cazuri.

---

[1] Hotărârea CtEDO *Panteleyenko c. Ucrainei, din 29 iunie 2006, nr. 11901/02.* [Citat 24.06.2022] Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-76114

[2] Neagu I., Damaschin M., Iugan A.V. *Codul de Procedură penală*, București, Editura Universul Juridic, 2018, p.600.

[3] Neagu I., Damaschin M., Iugan A.V., *Codul de Procedură penală, op.cit.*, p.600.

[4] Volonciu N. (coordonator), Vasiliu A., Gheorghe R., *Noul Cod de procedură penală adnotat, Partea specială,* București, Editura Universul Juridic, 2016, p.142.

Chiar dacă se propune și trebuie să existe consimțământul tuturor celor care i-au cunoștință de conținutul dosarului privind confidențialitatea datelor, considerăm că prin grija instanței, privind evaluarea impactului de cunoștere a datelor cu caracter personal, aceste date cu caracter personal trebuiesc ascunse. Nu putem spune că se încalcă dreptul la apărare și la un proces echitabil în situația neaflării de date cu caracter personal sau date care pot duce la identificarea de persoane. Alin.(9) al aceluiaș articol prevede că, „pe durata judecății, instanța poate interzice publicarea și difuzarea, prin mijloace scrise sau audiovizuale, de texte, desene, fotografii sau imagini de natură a dezvălui identitatea persoanei vătămate, a părții civile, a părții responsabile civilmente sau a martorilor, în condițiile prev. de (...)”[1] lege când ședința este nepublică pentru o anumită parte a judecății cauzei din alte motive și nu pentru protecția datelor cu caracter personal, participanți care potrivit CPP pot consulta dosarul și fără restricții pot publica și difuza date cu caracter personal. Modul de reglementare a acestui articol este și trebuie să fie interzis și nu cu argumentarea „poate” instanța.

Nu putem să nu trecem cu vederea fără a menționa relatările Curții Constituționale ale ROM prin Decizia nr.103 din 7 martie 2017, cu privire la dreptul care poate fi acordat și inculpatului, din punct de vedere al protecției datelor cu caracter personal, nu numai persoanelor vătămate, părților civile, părților responsabile civilmente sau a martorilor, de a solicita ca judecata să se desfășoare în ședință nepublică ca o garanție care îi este asigurată acestuia.

CC specifică că o ședință publică „ar aduce atingere (…) vieții sale intime, ori că o audiere în public ar pune în pericol confidențialitatea unor informații ca urmare a dezvăluirii identității acestuia”[2]. Curtea apreciază că „posibilitatea acordată inculpatului de a solicita judecarea în ședință nepublică este suficientă pentru a proteja drepturile acestuia la procesul echitabil și vieții private”[3].

Cu privire la secretul comercial, Directiva UE 2016/943 o menționăm în sensul „de a institui regulile menite să garanteze confidențialitatea secretelor comerciale pe parcursul procedurilor juridice legate de dobândirea, utilizarea sau divulgarea ilegală a unui secret comercial”[4] care includ și date cu caracter personal.

Autorii Ana Pantilică și Alina Stan vorbesc despre accesul restrâns de persoane și „restricționarea accesului terțelor persoane la informațiile sensibile comerciale, cu excepția

[1] *Ibidem.*
[2] Decizia Curții Constituționale a României nr.103 din 7 martie 2017, M.Of.nr. 452 din 16 iunie 2017. [Citat 04.09.2021] Disponibil: https://legislatie.just.ro/Public/FormaPrintabila/00000G3SR85X674MVUO2T1R973QV66FC
[3] *Ibidem.*
[4] Pantilică A. Stan A. *Insuficienta protejare a secretelor comerciale în cadrul proceselor civile.* [Citat 19.02.2023] Disponibil: https://www.juridice.ro/626735/insuficienta-protejare-a-secretelor-comerciale-in-cadrul-proceselor-civile.html

persoanelor implicate în litigiu”[1] specificând din preambulul Directivei 2016/943 „importanța să asigure protecția efectivă a confidențialității secretelor comerciale, respectarea dreptului părților (...) la o cale de atac efectivă și la un proces echitabil”[2]. Remarcăm, așa cum prevede și art.214, alin.(5) CPP RM, accesibilitate limitată la informația ce constituie secret comercial, la solicitarea părților, acțiune de care dispune instanța.

4.2. Măsuri de păstrare a confidențialității și de protecție a părților vătămate și a martorilor în cadrul desfășurării ședințelor de judecată

Pentru a face față complexității tipurilor de amenințări cu privire la securitatea informațiilor în ceea ce privește protecția datelor părților vătămate și martorilor și deoarece securitatea informațiilor este permanentă, trebuie să se stabilească, să se implementeze și să se mențină un sistem de protecție a datelor cu caracter personal în cadrul ședințelor de judecată.

„Operativitatea procesuală în faza de judecată reprezintă o cerință variabilă și apreciată concret de la caz la caz”[3], iar operativitatea înțelegerii modului de protecție a datelor cu caracter personal martorilor și părților vătămate reprezintă o cerință a legislației și apreciată de părți în situația respectării intereselor lor în ceea ce privește această protecție. Ca și disciplină, „dreptul procesual penal nu cuprinde numai norme privind procedurile prin care se acționează în perimetrul procesului penal”[4], cuprinde și respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal și aplicarea ei, în cazul nostru protecția datelor martorilor și părților vătămate în cadrul ședințelor de judecată.

Chiar dacă sistemul juridic are o reglementare clară privind desfășurarea ședințelor de judecată, nu putem spune că nu poate fi sau nu a fost încălcată confidențialitatea din prisma datelor cu caracter personal părților vătămate sau martorilor. Aceste neajunsuri trebuiesc înlăturate și astfel să nu mai existe posibilitatea a se profita de deficiențele legislative.

Se solicită prin întrebări de ce este necesar a fi excluse, din textele hotărârilor dar și din listele de la avizier privind desfășurarea cauzelor în cadrul ședințelor publice, numele și prenumele părților vătămate și martorilor prin schimbarea lor cu simboluri. În primul rând, menționăm că nu afectează dreptul la un proces echitabil aceste nedezvăluiri a numelor și prenumelor iar acest aspect îl întăresc cu argumentarea că, încă din anul 2012, la demersul CNPDCP (Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal), Consiliul Superior al Magistraturii RM, prin Hotărârea 508/26 din 21 august 2012, a aprobat modificarea privind

[1] *Ibidem.*
[2] *Ibidem;*
[3] Volonciu N. *Tratat de Procedură Penală. Parte generală*, Vol.I, București, Paidea, 1996, p.17.
[4] Pop Tr. *Drept procesual penal.vol. I.Partea introductivă*, Cluj, Tipografia Națională S.A., 1946, p.5.

modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe pagina web, respectiv „*înlocuirii numelor complete a părților și a altor participanți la proces cu inițialele numelui și prenumelui precum și a excluderii informațiilor despre părți și alți participanți la proces privind: data, luna și anul nașterii, locul de muncă și funcțiile deținute, adresa domiciliului, adresa juridical, date despre patrimoniu, numărul de înmatriculare a mijlocului de transport etc*."[1]

Deși art.359, alin.(2) din CPP RM prevede Președintelui să stabilească identitatea părții vătămate, această identitate poate fi stabilită de președinte fără dezvăluirea numelor prin strigare în ședința publică, lucru care poate fi dus la îndeplinire ca și protecție a datelor cu caracter personal părții vătămate. Art.364, alin.(1) CPP RM, specifică faptul că „Președintele ședinței întreabă fiecare parte în proces dacă are careva cereri sau demersuri"; iar la alin. (2) „(...) în privința martorilor se va indica identitatea și adresa lor în cazul în care partea nu poate asigura prezența în instanța de judecată", *părțile pot fi întrebate prin apelativul „partea vătămată, martorul xxx din dosar nr (...)*". Cât privește indicarea și adresele martorilor se poate menționa de grefier fără strigare în ședință. Ca și sprijin de întărire a acestei măsuri de a nu fi divulgate datele părților vătămate și martorilor relatez și opinia Curții Europene care menționează în cazul Sutter c. Elveției (22 februarie 1984, nr. 8209178, par.34) „că exigența de publicitate a deciziilor nu trebuie neapărat să ia forma unei lecturi în voce, referindu-se la hotărâri**"**[2]**,** noi menționăm că poate fi aplicată și în cadrul desfășurării ședințelor de judecată, unde pronunțarea numelor si prenumelor părților vătămate și martorilor să nu ia forma unei așa zise lecturi în voce. Stabilirea identității acestor părți și a adreselor lor poate să se facă și fără strigare prin grija grefierului.

Ca și responsabilitate, judecătorul trebuie să întreprindă acțiuni, pe lângă aplicarea legii conform CPP și în linie cu legislația de protecție a datelor cu caracter personal și să poată explica conformitatea cu acestă legislație persoanelor vizate. Ca și exemple care au necesitat aplicarea doar a uneia dintre cele două, respectiv nedivulgarea de date cu caracter personal martorilor și părților vătămate, s-a contestat astfel cel de-al doilea, dreptul la un proces echitabil, măsuri care trebuiesc aplicate fără a exclude aplicarea uneia dintre ele.

În acest sens menționez: Cauza Kok c. Olanda[3], care a ilustrat păstrarea anonimatului ca și manieră determinantă a unei declarații anonime în vederea arestării preventive. Procurorul nu

[1] *Hotărârea Consiliul Superior al Magistraturii, Republica Moldova 508/26 din 21 august 2012.* [Citat 13.09.2021] Disponibilă: https://www.csm.md/files/Hotaririle/2012/hotariri 2012.PDF

[2] Dolea I., *Codul de procedură penal al Republicii Moldova*, Chișinău, Editura Cartea Juridică, 2016, p.736.

[3] Hotărârea CtEDO *Kok c. Olanda, din 4 iulie 2000, nr.43149/98.* [Citat 24.11.2020] Disponibil: https://legeaz.net/index.php?view=article&catid=13956:hotarari-cedo&id=811270457:kok-contra-olandei-xhw&format=pdf

a prezentat, în materialele de urmărire penală, probele provenite de la martor și a prezentat judecătorului aceste aspecte iar , Judecătorul, l-a audiat pe martor *și a dispus ca numele acestuia să rămână secret*. Partea adversă a formulat întrebări în scris şi verbal pe calea unei legături audio cu martorul fără a-l putea vedea fizic. Martorul a răspuns la toate întrebările, mai puţin cele ce prezentau riscul de a-i anula anonimatul. Menționăm în acest sens relatarea Curții care a considerat că procedura de interogare a asigurat, de o manieră suficientă, o compensare a dificultăţilor pe care le prezintă pentru apărare utilizarea mărturiei anonime. În concluzie, prezentarea învinuiților/ inculpaților/avocaților acestora a prezentării formulării în scris și verbal pe calea unei legături audio/video cu imagine distorsionată a martorilor dar și a părților vătămate, ca o alternativă a garanției protecției datelor cu caracter personal și în același mod și a caracterului echitabil. Elocvent despre caracterul echitabil sunt specificațiile profesorul Mihail Udroiu în acest sens: „prezentarea la proces a unui acuzat are importanță deosebită atât din punct de vedere al dreptului de a fi audiat, cât și al necesității de a verifica exactitatea afirmațiilor sale și de a le confrunta cu declarațiile persoanei vătămate, cât și cu cele ale martorilor”[1].

Un alt exemplu, menționăm Cauza Emilian-George Igna c. României[2], (Hotărârea CtEDO din 26.11.2013), care se referă la încălcarea privind egalitatea armelor cu ocazia arestării preventive, întrucât avocatului inculpatului nu i s-a dat dreptul de a avea acces la documentele dosarul cauzei pe baza căruia s-a întemeiat în mod esențial acuzațiile împotriva clientului său. În instanță, propunerea procurorului de arestare preventivă conținea doar o prezentare a faptelor. Se făcea referire la o transcriere a interceptărilor convorbirilor telefonice, dar și la declarațiile date de victime, martori și alți inculpați. Transcrierea interceptărilor au fost prezentate instanței dar datorită recomandării de a nu fi prezentate apărării, instanța a respins prezentarea transcrierilor. Cererea expresă a avocatului de a avea acces la celelalte mijloace de probă au fost ignorate de instanță, respectiv declarațiile date de victimă și martori.

De ce tocmai instanța de judecată a omis un astfel de drept obligatoriu acestei propuneri a arestării preventive? Binențeles, instanța a remarcat, prezentarea acestor declarații poate influența desfășurarea normală a procesului întrucât a ignorat solicitarea avocatului și nu a dispus prezentarea acestor materiale probatorii. Ne punem întrebarea și constatăm că nu era cunoscut nici de către instanță și nici de către procuror modul de rezolvare a legalității, de prezentare a materialelor privind protecția datelor cu caracter personal, care să limiteze aplicarea dispozițiilor prevăzute de art.223 din CPP ROM. În acest sens, despre protecția datelor spunem că nu

[1] Udroiu M. *Sinteze de Procedură penală. Partea specială*. Ediția 3., revizuită și adăugită, Vol.II, București, Editura C.H.Beck, 2022, p.839.
[2]Hotărârea CtEDO *Emilian-George Igna c. României*, din 26.11.2013, nr. 21249/05. [Citat 17.11.2020] Disponibil: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Emilian-George-Igna-impotriva-Romaniei.pdf

contravine legii. Prezentarea materialelor cauzei pe baza căruia s-au întemeiat în mod esențial acuzațiile împotriva inculpatului, respectiv declarațiile victimei, ale martorilor etc., trebuiau să fi fost realizate cu anonimizarea datelor cu caracter personal/schimbarea cu simboluri, sau să se aprobe formularea de întrebări în scris și verbal pe calea unei legături audio cu victima și martorul fără a-i putea vedea fizic și să răspundă la toate întrebările, mai puțin cele ce prezintă riscul de a le anula anonimatul, care nu contravin egalității armelor, reguli pe care le propunem în vederea aplicării.

În privința și cu privire la protecția datelor cu caracter personal, judecătorii trebuie să înțeleagă ce date personale ale părților le vor folosi dar și condițiile în care o pot face. Pot stabili norme de aplicare adecvate, asigurând astfel un nivel adecvat de protecție. De asemenea, verificările și răspunsul judecătorilor despre modalitatea de identificare și de aplicare a protecției ca și garanție a datelor cu caracter personal pot fi realizate, așa cum am mai menționat, prin următoarele întrebări: „Cine? Ce? Cum? Unde? și De ce?”.[1] De ce le menționeaz? Ca și exemplu identificat în urma documentării proprii menționez un caz de încălcare de către judecătorul de cameră preliminară a protecției datelor cu caracter personal care crează prejudicii, date specificate în Încheierea nr.1295 a Judecătoriei Buzău-Secția penală[2], în dosarul nr 8347/200/2021, pronunțată în data de 17.09.2021. În acestă cauză apare întrebarea: Ce poate influența, în cazul identificării de către persoana care are interes în cauză, prin obținerea datelor cu caracter personal celeilalte părți? este elocventă în aplicarea de către judecătorul de cameră preliminară a protecției datelor cu caracter personal factorului poștal și a eventualelor intervenții (amenințări, presiuni etc. de către petent).

Pe scurt, în cauză Agenția de plăți și Intervenție pentru Agricultură l-a acționat în instanță pe numitul E.C., administrator al unei societăți, în vederea returnării unor sume mari de bani și a dobânzilor, susținându-se că acestuia i s-a înaintat un plic conținând un proces verbal de înștiințare iar la dosar fiind atașată dovada comunicării ce i-a fost comunicat prin poștă. În fața instanței numitul E.C. a contestat semnătura ca fiind a lui de pe dovada de primire a procesului verbal întocmindu-se în acest fel un dosar penal sub aspectul săvârșirii infracțiunii de fals material în înscrisuri oficiale, prevăzută de art.320 din CP ROM, competența de cercetare revenind Parchetului de pe lângă Judecătoria Buzău. La data de 19.04.2021 în dosarul penal în cauză 4692/P/2018 Parchetul de pe lângă Judecătoria Buzău a dispus clasarea cauzei întrucât s-a constatat că fapta nu există. În timpul cercetărilor a fost identificat factorul poștal care a susținut, lucru confirmat în încheierea de ședință, că personal i-a predat plicul la acea dată iar numitul

[1] Popescu R.D., Văduva C.M., *Sociologie Juridică*, București, Editura Hamangiu, 2020, p.303.
[2] Încheierea nr.1295 a Judecătoriei Buzău-Secția Penală, Ședința Camerei de Consiliu din 17.09.2021, Dosar Nr 8347/P/2021.

E.C. a semnat pe dovada de confirmare, dovadă care a semnat-o cu foaia întoarsă invers, pe care acesta din urmă a contestat-o la instanță. Numitul E.C. nu cunoștea datele cu caracter personal ale factorului poștal, doar numele și prenumele și instituția din care făcea parte.

Cu ocazia constestării Ordonanței de clasare, în instanță a fost citat factorul poștal care a declarat și susținut că ulterior audierii în respectiva cauză s-a întâlnit cu numitul E.C. și „i-a propus de 3 ori și într-un mod insistent, să susțină, cu ocazia unei eventuale audieri ulterioare faptul că nu i-ar fi predat plicul, ci că l-ar fi lăsat la magazinul aflat în curtea casei acestuia. I-a dat de înțeles, într-un mod evident, că procedând astfel, va obține un avantaj”[1].

Chiar dacă ședința nu a fost publică, instanța, în Încheierea nr.1295 din 17.09.2021, a dispus desființarea Ordonanței de Clasare și trimiterea cauzei în vederea completăii urmăririi penale. În Încheiere, care a fost trimisă părților, numitului E.C. dar și factorului poștal, au fost consemnate datele de domiciliu al factorului poștal chiar dacă acesta a relatat instanței că se fac presiuni asupra lui în vederea schimbării declarației.

Au fost efectuate verificări și pe portalul instanțelor[2] referitor la această încheiere, este prezentată doar soluția fără existența Încheierii 1295.

În acest caz judecătorul de cameră preliminară prin măsura luată, de nedivulgare a datelor privind domiciliul factorului poștal în Încheierea comunicată și petentului care are interes în cauză, însemna prin măsura luată, „distrugerea influenței oricărui interes”[3] și nu posibilitatea folosirii acestor date ulterior, în condițiile în care chiar în cadrul instanței factorul poștal a prezentat că petentul i-a propus în urma unei întâlniri să susțină nereal că nu i-a predat plicul și că va obține un avantaj, insistând asupra acestor aspecte. Ne punem întrebarea, judecătorul prin trecerea datelor domiciliului factorului poștal în Încheiere nu cumva crează o posibilitate ulterioară cu privire la săvârșirea unei infracțiuni de către petent asupra factorului poștal. Ne punem și întrebarea: Ce rol își au datele domiciliului factorului poștal în Încheierea instanței în măsura în care acesta are calitatea de martor în dosarul penal. Răspundem faptul că datele domiciliului factorului poștal în Încheiere nu prezintă nici o încălcare a niciunui principiu prevăzut de CPP, cu atât mai mult cu cât aceste date trebuiesc protejate ca și garanție a protecției datelor cu caracter personal și netrecute în Încheiere.

Pentru protejarea și confidențialitatea datelor cu caracter personal părților vătămate și a martorilor ca reguli generale în cadrul desfășurării ședințelor de judecată, judecătorii trebuie să aibe obligații directe, cum ar fi:

[1] Încheierea nr.1295 a Judecătoriei Buzău-Secția Penală,p.4.
[2] Judecătoria Buzău-Căutare dosare- Portal Just. [Citat 12.08.2022] Disponibil: https://portal.just.ro> SitePages > dosare
[3] Capcelea V. *Filozofia juridică*, Chișinău, Editura Arc, 2011, p.174

- Să pună în aplicare măsuri tehnice și organizatorice adecvate pentru a se asigura și a putea demonstra că prelucrarea în cadrul desfășurării judecății în cadrul ședințelor de judecată este efectuată în conformitate cu legislația de protecție a datelor cu caracter personal.

- Să implementeze măsuri tehnice și organizatorice adecvate, cum ar fi pseudonimizarea, care sunt concepute pentru a implementa principiile de protecție a datelor, cum ar fi minimizarea datelor într-un mod eficient și pentru a integra garanțiile necesare în procesare.

- Să pună în aplicare măsuri tehnice și organizatorice adecvate pentru a se asigura că doar datele personale care sunt necesare pentru fiecare scop specific al prelucrării sunt prelucrate.

- Păstrarea evidenței activităților de procesare.

Chiar dacă există „obligația intanței de a îndeplini în mod direct toate actele procesuale și procedurale care dau conținut ședinței de judecată”[1], potrivit art.314 alin. (1) CPP RM „Instanța de judecată este obligată (…) să audieze (...) părțile vătămate, martorii, (…) să dea citire rapoartelor de expertiză, proceselor-verbale și altor documente (…)”. În conformitate cu dispozițiile art.351, alin.(2) CPP ROM

„Instanța este obligată să pună în discuție cererile (...) și excepțiile ridicate de aceștia (...)”[2], iar cu privire la protecția datelor cu caracter personal trebuie să intervină rolul instanțelor de judecată în aplicarea lor și să stabilească, ca și obligații de respectare a legislației protecției datelor cu caracter personal, limitele dezvăluirii datelor cu caracter personal din rapoartele de expertiză, din procesele verbale etc., sarcini care trebuie să revină judecătorilor instanțelor.

Prin urmare, trebuie să se aplice limitări generale pentru protecția datelor părților vătămate și martorilor de către instanțele de judecată. În aplicarea acestor limitări generale trebuie să se țină seama de specificațiile asociate cu prelucrarea datelor cu caracter personal. Cu cât cantitatea și sensibilitatea datelor sunt deținute pentru a fi dezvăluite, cu atât mai important este conținutul garanțiilor care trebuie aplicat în diferite etape cruciale în procesarea lor în cadrul ședințelor de judecată. În consecință, o referință generală la securitate nu este suficientă pentru a justifica limitările privind protecția datelor.Limitările trebuie să fie clar definite, necesare și proporționale.

Cu toate acestea, trebuie să există o garanție asociată cu protecția datelor în cazul în care o limitare pare foarte greu de justificat, și anume controlul conformității de către instanța de

[1] Dongoroz V., et.al., *Explicații teoretice ale Codului de procedură penal român. Partea specială*, București, Editura Academiei, 1976, vol. II, p.132. În: Neagu I., Damaschin M. *Tratat de procedură penală, Partea specială*, Ediția a II-a, București,Editura Universul Juridic, 2018, p.154.

[2] Neagu I., Damaschin M., Iugan A. V. *Codul de procedură penală, Adnotat*, include Legislație și Jurisprudență, București, Editura Universul Juridic, 2018, p.398.

judecată. Literatura de specialitate[1] prevede despre normele de procedură că, trebuiesc să fie elaborate în vederea simplificării activității, care conduce la realizarea justiției, pentru a-i asigura „desfășurarea cea mai conformă cu trebuința de a nu sacrifica nici unul din interesele care pot intra în joc”[2], în cazul nostru de a asigura desfășurarea protecției datelor cu caracter personal tuturor părților din proces în aceeași măsură de aplicare și a normelor de procedură.

Suntem de acord despre faptul că acuzatul trebuie să cunoască materialele de urmărire penală pe care se întemeiază acuzațiile îndreptate împotriva sa dar nu înseamă neapărat și divulgarea datelor cu caracter personal/al informațiilor care pot conduce la identificarea părții vătămate/martorilor. Pentru prezentare, aceste date și informații pot fi și trebuiau să fie anonimizate/schimbate cu simboluri XXX. Dreptul conferit de lege învinuitului/ inculpatului la garantarea egalității de arme între părți prin prezentarea materialului de urmărire penală, în acest caz și declarațiile martorilor, nu înseamnă că dreptul la protecția datelor cu caracter personal martorilor va fi încălcat în măsura în care datele lor vor fi anonimizate/schimbate cu simboluri XXX. În acest fel va fi respectată atât legislația de protecție a datelor cu caracter personal și dreptul la cunoașterea materialelor pe care se întemeiază acuzațiile îndreptate împotriva învinuitului/inculpatului, privind analiza măsurii de prelungire a arestului preventiv.

Cât privește dreptul la informare și comunicare transparentă putem spune că, transparența în procesarea de date este fundamentală pentru orice sistem de protecție a datelor inclusiv în cadrul desfășurării judecății în cadrul instanțelor de judecată. Drepturile persoanelor vizate la intimitate nu poate fi asigurat dacă aceștia nu sunt informați corespunzător cu privire la activitatea de desfășurare a judecății. Ca principiu, drepturile prevăzute de Regulament și Directivă presupun o informare completă a persoanei vizate (părți vătămate și martori) de către judecător/completul de judecată pentru ca aceaștia să înțeleagă natura și scopul procesării în vederea exercitării drepturilor. Operatorii (judecătării/completul de judecată) au obligația generală de a informa[3] persoana vizată cu privire la intenția de prelucrare, indiferent dacă persoana vizată (parte vătămată/martor) se arată interesată sau nu de informații.

Spunem că informarea trebuie să cuprindă o serie de elemente, și poate fi realizată prin intermediul unui document prin care, partea vătămată și martorul, sunt informați cu privire la modalitatea în care se prelucrează datele, document intitulat „notă de informare”.

---

[1] Tanoviceanu I., *Tratat de Drept și Procedură penală*, Vol. IV, ediția a 2-a, București,Tip. Curierul Juridic, 1925, p.18.
[2] *Ibidem.*
[3] Șandru D.M., Alexe I. *Legislația Uniunii Europene privind protecția datelor cu caracter personal*, București, Editura Universitară, 2018, p.44.

În literatura de specialitate se menționa și despre „contradictorialitate, care acționează în raporturile părților cu instanța”[1]. Punem întrebarea: În situația în care completul de judecată prezintă părților drepturile lor la protecția datelor cu caracter personal și în situația în care se divulgă/se descoperă aceste date, se poate ajunge la contradictorialitate? Spunem da, în măsura în care completul de judecată, după o analiză a riscului decide și ia măsura de divulgare, prin diversele forme, a datelor părților. De aceea, legislația privind protecția datelor cu caracter personal, aplicată părților în cadrul ședințelor de judecată, nu trebuie aplicată *ad libitum* (după dorință, după plac, pe alese)[2], ci prin norme clar stabilite.

Ca și remarcă a dreptului de acces menționăm că persoana vătămată și martorul trebuie să aibă dreptul la obținerea din partea instanței de judecată a confirmării faptului că se prelucrează sau nu date cu caracter personal care o privesc și, în caz afirmativ, că are dreptul la următoarele informații: scopurile prelucrării; categoriile de date cu caracter personal vizate; destinatarii sau categoriile de destinatari cărora au fost sau urmează să fie divulgate datele cu caracter personal ale acesteia; perioada pentru care se preconizează că vor fi stocate datele sau criteriile pentru stabilirea acestei perioade; existența dreptului de rectificare, ștergere, restricționare a acestor date sau a dreptului de a se opune la prelucrarea datelor personale; dreptul la formularea unei plângeri; existența unui proces decizional automatizat incluzând crearea de profiluri.

Pe lângă toate acestea, „persoana vizată ar trebui și să aibă dreptul să cunoască din partea instanței de judecată dacă datele sale fac obiectul vreunui transfer”[3]. Nu numai, dar și „dreptul de a obține confirmarea că i se prelucrează date cu caracter personal care o privesc și dreptul de acces la datele respective”[4], precum și „confirmarea de la instanța de judecată dacă se conferă drept de acces a celorlalte părți la datele prelucrate ale lor și la celelalte informații”[5].

De asemenea, Judecătorii nu trebuie să respecte numai principiile generale oferite de legislația de protecție a datelor cu caracter personal, ci și să poată dovedi respectarea acestor măsuri, iar dacă efectuează procesări și dezvăluiri cu risc ridicat, pentru drepturile și libertățile părților vătămate sau a martorilor, și nu numai, trebuie obligatoriu să efectueze o evaluare a impactului confidențialității datelor.

---

[1] Antoniu G., Volonciu N., Zaharia N.*Dicționar de procedură penală*, București,Editura Științifică și Enciclopedică, 1988, p.77.
[2] Matei V. *Dicționar de maxime, reflecții, expresii latine comentate*, București, Editura Didactică și Pedagicică, 2007, p.9.
[3] GDPR. *Protecția datelor cu caracter personal. Regulamentul General privind protecția datelor, Ediție bilingvă (Română-Engleză)*, București, Universul Juridic, 2018, p.130.
[4] *Ibidem.*
[5] Voigt P., Bussche A., *The EU General Data Protection Regulation:A Practical Guide*, Springer International Publishing AG, Englanti, 2017, p.158.

Judecătorii în cadrul desfășurării judecății trebuie să ia în seamă că dezvăluirea informațiilor referitoare la viața privată a părților vătămate/martorilor/a informațiilor din dosare care pot duce la identificarea acestora, interferează cu dreptul la confidențialitate adică, în conformitate cu articolul 8 din Convenția privind Drepturile Omului, aceasta trebuie să fie în conformitate cu legea, trebuie să urmărească unul sau mai multe scopuri legitime și, în plus, trebuie să fie necesară într-o societate democratică pentru atingerea acestor obiective.

O bază legală pentru instanțele de judecată privind divulgarea informațiilor referitoare la viața privată părților vătămate/martorilor/informațiilor din dosare care pot duce la identificarea acestora, trebuie să stabilească limitele acestor competențe, în special garanțiile necesare împotriva abuzului și a măsurilor disproporționate.

Cel mai dificil test al oricărei justificări al instanțelor de judecată este dacă interferența dintre publicitatea ședințelor de judecată și confidențialitatea și protejarea datelor este necesară într-o societate democratică. Dar, spunem că orice ingerință trebuie să fie susținută din motive relevante și suficiente și trebuie să fie proporțională cu obiectivul sau obiectivele urmărite. În această privință, instanțele de judecată, respectiv judecătorul beneficiază de o marjă de apreciere a cărei aplicare depinde nu numai de natura obiectivului legal urmărit, ci și de natura particulară a ingerinței implicate. Magistrații însărcinați cu aplicarea legii „trebuie să fie ireproșabili deontologic și să se abțină de la orice procedeu contrar exigențelor legale”[1], atât la aplicarea CPP cât și la aplicarea legislației de protecție a datelor cu caracter personal.

O altă distincție între confidențialitate și protecția datelor poate fi găsită în ceea ce privește interferențele admise. Art.8, alin.(2) prima teză din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene prevede că „datele cu caracter personal trebuie tratate în mod corect, în scopuri specificate și pe baza consimțământului persoanei în cauză sau pe o altă bază legitimă prevăzută de lege”. Dacă aceste condiții sunt îndeplinite, nu există nici o interferență cu dreptul la protecția datelor, deși colectarea, stocarea sau dezvăluirea acestor date poate încă să interfere cu viața privată și, prin urmare, să necesite justificare. Evident, în majoritatea cazurilor, această justificare ar trebui să fie ușoară, dacă sunt îndeplinite condițiile procesării autorizate .

Aplicarea limitărilor generale ale drepturilor fundamentale în temeiul art.52, alin.(1) din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene la protecția datelor pune întrebări mai interesante. Conform acestei dispoziții, limitările trebuie să fie prevăzute de lege, trebuie să revină la esența dreptului afectat și sub rezerva principiului proporționalității, trebuie să fie necesare și să îndeplinească cu adevărat obiectivele de interes general recunoscute de Uniunea Europeană sau nevoia pentru a proteja drepturile și libertățile celorlalți. Poate aceste limitări să

[1] Mateuț Ghe. *Procedură penală.Partea Generală*, București Universul Juridic, 2019, p.14.

justifice prelucrarea datelor cu caracter personal neloiale sau prelucrarea în scopuri care nu sunt acoperite de temeiul juridic pentru colectarea acestora și dezvăluirea lor în cadrul ședințelor de judecată?

Prin urmare, trebuie să se aplice limitări generale pentru protecția datelor părților vătămate și martorilor de către instanțele de judecată. Cu toate acestea, în aplicarea acestor limitări generale trebuie să se țină seama de specificațiile asociate cu prelucrarea datelor cu caracter personal. Cu cât cantitatea și sensibilitatea datelor sunt deținute pentru a fi dezvăluite, cu atât mai important este conținutul garanțiilor care trebuie aplicat în diferite etape cruciale în procesarea lor în cadrul ședințelor de judecată. În consecință, o referință generală la securitate nu este suficientă pentru a justifica limitările privind protecția datelor. Limitările trebuie să fie clar definite, necesare și proporționale.

Așa cum prevedem, „punerea la dispoziție a drepturilor fără asigurarea cu anumite garanții poate duce la încălcarea lor”[1]. În cazul persoanelor vătămate trebuie introdusă obligativitatea acestora privind confidențialitatea datelor cu caracter personal obținute/aflate în urma consultării dosarului penal, iar ca drept garantarea protecției datelor furnizate de aceasta de către instanțe, iar în cazul martorului ar trebui să existe ca și drept garantarea protecției datelor furnizate de aceasta de către instanțe și ca obligație în cazul în care deține/cunoaște date cu caracter personal legate de părți din dosarul penal să păstreze confidențialitatea datelor.

Fără garanțiile procesuale de protecție a datelor cu caracter personal, participanții la procesul penal, deci și părțile vătămate și martorii, nu își pot apăra interesele și implicit aceste drepturi. Și în literatura de specialitate se prevede că, „persoanele implicate în desfășurarea procesului penal trebuie să beneficieze de drepturile procesuale necesare pentru apărarea intereselor corespunzătoare poziției lor procesuale”[2], respectiv a persoanelor vătămate, martorilor, învinuiți, inculpați etc. și nu la organele care desfășoară urmărirea penală sau instanțele de judecată care, din prisma dreptului la protecția datelor cu caracter personal, nu este necesar o protecție specială cu privire la acest drept.

Sunt trecute în dosarele aflate pe rol doar numele și prenumele și instituția din care fac parte, fără alte date personale. Inclusiv avocații părților sunt protejați, în sensul că în cauza pendinte sunt trecute doar numele, prenumele și baroul de avocați din care provin. Protecție a datelor cu caracter personal trebuie să provină de la aceste autorități celorlalte părți aflate în cauzele penale, cu referire și la aceste persoane vătămate și martori.

[1] Евгений Мартынчик. Гарантии прав обвиняемого в суде первой инстанции. – Кишинев: Штиинца, 1975, pp.63-64. În: Dolea I. *Drepturile persoanei în probatoriul penal*, Chișinău, Editura Cartea Juridică, 2009, p.49.
[2] Dongoroz V., et.al.*Explicații Teoretice ale Codului de Procedură Penală Român. Partea Generală*,Vol.V,ediția a 2-a, București, Editura Academiei Române și All Beak, 2003, p.15.

Legislația de protecție a datelor cu caracter personal permite părților vătămate și martorilor să solicite informații despre identitatea destinatarilor cărora le-au fost comunicate datele lor cu caracter personal. În consecință, în cazul în care o instanță a dezvăluit date cu caracter personal unor părți terțe, iar părțile vătămate și martorii și-au exercitat ulterior dreptul de rectificare, ștergere sau blocare, instanța trebuie să notifice părțile terțe cu privire la această exercitare, a drepturilor părților vătămate sau martorilor.

Dreptul la restricționarea prelucrării de date personale reprezintă un procedeu prin care datele cu caracter personal sunt ascunse de unii utilizatori. Partea vătămată și martorii, trebuie să aibă dreptul să ceară instanței de judecată să restricționeze prelucrarea datelor[1], atunci când contestă exactitatea datelor, dar și când instanța de judecată prelucrează datele lor cu caracter personal celorlalte părți și există motivul influențării în cauză.

Se observă, de asemenea, în art.317, alin.(2) CPP RM și în art. 357, alin.(1) CPP ROM faptul că, „președintele este stăpânul ședinței”[2], cel care „exercită și poliția ședinței”[3], cel responsabil pentru asigurarea desfășurării normale a procesului, între care menționăm respectarea drepturilor părții vătămate și martorilor printre care, așa cum am menționat, face parte și dreptul la protecția datelor cu caracter personal, drept conferit prin lege.

Ca o ultimă remarcă, judecătorii se confruntă și trebuie să dispună o analiză pe fiecare caz, a modului în care vor respecta legislația de protecție a datelor cu caracter personal părților vătămate și martorilor și nu numai. Decizia, privind modul de protejare a datelor cu caracter personal părților ar trebui, adusă la cunoștință public de către judecători, ca și garanție de protejare a datelor cu caracter personal. Cu acestă ocazie, procurorului, avocaților, părților vătămate/martorilor/ învinuiților/ inculpaților trebuie să li se atragă atenția *în termini expliciți* modul de prezentare a materialelor și limitele impuse în vederea nedivulgării și protejării datelor cu caracter personal. În privința dreptului de a nu fi supus unei decizii cu impact semnificativ, instanța de judecată, prin președintele responsabil, trebuie să ia în calcul că, părțile vătămate și martorii au dreptul de a cere și a obține în situații justificate, retragerea sau anularea oricărei decizii privind divulgarea datelor lor cu caracter personal ca urmare a judecării cauzei. Instanțele de judecată ar trebui astfel să reevalueze deciziile luate, cu privire la ce limite trebuiesc dezvăluite aceste date părților

În concluzie menționăm faptul că, procesele trebuie să fie proiectate și construite cu luarea în considerare a principiilor reglementărilor în vigoare a protecției datelor cu caracter

[1] *GDPR.Protecția datelor cu caracter personal. Regulamentul General privind protecția datelor*, *op.cit.* pp.133-134.
[2]Dolea I., et.al. *Drept procesual pena. Partea Specială*, vol.II, Univ. de Stat din Moldova, Chișinău, Tipografia Reclama, 2006, p.106.
[3]Iliescu P., Gherson D., *Codul și Procedura Penală „Carol II”,* București, Cultura Românească,S.A.R.,Institutul de Editură, 1936, p.594.

personal și să ofere garanții pentru protecția datelor (de exemplu: pseudonimizarea sau anonimizare acolo unde este cazul), și de a folosi cele mai înalte posibile setările de confidențialitate în mod prestabilit.

Judecătorii, de asemenea, trebuie să se conformeaze și să aplice legislația privind protecția datelor cu caracter personal ca și garanție a confidențialității datelor, părților vătămate și martorilor, legislație care trebuie adusă la cunoștință instanțelor prin instruire, prelucrare, studiu, reguli care protejează părțile cu privire la aceste date ale lor cu caracter personal.

4.3. Accesul părților la procesul verbal al ședințelor de judecată precum și la înregistrările audio a acestora.

Promovarea protecțíei datelor cu caracter personal în cadrul ședințelor de judecată privind accesul părților la procesul verbal al ședințelor de judecată și la înregistrările audio, prin consolidarea încrederii prin programarea unei serii de garanții procedurale, este departe de a fi epuizată. Lista măsurilor nu a fost exhaustivă și, în plus, acțiunea referitoare la protecția datelor cu caracter personal părților trebuie inclusă.

Legalitatea unui act trebuie evaluată pe baza elementelor de fapt și de drept existente la data adoptării acestui act, în timp ce obligația de a interpreta un act de drept secundar în conformitate cu dreptul primar derivă din principiul general al interpretării conform căruia o dispoziție trebuie interpretată, pe cât posibil, într-o manieră care nu pune în discuție legalitatea acesteia. De aceea, art.336, 337 CPP RM și art.360 CPP ROM, în măsura în care interpretarea și aplicarea legislațiilor privind protecția datelor cu caracter personal se aplică tuturor părților din dosarele în curs de judecată, sarcinile cad în responsabilitatea președinților instanțelor de judecată. Dar, tocmai, incizia asupra circumstanțelor excepționale și clauza de inviolabilitate a obligației de respectare a drepturilor fundamentale cuprinse potrivit legislației privind protecția datelor cu caracter personal prin luarea de măsuri, determină să ia în considerare obligațiile judecătorilor atunci când aceștia din urmă constată că procedura de aplicare privind protecția datelor cu caracter personal părților din dosare trebuie aplicată, rolul activ și responsabilitatea căzând asupra lor.

În primul rând, judecătorul trebuie să evalueze riscul. Trebuie ca acesta să fie „real”; trebuie „să se bazeze pe informații obiective, fiabile, precise și corect actualizate cu privire la datele cu caracter personal, condițiile în care se impune divulgarea lor odată cu aplicarea legii prevăzută de Codurile de procedură penale și să arate existența importanței de divulgare sau nu a datelor cu caracter personal.

Pentru a face acest lucru, judecătorii trebuie să accepte că aceste elemente pot rezulta din deciziile lor. Cu toate acestea, constatarea unui risc real, atât în aplicarea CPP cât și a legislației privind protecția datelor cu caracter personal, impune ca judecătorii să evalueaze, în mod concret și precis, dacă există motive substanțiale pentru a crede că persoana în cauză va fi expusă riscului din cauza condițiilor și deciziilor de divulgare de date cu caracter personal sau de date care conduc la identificarea anumitor părți din dosarele cauzelor. Vorbim și de „convingerea completului de judecată care trebuie să fie rezonabilă și să ofere o certitudine rațională”[1]„asupra adevărului real”[2].

Mai mult, chiar dacă constată că riscul este real și privește persoana vizată, procedura de divulgare a datelor ar putea fi amânată și nu abandonată. Numai dacă existența acestui risc poate fi exclusă, judecătorul poate decide dacă încetează procedura. De ce le menționăm? Întrucât, modul cum judecătorii impun desfășurarea ședințelor de judecată cu privire la legislația de protecție a datelor cu caracter personal se răsfrânge și cu privire la procesul verbal al ședințelor de judecată precum și la înregistrările audio a acestora. Este practic modul cum s-a desfășurat întreaga judecată pe care o identificăm în procesele verbale ale ședințelor de judecată precum și în înregistrările audio ale acestora. Existența datelor cu caracter personal părților este dată de decizia instanțelor cu privire la divulgarea/nu a datelor cu caracter personal părților în cursul și pe parcursul ședințelor de judecată. Odată luată decizia de divulgare în desfășurarea ședințelor de judecată a datelor cu caracter personal ale părților, probleme ar putea apare când părțile cu interese contrare solicită procesele verbale ale ședințelor de judecată precum și înregistrările audio ale acestora în vederea identificării de astfel de date cu un anumit scop. Ulterior, partea cu interese contrare, cunoscând existența proceselor verbale ale ședințelor de judecată precum și înregistrările audio ale acestora, în urma solicitării pot obține astfel de date și informații.

Aceeași procedură se aplicată în CPP RM cât și în CPP ROM cu privire la accesul părților la procesul verbal al ședințelor de judecată precum și la înregistrările audio a acestora.

În mod tradițional, evoluția este remarcabilă în Republica Moldova și în România cu privire la protecția dreptului la viață privată, care este foarte puternică. Am trecut astfel de la o lungă perioadă de reacții ostile care s-au aplicat la bazele de date personale, la cea a acceptării lor, apoi la certitudinea necesității lor: doar câteva rezistențe marginale au apărut în fața utilizării acum sistematice a biometriei în raport cu documentele, cu identitatea și prelucrarea acestor date. Rezistența la înregistrare s-a transformat uneori într-o cerere de înregistrare așa cum este prevăzută de CPP în ceea ce privește înregistrările audio și/sau video ale ședinței de judecată.

[1] Pop Tr., *Drept procesual penal. vol. III. Partea generală*, Cluj,Tipografia Națională S.A., 1947, p.179.
[2] Pop Tr., *Drept procesual penal, vol. III. Partea generală*, Cluj, Tipografia Națională S.A., Colecția Cultura Juridică,București, Editat de Universul Juridic, 2019,p.179.

Consensul a fost într-adevăr general, în ciuda unor voci disidente care amintesc că înregistrările audio şi/sau video ale şedinţei de judecată conţin date cu caracter personal şi se generalizează rapid în ansamblul său.

Rezistența la răspândirea considerabilă și perfect predictibilă a înregistrărilor este de apanajul instanțelor de judecată. Înregistrările ar trebui să folosească intereselor instanțelor de judecată.

Legile specifice referitoare la protecția datelor cu caracter personal au dus la autonomia lor treptată cu privire la conceptul general al dreptului la viață privată. Protecția datelor cu caracter personal este acum un domeniu independent, astăzi foarte legal construit și foarte prezent, cel puțin formal, în cadrul accesului părților la procesul verbal al ședințelor de judecată precum și la înregistrările audio a acestora dar și în toată faza de judecată și nu numai.

Conceptul de date cu caracter personal a crescut, textele dând definiții foarte largi. Astfel, în prezent, există un consens în ceea ce privește asimilarea datelor din înregistrările audio cu datele personale. Pe de altă parte, majoritatea înregistrărilor sunt în afara controlului de protecție a datelor cu caracter personal. Cu toate acestea, ar fi mai coerent să se aplice textele de protecție asupra datelor cu caracter personal și asupra înregistrările audio din cadrul ședințelor de judecată „prin anonimizarea sau excluderea datelor”[1] atunci când participanții la proces, potrivit art.336, alin.(9) din CPP RM, solicită reproducerea lor.

Trebuie menționat și faptul că, trebuie dezvoltată o poziție foarte puternică cu privire la constituirea bazelor de date: caracteristicile înregistrările audio și video trebuie păstrate doar pe un suport individual, în nici un caz într-o bază de date care să grupeze caracteristicile altor persoane.

În ciuda acestei vagitudini conceptuale, și dacă se dorește încercarea de a înțelege legal o anumită perspectivă actuală a întăririi protecției datelor cu caracter personal, poate fi util să ne referim la un principiu legal recent, care trebuie preluat de judecători, respectiv *principiul precauției,* care a fost dezvoltat în principal și care justifică progresiv instituirea unui cadru legal real. Într-adevăr, în numele unui principiu de precauție real, trebuiesc introduse un set de tehnologii de securitate și să folosim baze de date exponențiale care devin mijlocul de anticipare a comportamentelor la risc. Am căzut astfel într-un univers de „precauție” omniprezent.

Întrucât relația dintre securitate și democrație este centrală, instanțele de judecată trebuie să abordeze problema protecției datelor cu caracter personal părților din dosare din perspectiva respectării persoanelor în ceea ce privește eventualele încălcări ale drepturilor lor. Dar dacă

[1] Macrinici S., Gribincea V. *Procesul-verbal și înregistrarea audio a ședințelor de judecată – exactitate sau dublarea sarcinilor?,* USAID, Chișinău, 2015, p.13. [Citat 23.08.2021] Disponibil și pe: https://crjm.org>2015/12, PDF

textele de protecție sunt numeroase, acestea sunt adesea ilizibile, mai ales că instanțele însărcinate cu controlul respectării acestor protecții produc o multitudine de opinii, analize, comentarii care nu adaugă claritățiși a cărei eficiență te poate lăsa sceptic. Ca și în literatura de specialitate așa cum sunt specificate raporturile din procesul penal și noi le considerăm „determinate de aspecte diferite *sui generis* datorită conținutului lor”[1].

Dreptul la confidențialitate în contrapartida înregistrărilor audio și video în cadrul ședințelor de judecată în tratamentul de securitate a fost întotdeauna solicitată în ceea ce privește protecția vieții private, care este abordată mai mult și mai riguros de către fiecare instanță de judecată. Această concepție puternică a dreptului la viață privată este apropiată de poziția dezvoltată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, bazată pe articolul 8 din CEDO.

Securitatea tehnică a bazelor de date personale în general, și mai ales în contextul fișierelor de securitate „sensibile” care conțin date din înregistrările audio și video trebuie să fie o preocupare majoră astăzi de instanțele de judecată. Fragilitatea lor este într-adevăr incontestabilă, deși afirmă declarațiile publice. Una dintre problemele cheie a instanțelor din punct de vedere a protecției datelor este autentificarea persoanelor care pot accesa aceste date, precum și mijloacele de a lupta împotriva accesului prin care se pot dezvălui ele. Ne referim astfel la securizarea sistemelor și identificarea efectivă a drepturilor. A devenit clar că identificarea printr-o parolă simplă a devenit insuficientă și justifică nevoia de a securiza.

Statele membre ale UE au trebuit să investească autoritatea lor națională de supraveghere asupra puterilor generale specificate în art.28, alin.(2) din Directiva privind protecția datelor (puterea de a consilia autoritățile instanțelor de judecată atunci când elaborează măsuri), respectiv reglementări sau dispoziții referitoare la protecția drepturilor și libertăților persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal a accesului părților la procesul verbal al ședințelor de judecată precum și la înregistrările audio a acestora. Aceste dispoziții din Directiva privind protecția datelor nu au fost puse în aplicare pe deplin de către instanțele de judecată și, prin urmare, unele instanțe de judecată au instrumente foarte limitate pentru a-și îndeplini misiunea și legalitatea.

Ca și caz de încălcare a protecției datelor cu caracter personal exemplificăm art.336, alin. (9) CPP RM, care prevede că „în cadrul examinării cauzei în ședință închisă participanții la proces au dreptul să ia cunoştinţă de procesul-verbal întocmit în scris, să ia notiţe de pe acesta şi să audieze/vizioneze înregistrările audio şi/sau video ale şedinţei de judecată respective” fără a se menționa modalitatea de protecție a datelor cu caracter personal.

Atât Republica Moldova cât și România au pus în aplicare în sistemele lor juridice

[1] Pop Tr. *Drept procesual penal, vol. II. Partea generală*, Cluj,Tipografia Națională, 1946, p.21.

capitolul III din Directiva privind protecția datelor privind „Remediile juridice, răspunderea și sancțiunile”[1]. Acest capitol invită autoritățile naționale și instanțele de judecată în cazul accesului părților la procesul verbal al ședințelor de judecată precum și la înregistrările audio a acestora să ofere utilizarea adecvată și efectivă pentru a asigura respectarea drepturilor garantate de legislația privind protecția datelor personale;adoptă sancțiuni adecvate și proporționale care trebuie aplicate în caz de încălcare a legii privind protecția datelor și daune compensatorii pentru cei care au suferit daune ca urmare a prelucrării ilegale a datelor cu caracter personal ale acestora. Cu toate acestea, întrucât dispozițiile Directivei privind protecția datelor stabilesc doar obiectivul care trebuie atins fără a specifica criterii detaliate care trebuie respectate, o serie de diferențe sunt în aplicarea CPP și legislația privind protecția datelor. Acestea se referă atât la posibilitatea obținerii unei despăgubiri, cât și la plata daunelor.

Art.22 din Directiva privind protecția datelor[2]codifică obligația generală a instanței de judecată, în cazul încălcării și divulgării datelor cu caracter personal în cazul accesului părților la procesul verbal al ședințelor de judecată precum și la înregistrările audio a acestora, de a prevedea că orice persoană are un drept de apel în caz de încălcarea drepturilor garantate acestuia. Aceștia se pot adresa prin: (a) contestații administrative la Autoritatea sau Centrul pentru protecția datelor; (b) căi de atac nejudiciare în fața autorității de supraveghere (ca o alternativă la o acțiune judecătorească care a încălcat sau divulgat date cu caracter personal în cadrul accesului părților la procesul verbal al ședințelor de judecată precum și la înregistrările audio a acestora); (c) căile de atac disponibile în cadrul unei instanțe obișnuite.

Există o serie de deficiențe atunci când se ia în considerare nivelul efectiv de conformitate cu legislația relevantă privind protecția datelor, în special în ceea ce privește cerința încălcării și divulgării datelor cu caracter personal în cazul accesului părților la procesul verbal al ședințelor de judecată precum și la înregistrările audio a acestora la care sunt supuși președinții instanțelor de judecată, responsabili pentru operațiuni de prelucrare a datelor. Deși într-un număr de state membre este dificil să evaluezi respectarea efectivă a legislației privind protecția datelor din cauza lipsei de informații fiabile sau exacte, se pare că în teorie în Republica Moldova și în România există un decalaj între protecția drepturilor de viață privată, care poate fi formal să respecte cerințele prevăzute de legislația europeană și internațională și protecția lor în practică. De exemplu, nivelul de conformitate cu legislația privind protecția datelor este surprinzător de scăzut în faza de judecată în cazul accesului părților la procesul verbal al ședințelor de judecată precum și la înregistrările audio a acestora în Republica Moldova și România.

[1]A se vedea Cap.III din *Directiva 95/46/CE*. [Citat 08.05.2020] Disponibil: https://www.dataprotection.ro/servlet/ View Document?id=44
[2] *Ibidem.*

Mai mult decât atât, lipsa unor concepte clare (sau interpretări comune) cu privire la noţiuni relevante (cum ar fi „ date personale “, „ metode de aplicare “, etc.) creează incertitudini cu privire la activitățile care intră sub incidența legilor privind datele cu caracter personal.

Grupul de lucru al articolului 29, înființat în baza art.29 din Directiva 95/46/CE, care are rolul unui organism cu atribuții consultative pentru Comisia Europeană, joacă un rol crucial în eforturile de a stabili o înțelegere comună a acestor termeni vagi, dar acest proces depinde și de acceptarea și aplicarea acestor interpretări de instanțele de judecată. Dispersia legislației privind protecția datelor este, de asemenea, o sursă de complexități și inconsecvențe. Prin urmare, deși o aplicație practică mai bună a standardelor de protecție a datelor de către părțile interesate ar putea fi suficientă pentru a rezolva prima problemă, legi suplimentare, care înlocuiesc dispozițiile vagi și simplifică cadrul legal, ar fi utile pentru remedierea celei de-a doua probleme. Majoritatea deficiențelor rezultate din natura complexă și imprecisă a legislației privind protecția datelor sunt în mare parte legate de formularea Directivei privind protecția datelor: în acest sens, soluțiile trebuie găsite și rezolvate.

Literatura de specialitate specifica despre legea penală „că nu este arbitrară, ci este reglementată prin dispozițiile legii”[1]. Nu acest lucru spunem despre aplicarea legislației de protecție a datelor cu caracter personal, în cazul nostru la aplicarea conform cu CPP în ceea ce privește accesul părților la procesul verbal al ședințelor de judecată precum și la înregistrările audio a acestora. „Administrarea justiției trebuie să se facă și în cazul legislației de protecție a datelor după norme și în forme bine stabilite”[2]. Și în Cartă se menționa „dreptul cetățenilor la calitatea prestațiilor realizate de administrație”[3], deci, susținem, și la aplicarea legislației de protecție a datelor cu caracter personal de către completul de judecată în cadrul accesului părților la procesul verbal al ședințelor de judecată precum și la înregistrările audio a acestora. Perfecționarea sistemului în cadrul procesului penal și aplicarea tuturor dispozițiilor privind respectarea protecției datelor cu caracter personal, valabil și pentru această fază de acces a părților la procesul verbal al ședințelor de judecată precum și la înregistrările audio a acestora cât și pentru toate fazele, va duce așa cum menționează autorul Adrian Ștefan Tulbure[4] „la realizarea unei justiții moderne”, capabile să asigure și reprimarea încălcărilor legislației de protecție a datelor cu caracter personal, și apărarea sub acest efect al ordinii de drept într-un cadru civilizat conform cu standardele internaționale și să se asigure educarea cetățenilor, nu în ultimul rând de

[1] Stefani G., Levasseur G. *Droit pénal général et procédure pénale*, Tome II, Paris, Published by Dalloz, 1975, p.1.
[2] Pop Tr. *Drept procesual penal, vol. I. Partea introductivă*, Cluj, Tipografia Națională S.A., Colecția Cultura Juridică,București, Editat de Universul Juridic, 2019, p.3.
[3]Alexandru I. *Drept Administrativ European*, București,Editura Lumina Lex, 2005, p.117.
[4] Tulbure A.Ș. *Drept procesual penal,* Tipografia Centrului dinj cadrul Universității „1 Decembrie 1918 “, Alba Iulia, 2004, p.41.

a se întări respectul cetățenilor față de lege și instituțiile statului.

4.4. Adoptarerea, întocmirea, pronunțarea și publicarea hotărârilor penale

Hotărârea judecătorească, ca act procesual, constituie „rezultatul deliberării”[1] „a cărei activitate completul de judecată chibzuiește asupra soluției pe care trebuie să o dea cauzei judecate”[2] și „desemnează actul final al judecății prin care este rezolvat conflictul de drept penal adus în fața instanței”[3] penale, „statuarea, deciderea supra cauzei”[4], „finalizare a cărei hotărâre se pronunță în ședință publică”[5]. Ca act final trebuie să se țină cont de protejarea părților din proces cu privire la protecția datelor cu caracter personal în momentul pronunțării în ședință publică, moment în care se pot divulga și prezenta date cu caracter personal.

Totodată, „prin hotărâre judecătorească se mai înțelege actul procesual prin care instanța soluționează cauza penală sau rezolvă orice problemă în cursul judecății”[6] în care caz numim ca rezolvare în cursul judecății și privind informațiile referitoare la modul de prezentare a datelor cu caracter personal tuturor părților din dosar publicului.

Și în literatura de specialitate se specifică faptul că, „după terminarea ședinței de judecată, instanța trebuie să treacă la deliberare”[7]. Finalizarea/terminarea și trecerea la deliberare nu poate fi considertată de încălcare a legislației protecției datelor cu caracter personal întrucât nu se desfășoară activități.

De altfel, chiar dacă „după epuizarea ședinței de judecată instanța deliberează adoptând o hotărâre pe care apoi o aduce la cunoștința generală prin pronunțare”[8] nu putem vorbi de atenția și rolul judecătorului decât în momentul pronunțării prin aducerea la cunoștința publicului a hotărârii. Ca și exemplu de întărire a protecției datelor cu caracter personal menționăm Cauza Băcanu și SC„R” SA c. României în care CtEDO a statuat că „publicitatea pronunțării poate fi realizată și în alte modalități decât în ședință publică, spre exemplu, prin depunerea la grefă a

---

[1] Neagu I., Damaschin M. *Tratat de Procedură Penală. Partea specială*, Ediția a II-a, București, Universul Juridic, 2018, p.193; Mrejeru Th. *Drept Procesual Penal*, Ediția a IV-a, București, Editura Pro Universitaria, 2007, p.148; Neagu I., *Drept Procesual Penal, Partea Specială. Tratat,* București, Editura Global Lex , 2008, p.167; Neagu I., et.al. *Drept Procesual Penal*, ediția 2,.București, Editura All Beck , 2004, p.145.

[2] Teodoru G., Moldovan L. *Drept procesual penal*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1979, p.244.

[3] Pop Tr. *Drept procesual penal, vol. IV, Partea specială*, Cluj,Tipografia Națională, 1946, p.247.

[4] Pop Tr. *Drept procesual penal, vol. IV, Partea specială*, Cluj,Tipografia Națională S.A., Colecția Cultura Juridică, București, Editat de Universul Juridic, 2019, p.247.

[5] Pop Tr. *Drept procesual penal*, vol. IV, Cluj, Tipografia Națională, 1946, p.242. În: Crișu A. *DreptProcesual Penal. Partea Specială*, București, Editura Hamangiu, 2019, p.214.

[6] Dongoroz V., et.al., Noul Cod de Procedură Penală și Codul de Procedură anterior-prezentare comparativă, București,Editura Politică, 1968,p.159. În: Crișu A., *Drept Procesual Penal*, Editura Hamangiu, 2011, p.490.

[7] Neagu I. *Tratat de Procedură Penală*, Brașov,Editura Pro, 1997, P.528; Neagu I. *Tratat de Procedură Penală, Partea Specială,*București, Universul Juridic, 2009, p.262; Neagu I. *Tratat de Procedură Penală, Partea Specială,* Ediția a II-a revăzută și adăugită, București,Universul Juridic, 2010, p.269; Neagu I., Damaschin M. *Tratat de Procedură Penală. Partea specială*, Ediția a II-a, București,Universul Juridic, 2018, p.263.

[8] Volonciu N. *Tratat de Procedură Penală. Partea Specială*, Vol. II, București, Editura Paideia, 1996, p.214.

textului integral al hotărârii”[1].

Conform legislației protecției datelor cu caracter personal, datele cu caracter personal ale părților trebuiesc anonimizate sau schimbate cu simboluri XXX în textul hotărârii depus la grefă. Spunem, „pentru eliminarea oricărei posibilități de modificare a hotărârii, minuta se transcrie pe scurt în condica de ședință, care poate fi consultată în arhiva instanței”[2]. Armonizarea substanțială trebuie să rămână latentă dar și selectivitatea armonizării procedurale,limitate în perioada de raportare la furnizarea recunoașterii reciproce a garanțiilor esențiale pentru legitimitatea și aplicarea corectă a instrumentelor existente și viitoare.[3] În acest sens „pentru asigurarea realizării finalității (..) este necesar ca activitățile proprii să se succeadă într-o consecuțiune logică”[4].

Ca și secret al deliberării, chiar dacă acesta în România „poartă asupra (...) și oricărei alte probleme privind justa soluționare a cauzei”[5] iar în Republica Moldova în deliberare „se verifică și se evaluează materialul probator și alt material procedural în vederea aprecierii acestuia și determinării viitoarei soluții”[6], includem și trebuie să vorbim și de protecția datelor cu caracter personal părților și repararea pagubelor produse din încălcări ale instanței.

Așa cum se menționează, legătura între logica creării dreptului și logica aplicării lui, în crearea și aplicarea dreptului a fost inclusă și legislația privind protecția datelor cu caracter personal care trebuie aplicată odată cu prevederile CPP ca o necesitate absolută, întrucât noua legislație de protecție a datelor cu caracter personal este și se aplică mai aprofundat și în procesul penal ca urmare a secretului deliberării, a posteriori (dedusă din cele ce urmează) și nu a priori (din ceea ce a fost înainte).

În acest sens, lipsa normelor de aplicare de către instanțele de judecată, a legislației privind protecția datelor cu caracter personal în cazul deliberării și nevoii de decizie asupra datelor, în cadrul pronunțării în ședință publică sau înmânării copiei hotărârii participanților, se impune și nevoia schimbului de informații și idei cu alte instanțe. Se poate obține astfel îmbunătățirea interoperabilității în aplicarea normelor de protecție a datelor cu caracter personal părților.

Asigurarea securității și apărării protecției datelor cu caracter personal se consideră

---

[1] Volonciu N., et.al. *Noul Cod de Procedură Penală*,comentat, ediția a 2-a, revizuită și adăugită, București, Editura Hamangiu, 2015, p.1061.
[2] Gheorghe D. *Procesul penal. Judecata în primă instanță*, București, Editura Editas, 2005, p.126.
[3] Dongoroz V., et.al. *Explicatii teoretice ale Codului de Procedură penală român. Partea specială* , Volumul II, București,Editura Academiei , 1976, p.119.
[4] Dongoroz V., et.al. *Explicatii teoretice ale Codului de Procedură penală român. Partea specială, op.cit.*, p.9.
[5] Ciuncan D. *Dicționar de Procedură Penală*, București, Universul Juridic, 2015, p.143
[6] Dolea I. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova*, (Comentariu Aplicativ),Chișinău, Editura Cartea Juridică, 2016, p.768.

realizată în momentul în care nu au fost divulgate date cu caracter personal în momentele menționate iar în cazul în care, limitele stabilite au condus la prezentare și divulgare de date cu caracter personal sau părțile cunoșteau datele celorlalți participant la proces, în momentul deliberării trebuie să se ia decizia cu privire la aceste situații și să le limiteze, cu atât mai mult încât aceste limitări trebuiau întreprinse până în momentul deliberării.

În literatura de specialitate interpretarea, de către instanțele de judecată, privind modul de protecție a datelor cu caracter personal părților în proces „are importanță pentru aplicarea protecției concrete, deoarece orice legislație oricât de perfectă ar fi ea, nu poate totuși elimina necesitatea interpretării”[1] și aplicării ei prin măsurile stabilite. Interpretarea trebuie să fie „clară, precisă, să nu dea loc la îndoieli”.[2]

Gestionarea acestor date, informații, trebuie să reprezinte o preocupare primordială a instanțelor de judecată și cu ocazia deliberării.

În momentul pronunțării în ședința publică, spre știința publică[3] președintele instanței trebuie să informeze părțile că nu vor fi dezvăluite datele cu caracter personal părților pentru a fi protejate conform legislației, drept ce-i privesc în esență, iar în cazul în care s-a luat decizia de dezvăluire, să informeze care sunt acele limite și impunerea de divulgare și în ce scop, precum și măsurile întreprinse pentru viitor.

Limitele și impunerea de divulgare și informarea măsurilor întreprinse pentru viitor trebuie să fie esențiale pentru instanțele de judecată care sunt răspunzătoare de gestionarea datelor cu caracter personal sau a informațiilor care duc la identificarea părților.

Măsurile prezentate și aplicate în cadrul instanțelor de judecată de protecție a datelor cu caracter personal nu constituie o îngrădire a unui proces echitabil și nu afectează drepturile nici unei părți ci întărește dreptul la viața privată.

În România „rezultatul deliberării se consemnează într-o minută”[4]„care trebuie să aibă conținutul prevăzut pentru dispozitivul hotărârii”[5], „se întocmește în cauzele penale în două exemplare originale”[6], care sunt „redactate pe foi separate, numerotate, unul se atașează la dosarul cauzei iar celălalt se depune, spre conservare, la dosarul de minute al instanței”[7], conține

[1] Osoianu T., Orîndaș V. *Procedură Penală. Partea generală*, Chișinău,Tipografia Orhei, 2004, p.39.
[2] Pop Tr. *Drept procesual penal, vol. I. Partea introductivă*, Cluj, Tipografia Națională S.A., Colecția Cultura Juridică, București, Editat de Universul Juridic, 2019, p.13.
[3] Google Traducere. [Citat 20.04.2020] Disponibil: https://translate.google.ro> …
[4] Paraschiv S.C. *Fișe de procedură penală pentru admiterea în magistratură și avocatură*, ediția a -4-a, revizuită și adăugită, București, Editura Hamangiu, 2019, p.585.
[5]Volonciu N., et.al. *Noul Cod de Procedură Penală, comentat*, ediția a 2-a, revizuită și adăugită, București,Editura Hamangiu, 2015, p.1056.
[6] Udroiu M.,(coordonator) et.al., *Codul de procedură penală, Comentariu pe articole*, ediția 2-a, revăzută și adăugită, București,Editura C.H.Beck, 2017, p.1608.
[7] *Ibidem.*

date cu caracter personal la care nu au acees părțile, doar procurorii, care trebuie să fie investiți sub aspectul garantării confidențialității datelor cu caracter personal tuturor părților din dosar, investiți încă din primul momentul al fazei de urmărire penală.

În Republica Moldova vorbim de sentință, hotărârârea prin care se soluționează cauza penală în fond, de prima instanță și încheieri toate celelalte hotărâri date în cursul judecății de instanțe. În cazul solicitărilor părților în cauzele penale privind protecția datelor lor cu caracter personal, ca urmare aducerii la cunoștință de instanța de judecată ca drept de solicitare, instanța ar trebui să dispună prin încheiere asupra acestui aspect care se pronunță în ședință publică, „încheiere care să fie consemnată în procesul verbal al ședinței de judecată sau întocmit printr-un document separat”[1] și trebuie să fie dat la toate nivelurile de competență în legătură cu examinarea lor.

În acest sens specificăm noțiunea de motivare de către instanțe în cuprinsul cărora termenul „înseamnă a demonstra, a pune în evidență protecția datelor cu caracter personal care, folosite ca premise, duc la formularea unei concluzii logice”[2] de aplicabilitate a nedezvăluirii acestor date a cauzei aflată pe rol. În literatura de specialitate se menționează și se face referire la pronunțarea sentinței „atunci când se pun concluzii neîntemeiate este consideră încălcare gravă a legii procesual penale și concomitent va duce la violarea legii penale materiale”[3].

De altfel, specificăm că, în cazul pronunțării încheierii în care sunt menționate concluzii neîntemeiate privind divulgarea datelor cu caracter personal trebuie să se considere o încălcare a legislației privind protecția datelor cu caracter personal și concomitant o violare a vieții intime a persoanei prevăzută chiar în Constituții, încălcări care dacă urmează cursul sesizărilor putem spune că se încalcă principiul respectării drepturilor fundamentale. În literatura de specialitate, „pentru a preîntâmpina lezarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor, CJUE a ridicat drepturile fundamentale la rang de principiu în dreptul comunitar”[4], „nivelul drepturilor fundamentale trebuie determinat printr-o comparare calitativă a tuturor prevederilor”[5] ceea ce înseamnă și pentru noi în încheieri să existe concluzii întemeiate și bine motivate privind luarea deciziilor în privința protecției datelor cu caracter personal.

Hotărârea judecătărească sau sentința cuprinde potrivit CPP RM (art.392, alin.(1)) și CPP ROM (art.401) o parte introductivă, o expunere sau partea descriptivă și dispozitivul. De

[1] Dolea I. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova*, Chișinău, Editura Cartea Juridică, 2016, p. 772.
[2] Antoniu G., Vlăsceanu A., Barbu A. *Codul de procedură penală, texte, jurisprudență, hotărâri C.E.D.O*., București, Editura Hamangiu, 2006, p.329.
[3] Orîndaș V. *Procedură Penală*, Chișinău, Universitatea de Stat din Moldova, 2001,p.248.
[4] C. 11/70 Internationale Handelsgesellschaft c.Einfuhr-und Vorrastsstelle, Culegere, 1970, p.1125 și urm.; C. 4/73 Nold c Comisia, Culegere, 1974, p. 491 și urm. În: Gorning G., Rusu I.E. Dreptul Uniunii Europene, ediția a 2-a, București, Editura C.H.Beck, 2007, p.168-169.
[5] Gorning G. și Rusu I.E., *op.cit*., p.169.

asemenea, hotărârea trebuie cunoscută de părți cât și de public. Chiar dacă „hotârârea se pronunță de președintele completului de judecată asistat de grefier și privește doar dispozitivul hotărârii”[1] sau minuta pentru instanțele din România, „nefiind posibilă pronunțarea hotărârii în sensul larg al cuvântului”[2]. Observăm că pronunțarea are loc doar asupra iar părțile și publicul iau cunoștință *doar de sentința instanței*, ceea ce înseamnă că președintele completului de judecată poate lua măsuri în ceea ce privește nedivulgarea datelor cu caracter personal.

În procedura aplicată de legislația din România datele cu caracter personal sunt trecute de grefier în partea introductivă, aceștia trebuie să aibe obligația păstrării confidențialității datelor dobândite. În acestă parte introductivă sunt trecute pe lângă alte date și „numele și prenumele părților, avocaților și a celorlalte persoane care participă în proces, cu arătarea calității lor procesuale, cererile formulate (…), concluziile, măsurile luate”[3], printre care și aceea a protecției datelor cu caracter personal tuturor participanților în cauză. Observăm, legalitatea întocmirii și trecerii datelor cu caracter personal părților în partea introductivă este perfect justificată, numai modul de divulgare trebuie analizat.

În literatura de specialitate, în Republica Moldova partea introductivă este „partea identificatoare a sentinței, deoarece permite determinarea tuturor informațiilor a subiecților participanți la judecarea cauzei, (…) coordonatele (...) în care se desfășoară judecarea cauzei”[4] în cadrul cărora sunt și trebuiesc trecute și cele de aplicare a protecției datelor cu caracter personal tuturor părților cauzei.

„Expunerea sau partea demonstrativă a hotărârii, denumită și considerente”[5], este cea care se prezintă în ședința publică. Totodată, în expozitivul hotărârii[6] sunt menționate date cu caracter personal care pot proveni din: datele privind identitatea părților, motivarea soluției cu privire la latura penală prin analiza probelor care au servit ca temei pentru soluționare sau care au fost înlăturate, probe care indirect pot dezvălui datele părților din prezentele cauze. Rolul președintelui completului de judecată devine acum important în ceea ce privește prezentarea acesteia, cele menționate în expunere cu privire la trecerea datelor cu caracter personal sunt obligatorii potrivit CPP, în vederea nedivulgării și apărării părților din dosarul cauzei privind respectarea drepturilor fundamentale printre care și cele de protecție a datelor cu caracter

[1] Pamfil M.L. *Drept procesual penal. Partea specială*, Iași, Editura Performantica, 2008, p.158-159
[2] Jivodu N. *Drept procesual penal*, ediția a 2-a, București, Editura C.H.Beck, 2007, p.458.
[3] Udroiu M., (coordonator) et.al., *Codul de procedură penală, Comentariu pe articole, op.cit*., p.1609.
[4] Dolea I., et.al. *Drept procesual penal, Partea Specială*, vol.II, Univ. de Stat din Moldova, Chișinău, 2006, p.154.
[5] Neagu I. *Drept procesual penal român, vol. I și II, Partea specială*, București, 1986, p.143.
[6] Neagu I.(coordonator) Damaschin M. Iugan A.V. *Drept procesual penal.Partea specială.Mapă de seminar*. Ediția a IV-a, revăzută și adăugită, București, Editura Universul Juridic, 2022, p.163.

personal. Se discută despre motivarea[1] faptului că nu trebuie să cuprindă doar relatarea că pe baza probelor, abstracte le denumim, în măsura în care nu conțin datele exacte, printre care și date cu caracter personal sau date care pot duce la identificarea persoanelor, se pronunță și se ia decizia. În motivarea de protecție a datelor cu caracter personal părților, completul instanței trebuie să menționeze dacă este real ca impact dar și fundamentat într-o manieră concretă a acestei decizii de nedivulgare sau divulgare, oferind imaginea clară a rezolvării corecte a ceea ce numim conflict de drept penal dedus judecății și legislația privind protecția datelor cu caracter personal, convingând atât cu justețea soluției și cu protecția datelor cu caracter personal.

Înțelegem și posibilitatea concretă de nedivulgare a datelor cu caracter personal cu ocazia pronunțării sențintei, respectiv a expunerii. Dăm răspuns prin întrebarea: cu ce afectează legalitatea și temeinicia hotărârii pronunțate prin nedivulgarea datelor cu caracter personal în acest moment, perfect justificat în motivare? Nu afectează dar întăresc protecția datelor cu caracter personal în această fază. Propunerea de motivare în expunere privind protecția datelor cu caracter personal o considerăm relevantă întrucât legislația de protecția a datelor cu caracter personal nu a fost luată în discuție la momentele adoptării codurilor de procedură penale, fiind o legislație mai nouă. Motivarea, asupra datelor cu caracter personal, a instanțelor de judecată trebuie să „constituie îndatorirea care înlătură orice aspect discreționalîn aplicarea lui, dând părților din proces posibilitatea să-și formuleze convingerea cu privire la legalitatea, temeinicia soluției luate”[2] și în această privință.

În dispozitivul hotărârii[3]„sunt trecute ca date cu caracter personal numele, prenumele și patronimicul inculpatului”[4] pe lângă soluțiile adoptate.

În România, CPP[5] (art.407, alin. (1) prevede obligația de a comunica o copie a minutei hotărârii, după pronunțare, și părților, persoanei vătămate indiferent dacă au fost sau nu prezenți la dezbateri sau pronunțare. „După redactarea hotărârii, aceasta se comunică în întregul său părților, persoanei vătămate de către grefierul de ședință care, după comunicare, le predă grefierului arhivar șef”[6]. Obligativitatea de respectare a legislației privind protecția datelor impune ca minuta sau hotărârea să conțină în locul datelor cu caracter personal sau a

[1] Udroiu M. (coordonator), et.al., *Codul de procedură penală, Comentariu pe articole*, ediția a 2-a, revăzută și adăugită,București, Editura C.H.Beck, 2017, p.1611.
[2] Antoniu G., Vlăşceanu A., Barbu A. *Codul de procedură penală,texte,jurisprudență,hotărâri C.E.D.O.,* București, Editura Hamangiu, 2006, p.329.
[3] Dolea I. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova*, Chișinău,Editura Cartea Juridică, 2016, p.852 și 856.
[4] Oroveanu-Hanțiu A. *Drept procesual penal. Partea specială*, Craiova, Editura Universitaria, 2003, p.130.
[5] Paraschiv C.-S. (coordonator) Teodorescu M.-G. Nicolescu A.S. *Drept procesual penal. Partea specială.Note de curs.* Ediția a 3-a, revizuită și adăugită, București, Editura Hamangiu, 2022, p.154; Crișu A. *Drept Procesual Penal, Partea specială,* Ediția a 3-a, revizuită și actualizată, București, Editura Hamangiu, 2022, p.247-248.
[6] Udroiu M. *Procedură penală. Partea specială*, București, Editura C.H.Beck, 2019, p.517.

informațiilor care duc la identificarea persoanelor simboluri, de ex. XXX sau diacritice.

Nu este specificat modul de stabilire a confidențialității datelor obținute de către grefierul de ședință și grefierul arhivar șef. Aceștia ar trebui să completeze o declarație pe proprie răspundere, atașată la dosarul cauzei, privind confidențialitatea datelor obținute. Grefierul „răspunde de ținerea registrelor, a dosarelor cauzelor instanțelor, de primirea, transmiterea, comunicarea și conservarea înscrisurilor”[1], dar și „de corespondența cu părțile și terții referitoare la cauzele pendinte, și este cel care se îngrijește de publicațiile soluțiilor”[2], protecția datelor cu caracter personal trebuie asigurată de grefieri întru-totul conform regulilor stabilite de desfășurare a activităților în urma căruia să nu existe posibilități de divulgare a datelor cu caracter personal.

Dispozitivul hotărârii cuprinde datele inculpatului, pentru părți nu trebuie să conțină domiciliul sau date care pot conduce la identificare, doar pentru instituții. Pentru celelalte părți de multe ori s-a considerat că, doar numele și prenumele inculpatului nu este luat în considerare fără alte date care să conducă la identificare. Cât privește comunicarea instituțiilor, trebuie să se stabilească modul privind obligația confidențialității. De asemenea, acestă obligație a confidențialității trebuie să existe pentru cei care primesc copii de pe dispozitivul hotărârii, respectiv inspectoratele de poliție în a cărei circumscripție își are domiciliul inculpatul pentru obligația de a nu se afla în anumite locuri, sau la anumite manifestări sportive, culturale, adunări publice, de a conduce anumite vehicule stabilite de instanță, de a nu deține/de a nu folosi și de a nu purta nici o categorie de arme etc. Pentru obligația de a nu ocupa sau de a nu exercita funcția, meseria sau activitatea de care s-a folosit pentru săvârșirea infracțiunii, obligația de confidențialitate trebuie să existe pentru lucrătorii care au primit copiile dispozitivului hotărârii, respectiv persoana juridică în cadrul căreia persoana exercită respectiva funcție, meserie, profesie etc.

„Copie de pe dispozitivul hotărârii se comunică și administrației locului de deținere pentru condamnați”[3], obligația confidențialității trebuie să existe, întrucât sunt operatori de date, de toți cei care obțin astfel de informații. În calitate de exemplu privind afectarea dreptului la viața privată și de încălcare a protecției datelor cu caracter personal, menționăm Cazul Z. c. Finlanda[4]. Textul hotărârii Curții de Apel din Finlanda, pus la dispoziție presei, a dezvăluit informații despre identitatea și starea de sănătate a reclamantei, pozitivă HIV, au avut ca finalitate privind această încălcare publicarea acestor informații. Legislația internă nu a oferit

[1] Fábián G. *Drept procesual al Uniunii Europene*,București, Editura Hamangiu, 2014, p.341.
[2] *Ibidem.*
[3] Apetrei M. *Drept procesual penal*, București, Editura Victor, 2004, p.333.
[4] Hotărârea CtEDO *Z c, Finlanda-Publicarea declarațiilor doctorilor și a datelor medicale. Dezvăluirea identității și a stării de sănătate*.[Citat 08.06.2020] Disponibil: https://jurisprudentacedo.com > Finlanda...

garanții adecvate pentru a împiedica orice astfel de comunicare sau dezvăluire a datelor de identitate dar și a celor cu privire la sănătate personală.

La fel de important din perspectiva datelor cu caracter personaleste modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe paginile web. Potrivit art.10, alin.(2) și (4) din Legea privind organizarea judecătorească, „hotărârile judecătorești se pronunță public, iar instanțele de judecată, indiferent de nivel, au obligația să publice hotărârile judecătorești pe pagina web".[1]

Legea cu privire la libertatea de exprimare[2] prevede caracterul public al dezbaterilor, care protejează părțile de o administrare a justiției făcută în secret și în afara oricărei supravegheri din partea publicului.

Chiar dacă practica publicării hotărârilor judecătorești precede internetul, iar motivele care o determină țin de asigurarea condițiilor de monitorizare a activității judecătorului și de informarea publicului[3], *nu trebuie de scăpat din vedere nici necesitatea de protecția datelor cu caracter personal.*

În Republica Moldova la 29.11.2007 a fost aprobată modificarea la Legea privind organizarea judecătorească[4] care prevedea publicarea pe paginile web ale instanțelor a hotărârilor.[5] La fel, Legea modificată privind statutul judecătorilor a fost completată cu pct.12, prin care judecătorul este obligat să prelucreze datele cu caracter personal în conformitate cu Legea privind protecția datelor cu caracter personal.

Încă din anul 2012, la demersul CNPDCP, Consiliul Superior al Magistraturii prin Hotărârea 508/26 din 21 august 2012 a aprobat modificarea privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe pagina web, respectiv „*înlocuirii numelor complete a părților și a altor participanți la proces cu inițialele numelui și prenumelui precum și a excluderii informațiilor despre părți și alți participanți la proces privind: data, luna și anul nașterii, locul de muncă și funcțiile deținute, adresa domiciliului, adresa juridical, date despre patrimoniu, numărul de înmatriculare a mijlocului de transport etc*."[6] și prin Hotărârea 721/35 din 13

---

[1] *Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 din Republica Moldova cu privire la organizarea judecătorească, art. 10 alin. (2) și (4).* [Citat 03.09.2021] Disponibil: https://www.legis.md>getResults;

[2] *Legea cu privire la libertatea de exprimare din Republica Moldova, nr. 64/2010 din 23.04.2010*. Publicat: M.Of. Nr. 117-118 la data de 09.07.2010 [Citat 29.06.2020] Disponibilă: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_ id=83916&lang=ro

[3] *On-line Publication of Court Decisions in the EU: Report of the Policy Group of the Project 'Building on the European Case Law Identifier'*, p.7. [Citat 04.09.2021] Disponibil: http://bo-ecli.eu/uploads/deliverables/ Deliverable% 20WS0-D1.pdf

[4] *Legea Nr.514 din 06.07.1995 din Republica Moldova cu privire la organizarea judecătorească*. [Citat 03.09.2021] Disponibilă: https://www.legis.md/cautare/downloadpdf/119115

[5] *Legea Nr. 258 din 29.11.2007 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative în Republica Moldova.* [Citat 04.09.2021] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/downloadpdf/24427

[6] *Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii, Republica Moldova, nr.508/26 din 21 august 2012.* [Citat 13.09.2021] Disponibilă: https://www.csm.md/files/Hotaririle/2012/hotariri 2012.PDF

noiembrie 2012 a aprobat și „obligativitatea inițierii procedurilor de înregistrare în calitate de operatori de date cu caracter personal.”[1]

La fiecare instanță judecătorească în prezent se desemnează un angajat al secretariatului responsabil cu publicul, sub denumirea de asistenți judiciari, care au responsabilitatea să anonimizeze numele și să ascundă celelalte date cu caracter personal din cuprinsul hotărârilor judecătorești, să asigure depersonalizarea hotărârilor judecătorești și publicarea lor pe pagina web a instanțelor, răspunzând de întocmirea lor[2]. „Orice persoană are dreptul să solicite și să primească informații la activitatea instanței judecătorești sau la o anumită cauză.”[3] „Informația se acordă în forma solicitată (telefon, fax, poștă, etc.), cu respectarea normelor privind protecția datelor cu caracter personal și privind confidențialitatea procesului.”[4]

În iunie 2016 după aprobarea Regulamentului CSM RM privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe portalul unic al instațelor, au avut loc mai multe dezbateri publice cu privire la anonimizarea hotărârilor judecătorești, respectiv excluderea numelui dar și a altor date cu caracter personal din textul hotărârilor judecătorești.

În Regulamentul aprobat de CSM RM și care a intrat în vigoare din 24 noiembrie 2017 a fost stabilit că, în hotărârile judecătorești publicate pe portalul instanțelor naționale de judecată sau pe pagina web a CSM, numele părților la proces să nu fie anonimizate, cu excepția numelor minorilor și numele patronimic al persoanelor, cu excepția proceselor penale sau contravenționale, unde numele minorilor care au calitatea de autor, instigator sau complice nu vor fi anonimizate. Regulamentul a prevăzut și o dispoziție de întărire a protecției datelor cu caracter personal, și anume aceea că „sunt ascunse în toate cazurile: locul și datei nașterii persoanelor, domiciliului și/sau reședința acestora, numărul lor de telefon, codul personal, datelor despre starea lor de sănătate, (…) precum și alte date, în conformitate cu Legea (…) privind protecția datelor cu caracter personal”.[5]

Observăm totodată faptul că anonimizarea nu mai este o excepție ci este introdusă ca regulă. Dreptul la viață privată, inclusiv păstrarea anonimatului în procedura penală pe portalul instanțelor naționale de judecată sau pe pagina web a CSM „sunt esențiale pentru asigurarea

[1] *Hotărârea Consiliul Superior al Magistraturii, Republica Moldova nr. 721/35 din 13 noiembrie 2012.* [Citat 13.09.2021] Disponibilă: https://www.csm.md/files/Hotaririle/2012/35/721-35.pdf
[2] *Modelul fișei de post a asistenților judiciari din judecătoria Chișinău*. [Citat 26.01.2020] Disponibil: http://crjm.org/wp-content/uploads/2020/01/Fisa-de-post-asistent-judiciar-Chisinau.png.
[3] *Art. 56[2], alin.2 din Legea privind organizarea judecătorească nr.514 din 06.07.1995 din Republica Moldova*.
[4] *Ibidem.*
[5] *Pct. 20, Regulament privind modul de publicare a hotărârilor judecătoreşti din Republica Moldova.* [Citat 04.09.2021] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/downloadpdf/104157

supremației legii și respectarea drepturilor fundamentale într-un stat de drept”[1].

În sensul respectării și protejării datelor cu caracter personal din punct de vedere al respectării dreptului la viață privată, ca o contrapondere a ceea ce s-a prezentat, luăm aleatoriu una dintre deciziile instanțelor din RM existente în spatial public în vederea unei analize cu privire la modul de protejare a datelor cu caracter personal. De ex. Decizia, din 20 februarie 2019, a Curții Supreme de Justiție în dosarul nr. 1ra-581/2019 privind condamnarea lui B. V. împotriva sentinței Judecătorie Căușeni. În decizie[2] se descrie situația cauzei inclusiv numele inculpatului B. V. În timp ce se afla la domiciliu numitul B. V. aflându-se în stare de ebietate a obligat-o pe soția sa să se dezbrace de haine, satisfăcându-și prin acest mod, în formă perversă, pofta sexuală, contrar voinței acesteia și astfel a întreținut cu aceasta un raport sexual forțat. În acest sens constatăm dezbateri și decizii asupra infracțiunilor la viața sexuală care implică o mai mare atenție a modului de judecată și publicare a hotărârilor și deciziilor care să nu afecteze imaginea victimei (a soției în cazul nostru) și a dreptului la respectarea vieții ei private. În decizie numele soției cât și domiciliul soților este anonimizat prin trecerea unor simboluri XXXX.

Ca și analiză, date cu caracter personal, potrivit art.3, pct.1 din Directiva UE 680/2016, privesc orice informație despre o persoană care poate fi identificată, direct sau indirect, cum sunt informațiile legate prin referire la minimum un element de identificare, respectiv la nume, date de localizare, un element specific proprii identității. Ne-am raportat doar la denumirea și elementele pentru situația descrisă. În acest sens menționăm că Judecătoria Căușeni este instanța de fond care are în dezbatere cauzele de pe raza de competență, aspecte care sunt cunoscute de cetățeni. Identificarea se restrânge astfel. Domiciliul părților este de înțeles că se găsește în orașul Căușeni din RM. În decizie sunt trecute date, precum numele soțului B.V. și descrierea infracțiunii cu mențiunea că este săvârșită asupra soției. Chiar dacă în decizie, care este publică, numele soției este anonimizat, apropiații, vecinii, rudele, colegii de la locul de muncă ai victimei, sau alte persoane interesate, pot obține informația cauzei și identificarea părții vătămate, prin asocierea numelui soțului și a orașului Căușeni.

În astfel de situații sunt necesare a fi consemnate, în decizii, sentințe sau hotărâri, doar inițialele numelui și prenumelui inculpatului în vederea protecției datelor cu caracter personal părții vătămate din prisma protejării intimității acesteia ca respect al dreptului la viață privată.

CNPDCP susține în continuare potrivit proiectelor, lucru pe care-l susținem și noi,

[1] Rusu N. *Analiza tematica: Protecţia Datelor cu Caracter Personal vs Accesul la Informaţii Publice. Jurisprudenţa europeană şi practici naţionale*, IPRE (Institutul pentr Politici și Reforme Europene),Chișinău, Republica Moldova, nr.1 din25 iunie 2018, p.1. [Citat 18.11.2020] Disponibil: https://ipre.md> 2018/ 08/ 25>analiza

[2] Decizia Curții Supreme de Justiție RM în Dosarul nr. 1ra-581/2019 din 20 februarie 2019. [Citat 03.03.2023] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=13042

anonimizarea publicării hotărârilor judecătorești prin ascunderea și a tuturor numelor prin schimbarea în locul datelor a simbolurilor XXXXX sau prin inițialele părților. La nivelul țărilor membre UE putem spune despre practica anonimizării deciziilor judiciare că „este utilizată pe larg în dependență de categoria de persoane participante la procesele de judecată și a categoriilor de date conținute”[1], deci și în cazul în care ședințele de judecată sunt publice sau chiar nepublice precum și în cadrul publicării pe portalul instanțelor naționale de judecată sau pe pagina web a CSM. Chiar și „regulamentele de procedură ale CJUE și CEDO prevăd posibilitatea de a cere anonimizarea sau omiterea unor date față de public de la începutul procedurii”[2].

Am vorbit de anonimizare ca mod de depersonalizare a datelor. Potrivit art.3 din Legea privind protecția datelor cu caracter personal, depersonalizarea datelor presupune „modificarea datelor cu caracter personal astfel încât detaliile privind circumstanțele personale sau materiale să nu mai permită atribuirea acestora unei persoane fizice identificate sau identificabile”.[3] iar potrivit Regulamentului[4] aprobat de CSM privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești, depersonalizarea datelor are loc prin două mijloace: (i) anonimizare sau (ii) ascunderea datelor. Anonimizarea se referă de exemplu „la numele persoane fizice din hotărârea judecătorească. Presupune procesul de criptare sau de înlăturare a numelui din hotărâre, astfel încât persoana să rămână anonimă.”[5] Ascunderea datelor se referă la „modificarea altor date cu caracter personal decât numele persoanei în hotărârea judecătorească, de o manieră care să nu permită cunoașterea acestora de către public.”[6]

În România baza de date de la nivel local ce aparține instanțelor de judecată, proprietară asupra ei și a conținutului acestora, administrare deținută în totalitate. Chiar dacă părțile au posibilitatea să se adreseze instanțelor de judecată ce instrumentează cauzele pentru a nu se publica pe portal cauza, lucru pe care trebuie să-l și intreprindă dacă doresc ca aceasta să nu fie publicat, instanțele trebuie să aibe obligația, conform legislației privind protecția datelor cu caracter personal, la anonimizare sau ascunderea datelor prin înlocuirea cu simboluri XXX. În cadrul instanței, care instrumentează cauza, președintele completului trebuie să stabilească și modul de consemnare a dorințelor părților privind confidențialitatea, sau nu, a introducerii

[1] *Ibidem*.
[2] Șchiopu S.D. *Efectivitatea dreptului de a fi uitat*, În: *„Protecția datelor cu caracter personal”, de Irina Alexe, Nicolae Dragoș Ploeșteanu, Daniel-Mihail Șandru,* București, Editura Universitară, 2017, p.195.
[3] *Legea nr.133 privind protecția datelor cu caracter personal*, din 8 iulie 2011, art. 3. [Citat 29.06.2020] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/downloadpdf/110544
[4] *Regulamentul privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești nr. 658/30 din 10 octombrie 2017.* [Citat 04.09.2021] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/downloadpdf/104157
[5] Regulamentul privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești nr. 658/30 din 10 octombrie 2017, *aprobat de CSM RM, citat supra. pct. 6.* [Citat 04.09.2021] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/downloadpdf/104157
[6] *Ibidem.*

datelor în aplicația bazei de date. Benefice sunt și relatările autorului Răzvan Viorescu în acest sens, despre Curtea de Justiție, care a decis „pentru orice cauză preliminară introdusă începând cu 1 iulie 2018, înlocuirea cu inițiale, în toate documentele publicate, a numelor persoanelor fizice implicate în cauză”[1], dar „va fi suprimat orice element complementar susceptibil să permit identificarea persoanelor în cauză”[2].

În concluzie, aplicarea defectuoasă și incoerentă în cadrul ședințelor de judecată a prezentării datelor cu caracter personal şi a modului de publicare a hotărârilor judecătorești pe portalul instanțelor naționale de judecată sau pe pagina web a CSM, prin prezentarea de date cu caracter personal sau de date care pot duce la identificarea persoanelor, reprezintă un pericol pentru asigurarea efectivă a protecției datelor cu caracter personal. Și marele filozof francez Jean Jacques Rousseau aprecia prin remarca „*omul s-a născut liber*”, referindu-se prin aceasta la „*cerința eliminării oricăror structuri sau mecanisme* care ar fi fost de natură să afecteze demnitatea omului”[3], deci viața intimă, familială și privată prin încălcarea protecției acestor date.

În sprijinul protecției datelor menționez în acest sens și rezultatele cercetărilor CRJM RM despre anonimizare (depersonalizare), în cadrul cărora se specifică că acestea „au fost efectuate defectuos în circa 28% din toate hotărârile judecătorești ce privesc cazurile de corupție”[4] unde se realatează despre textul unei hotărâri că „de cele mai multe ori nu au fost excluse informațiile cu privire la domiciliu, data și locul nașterii sau numărul de înmatriculare al automobilului”[5].

Putem menționa rolul pozitiv pe care-l are Inspecția Judiciară din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii în responsabilizarea președinților instanțelor de judecată, prin prisma principiului bunei autoadministrări a Justiției naționale[6], în vederea respectării și aplicării protecției datelor cu caracter personal părților din proces, dar și „numirea unui responsabil cu protecția datelor ale cărei sarcini sunt cele referitoare la monitorizarea prelucrării datelor și punerea în aplicare a garanțiilor”[7], aplicabilela nivelul instanțelor.

---

[1] Viorescu R. *Notificarea de anonimizare sau de confidențializare a datelor personale ale persoanelor fizice prelucrate pe portalul instanțelor de judecată.* În: Revista română pentru protecția și securitatea datelor cu caracter personal nr 1/2020, București, Editura Universul Juridic, 2020, p.85.

[2] *Ibidem.*

[3] Jean Jacques Rousseau, „*Contractual social*, București, Editura Științifică, 1957, p.82-83. În: Duculescu V. *Protecția juridică a Drepturilor Omului*, București, Editura Lumina Lex, 1994, P.13.

[4] Chirtoacă I., et.al. *Judecarea și sancțiunile aplicate în cauzele de corupție – cât de uniformă este practica judecătorească?* CRJM, Document analitic, ianuarie 2022, p.24. [Citat 30.04.2020] Disponibil: https://crjm.org/wp-content/uploads/2022/01/2022-01-25-studiu-sanctiuni-coruptie-versiunea_premachetata-site-pdf

[5] *Ibidem.*

[6] A se vedea rolului pozitiv al Inspecției Judiciare Creciun N. Rolul Inspecției Judiciare în responsabilizarea președinților instanțelor de judecată, p. 113-118, În: „ *Perspectivele și problemele integrării în spațiul european al cercetării și educației”,* din 7 iunie 2018, vol. I, Universitatea de Stat„ Bogdan Petriceicu Hasdeu”, Cahul, Republica Moldova. [Citat 20.06.2020] Disponibil: https://ibn.idsi.md>vizualizare_art...

[7] Alexe I. *Reglementări europene privind responsabilul cu protecția datelor și aplicarea lor în România.* În: Revista română pentru protecția și securitatea datelor cu caracter personal nr 4/2020, București, Editura Universul Juridic, 2020, p. 37.

În acest context prezentăm și opinia critică a autorului Sergiu Bozianu: „încărcarea tuturor hotărârilor de judecată în spațiul de internet spre acces public nerestricționat este nimic mai mult decât oferirea posibilității consumului unipersonal de informație despre viața intimă și privată a anumitor persoane, față de care se manifestă un anumit interes ca simplă curiozitate și nu interesul public sporit. Ce este mai grav, această curiozitate nu se manifestă momentan, dar produce efecte juridice asupra vieții intime, familiale și private a unui individ o perioadă nelimitată de timp, or, informațiile obținute prin copierea integrală a bazei de date a instanțelor de judecată poate fi utilizată ulterior sub formă de șantaj, amenințare, etc. cunoscând particularitățile despre o anumită persoană fizică”[1]. Autorul susține că „datele cu caracter personal nu sunt proprietatea instanței de judecată sau a altui organ ce reprezintă puterea publică, (...) aparțin în exclusivitate persoanei fizice”[2]. Aplicarea defectuoasă și incoerentă în cadrul ședințelor de judecată a prezentării în ședința publică/cu ușile închise a datelor cu caracter personal și a modului de publicare a hotărârilor judecătorești pe portalul instanțelor naționale de judecată sau pe pagina web a CSM reprezintă un pericol pentru asigurarea efectivă a protecției datelor cu caracter personal.

4.5. Concluzii la Capitolul 4

„Instanțele de judecată aplică legea conform CPP. În același timp, odată cu aplicarea CPP, se conformează și aplică și legislația privind protecția datelor cu caracter personal, regulile devenind obligatorii în ceea ce privește aplicarea lor.”[3]

În faza de judecată au fost constatate următoarele particularități:

- Judecătorii sunt implicați în monitorizarea periodică și sistematică a protejării datelor cu caracter personal părților. „Procesele proiectate și construite cu luarea în considerare a principiilor reglementărilor în vigoare a protecției datelor cu caracter personal trebuie să ofere garanții pentru protecția datelor (de exemplu: pseudonimizarea sau anonimizarea acolo unde este cazul), și de a folosi cele mai înalte posibile setări de confidențialitate în mod prestabilit.”[4]

---

[1] Bozianu S., *Publicarea datelor cu caracter personal consemnate în Hotărârile Judecătorești: Transparență decizională și lupta cu corupția sau ingerință arbitrară în viața privată a subiecților de date*, În: Revista Naţională de Drept din Chişinău, Republica Moldova, nr.12 din 2017, p.30. [Citat 03.07.2020]

[2] *Ibidem.*

[3] Cristea D., *Accesul părților la procesul verbal al ședințelor de judecată precum și la înregistrările audio a acestora din prisma protecției datelor cu caracter personal.* În: Materialele Conferinței științifice a doctoranzilor, „Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători”, Editura Tipografică Biotehdesign, Chișinău, 15 iunie 2020, p.170.

[4] Cristea D., *Măsuri de păstrare a confidențialității și de protecție a părților vătămate și a martorilor în cadrul desfășurării ședințelor de judecată din prisma protecției datelor cu caracter personal*, În: Culegerea de lucrări științifice de specialitate a Revistei Institutului de Cercetări Juridice, Polițice și Sociologice, Chișinău, Republica Moldova, Studii și Cercetări Juridice, Partea 2/2020, p.164.

- Instanțele judecătorești trebuie să se abțină de la publicarea informațiilor sau a altor date care conduc la identificarea părților[1];

- Aplicarea și respectarea legislației de protecție a datelor cu caracter personal de către instanțele, care judecă în cauzele în primă instanță trebuie transpusă și în cadrul căilor de atac, având în vedere că la aceste etape se aplică în mod corespunzător condiţiile generale de judecare în primă instanţă, adică prin analogie.

Legislaţia procesual penală a Republiii Moldova şi României (cu unele deosebiri) garanteză în mare măsură atunci când divulgarea datelor cu caracter personal ar putea să prejudicieze dreptul la viaţă privată, la judecarea cauzelor penale, prin:

-Interdicţia pentru reprezentanţii mass – media de a înregistra audio/video alte etape a şedinţei decât deschiderea şedinţei şi anunţarea cauzei puse pe rol.

-Desfăşurarea şedinţelor de judecată sau a unei părţi din şedinţă cu uşile închise în temeiul unei Încheieri motivate;

-Audierea pin conferinţă cu circuit închis, cu distorsionarea vocii şi a imaginii martorilor şi părţilor vătămate ce sunt protejaţi;

-Interdicţia înregistrării audio video de către persoanele care participă la şedinţă;

-Anonimizarea datelor cu caracter personal din hotărârile penale care se publică pe paginile web a instanţelor de judecată;

-Instituirea interdicţiei de a face copii ale proceselor verbale în care se consemnează şedinţa de judecată precum de a face copii a înregistrărilor audio a şedinţelor;

-Păstarea materialelor cauzelor penale pe parcursul judecării în sediul instanţelor, iar în arhivele instanţelor, după pronunţarea hotărârii definitive şi irevocabile.

[1] Cristea D. *Publicitatea ședințelor de judecată și publicarea pe paginile web ale instanțelor din Republica Moldova și România din prisma respectării și protejării datelor cu caracter personal*, În: Dreptul Crizei/Crizele Dreptului, Ediția a 13-a, Timișoara, Editura Universul Juridic, 2021, p.816-817.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Cercetarea întreprinsă a permis a consta prin prisma scopului formulat şi a obiectivelor trasate următoarele concluzii.

1. Datele cu caracter personal au apărut şi s-au dezvoltat ca şi drept al omului datorită progresului care a luat amploare în ultima vreme şi nu în ultimul rând datorită evoluției procesului penal ca o componentă majoră a acestui progres, dar și a condiției umane a unui imperativ dictat de necesitate. Subiectul protecţiei datelor cu caracter persoanal în procesul penal nu a fost supus anterior unor cercetări temeinice la nivelul unei lucrări monografice în Republica Moldova şi România, fapt care permite a pune în lumina actualităţii tema de cerctetare şi constatarea oportunităţii de studiu a domeniului respectiv. (Cap.1 (1.3)

2. „Datele cu caracter personal în procesul penal" includ informațiile legate de viața privată a unei părţi sau alt prticipant în proces și informațiile despre activitățile sale, despre ce sunt acestea, la fel cum funcționează relațiile, comportamentul lor, adică orice informație care să ducă la identificarea unei persoane. Cadrul conceptual al protecţiei datelor cu caracter personal în procesul penal cuprinde cercetarea aspectelor doctrinare, a cadrului legal şi al jurisprudenţei privitor la respectarea standardelor ce rezultă din dreptul la viaţă privată aplicabile în procesul penal atunci când se impune protecţia datelor cu caracter personal şi fundamentarea concluziilor teoretice ce se impun în rezultatul investigaţiilor. (Cap.2)

3. Apariția noului cadru legislativ al UE, prin adoptarea Regulamentului nr.679/2016 şi a Directivei nr.680/2016, impune în domeniul procesului penal a fi aduse şi create noi schimbări, în vederea asigurării reale a protecţiei datelor cu caracter personal. Cele două tipuri de drepturi concurente în proceul penal- dreptul la apărare, accesul liber la justiţie pe de o parte şi dreptul la respectarea vieţii private în special la protecţia datelor cu caracter personal pe de altă parte, sunt consacrate în Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, Pactul Internaţional cu privire la Drepturile Civile şi Politice, Convenţia Europeană privind Protecţia Drepturilor şi Libertăţilor Fundamentale, fiind ridicare la nivel de drepturi constituţionale în Republica Moldova şi România. Având în vedere că lipseşte o ierarhie *a priori* între aceste drepturi fundamentale şi nici unul din aceste drepturi nu sunt absolute, potrivit jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului sunt pasibile a fi restricţionate întru protejarea intereselor legale a altor persoane, rămâne la latitudinea organului de urmărire penală sau a instanţei de judecată să asigurare echilibrul corect, având în vedere etapa procesuală şi particularităţile fiecărui caz în parte. (Cap.2. (2.1)

4. Dacă legislația procesual - penală a Republicii Moldova este aproape totalmente codificată, conform prevederilor art.2, alin. (4) CPP RM, atunci abordarea legiuitorului român este diferită în acest sens, constatând astfel lipsa necesității de a completa CPP ROM, cu prevederi care de fapt se conțin în alte acte normative.

5. În urma analizei efectuate cu privire la viața privată în raport cu informațiile ce sunt necesare a fi obținute de către organele de urmărire penală ori instanţele de judecată și modul de obținere a acestora, putem face distincţie între următoarele categorii, și anume:

- date cu caracter personal care sunt obținute fără acordul persoanei (de exemplu: informații și date obținute din bazele de date, cazier judiciar al persoanei, fie din orice altă acțiune procesuală efectuată fără ca persoana să cunoască despre aceasta);

- date cu caracter personal care sunt colectate fără autorizarea de către judecătorul de instrucție (de exemplu: informațiile obținute în urma audierilor, constatărilor și expertizelor, ridicărilor etc.);

- date cu caracter personal care sunt obținute cu acordul persoanei (de exemplu: informații și date obținute din cercetarea la fața locului în domiciliul persoanei care a dat acordul pentru efectuarea acestei acțiuni sau przentarea benevolă a mostrelor biologice);

- date cu caracter personal cu privire la viața privată care sunt obținute exclusiv în baza unui mandat judiciar (de exemplu: percheziții, măsurile speciale de investigații efectuate în temeiul autorizării de către judecătorul de instrucție).

„Acolo unde CPP nu prevede expres aplicarea confidențialității datelor cu caracter personal părților, organul de urmărire penală este cel care trebuie să se raporteze în aplicarea CPP la principiile directoare Regulamentului UE 679/2016 și a Directivei UE 680/2016.”[1] „Setările de confidențialitate trebuie implementate la un nivel ridicat”[2]. Trebuie deasemenea să fie luate măsuri tehnice și procedurale pentru a se asigura că prelucrarea, pe întreg ciclul de viață al procesării, respectă Regulamentul și Directiva de protecție a datelor cu caracter personal în aplicarea procedurii penale. Astfel spus, trebuie să se implementeze mecanisme pentru a se asigura că datele cu caracter personal „nu sunt prelucrate decât dacă este necesar pentru fiecare

[1] Cristea D. *Confidențialitatea urmăririi penale în Republica Moldova și România ca garanție de protecție a datelor cu caracter personal,* În: Curierul Judiciar, București, România, Editura C.H.Beck, nr 3/30.03.2022, Vol. XXI, p.186.

[2] Cristea D., *Garanții de protecție a datelor cu caracter personal în cadrul controlului judiciar al procedurii prejudiciare*. În: Materialele Conferinței Științifice „Rolul științei în reformarea sistemului juridic și politico-administrativ” Ediția a VI-a, 10 decembrie 2020, Cahul. Tipogr. "Centro Grafic. 2021. p.40.

scop specific în parte”[1], conforme cu normele stabilite și ca finalitate să se asigure garanția protejării datelor cu caracter personal părților. (Cap.2.(2.2)

6. Legislația procesual - penală a Republicii Moldova şi a României conține în cea mai mare parte suficiente garanții procesuale care să permită optimizarea exercițiului de proporţionalitate atunci când este necesar de a proteja datele cu caracter personal în procesul penal. Cercetări complexe a aspectelor teoretice, al normelor procesual penale din RM, prin similitudine cu normele procesual penale din ROM, al jurisprudenței CEDO, CJUE, a Curților Constituționale, cu referire la protecția datelor cu caracter personal în procesul penal, a permis identificarea neajunsurilor, şi a necesității de ajustare a legislației procesual penale la cerinţele de calitate, care vizează în principal urmărirea penală (Cap.3, 4 (Concluzii la Cap.3 şi Cap.4).

Rezultatele obţinutute au derivat din obiectivele tezei, contribuind la ***soluţionarea problemei ştiinţifice importante,*** care rezidă în elaborarea cadrului conceptul privind protecţia datelor cu caracter personal în procesul penal, fapt care a permis de a argumenta ajustarea normelor de procedură penală la standardele internaţionale şi regionale în contextul procesului de integrare europeană. Deci, cercetările realizate au determinat constatarea oportunităţii de revizuire a cadrului legal din Republica Moldova şi România în vederea sporirii garanţiilor normative privind protecţia datelor cu caracter personal în procesul penal. În acest sens au fost fundamentate teoretic recomandări *de lege ferenda*, deopotrivă cu propuneri de instituire a bunelor practici de interpretare şi aplicare a garanţiilor procesual penale ce vizează acest aspect important al vieţii private.

Cu titlu ***de lege ferenda,*** propunem pentru CPP RM:

1. Excluderea din art. 110 alin. (1) CPP RM a textului: ***privind o infracţiune gravă, deosebit de gravă sau excepţional de gravă şi dacă există mijloacele tehnice respective*;**

2. Modificarea textului art. 110 alin. (7) CPP RM:

Declaraţiile martorului audiat în condiţiile prezentului articol se înregistrează prin mijloace audio şi video şi se consemnează integral într-un proces-verbal întocmit în conformitate cu art. 260 şi 261. Judecătorul de instrucţie sigilează suportul informaţional pe care a fost înregistrată declaraţia martorului şi îl păstrează în original împreună cu copia de pe procesul-verbal al audierii. O copie a înregistrării audio/video şi procesul-verbal al audierii se anexează la dosarul penal.

3. Excluderea textului ultimei teze din art. 240 alin. (5) CPP RM

[1] Cristea D. *Confidențialitatea urmăririi penale în Republica Moldova și România ca garanție de protecție a datelor cu caracter personal,* p.181-186, În: Curierul Judiciar, București, România, Editura C.H.Beck, nr 3/30.03.2022, Vol. XXI, p.186.

De asemenea, cu titlu ***de lege ferenda,*** propunem, adăugarea textului subliniat de autor la art.94 CPP ROM:

(4) În cursul urmăririi penale, procurorul poate restricționa motivat consultarea ***integrală sau parţială*** *a dosarului,* ***pentru o perioadă rezonabilă****, dacă prin aceasta s-ar putea aduce atingere bunei desfășurări a urmăririi penale.*

Ca perspective pentru cercetările ulterioare la tema tezei pot fi următoarele direcții:

- Protecţia datelor cu caracter de către avocat care administrează probe în procedul penal;
- Protecția datelor cu caracter personal în cadrul asisenţei juridice internaţionale;
- Impactul digitalizării procesului penal asupra protecției datelor cu caracter personal.

BIBLIOGRAFIE

1. Alexandru I. *Drept Administrativ European*, Bucureşti, Editura Lumina Lex, 2005, 304 p.ISBN 973-588-910-2.
2. Alexe I. *Reglementări europene privind responsabilul cu protecția datelor și aplicarea lor în România.*p.26-39, În: Revista română pentru protecția și securitatea datelor cu caracter personal nr 4/2020, București, Editura Universul Juridic, 2020, 192 p. ISSN 2668-6996.
3. Alexe I., Banu C.M. *De la Directivă la Regulament în reglementarea protecției datelor cu caracter personal la nivelul Uniunii Europene*, p. 14-40, În: Protecția datelor cu caracter personal, de Alexe I., Ploeșteanu N.D., Șandru D.M., București,Editura Universitară, 2017, 278 p. ISBN 978-606-28-0588-3..
4. Anghel-Tudor G., Barbu A., Șinc A.M., *Codul de procedură penală, adnotat cu jurisprudența națională și europeană,* Ediția a 2-a, București, Editura Hamangiu, 2021,1142 p. ISBN 978-606-27-1886-2.
5. Antoci A., ,,Aspecte istorice și probleme actuale privind respectarea drepturilor omului în raport cu asigurarea confidențialității urmăririi penale", p. 24-27. În: Revista Națională de Drept Nr. 6, 2015, 48 p. ISSN 1811-0770. [Citat 02.10.2021], Disponibil și pe:ibn.idsi.md/sites/default/files/ imag_ file/Aspecte%20istorice%20si%20probleme% 20 actuale%20privind%20respectarea%20drepturilor%20omului%20in%20raport%20cu%20asigurarea%20confidentialitatii%20urmaririi.pdf ASPECTE ISTORICE şI PROBLEME ACTUALE PRIVIND ... - IBN
6. Antoniu G., Vlăşceanu A., Barbu A. *Codul de procedură penală, texte, jurisprudență, hotărâri C.E.D.O.,* București, Editura Hamangiu, 2006, 524 p. ISBN (10) 973-8957-81-8, ISBN (13) 978-973-8957-81-7.
7. Antoniu G., Volonciu N., Zaharia N. *Dicționar de procedură penală*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988, 276 p.
8. Apetrei M., *Drept procesual penal*, București,Editura Victor, 2004, 491 p. ISBN 973-8128-37-4.
9. Apetrei M., *Drept procesual penal. Partea specială*, Vol. II, București,Editura Victor, 2007, 308 p. ISBN 978-973-8128-81-1.
10. Ариков Георгий., ,,Аспекты неприкосновенности частной жизни в уголовном законодательстве Республики Молдова. диссертация на соискание ученой степени доктора права по специальности 554.01 – Уголовное право и уголовно-исполнительное право, Кишинэу, 2014, 187 p. (Arikov G., ,, *Aspecte ale inviolabilității vieții private în legislația penală a Republicii Moldova*. Teză de doctor în drept, specialitatea 554.01 - Drept penal și drept execuțional penal, Chișinău, 2014).[Citat 20.06.2019]Disponibil:https:// dropdoc.ru/doc/381177/moldavskij-gosudarstvennyj-universitet
11. Avizul 15/2011 privind definiția consimțământului, adoptat de Grupul de lucru ,,ARTICOLUL 29" pentru protecția datelor la 13 iulie 2011, WP187, 41 p. [Citat 23.10.2020] Disponibil: http://cas.cnas.ro/casmb/media/pageFiles/GHID%20UE%20PROTECTIA%20DATELOR_ro.pdf
12. Avornic Ghe., Mocanu V. *Realizarea Dreptului la Protectia Datelor cu Caracter Personal*, p. 2-7,În: Revista Nationala de Drept , nr 9 din 2012. ISSN 1811-0770.
13. Babonea Ghe., et.al., *Dreptul libertăților fundamentale*, București,Editura Fundației România de Mâine, 2008, 271 p. ISBN 978-973-163-204-9.
14. Barbu D. *Drept procesual penal. Partea generală*, București,Editura Lumen, 2016, 386 p. ISBN 978-973-166-431-6.
15. Bărbat V., Bârloiu M., Dragomirescu D. *Libertatea individuală, viața intimă și protecția oferită într-o europă a contrastelor*, p. 255-267, În: „Protecția datelor cu caracter personal", de Alexe I, Ploeșteanu N.D., Șandru D.M., București, Editura Universitară, 2017, 278 p. ISBN 978-606-28-0588-3.
16. Beneș O., ,,*CEDO şi Protecţia Datelor cu Caracter Personal*", Studii juridice universitare, 2015, nr. 1-2, p. 32-37.[Accesat: 05.02.2019] Disponibil: https://ulim.md/sju/wp-content/uploads/SJU-1-2-2015-Olga-BENEŞ.-CEDO-şi-protecţia-datelor-cu-caracter-personal.pdf
17. Bercheșan V., Dumitrașcu I.N., *Probele și mijloacele de probă*, București,Editura Ministerului de Interne, 1994, 290 p.
18. Bîrsan C. *Convenția europeană a drepturilor omului*. Comentarii pe articole.Vol.I, Drepturi și libertăți, București,Editura All Back, 2005, 1273 p. ISBN 973-655-573-9.
19. Bîrsan C. *Convenția europeană a drepturilor omului*, București,Editura C.H. Beck, 2006, 817 p. ISBN 973-655-573-9.
20. Boboc Ș. *Drept procesual penal. Partea generală*, Craiova, Editura Sitech, 2016, 243 p. ISBN 978-606-11-5596-5.
21. Bordianu A. *Principiul confidențialității în etica procurorilor pe parcursul a 9 luni ale anului 2019*, p.18-23În: Revista Procuraturii Republicii Moldova nr.5/2020, 120 p. ISSN 2587-3601.
22. Boroi Alex., Negruț G. *Drept procesual penal*, București,Editura Hamangiu, 2017, 725p. ISBN 978-606-11-7114-9.
23. Boroi A., Ungureanu Ș.G., Jidovu N. *Drept procesual penal*, București, Editura All Beck, 2002, 466 p. ISBN 973-655-222-6.

24. Bozianu S. *Caracteristica juridico-penală a inviolabilităţii vieţii personale*,p. 51-55 În : Revista Nationala de Drept din Chişinău, Republica Moldova- nr.11 din 2016. ISSN 1811-0770 [Citat 14.11.2018], Disponibil: https://ro.scribd.com> document/510271571/Articol-S-Bozianu-2
25. Bozianu S. *Publicarea datelor cu caracter personal consemnate în Hotărârile Judecătoreşti: Transparenţă decizională şi lupta cu corupţia sau ingerinţă arbitrară în viaţa privată a subiecţilor de date*, p. 28-30, În : Revista Națională de Drept din Chișinău, Republica Moldova, nr.12 din 2017.[Citat 03.07.2020] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Publicarea%20datelor%20cu%20caracter%20personal%20consemnate%20in%20hotararile%20judecatoresti%20transparenta%20decizionala%20si%20lupta%20cu%20coruptia%20sau%20ingerinta%20arbitrara%20in%20viata%20privata%20a%20subiectilor%20de%20date.pdf
26. Burcin O., Ene D., Ene A.M. *Logică Juridică*, București, Editura Moroșan, 2018, 195 p. ISBN 978-606-626-112-8.
27. Butnaru I. *Restrîngerile aduse dreptului la respectul vieţii private şi de familie conform prevederilor convenţiei europene pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale*, p. 187-197, În: Studii Juridice Universitare, nr 3-4(19-20)/2012. ISSN 1857-4122 [Citat 21.05.2022] Disponibil:https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_ articol/63001
28. Butnaru I. *Multidimensionalitatea şi complexitatea dreptului la viaţa intimă, familială şi privată,* p.249-261, În: Materialele Conferinței"Promovarea drepturilor omului în contextul integrării europene: teorie și practică" Chişinău, Moldova, 18 octombrie 2013 . [Citat 22.05.2022] Disponibil:https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/124758
29. Butnaru I. *Dimensiunile dreptului fundamental la protecţia vieţii familiale,* p.181-193,În: Studii Juridice Universitare nr 3-4/2014, ISSN 1857-4122. [Citat 21.05.2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/47322
30. Butnaru I. *Dreptul de a dispune de sine însăşi-componentă a vieţii intime a persoanei.* p.140-145, În: Studii Juridice Universitare, nr 1-2/2015, ISSN 1857-4122. [Citat 21.05.2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/author_articles/48233
31. Butnaru I. *Dreptul la viață intimă, familială și privată în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului,* p.142-151, În: Revista Națională de Drept nr 1(243)/2021. ISSN 1811-0770. [Citat 21.05.2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/142-151_4.pdf
32. Butnaru I. Reglementarea juridică şi asigurarea inviolabilităţii vieţii private, familiale şi intime. Teză de doctor în drept, Specialitatea-Drept Constituţional, Chişinău, 2022, 180 p. Citat [21.05.2022] Disponibil: http://www.cnaa.md/files/theses/2022/58395/iulia_butnaru_thesis.pdf
33. Butoi T. B. *Psihologie Judiciară. Tratat Universitar (teorie și practică*), București, Editura Solaris Print, 2011, 535 p. ISBN 978-606-92201-1-5.
34. Capcelea V. *Filozofia juridică*, Chișinău, Editura Arc, 2011, 437 p.ISBN 978-606-390-0455-4.
35. Carp R., Şandru S. *Dreptul la intimitate şi protecţia datelor cu caracter personal*, București, Editura All Beck, 2004, 202 p. ISBN 973-655-455-4.
36. Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene.[Citat 07.04.2022] Disponibbil: https://eur-lex.europa.eu> PDF
37. Carta Drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (2010/C 83/02). În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, C 83/389, 30.3.2010. [Citat 12.10.2022] Disponibil: eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:ro:PDF
38. *Cauza Curții de Justiție a Uniunii Europene privind sancționarea unui funcționar public condamnat la 6 luni cu suspendare pentru încalcarea GDPR* [Citat 08.05. 2020] Disponibil: https://dpo-net.ro/un-functionar-public-condamnat-la-6-luni-cu-suspendare-pentru-incalcarea-gdpr/
39. Cârnaț T., Cobîșenco I. *Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului privind dreptul la viață privată și de familie,* În: Revista Națională de Drept, nr 3/2017, p.13. [Citat 24.06.2022] Disponibil:dspace.usm.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/1548/11_19_Jurisprudenta% 20 Curtii%2
40. CJUE. *Fișă tematică. Protecția datelor cu caracter personal*. noiembrie 2021, 69 p.[Citat 02.10.2022] Disponibil: https://curia.europa.eu>jcms >jcms
41. CNPDCP. *Sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative*.nr.14. [Citat 08.08.2022] Disponibil: https://www.justice.gov.md/public/files/transparenta_in_procesul_decizional/proiecte_spre_examinare/2016/martie/sinteza_obiectii_si_propuneri.pdf
42. Chirtoacă I., et.al.*Judecarea și sancțiunile aplicate în cauzele de corupție – cât de uniformă este practica judecătorească?*, CRJM, Document analitic, ianuarie 2022, p.24. [Citat 30.04.2020] Disponibil: https://crjm.org/wp-content/uploads/2022/01/2022-01-25-studiu-sanctiuni-coruptie-versiunea_premachetata-site-pdf
43. Ciuncan D. *Dicționar de Procedură Penală*, București, Editura Universul Juridic, 2015, 468 p.ISBN 978-606-673-630-5.
44. Cobîșenco I. *Supravegherea video în raport cu respectarea vieții private,* p.150-158, În: Revista Națională de Drept nr. 10-12 (240-242), 2020. ISSN 1811-0770. [Citat 12.06.2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default /files/ imag_file/150-158 _ 1.pdf

45. Cobîșenco I. și Fală M. *Principiul proporționalității măsurilor speciale de investigații – garanție a dreptului la viață privată*, p. 48-56. În: Revista Națională de drept Nr. 12, 2017.[Citat 05.07.2021] Disponibil: http://depace. usm.md>handle PDF
46. Coca G. *Studii de drept procesual penal și teoria generală a dreptului*, București, Editura Universul Juridic, 2017, 188 p. ISBN 978-606-39-0122-5.
47. *Codul de Etică- Procuratura Generala*. [Citat 24.01.2021] Disponibil: http://procuratura.md/file/ CODUL%20de%20Etica%20Redactat%2015.07.2019.pdf
48. *Codul de Procedură penală al Republicii Moldova*, În conformitate cu ultimile modificări și completări, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Actualizat 01.10.2018, Chișinău,Tipografia Centrală, 2018, 264 p. ISBN 978-9975-104-65-4.
49. *Codul de procedură penală al României*, text publicat în M.Of., Partea I, nr 486 din 15 iulie 2010, în vigoare de la 01 februarie 2014. [Citat 30.06.2020] Disponibil pe:https://lege5.ro> aeztkobvha >cod…
50. *Codul fiscal al Republicii Moldova*, Publicat: 18.09.1997 în Monitorul Oficial nr 62, art.522[Citat 13.07.2022] Disponibil: http: www.lex.md> codifiscaltxtro
51. *Codul Penal al Republicii Moldova*, Publicat: 14.04.2009 în Monitorul Oficial nr. 72-74, Actualizat la 01.10.2018, Chișinău,Tipografia Centrală, 2018, 168 p.ISBN 978-9975-104-64-7.
52. Cojocaru V., Aramă E., *Compatibilitatea dreptului național cu dreptul Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*, Chișinău, Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, 2015, 182 p. ISBN 978-9975-75-729-4.
53. Constituția Republicii Estonia [Citat 06.10.2022] Disponibil: constitutii.files.wordpress. com/ 2013/02/constituc89bia-republicii-estonia.doc
54. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. Republicată: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.78/140 din 29.03.2016. [Citat 30.06.2020]Disponibilă și pe: www.parlament.md>ro-RO>Default
55. Constituția României, din 21.11.1991 republicată: Monitorul Oficial nr. 767 din 31 octombrie 2003. [Citat 30.06.2020] Disponibilă și pe: www.cdep.ro>pls>dic>site
56. Constituția României. Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, ediția a 10-a actualizată la 15 octombrie 2018, București, Editura Rosetti Internațional, 2018, 183 p.ISBN 978-606-8794-95-2.
57. Convenţia Europeană de la Roma pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale din 04.11.1950 (ratificată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.1298 din 24.07.1997). [Citat 14.11.2018] Disponibil: https://www.echr.coe.int/Documents/ Convention_RON.pdf
58. Convenţia europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale nr. 1950, adoptată la Roma la 4 noiembrie 1950. A intrat în vigoare la 3 septembrie 1953. [Citat 12.10.2022] Disponibil: www. drepturilecopilului.md/files/01_Conventia%20europeana%20a%20drepturilor%20omului.pdf
59. Convenția 108. [Citat 26.04.2020] Disponibilă: https://rm.coe.int/convention-108-convention-for-the-protection-of-individuals-with-regar/16808b36f1
60. Costescu N. D., *Regimul juridic european al prelucrării datelor cu caracter personal*, Rezumatul Tezei de Doctorat, București, 2015, 17 p.[Citat 20 iunie 2020], Disponibil: http://drept.unibuc.ro>costescu...PDF
61. Covalciuc I. *Controlul și valorificarea măsurilor speciale de investigații în procesul penal*, Curs universitar. Chișinău, Departamentul editorial poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare" a MAI, 2022,78p. ISBN 978-9975-135-58-0 (PDF).
62. Covalciuc I. *Dispunerea și realizarea măsurilor speciale de investigații în procesul penal*, Curs universitar. Chișinău, Departamentul editorial poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare" a MAI, 2022, 78 p. ISBN 978-9975-135-59-7 (PDF).
63. Covalciuc I. *Măsurile special de investigații autorizate de procuror în procesul penal*. Teză de doctor în drept, Specializarea- Drept procesual penal. Chișinău, 2018, 175 p. [Citat 20.04.2019] Disponibil:www.cnaa. md/ files/ theses/2018/53408/covalciuc_ion_thesis.pdf.
64. Covalciuc I., Cristea D. *Garanții procedurale de protecție a datelor cu caracter personal în cadrul procedeelor probatorii din Republica Moldova și România privind protejarea de imixtiuni în viața privată*. p.141-155, În: ANALE ȘTIINȚIFICE ale Academiei „Ștefan cel Mare" a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova nr.16, Chișinău, 2023, ISSN 1857-0976. ISBN 978-9975-170-00-0 (PDF). [Citat 02.04.2023] Disponibil și pe: https://ibn.idsi.md/sites/default/ files/imag_file/141-155.pdf
65. Covalciuc I., Cristea D. *Impactul noilor procedee probatorii asupra drepturilor omului în procesul penal*.p.124-128. În: Legea și Viața, nr.09-10 (369-370), Chișinău, 2022, ISSN 2587-4365, E-ISSN 2587-4373. [Citat 20.01.2023] Disponibil și pe: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/124-128_28.pdf
66. Craiovan I., *Teoria generală a dreptului*, Brașov, Editura Omnia Uni-SAST, 2006, 329 p. ISBN 973-7938-88-7, ISBN 978-973-7938-88-6.
67. Crăcea E., *Dicționar Latin-Român, Român-Latin*, București, Editura Steaua Nordului, 2015, 784 p. ISBN 978-606-511-428-9.
68. Creciun N., *Rolul Inspecției Judiciare în responsabilizarea președinților instanțelor de judecată*, p. 106-110. În: Conferința științifică internațională,, Perspectivele și problemele integrării în spațiul european al cercetării

și educației", din 7 iunie 2018, vol. I, Universitatea de Stat,, Bogdan Petriceicu Hasdeu", Cahul, Republica Moldova. [Citat 20.06.2020] Disponibil: https://ibn.idsi.md> vizualizare_art...

69. Cristea D., *Analiza publicațiilor privind protecția datelor cu caracter personal*, p. 170-174, În: Materialele Conferinței științifice a doctoranzilor, „Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători" Ediția a VIII-a, Volumul II, Chișinău,Editura Tipografică Biotehdesign, 10 iunie 2019, 254 pag. ISBN: 978-9975-108-67-6. [Citat 23.09.2021], Disponibil și pe: https://ibn.idsi.md/ sites/default/files/ imag_file/170-174_11.pdf
70. Cristea D., *Confidențialitatea și protecția datelor*, p.54-60, În: Materialele Conferinței științifico-practice „Rolul științei în reformarea sistemului juridic și politico-administrativ", Ediția a V-a, 2019,Secția Științe Juridice, Cahul, Republica Moldova, Editura Tipografia Centrografic.ISBN:978-9975-88-037-4, ISBN:978-9975-88-037-2, 122 p. [Citat 21.09.2021], Disponibil și pe: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/54-61_5.pdf
71. Cristea D., *Dezvoltarea cadrului legal privind protecția datelor cu caracter personal în Republica Moldova și România*, p.111-118, În: International Scientific Conference "Promotion of social and economic values in the context of european integration", Chișinău-Cazan-Ternopil-Galați, decembrie 12-13, 2019, 396 p. ISBN 978-9975-3287-6-0. [Citat 21.09.2021]. Disponibil și pe: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/111-119_2.pdf
72. Cristea D. *Dreptul la viață privată și standardele internaționale,* p.119-129, În: Sistemul Juridic și drepturile fundamentale, vol. II, de Diana Dănișor și Mădălina Cristina Dănișor (coord.), Craiova, Editura Simbol, 2020, 287 p. ISBN 978-606-94707-6-3; 978-606-94769-8-7.
73. Cristea D., *Accesul părților la procesul verbal al ședințelor de judecată precum și la înregistrările audio a acestora din prisma protecției datelor cu caracter personal*, p.166-171, În: Materialele Conferinței științifice a doctoranzilor, „Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători", Editura Tipografică Biotehdesign, Chișinău, 15 iunie 2020, 288 p. ISBN: 978-9975-108-66-9. [Citat 19.09.2021], Disponibilă și pe: https://ibn.idsi.md/sites/default/ files/imag_file/166-171_10.pdf
74. Cristea D., *Secretul deliberării de către instanțele de judecată din Republica Moldova și România din prisma respectării și protejării datelor cu caracter personal*, p.99-114, În: Materialele Conferinței științifice națională cu participare internațională „Preocupări contemporane ale criminologiei, dreptului și psihologiei în condiții de pandemie" din 17 octombrie 2020, Chișinău, 2020, 296 p.ISBN: 978-9975-3314-2-5. [Citat 23.09.2021], Disponibilă și pe: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/99-114_2.pdf
75. Cristea D., *Garanții de protecție a datelor cu caracter personal în cadrul controlului judiciar al procedurii prejudiciare*, p. 34-41. În: Materialele Conferinței Științifice „Rolul științei în reformarea sistemului juridic și politico-administrativ" Ediția a VI-a, 10 decembrie 2020, Cahul. Tipogr. "CentroGrafic,2021.202 p.ISBN 978-9975-88-037-4. [Citat 21.09.2021]. Disponibil și pe: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/p-34-41.pdf
76. Cristea D., *The publicity of the court hearings and the publication on the web pages of the courts in terms of respecting and protecting personal data*, p. 125-144. În: Studii de drept și științe administrative, de Ionescu V.R., ș.a. (coordonatori), București, Editura Pro Universitaria SRL, 2021, 337 p. ISBN 978-606-26-1380-8.
77. Cristea D. *Garanții procedurale de protecție a datelor cu caracter personal în cadrul măsurilor speciale de investigație*, p.107-112. În: Materialele Conferinței "Metodologii contemporane de cercetare și evaluare, Dept" Chișinău, Moldova, 22-23 aprilie 2021. [Citat 22.05.2022] Disponibil și pe: https://ibn.idsi.md/sites/default/ files/imag_file/107-112_15.pdf
78. Cristea D., *Măsuri de păstrare a confidențialității și de protecție părților vătămate și martorilor în cadrul urmăririi penale din prisma protecției datelor cu caracter personal*, p.179-191. În: Statul, securitatea și drepturile omului în era digitală. 10-11 decembrie 2020, Chișinău. Universitatea de Stat din Moldova, Tipogr. "Artpoligraf", 504 p. ISBN 978-9975-158-17-6. [Citat 22.05.2022] Disponibil și pe: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/ p-179-191.pdf
79. Cristea D., *Măsuri de păstrare a confidențialității și de protecție a părților vătămate și a martorilor în cadrul desfășurării ședințelor de judecată din prisma protecției datelor cu caracter personal*, p.153-165. În: Culegerea de lucrări științifice de specialitate a Revistei Institutului de Cercetări Juridice, Polițice și Sociologice, Chișinău, Republica Moldova, Studii și Cercetări Juridice, Partea 2/2020. ISBN 978-9975-3201-3-9. [Citat 22.05.2022] Disponibil și pe: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/ imag_file/153-165_0.pdf
80. Cristea D., *Interferența dintre accesul la materialele dosarului și oportunitatea protejării datelor cu caracter personal în Republica Moldova și România ca și prevenire și combatere a criminalității în faza de urmărire penală*, p. 27-30. În: Revista științifico-practică a Academiei Ștefan cel Mare a MAI „LEGEA ȘI VIAȚA", , Ediție Specială, nr.2, aprilie 2021, 132 p. ISSN 1810-309X.. [Citat 22.05.2022] Disponibil și pe: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/ imag_ file/27-30_53.pdf
81. Cristea D. *Standarde Europene privind protecția datelor cu caracter personal*, p.100-106. În: Jurnalul Juridic Național: teorie și practică, nr 2(47)/2021, ISSN 2345-1130. [Citat 22.05.2022] Disponibil și pe: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_ file/100-106_16.pdf

82. Cristea D. *Unele abordări empirice privind aplicarea Regulamentului UE 2016/679 de protecţie a datelor cu caracter personal*, p.23-28. În: Jurnalul Juridic Național: teorie și practică, nr 1(46)/2021, ISSN 2345-1130. [Citat 22.05.2022] Disponibil și pe: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/23-28_29.pdf
83. Cristea D. *Publicitatea ședințelor de judecată și publicarea pe paginile web ale instanțelor din Republica Moldova și România din prisma respectării și protejării datelor cu caracter personal*, p. 804-819.În: Dreptul Crizei/Crizele Dreptului, Ediția a 13-a, Timișoara, Editura Universul Juridic, 2021, 865 p. ISSN 2066-6403.
84. Cristea D. *Încălcarea dreptului la viață privată ca urmare a interceptării convorbirilor persoanelor care nu sunt părți în proces*, p.37-39. În: LEGEA ŞI VIAŢA, Chișinău, ediție specială, martie 2022, 118 p.ISSN 1810-309X. [20.03.2023] Disponibil și pe: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/37-39_35.pdf
85. Cristea D. *Confidențialitatea urmăririi penale în Republica Moldova și România ca garanție de protecție a datelor cu caracter personal*, p.181-186. În: Curierul Judiciar, București, România, Editura C.H.Beck, nr 3/30.03.2022,Vol. XXI, 188 pag. ISSN 1582-7586.
86. Cristea D. *Unele abordări empirice privind accesul părților la materialul dosarului și necesitatea protejării datelor cu caracter personal*. p.263-270, În: ANALE ŞTIINŢIFICE ale Academiei „Ştefan cel Mare" a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova nr.16, Chișinău, 2023, ISSN 1857-0976. ISBN 978-9975-170-00-0 (PDF). [02.04.2023] Disponibil și pe: https://ibn.idsi.md/ sites/default/files/imag_file/263-270_6.pdf
87. Cristea D. Analiza dreptului la viața privată și standardele internaționale. p.297-315, În: ANALE ŞTIINŢIFICE ale Academiei „Ştefan cel Mare" a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova nr.16, Chișinău, 2023, ISSN 1857-0976. ISBN 978-9975-170-00-0 (PDF). [02.04.2023] Disponibil și pe: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/297-315.pdf
88. Crișu A., *Drept Procesual Penal*, București, Editura Hamangiu, 2011, 768 p.ISBN 978-606-522-537-4.
89. Crișu A., *Drept Procesual Penal, Partea Generală*, conform noului Cod de procedură penală, Ediția a 3-a, revizuită și actualizată, București, Editura Hamangiu, 2018, 630 p. ISBN 978-606-27-1157-3.
90. Crișu A., *Drept Procesual Penal. Partea Specială*, București, Editura Hamangiu, 2019, 453 p. ISBN 978-606-27-1255-6.
91. Crișu A. *Drept Procesual Penal, Partea Generală,* Ediția a 5-a, revizuită și actualizată, București, Editura Hamangiu, 2021, 684 p. ISBN 978-606-27-1840-4.
92. Crișu A. *Drept Procesual Penal, Partea specială,* Ediția a 3-a, revizuită și actualizată, București, Editura Hamangiu, 2022, 601 p. ISBN 978-606-27-1941-8.
93. Curtea Constituțională a Republicii Moldova. *Articolele 8 și 10 Publicarea informațiilor cu încălcarea secretului anchetelor*. [Citat 15.04.2019] Disponibil: https://www.constcourt.md/public/ files/file/Publicatii/2018/p_info_incalcarea_secretului_anchetelor.pdf
94. Dănoi I., Chepcea D., Bălan D., *Unele considerații privind încheierea și efectele tranzacției judiciare*, În: Conferința științifico internațională,, Perspectivele și problemele integrării în spațiul european al cercetării și educației", din 7 iunie 2018, vol. I, Universitatea de Stat,, Bogdan Petriceicu Hasdeu", Cahul, Republica Moldova, p. 125-128. [Citat 20.03.2020] Disponibil: https://ibn.idsi.md>vizualizare_art...
95. Dănuț T., *Poliția în Statul de Drept*, București, Editura Ministerului de Interne, 2000, 284 p. ISBN 973-9265-54-5.
96. Decizia-cadru 2002/584/JAI a Consiliului din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre, JO L 190, 18.07.2002, versiunea consolidate. [Citat 15.11.2020] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:02002F0584-20090328&from=LV
97. Decizia-cadru 2008/977/JAI a Consiliului din 27 noiembrie 2008 privind protecția datelor cu caracter personal prelucrate în cadrul cooperării polițienești și judiciare în materie penală. [Citat 15.11.2020] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:02008F0977-20081230&from=IT
98. DeciziaCC RM nr.107 din 07.11.2017 de inadmisibilitate a sesizării nr. 135g/2017 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 68 alin. (1) și (2) și articolul 293 alin. (1) din Codul de procedură penală (accesul la materialele urmăririi penale) (pct. 19). [Citat 20.03.2023] Disponibil: https://www.constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=decizii&docid=419
99. DeciziaCC RM nr. 88 din 24.07.2018 de inadmisibilitate a sesizării nr.102g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 212 alin. (2) din Codul de procedură penală (pct.21). [Citat 20.03.2023] Disponibil: https://constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=decizii&docid=513
100. Decizia CCR nr.103 din 7 martie 2017, În: M.Of.nr. 452 din 16 iunie 2017. [Citat 04.09.2021] Disponibilă: https://legislatie.just.ro/Public/FormaPrintabila/00000G3SR85X674MVUO2T1R973QV66FC
101. Decizia CCR nr 336 din 30 aprilie 2015 referitoare la excepía de neconstituíonalitate a dispoziíilor art. 235, alin.(1) din CPP, În: M.Of. nr 342 din 19.05.2015, 13 p. [Citat 17.05.2022] Disponibil: https://www.ccr.ro>2020/07 PDF
102. Decizia CCR nr.440 din 8 iulie 2014, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr 82/2012 privind reținerea datelor genetice sau prelucrate de furnizorii de servicii de comunicații electronice și

de furnizorii de srvicii de comunicații electronice destinate publicului, precum și modificarea Legii 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice și ale art.152 din CPP, În: M.Of nr 653 din 06.09.2014.[Citat 27.06.2020]Disponibilă: https://legislatie.just.ro/Public/FormaPrintabila/00000G1H58KLAFOAK3W0GL3U2KYB1AP2
103. Decizia CCR nr 737 din 20 noiembrie 2018 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a Legii privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale și combaterii infracțiunilor sau al executării pedepselor, măsurilor educative și de siguranță, precum și privind libera circulație a acestor date, În: M.Of. nr 1 din 3 ianuarie 2019, [Citat 20.11.2020] Disponibil: https://lege5.ro/Gratuit/gmytimzwgi3a/decizia-nr-737-2018-referitoare-la-respingerea-obiectiei-de-neconstitutionalitate-a-legii-privind-protectia-persoanelor-fizice-referitor-la-prelucrarea-datelor-cu-caracter-personal-de-catre-autoritati
104. Decizia CCR nr. 1258, din 08.10.2009, referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor Legii nr 298/2008 privind reținerea datelor genetice sau prelucrate de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului sau de rețele publice de comunicații, precum și modificarea Legii 504/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice, În: M.Of nr 798 din 23.11.2009. [Citat 14.06.2020] Disponibilă: https://legislatie.just.ro/ Public/FormaPrintabila/00000G2FYL6D4534RNU1ND5N830WGDNO
105. Decizia CCRM nr.10 din 05.01.2018 de inadmisibilitate a sesizării nr. 177g/2017 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 177 alin. (1) din Codul penal (încălcarea inviolabilității vieții personale), Chișinău, 2018. [Citat 10.07.2022] Disponibil: www.constcourt.md/public/ ccdoc/decizii/ro-d102018177g 201714ab8.pdf
106. Decizia CCRM nr.45 din 08.07.2016 de inadmisibilitate a sesizării nr. 79g/2016 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi a art.300 alin. (4) CPP (competența teritorială a judecătorului de instrucție)
107. Decizia-cadru 2008/977/JAI a Consiliului, din 27 noiembrie 2008, privind protecția datelor cu caracter personal prelucrate în cadrul cooperării polițienești și judiciare în materie penală. [Citat 20.11.2020] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:02008F0977-20081230&from=IT
108. Decizia Curții de Apel Chișinău din 06.07.2022. Dosarul nr. 3a-225/21. Arhiva Curții de Apel Chișinău. [Citat 18.04.2022] Disponibilă: https://aaij.justice.md>portal
109. Decizia Curții Supreme de Justiție RM în Dosarul nr. 1ra-581/2019 din 20 februarie 2019. [Citat 03.03.2023] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=13042
110. Derenev S., *Reglementările internaționale privind respectarea vieții private în procesul penal*, p. 38-40, În: Revista științifico-practică Lege și Viață, Ediție specială nr.2, Chișinău, aprilie 2021, 132 p. ISSN 1810-309X.
111. Deroulez J. *GDPR, données personnelles et risque pénal*. article în: Lettre des Juristes d'Affaires din 10 iulie 2017, p.1 Articol publicat în LJA pe 10 iulie 2017. https://twitter.com/JuristesAffaire?lang=fr [Citat: 29.09.2022] Disponibil: https://www.cabinetderoulez.com/fr/blog/fr/2017/07/10/donnees-personnelles-gdpr-risque-penal-article-de-jerome-deroulez-lettre-juristes-daffaires-10-juillet-2017
112. DEX. [Citat 15.09.2020], Disponibil: https://dexonline.ro/definitie/integritate/15063
113. Dijmărescu D.M. *Unele consideraţii privind dreptul la respectarea vieţii private*, p.121-146. În: Analele Universitaţii „Constantin Brâncuşi" din Târgu Jiu, Seria Ştiinţe Juridice, nr. 3/2015,. [Citat 15.07.2020] Disponibil: https://www.utgjiu.ro/revista/jur/pdf/2015-03/11_Diana%20Maria %20Dijmarescu.doc.pdf
114. Directiva UE 95/46/CE din 24 oct.1995. [Citat 08.05.2020] Disponibil: https://www.dataprotection.ro/servlet/ ViewDocument?id=44
115. Directiva 2002/58/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 iulie 2002 privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice (Directiva asupra confidențialității și comunicațiilor electronice). [Citat 15.11.2020] Disponibil: https://www.dataprotection.ro/servlet/ ViewDocument?id=201
116. Directiva UE 2016/680 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale și combaterii infracțiunilor sau al executării pedepselor, măsurilor educative și de siguranță, precum și privind libera circulație a acestor date. [Citat 09.02.2021] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L0680&from=RO
117. Dolea I., *Codul de procedură penală al Republicii Moldova*, (Comentariu aplicativ), Chișinău,Editura Cartea Juridică, 2016, 1172 p. ISBN 978-9975-3111-3-7.
118. Dolea I., *Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova* (Comentariu aplicativ), Ediția a 2-a, Textul cu modificările legislative operate până la 1 mai 2020, Chișinău,Editura Cartea Juridică, 2020, 1407 p. ISBN 978-9975-3418-0-6.
119. Dolea I., et.al., *Drept procesual penal. Partea generală*. Vo. I, ediția a II-a, Chișinău, Tipografia Reclama, 2005, 368 p. ISBN 9975-940-90-0.

120. Dolea I., et.al., *Drept procesual penal. Partea specială,* vol.II, Chișinău, Editura Cartdidact, 2006,335 p. ISBN 978-9975-940-95-5.
121. Dolea I., *Drepturile persoanei în probatoriul penal*, Chișinău,Editura Cartea Juridică, Tipografia Bons Offices, 2009, 416 p. ISBN 978-9975-9927-7-0.
122. Dolea I., *Probele în procesul penal*, Chișinău, Tipografia Sirius, 2016, 55 p. ISBN 978-9975-57-202-6.
123. Dongoroz V., et.al., *Explicații teoretice ale Codului de procedură penală Român. Partea generală,* Vol.I, București,Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1975, 434 p.
124. Dongoroz V., et.al.., *Explicatii teoretice ale Codului de Procedură penală român. Partea specială* , VOL II, București,Editura Academiei, 1976, 436 p.
125. Dongoroz V., et.al., *Explicații Teoretice ale Codului de Procedură Penală Român. Partea Generală*, Vol.V, ediția a 2-a, București, Editura, Academiei Române și All Beak, 2003, 431 p.ISBN 973-27-0931-6.
126. Dosar penal nr 3648/P/2022 al Parchetului de pe lângă Judecătoria Buzău (Ordonanță de Clasare).
127. Duculescu V., *Protecția juridică a Drepturilor Omului*, București, Editura Lumina Lex, 1994, 359 p. ISBN 973-9186-08-4.
128. EDPD (European Data Protection Board). [Citat 18.10.2019]Disponibil: https://edpb.europa.eu> edpb_ ro
129. Estonia / Curtea Supremă, Camera de drept administrativ / 3-3-1-84-15 | Agenția Uniunii Europene pentru Drepturi Fundamentale [Citat 02.10.2022] Disponibil: https://fra.europa.eu/en/caselaw-reference/estonia-supreme-court-administrative-law-chamber-3-3-1-84-15
130. Eșanu A., Vizdoagă D. *Corelația dintre principiul proporționalității și unele principii fundamentale.* p.60-66, În: Studia Universitatis Moldaviae , Seria Științe Sociale, nr.11, Chișinău, 2021. ISSN 1814-3199 /ISSNe 2345-1017 [Citat 25.10.2022] Disponibil: ibn.idsi. md/vizualizare_articol/150870
131. Fábián G., *Drept procesual al Uniunii Europene*, București, Editura Hamangiu, 2014, 351 p. ISBN 978-606-678-886-1.
132. Fábián G., *Dreptul instituțuional al Uniunii Europene*, București,Editura Hamangiu, 2012, 489 p. ISBN 978-606-522-749-1.
133. Filip G. A., *Protectia datelor cu caracter personal si reforma cadrului legislative*, p.1-30.[Citat 08.11.2018], Disponibil: https://ccj.ro/protectia-datelor-cu-caracter-personal-si-reforma-cadrului-legislativ-consilier-juridic-filip-gabriela-alexandra/
134. Frunze I. și Mihalaș V., *Evoluția conceptului de protecție juridică a drepturilor omului*, p.104-111, În: International Scientific Conference-„Promotion of Social and Econimic Values in the Context of European Integration", 12-13 decembrie 2019, University of European Studies of Moldova, Chișinău, 396 p. ISBN 978-9975-3287-6-0.
135. GDPR. *Protecția datelor cu caracter personal. Regulamentul General privind protecția datelor*, Ediție bilingvă (Română-Engleză), București, Universul Juridic, 2018, 236 p. ISBN 978-606-39-0289-5.
136. Georgescu A. (coordonator), et.al..*Administrarea probatoriului în procesul penal. Ghid de bune practici*, Denumirea beneficiarului proiectului: Institutul Național al Magistraturii , Târgu Jiu, Editura Măiastra, 2020, 122 p. ISBN 978-606-042-061-3.
137. Georgeascu A., Alexe I., Șandru D.-M. *Ciocnirea valorilor: legea română privind liberul acces la informațiile de interes public și protecția datelor personale,*p.24-33În: Revista română pentru protecția și securitatea datelor cu caracter personal, nr 2/2020, București, Editura Universul Juridic. ISSN 2668-6996.
138. Gheorghe C., „*Ce practici online pot atrage sancțiuni în cadrul unei investigații de protecție a datelor*", aticol publicat pe site-ul JURIDICE.RO.[Citat 18.09.2020]Disponibil: https://www.juridice.ro/616921/ce-practici-online-pot-atrage-sanctiuni-in-cadrul-unei-investigatii-de-protectie-a- datelor.html#_ftn3
139. Gîrla L., Moțoc C.*Necesitatea ocrotirii juridico-penale a secretului profesional: cazul tainei spovedaniei și al altor secrete religioase,* p. 60-68, În: Studia Universitatis Moldaviae, 2019, nr.8(128) Seria "Științe sociale",ISSN 1814-3199, ISSN online 2345-1017. [Citat 07.10.2022] Disponibil: oaji.net/pdf.html?n=2019/2053-1560778142.pdf
140. Glavan B. *Activitatea specială de investigații și procesul penal: aspecte comune și delimitări.* Chișinău, Editura Print-Caro SRL, 2022, 475 p. ISBN 978-9975-135-63-4.
141. Glavan B., Cicala A. *Activitatea specială de investigații. Sisteme informaționale.* Chișinău, Departamentul Editorial-Poligrafic al Academiei "Ștefan cel Mare", 2022, 92 p. ISBN 978-9975-135-55-9.
142. Gorning G., Rusu I.E., *Dreptul Uniunii Europene*, ediția a 2-a, București,Editura C.H.Beck, 2007, 291 p.ISBN 978-973-115-160-1.
143. Hotărârea Consiliul Superior al Magistraturii, Republica Moldova nr. 432/19 din 21.06.2016. [Citat 05.09.2021] Disponibilă: https://www.legis.md> getResults
144. Hotărârea Consiliul Superior al Magistraturii, Republica Moldova nr. 508/26 din 21 august 2012.[Citat 13.09.2021]Disponibilă: http://csm.md/files/Hotaririle/2012/26/508-26.pdf
145. Hotărârea Consiliul Superior al Magistraturii, Republica Moldova. nr. 721/35 din 13 noiembrie 2012.[Citat 13.09.2021] Disponibilă: https://www.csm.md/files/Hotaririle/2012/35/721-35.pdf
146. Hotărârea Consiliul Superior al Magistraturii, Republica Moldova nr 658/30 din 10 octombrie 2017, În: M.Of. nr. 411-420. [Citat 05.09.2021]. Disponibilă: https://www.csm.md/files/Hotaririle/2017/30/658-30.pdf

147. Hotărârea CtEDO *Amaradei și alții c. României, din 26.04.2016, nr. 1443/10.* [Citat 11.02. 2021] Disponibilă: http://ier.gov. ro/wp-content/uploads/cedo/Amarandei-si-altii-impotriva-Romaniei
148. Hotărârea CtEDO *Apostu c. România, din 3 februarie 2015, nr.22765/12.* [Citat 10.11.2021]Disponibilă: ier.gov.ro/wp-content/uploads/2020/11/Apostu-impotriva-Romaniei.pdf
149. Hotărârea CtEDO *Banco de Finanzas e Inversiones S.L. c. Spania, din 27 aprilie 1999, nr.36876/97*. [Citat 19.09.2021] Disponibilă: https://legeaz.net/index.php?view=article&catid=13956:hotarari-cedo&id=811270666:banco-de-finanzas-e-bm9&format=pdf
150. Hotărârea CtEDO *Batiashvili c. Georgiadin, din 10.10.2019, nr. 8284/07.* [Citat 08.02.2021]Disponibilă: http:// hudoc.echr.coe.int/eng?i =001-196374
151. Hotărârea CtEDO *Becciev c. Moldovei, din 04.01.2006, nr 9190/03.* [Citat 10.08.2022] Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-112622
152. Hotărârea CtEDO *Bédat c.Elveţiei,din 29 martie 2016, nr. 56925/08.* [Citat 08.02.2021]Disponibilă: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Cauza-BEDAT-împotriva-Elveției.pdf
153. Hotărârea CtEDO *Belashev c. Rusiei, din 04.12.2008, §.83.* [Citat 04.09.2021] Disponibilă: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-90049
154. Hotărârea CtEDO *Ben Faiza c. Franței, din 8 februarie 2018, nr. 31446/2012*. [Citat 14.06.2020] Disponibilă: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-180657
155. Hotărârea CtEDO *Brennan c. Regatului Unit din 16 noiembrie 2001* (§.53), [Citat 19.09.2022] disponibilă: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-64279
156. Hotărârea CtEDO *Brisc c. României din 11.12.2018, nr. 26238/10,* [Citat 24.01.2021] Disponibilă: https://lege5.ro/gratuit/gmztonjrgi2q/hotararea-in-cauza-brisc-impotriva-romaniei-din-11122018
157. Hotărârea CtEDO *Bruneu c. Franței, din 18 septembrie 2014, nr 21010/10.* [Citat 14.06.2020] Disponibilă: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-146389
158. Hotărârea CtEDO *Căşuneanu c.României, din 16 aprilie 2013, nr. 22018/10.* [Citat 30.05.2020]Disponibilă: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Casuneanu-impotriva- Romaniei.pdf
159. Hotărârea CtEDO *Cemalettin Canli c.Turcia*, din 18 noiembrie 2008, nr. 22427/04. [Citat 01.12. 2020] Disponibilă: http://hudoc.echr.coe.int /fre?i=001-89623
160. Hotărârea CtEDO *Craxi c. Italiei, din 17 octombrie 2003, nr. 25337/94*. [Citat 08.06.2020], Disponibilă: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Cauza-Craxi-No.-2-impotriva-Italiei.pdf
161. Hotărârea CtEDO *Dragan Petrović c. Serbiei, din 14.04.2020, nr. 75229/10*. [Citat 15.09.2020] Disponibilă: https://laweuro.com/?p=10198
162. Hotărârea CtEDO *Doorson c. Olandei din 26. 03. 1996.* (§. 70), [Citat 20.03.2023] Disponibilă: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57972
163. Hotărârea CtEDO *Draksas c. Lituaniei, din 31 iulie 2012, nr.36662/04.* [Citat 26.06.2022] Disponibilă: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-112588
164. Hotărârea CtEDO *Elena Pop Blaga c.României, din 10 aprilie 2012, nr. 37379/02*. [Citat 10.02. 2021] Disponibilă: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Cauza-Pop-Blaga-impotriva- Romaniei..
165. Hotărârea CtEDO *Emilian-George Igna c. României, din 26.11. 2013, nr.21249/05*. [Citat 17.11.2020] Disponibilă: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Emilian-George-Igna-impotriva-Romaniei.pdf
166. Hotărârea CtEDO *Filat c. Republica Moldova din 31.01.2023, nr. 72114/17* [Citat 22.02.2023] Disponibilă: https://ips.ligazakon.net/document/ES074646 sau https://www.lhr.md/ro/2023/01/hotararea-cauza-filat-c-moldovei/
167. Hotărârea CtEDO *Gaughran c. Regatului Unit, din 13.02.2020, nr.45245/15*. [Citat 15.09. 2020]Disponibilă: https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22fulltext%22:[%22Gaughran%20c.%22],%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22],%22itemid%22:[%22001-200817%22]}
168. Hotărârea CtEDO *Giorgi Nikolaishvili c.Georgiei, din 13.01.2009,nr. 37048/04*.[Citat 10.02.2021]Disponibilă: http://hudoc.echr. coe.int/eng?i=001-182656
169. Hotărârea CtEDO *Grayson şi Barnham c. Regatului Unit, din 23. 09. 2008, nr. 19955/05 și 15085/06*. [Citat 04.09.2021] Disponibilă: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-88541
170. Hotărârea CtEDO *Iurcovscaia şi Pavlovschii c. Moldovei din 15 martie 2022*, (§.13, 14) nr. 74360/12 şi 78119/14, [Citat 11.10.2022] Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-216168
171. Hotărârea CtEDO *Jacobus Lorsé c. Olanda, din 27 ianuarie 2004, nr. 44484/98.* [Citat 24.11. 2020] Disponibil: https://legeaz.net/index.php?view=article&catid=13956:hotarari-cedo&id=811270907: jacobus-lorse-contra-olandei-ydo&format=pdf
172. Hotărârea CtEDO *Juhnke c. Turciei, din 13 mai 2008, nr. 52515/99.* [Citat 19.09.2021]Disponibilă: https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-86255%22]}
173. Hotărârea CtEDO *Khelili c. Elveţiei, nr. 16188/07, din 18 octombrie 2011*, [Citat 01.12.2020] Disponibil: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-107032
174. Hotărârea CtEDO *Khuzhin şi alții c. Rusiei, din 23 octombrie 2008, nr. 13470/02*. [Citat 19.09.2021] Disponibilă: jurisprudentacedo. com/respectarea-vietii-private-si-familiale.html

175. Hotărârea CtEDO *Kok c. Olanda, din 4 iulie 2000,nr.43149/98*. [Citat 24.11.2020]; Disponibil: https://legeaz.net/index.php?view=article&catid=13956:hotarari-cedo&id=811270457:kok-contra-olandei-xhw&format=pdf
176. Hotărârea CtEDO *M.M. c. Regatului Unit, nr.24029/07 din 13 noiembrie 2012*, [Citat 15.09.2020] Disponibil: https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Data_RON.pdf
177. Hotărârea CtEDO *Mușuc c. Moldovei, din 06/02/2008, nr.42440/06.* [Citat 12.11.2020] Disponibilă: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-127893
178. Hotărârea CtEDO *Panteleyenko c. Ucrainei, din 29 iunie 2006, nr. 11901/02*. [Citat 24.06.2022] Disponibil: https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-76114
179. Hotărârea CtEDO *Perry c. Marea Britanie, din 17 iulie 2003, nr. 63737/00*. [Citat 15.10.2022] Disponibilă: htmlhttps://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/docx/?library=ECHR&id=001-61228&filename=CASE%20OF%20PERRY%20v.%20THE%20UNITED%20KINGDOM.docx&logEvent=False
180. Hotărârea CtEDO *Phillips c. Regatului Unit din 05.07.2001, §.42-43*.[Citat 04.09.2021] Disponibil: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-59558
181. Hotărârea CtEDO *Popovi c. Bulgariei din 09 iunie 2016, nr.39651/11*. [Citat 11.06.2020] Disponibil: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Popovi-%C3%AEmpotriva-Bulgariei.pdf
182. Hotărârea CtEDO *Pruteanu c. România, din 03.05.2015, nr. 30181/05*. [Citat 11.10.2022] Disponibil: ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Pruteanu-%C3%AEmpotriva-Rom%C3%A2niei.pdf
183. Hotărârea CtEDO *Rowe și Davis c. Regatului Unit din 16 februarie.2000* (§.61), [Citat 15.04.2021] Disponibil: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58496
184. Hotărârea CtEDO *Rotaru c. României, nr. 28341/95, din 4 mai 2000*. [Citat 15.09.2020] Disponibil: https://legislatie.just.ro/Public/FormaPrintabila/00000G0UXP1HDY937IT0Z8ROTEPK9I23
185. Hotărârea CtEDO *S. și Merper c. Marii Britanii, din 4 decembrie 2008, nr. 30562/04 și 30566/04.* [Citat 14.06.2020] Disponibilă: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-90051
186. Hotărârea CtEDO *Särgava c. Estonia, din 16 noiembrie 2021, nr.698/19 & 11,12,13,14*. [Citat 11.10.2022] Disponibil:canestrinilex.com/risorse/perquisizione-di-un-avvocato-senza-garanzie-a-tutela-del-segreto-professio
187. Hotărârea CtEDO *Sciacca c. Italia, din 11 ianuarie 2005, nr. 50774/99*. [Citat 19.09.2021]Disponibilă: https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-67930%22]}
188. Hotărârea CtEDO *Toma c. României, din 24 februarie 2009, nr. 42716/02*. [Citat 10.02.2021]Disponibilă: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i = 001- 123515
189. Hotărârea CtEDO *Welke și Bialek c. Poloniei, din 01.03.2014, §.77* [Citat 04.09.2021] Disponibilă: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-103696
190. Hotărârea CtEDO *X c. Republica Moldova, nr. 43529/13, din 30 noiembrie 2021*.[Citat 09.08.2022] Disponibil: http://agent.gov.md>2022/02 PDF
191. Hotărârea CtEDO *Z c, Finlanda*-Publicarea declarațiilor doctorilor și a datelor medicale. Dezvăluirea identității și a stării de sănătate.[Citat 08.06.2020], Disponibilă: https://jurisprudentacedo.com>Finlanda
192. Hotărârea CCRM privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului 8 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 294 din 21 decembrie 2007 privind partidele politice (numărul de membri necesar pentru înregistrarea unui partid politic), sesizarea nr. 104g/2019, Chișinău, 2020, (pct.61). [Citat 10.07.2022] Disponibil: https://www.constcourt.md/public/ccdoc/hotariri/h_5_2020_104g_2019_rou.pdf
193. Hotărârea CCRM nr.22 din 6 august 2020 în dosarul nr. 18g/2020 privind Excepția de Neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 226^{16} alin. (11) Cod fiscal al Republicii Moldova. [Citat 13.07.2022] Disponibil:www.constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=hotariri&docid=743
194. Hotărârea CSM RM nr. 142/4 din 04.02.2014 [Citat 20.03.2023] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=78586&lang=ro
195. Hotărârea Guvernului nr 991 din 25.08.2005 pentru aprobarea Codului de etică și deontologie al polițistului,În: M.Of. 813 din 07.09.2005. [Citat 24.01.2021] Disponibil: www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htp_act_text?idt=66481
196. Hotărârea Guvernului 1472/2016-Legis.md. [Citat 04.07.2020] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/downloadpdf/119199
197. Hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 07.12.2020. Dosarul nr. 3-702/2020. Arhiva Judecătoriei Chișinău [Citat 18.04.2022], Disponibilă: https://instante.justice.md/ro/hotaririle-instantei? instance=4&Numarul _dosarului=2&Denumirea_dosarului=&date=2020-12-07&Tematica_dosarului=& Tipul_ dosarului=All
198. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova „Cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale”, nr.7 din 04.07.2005 cu modificările ulterioare prin Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, nr.12 din 24.12.2010. [Citat 30.04.2022] Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=232

199. Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii din România, nr 328 din 24.08.2005 privind aprobarea Codului deontologic al judecătorilor și procurorilor, M.Of. Partea I, nr 815 din 8 09.2005, forma consolidată valabilă la data 17.01.2021. [Citat 24.01.2022] Disponibil: www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htp_act_ text?idt=66501
200. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a RM, cu privire la aplicarea de către instanţele judecătoreşti a unor prevederi ale Convenţiei Europene pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale: nr.3 din 9 iunie 2014 [Citat 20.02.2023]. Disponibil: https://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=181
201. Ianciu R. și Lungu A. *Standarde cu privire la protecția datelor cu caracter personal stabilite de Uniunea Europeană,* p.68-71, În: Legea și Viața, Nr.3-4(363-364) / 2022 / ISSN 1810-309X. [Citat 12.06.2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/68-71_48.pdf
202. Iliescu P., Gherson D., *Codul și Procedura Penală „Carol II”,* Cultura Românească, București, S.A.R., Institutul de Editură, 1936, 739 p.
203. Ionescu B, *Dreptul la propria imagine. O perspectivă practică*. București. Editura Universul Juridic, 2013, 250 p. ISBN 978-606-673-103-4.
204. Iovan M., *Lecții de sociologie juridică*, Editura Vasile GoldișUniversity Press, 1988, 230 p.
205. *Istoricul vieții private de la A la A (Antichitate la Astăzi-GDPR Complet),* 7 p. [Citat 01.10.2022] Disponibil: gdprcomplet.ro/istoric-vietii-private-de-la-a-la-a-antichitate-la-astazi.
206. Încheierea Curții Supreme de Justiție. Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ, din 19.01.2020. Dosarul nr.3ra-1233/21. Arhiva Curții Supreme de Justiție a RM. [Citat 18.04.2022] Disponibilă: http://jurisprudenta.csj.md/ab_col_civil php
207. Încheierea nr.1295 a Judecătoriei Buzău-Secția Penală, Ședința Camerei de Consiliu din 17.09.2021, Dosar Nr 8347/P/2021, 9 p., Cod ECLI: RO:JDBUZ:2021:004.001295
208. Jivodu N., Drept procesual penal, ediția a 2-a, București,Editura C.H.Beck, 2007, 694 p. ISBN 978-973-115-161-8.
209. Jourová Véra, Comisar pentru justiție, consumatori și egalitate de gen, Fișă informativă, „În ce fel va contribui reforma privind protecția datelor la lupta împotriva criminalității international”ian.2016, 2 p. [Citat 04.09. 2021], Disponibil: http://ec.europa.eu>document PDF
210. Judecătoria Buzău-Căutare dosare- Portal Just. [Citat 12.08.2022] Disponibil: https://portal.just.ro> SitePages > do…
211. Jugastru C., *Dreptul la protecția datelor personale.Retenția datelor de trafic*, p. 141-170, În: Acta Universitatis Lucian Blaga, seria Iurisprudentia, nr.2/2013, București,Editura Universul Juridic. ISSN 1582-4608.
212. Jugastru C., *Evaluarea impactului asupra protecției datelor cu caracter personal,* p. 109-125, În: „Drepturile personalității și protecția datelor cu caracter personal”, Revista română de drept privat nr. 1/2018 București, EdituraUniversul Juridic, 2018, 302 p. ISSN 1843-2646.
213. Jurj-Tudoran R. Metode speciale de supraveghere și protecția martorilor în cauzele penale complexe. București, Editura C.H.Beck, 2014, 232 p. ISBN 978-606-18-0347-7.
214. Kang J., „*Information Privacy in Cyberspace Transactions*”, Stanford Law Review, nr. 50, 1998, p.1193-1294. [Citat 20.06.2019], Disponibil: https://wwww.ntia.doc.gov>files PDF
215. Kant Imm., *Logica generală*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1985, 226 p.
216. Lazari C. și Lazari C., *Aspecte legislative privind Protecția Datelor cu Caracter Personal*, Institutul de Relații Internaționale din Moldova, Relaţii internaționale. Plus, În :Revista ştiinţifico-practică nr.2(8) din 2015, p. 226-246. ISSN 1857-4440. [Citat 15.02.2019] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/226_246_Aspecte%20legislative%20privind%20protectia%20datelor%20cu%20caracter%20personal.pdf
217. Legea nr 17 din 15.02.2007 cu privire la protecția datelor cu caracter personal, În: M.Of. nr 107-111 art.468, modificată prin LP141-XVI din 26.07.2008, MO140-142/01.08.08 art.572. [Citat 20.11.2018] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/downloadpdf/26029
218. *Legea cu privire la libertatea de exprimare din Republica Moldova, nr. 64/2010 din 23.04.2010*. Publicat: M.Of. Nr. 117-118 la data de 09.07.2010 [Citat 29.06.2020] Disponibilă: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=83916&lang=ro
219. Legea privind activitatea specială de investigații nr 59/2012. [Citat 05.09.2021] Disponibilă: https://www.legis.md> rezultate
220. Legea nr 102 din 3 mai 2005 (republicată) privind înființarea, organizarea și funcționarea Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal, În: M.Of. ROM nr 947 din 9 noiembrie 2018. [Citat 29.06.2020] Disponibil: https://legislatie.just.ro/Public/FormaPrintabila/ 00000G0F7TDZ4I0MU3B3SZ5J70OXPCD7
221. Legea 118 din 20 iunie 2019 privind Registul național automatizat cu privire la persoanele care au comis infracțiuni sexuale, de exploatare a unor persoane sau asupra minorilor, precum și pentru completarea Legii nr 76/2008 privind organizarea și funcționarea Sistemului Național de Date Genetice Judiciare, Publicat în M.Of. ROM, nr 522 din 26 iunie 2019. [Citat 20.10.2022] Disponibil: https://legislatie.just.ro/Public/ DetaliiDocumentAfis/215496

222. Legea nr. 133 din 08.07.2011 cu privire la protecția datelor cu caracter personal, În: M. Of. RM nr.170-175 din 14.10.2011.[Citat 29.06.2020] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/downloadpdf/110544
223. Legea nr. 182 din 12 aprilie 2002 privind protecția informațiilor clasificate. În M.Of. al ROM nr 248 din 12 aprilie 2002. [Citat 19.02.2023] Disponibil: https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/35209
224. Legea nr 190/2018 din 18 iulie 2018 privind măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul General privind protecția datelor), În: M.Of. nr.651 din 26 iulie 2018. [Citat 29.06.2020] Disponibil: https://portal.just.ro>LEGE...PDF
225. Legea nr. 258 din 29.11.2007 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative în Republica Moldova.[Citat 04.09.2021]Disponibil: https://www.legis.md/cautare/downloadpdf/24427
226. Legea nr.320 din 27.12.2012 cu privire la activitatea Poliţiei şi statutul poliţistului, Publicat : 01-03-2013 în Monitorul Oficial Nr. 42-47 art. 145. Versiune în vigoare din 12.01.18 în baza modificărilor prin LP305 din 21.12.17, MO7-17/12.01.18 art.66. [Citat 23.05.2022] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/ downloadpdf/97401
227. Legea nr.363 din 28 decembrie 2018 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale și combaterii infracțiunilor sau al executării pedepselor, măsurilor educative și de siguranță, precum și privind libera circulație a acestor date, În: M.Of., nr 13 din 7 ianuarie 2019. [Citat 28.11.2018] Disponibil: https://legislatie.just.ro>Public>De....
228. Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 din Republica Moldova cu privire la organizarea judecătorească, art. 10 alin. (2) și (4).[Citat 03.09.2021] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/downloadpdf/119115
229. Legea 677 din 21.11.2001pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date. M.Of. nr 790 din 12 decembrie 2001. [Citat 18.11.2019]Disponibil: https://legislatie.just.ro/Public/FormaPrintabila/00000G33UQ3WD0V949V2J2GWW14DH28J
230. Legea 676 din 21 noiembrie 2001 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul telecomunicațiilor. M.Of. nr 800 din 14 decembrie 2001. [Citat 18.11.2019] Disponibil: https://legislatie.just.ro> Public > De...
231. *Legislația din Germania privind conservarea datelor personale încalcă dreptul european, a decis Curtea de Justiție a UE*. [Citat 02.10.2022] Disponibil: http://m.stiri.tvr.ro/legislatia-din-germania-privind-conservarea-datelor-personale-incalca-dreptul-european--a-decis-curtea-de-justitie-a-ue_914478.html
232. Lorincz A.-L., *Drept procesual penal,* Vol I, București, Editura Universul Juridic, 2015, 347 p. ISBN 978-606-673-558-2
233. Luminosu S.D., Popa V., *Sociologie Juridică*, Timișoara, Editura Helicon, 1995, 336 p. ISBN 973-574-005-2.
234. Macrinici S., Gribincea V., *Procesul-verbal și înregistrarea audio a ședințelor de judecată – exactitate sau dublarea sarcinilor?,* USAID, Chișinău, 2015, 23 p. [Citat 23.08.2021]Disponibil: https://crjm.org>2015/12, PDF
235. Manea T. Ivan D.L. *Dicționar Român-Englez. Drept Penal și Procedură Penală.* București, Editura C.H.Beck, 2017, 267 p. ISBN 978-606-18-0697-3.
236. Manolea B., *Protecția Datelor cu Caracter Personal în contextul dialogului privind liberalizarea regimului de vize și negocierii viitorului acord de asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeana*,Casa Editorial-Poligrafică „Bons Offices", Republica Moldova, mai 2011, 52 p. [Citat 14.11.2018] Disponibil: https://ro.scribd.com/document/214821399/Studiu-Protectia-Datelor-cu-Caracter-Personal-in-Republica-Moldova-2011
237. *Manualul de legislație Europeană privind protecția datelor*, Luxemburg: Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, 2014, 209 p., ISBN 978-92-871-9938-6 (CoE). ISBN 978-92-9239-339-7 (FRA).
238. Matei A. *ÎCCJ. DNA, obligată la plata daunelor morale pentru divulgarea în presă a unor informații din dosarul de urmărire penală*. [Citat 18.09.2021] Disponibil: https://www.juridice.ro>iccj-dna-o...
239. Matei V., *Dicționar de maxime, reflecții, expresii latine comentate*, București, Editura Didactică și Pedagicică, 2007, 472 p. ISBN 978-973-30-1983-1.
240. Marcuse H., *Scrieri filozofice*, București, Editura Politică, 1977, 535 p.
241. Mateuț Gh., *Procedură penală. Partea Generală*, București, Universul Juridic, 2019, 1197 p. ISBN 978-606-39-0393-9.
242. Mateuț Gh., Criste L., Toader M., *Procedură penală. Partea specială*. Caiet de seminar. București, Editura Universul Juridic, 2016, 323 p. ISBN 978-606-673-819-4.
243. Mirișan V., *Drept procesual penal. Partea generală*, Vol. I, Ediția a II-a, București, Editura Lumina Lex, 2007, 287 p.ISBN (10) 973-758-058-3, ISBN (13) 978-973-758-058-0.
244. Mocanu V., *Dreptul la Protecţia Datelor cu Caracter Personal: Esenţă şi Conţinut*, În: Revista Institutului National de Justiţie din Chişinău, Republica Moldova–Nr.3 din 2014, p.47-54. [Citat 10.01.2019] Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/36001

245. Modelul fișei de post a asistenților judiciari din judecătoria Chișinău. [Citat 26.01.2020]Disponibil: http://crjm.org/wp-content/uploads/2020/01/Fisa-de-post-asistent-judiciar-Chisinau.png.
246. Moisă C. *Probele în procesul penal* , Practică judiciară comentată, Ediția a 2-a, București, Editura Hamangiu, 2019, 512 p. ISBN 978-606-27-1442-0.
247. Morar D.M. (coordonator), et.al., *Codul de Procedură Penală în Jurisprudența Curții Constituționale*, București, Editura Hamangiu, 2021, 1487 p. ISBN 978-606-27-1750-6.
248. Morărescu A. *Principiul proporționalității în sistemul Convenției Europene a Drepturilor Omului*. Teză de doctor în drept. Specialitatea- Drept internațional și european public, Chișinău, 2015, 170 p.[Citat 20.04.2019] Disponibil: www.cnaa.md/files/theses/2015/22685/adrian_morarescu_thesis.pdf
249. Moțoc C. *Secretul profesional în legea penală a României și în cea a Republicii Moldova: Studiu de drept penal specializat,* Teză de doctor în drept, Specialitatea-Drept penal și execuțional penal, Chișinău, 2021, 238 p.[Citat 20.11.2021] Disponibil: www.cnaa.md/files/theses/2021/57529/costica_motoc_thesis.pdf
250. Mrejeru The., *Drept Procesual Penal*, Ediția a IV-a, Bucureşti, Editura Pro Universitaria, 2007, 237 p.ISBN 978-973-129-028-7.
251. Nădejde I., Nădejde-Gesticone A., *Dicționar Latin-Român.Complect,* Ediția a XIX, Editura Contemporană, 704 p.
252. Năstase Georgescu M. *Reflecții privind regimul constituțional al unor drepturi.* p. 201-217 [Citat 01.10.2022] Disponibil: http://www.rsdr.ro>Art-1-3-...PDF
253. Neagu I., *Drept procesual penal român, vol. I și II, Partea specială*, Tipografia Universității București,1986, 598 p.
254. Neagu I., *Drept procesual penal*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1988, 736 p., CZ pentru biblioteci mari. 343.t(498), CZ pentru biblioteci mici: 343
255. Neagu I., *Tratat de Procedură Penală*, Brașov, Editura Pro, 1997, 732 p. ISBN 973-97447-9-6.
256. Neagu I., et.al., *Drept Procesual Penal*, ediția 2, București, Editura All Beck, 2004, 355 p. ISBN 973-655-467-8.
257. Neagu I., *Drept Procesual Penal. Partea Specială*. *Tratat*. București, Editura Global Lex, 2008, 543 p. ISBN 978-973-87230-3-0.
258. Neagu I., *Tratat de Procedură Penală, Partea Specială*, București, Editura Universul Juridic, 2009, 667 p. ISBN 978-973-127-137-8.
259. Neagu I., *Tratat de Procedură Penală. Partea Specială*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Universul Juridic, 2010, 679 p. ISBN 978-973-127-320-4.
260. Neagu I., Damaschin M., *Tratat de Procedură Penală. Partea generală*, București, Editura Universul Juridic, 2014, 743 p. ISBN 978-606-673-376-2.
261. Neagu I. (coordonator), Damaschin M., Iugan A. V., *Drept procesual penal. Partea generală*, București, Editura Universul Juridic, 2018, 471 p. ISBN 978-606-39-0361-8.
262. Neagu I., Damaschin M., Iugan A.V., *Codul de procedură penală. Adnotat*, București, Editura Universul Juridic, 2018, 886 p. ISBN 978-606-39-0356-4.
263. Neagu I., Damaschin M., *Tratat de Procedură Penală. Partea specială*, Ediția a II-a, București, Editura Universul Juridic, 2018, 704 p. ISBN 978-606-673-576-6.
264. Neagu I. Damaschin M. *Tratat de procedură penală.Partea generală.* Ediția a III-a, revizuită și adăugită, București, Editura Universul Juridic, 2020, 800 p. ISBN 978-606-39-0600-8.
265. Neagu I.(coordonator) Damaschin M. Iugan A.V. *Drept procesual penal.Partea specială.Mapă de seminar.* Ediția a IV-a, revăzută și adăugită, București, Editura Universul Juridic, 2022, 447 p. ISBN 978-606-39-1004-3.
266. Neagu I., Damaschin M. *Tratat de procedură penală.Partea specială.* Ediția a IV-a, revizuită și adăugită, București, Editura Universul Juridic, 2022, 735 p. ISBN 978-606-39-1020-3.
267. Notă informativă la Proiectul Legii privind Protecția Datelor cu Caracter Personal.[Citat 17.10.2019] Disponibil: https://www.justice.gov.md/public/files/NOTA_INFORMATIV_Legea_133_ DEFINITIVA_1.pdf
268. Noul Cod penal și Noul Cod de procedură penală, Ediția a 14-a, actualizată la 25 mai 2016, București, Editura Hamangiu, 2016, 640 p. ISBN 978-606-27-0583-1.
269. Obadă D. *Interfața și dimensiunile controlului procesual penal în sfera tehnicilor speciale de supraveghere sau cercetare,* p.32-38. În: Revista Procuraturii Republicii Moldova, Nr. 5/2020, Chișinău, 2020, 120 p. ISSN 2587-3601.
270. Olariu M., Marin C. *Drept procesual penal. Partea generală*.Ediția a III-a revăzută și adăugită, București, Editura Universul Juridic, 2020, 484 p. ISBN 978-606-39-0634-3.
271. Olariu M., Marin C., *Drept procesual penal. Partea specială*, București, Editura Universul Juridic, 2019, 422 p. ISBN 978-606-390-42-26.
272. Olteanu G.I., et.al., *Ascultarea persoanelor în cadrul anchetei judiciare*, București, Editura AIT Laboratories s.r.l., 2008, 242 p. ISBN 978-973-88201-7-3.

273. On-line Publication of Court Decisions in the EU: Report of the Policy Group of the Project 'Building on the European Case Law Identifier', 178 p.[Citat 04.09. 2021]Disponibil: http://bo-ecli.eu/ uploads/deliverables/Deliverable%20WS0-D1.pdf
274. Ongaro M. *Le traitement des données à caractère personnel dans le cadre des procédures judiciaires.* Thése présentée pour obtenir le grade de docteur de l'Université de Bordeaux, Spécialité droit prive et sciences criminelles, 29 mars 2021. 421 p. [Citat 06.10.2022] Disponibil: https://theses.hal.science/tel-03338765/document
275. Oprișan D.F., *Puterea judecătorească și independența judecătorului*, București, Editura Scripta, 2003, 206 p. ISBN 973-8238-01-3.
276. Ordinul Procuraturii Generale din RM**,** Nr. 24/28 din 24-09-2016 cu privire la aprobarea Regulamentului Procuraturii, Titlul IV, Cap. I, Publicat : 28-10-2016 în Monitorul Oficial Nr. 369-378 art. 1798, [Citat 18. 06.2022] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=95927&lang=ro#
277. Ordinul Procurorului General nr.19/26 din 22 mai 2019 "Cu privire la modificarea Regulamentului Procuraturii" aprobat prin Ordinul Procurorului General nr.24/28 din 24 septembrie 2016, Publicat : 04-10-2019 în Monitorul Oficial Nr. 369-378/1798 din 28.10.2016. [Citat 18.06.2022] Disponibil: www.procuratura.md/file/2020-05-05_Regulament%20Procuratura%20Generala.pdf
278. Orîndaș V. *Procedură Penală*, Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, 2001, 300 p. ISBN 9975-70-045-4.
279. Oroveanu-Hanțiu A., *Drept procesual penal. Partea specială*, Craiova, Editura Universitaria, 2003, 326 p. ISBN 973-8043-257-7.
280. Osoianu T. *Corelația dintre protecția drepturilor omului și contracararea criminalității (comentariu teoretic al art.1 din Cod de procedură penală al Republicii Moldova*), p.206-216. În: Dezvoltarea cadrului juridic al Republicii Moldova în contextul necesităților de securitate și asigurare a parcursului European, Partea a II-a, Chișinău, ÎS FEP Tipografia Centrală, 2019, 251 p. ISBN 978-9975-3298-8-0.
281. Osoianu T., Orîndaș V*., Procedură Penală. Partea generală*, Chișinău,Tipografia Orhei, 2004, 256 p. ISBN 9975-9835-5-3.
282. Osoianu T., et.al., *Drept Procesual Penal. Partea generală*, Academia Ștefan cel Mare a MAI Republica Moldova, Chișinău, 2009, 455 p. ISBN 978-9975-935-12-8.
283. Osoianu T., Ostavciuc D. *Urmărirea Penală*, Chișinău,Editura Cartea Militară, 2021, 493 p. ISBN 978-9975-157-58-2.
284. Ostavciuc D. *Protecția datelor cu caracter personal în procesul penal – analiza doctrinei și standardele UE* . p.77-85 În: European integration through the strengthening of education, research, innovations in Eastern Partnership Countries. Ediția 2, 16-17 mai 2022. Chișinău: 2022 [Citat 04.04.2023] Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/171345
285. Ostavciuc D. Principiile procesului penal. Monografie. Chișinău. 2022. 719 p. ISBN 978-9975-135-64-1.
286. Ostavciuc D., Odagiu I., *Tactica efectuării audierilor*, Chișinău, Editura Cartea Militară, 2020, 70 p. ISBN 978-9975-3364-4-4.
287. Ostavciuc D., Odagiu I., *Tactica efectuării cercetării la fața locului,* Chișinău, Editura Cartea Militară, 2020, 37 p. ISBN 978-9975-3364-5-1.
288. Pamfil M.L., *Drept procesual penal. Partea specială*, Iași, Editura Performantica, 2008, 340 p. ISBN 978-973-730-465-0.
289. Pantilică A. Stan A. *Insuficienta protejare a secretelor comerciale în cadrul proceselor civile.* [Citat 19.02.2023] Disponibil: https://www.juridice.ro/626735/insuficienta-protejare-a-secretelor-comerciale-in-cadrul-proceselor-civile.html
290. Paraschiv C.S., *Fișe de procedură penală pentru admiterea în magistratură și avocatură*, ediția a -4-a, revizuită și adăugită, București, Editura Hamangiu, 2019, 703 p. ISBN 978-606-27-1295-2.
291. Paraschiv C.-S. (coordonator) Teodorescu M.-G. Nicolescu A.S. *Drept procesual penal.Partea generală.Note de curs*. Ediția a 3-a, revizuită și adăugită, București, Editura Hamangiu, 2021, 350 p. ISBN 978-606-27-1885-5.
292. Paraschiv C.S. (coordonator), Teodorescu M.G., Nicolescu A.S., *Drept procesual penal. Partea specială. Note de curs,*București, Editura Hamangiu, 2017, 298 p. ISBN 978-606-27-0855-9.
293. Paraschiv C.-S. (coordonator) Teodorescu M.-G. Nicolescu A.S. *Drept procesual penal.Partea specială.Note de curs.* Ediția a 3-a, revizuită și adăugită, București, Editura Hamangiu, 2022, 330 p. ISBN 978-606-27-1957-9.
294. Paraschiv P., *Numele. Atribut de identificare a persoanei fizice*, București, Editura Detectiv, 2008, 157 p. ISBN 978-973-1857-23-7.
295. Păcurariu I. *Drept procesual penal. Partea generală.* București, Editura Universul Juridic, 2019, 309 p. ISBN 978-606-39-0534-6.
296. Păvăleanu V., *Drept procesual penal*, București, Editura Pro Universitaria, 2016, 714 p. ISBN 978-606-26-0589-6;

297. *Planul Național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană în perioada 2017-2019*.[Citat 04.09.2021] Disponibil: https://mf.gov.md/sites/default/files/documente%20relevante/pnaaa_2017-2019.pdf
298. Pop Tr., *Drept procesual penal, vol. I.Partea introductivă*, Cluj,Tipografia Națională S.A., 1946, 368 p.
299. Pop Tr., *Drept procesual penal, vol. II. Partea generală*, Cluj,Tipografia Națională, 1946, 550 p.
300. Pop Tr., *Drept procesual penal, vol. III. Partea generală*, Cluj, Tipografia Națională S.A., 1947, 505 p.
301. Pop Tr., *Drept procesual penal, vol. IV, Partea specială*,Cluj, Tipografia Națională, 1946, 728 p.
302. Pop Tr., *Drept procesual penal, vol. I. Partea introductivă*, Cluj,Tipografia Națională S.A., Colecția Cultura Juridică coordonată de Prof.univ.dr.Mircea Dan Bob, București, Editat de Universul Juridic, 2019, 368 p. ISBN 978-606-673-118-8.
303. Pop Tr., *Drept procesual penal, vol. II. Partea generală*, Cluj, Tipografia Națională S.A., Colecția Cultura Juridică coordonată de Prof.univ.dr.Mircea Dan Bob,București, Editat de Universul Juridic, 2019, 550 p.ISBN 978-606-673-118-8.
304. Pop Tr., *Drept procesual penal, vol. III. Partea generală,*Cluj,Tipografia Națională S.A., Colecția Cultura Juridică coordonată de Prof.univ.dr.Mircea Dan Bob,București, Editat de Universul Juridic, 2019, 505 p. ISBN 978-606-673-118-8.
305. Pop Tr., *Drept procesual penal, vol. IV, Partea specială*, Cluj, Tipografia Națională S.A., Colecția Cultura Juridică coordonată de Prof.univ.dr. Mircea Dan Bob,București, Editat de Universul Juridic, 2019, 728 p. ISBN 978-606-673-118-8.
306. Popa N., *Prelegeri de sociologie juridică*, Universitatea din București, 1983, 285 p.
307. Popa N. D., Popa C., *Necesitatea îmbunătățirii cadrului legal privind protecția persoanelor fizice în legătură cu prelucrarea datelor cu caracter personal în cadrul unui proces penal*, p. 63-70 În: Revista română pentru protecția și securitatea datelor cu caracter personal, nr. 1/2020, București, Editura Universul Juridic, 2020, 160 p. ISSN 2668-6996.
308. Popescu R. D., Văduva C.-M., *Sociologie Juridică. Clarificări conceptuale și aplicații*, București, Editura Hamangiu, 2020, 369 p. ISBN 978-606-27-1383-6.
309. Portalul european e-justiție - Drepturi fundamentale. [Citat: 30.09.2022] Disponibil: https://e-justice.europa.eu/content_fundamental_rights-176-ew-maximizeMS-ro.do?member=1
310. Purdă N., Diaconu N., *Protecția juridică a drepturilor omului*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, București, Editura Universul Juridic, 2011, 447 p. ISBN 978-973-127-460-7.
311. Pușcașu V.I., Chigheci C., *Codul de procedură penală. Adnotat, Vol. I, Partea generală, Include Legislație și Jurisprudență*, București, Editura Universul Juridic, 2019, 650 p. ISBN 978-606-673-531-5.
312. Pușcașu V.I., Chigheci C., *Codul de procedură penală. Adnotat. Vol. II. Partea specială, Include Legislație și Jurisprudență*, București, Editura Universul Juridic, 2019, 761 p. ISBN 978-606-673-531-5.
313. Raport privind activitatea Procuraturii pentru anul 2019, Chișinău, 2020, Republica Moldova, p.164. [Citat 19.06.2022] Disponibil: http://www.procuratura.md/file/Raport%20public%20Procuratura%202019%20.pdf
314. Recomandarea CoE Nr. R (87) 15 a Comitetului Miniștrilor ai statelor membre care reglementează utilizarea datelor cu caracter personal în sectorul poliției. [Citat 23.08.2021]Disponibilă: https://www.dataprotection.ro/servlet/ViewDocument?id=539
315. Recomandarea (2002)2 a Comitetului de Miniștri către Statele membre privind accesul la documentele publice. Adoptată de Comitetul Miniştrilor la 21 februarie 2002, cu ocazia celei de-a 784-a reuniuni a Delegaţilor Miniştrilor, [Citat 11.10.2022] Disponibil: pdf.usaid.gov/pdf_docs/Pnadf412.pdf
316. Regulamentul (CE) nr.45/2001 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 decembrie 2000 privind protecția persoanelor fizice cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile și organele comunitare și privind libera circulație a acestor date. [Citat 12.10.2022] Disponibil: http://www.anc.edu.ro/wp-content/uploads/2020/04/CELEX_32001R0045_RO_TXT.pdf
317. Regulament privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești din Republica Moldov*a*. [Citat 04.09.2021] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/downloadpdf/104157
318. Regulamentul privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești nr. 658/30 din 10 octombrie 2017 aprobat de CSM, citat supra. pct. 6. [Citat 04.09.2021]Disponibil: https://www.legis.md/cautare/downloadpdf/104157
319. Regulamentul 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE. [Citat 16.09.2020] Disponibil: https://www.dataprotection.ro/servlet/ViewDocument?id=1262
320. Retea O. N., *Transcrierea numelui intră sub incidența art. 8 C.E.D.O.? Jurisprudența CtEDO*, p. 171-181 În: Revista de Științe Juridice, Vol.37, nr.2/2020, Editura Universul Juridic, 2020, 250 p. ISSN 1454-3699.
321. Rezoluția Consiliului din 30 noiembrie 2009, privind o foaia de parcurs pentru consolidarea drepturilor procedurale ale persoanelor suspectate sau acuzate în cadrul procedurile penale (Text cu relevanță pentru BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV), JO C 295, 4.12.2009, [Citat 15.02.2019] Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009G1204(01) &from =RO

322. Rispoli N. *L'audit de la protection des données personnelles à l'aune du Règlement Général sur la Protection des Données.* Mémoire de Msc 2 en Audit et gouvernance des organisations, l'IAE Aix-Marseille, 2017. 114 p. [Citat 06.10.2022] Disponibil: www.ifaci.com/wp-content/uploads/RISPOLI-Nadege.pdf
323. Roşa A., *Protecţia Datelor cu Caracter Personal. Reglementari la nivel internaţional ale domeniului*, p. 59-63 În:Tribuna Tânărului Savant, nr. 3(18), septembrie 2010, Chişinău, 63 p. [Citat 25.11.2018] Disponibil: http://akademos.asm.md>files
324. Rusu I. E., Gornig G., *Dreptul Uniunii Europene*, Ediția a 3-a, revăzută și adăugită, București, Editura C.H.Beck, 2009, 406 p. ISBN 978-973-115-662-0.
325. Rusu N., *Analiză tematică: Protecţia Datelor cu Caracter Personal vs Accesul la Informaţii Publice. Jurisprudenţa europeană şi practici naţionale,* IPRE (Institutul pentru Politici şi Reforme Europene), Chişinău, Republica Moldova, nr.1 din25 iunie 2018, 25 p. [Citat 18.11.2020]Disponibil: https://ipre.md/2018/06/25/analiza-tematica-protectia-datelor-cu-caracter-personal-vs-accesul-la-informatii-publice-jurisprudenta-europeana-si-practici-nationale/.
326. Russu S. *Limitele răspunderii penale pentru divulgarea datelor cu caracter personal.* p.78-81, În: Revista Procuraturii Repubicii Moldova, nr: 3 din 2019 / ISSN 2587-3601 /ISSNe 2587-361X [Citat 18.06.2022] Disponibil:https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/78-81_27.pdf
327. Salomia O.-M. *Respectarea drepturilor fundamentale în Uniunea Europeană.* Teză de doctor în drept. Rezumat, specialitatea Drept comunitar/Drept european şi internaţional, Bucureşti, 2013, 51 p. [Citat 27.06.2022] Disponibil: https://www.univnt.ro/wp-content/uploads/doctorat/rezumate_doctorat/ Salomia_ Oana_Mihaela.pdf
328. Samoilă D.I. Reformarea reglementărilor privind accesul la informaţii clasificate pe parcursul procedurilor judiciare penale. În: Universul Juridic Premium nr. 5/2019. [Citat 19.02.2023] Disponibil: https://lege5.ro/Gratuit/gmztenbwgq4a/reformarea-reglementarilor-privind-accesul-la-informatii-clasificate-pe-parcursul-procedurilor-judiciare-penale#N8
329. Sava R., *Regulamentul General privind Protecția datelor (GDPR) pe înțelesul tău. Sinteză teoretică și recomandări practice*, București, Editura Universul Juridic, 2019., 224 p. ISBN 978-606-39-0372-4.
330. Selecție de decizii ale Curții Constituționale Federale a Germaniei. Programul Statul de Drept Europa de Sud-Est, Fundaţia Konrad Adenauer, București, Editura C.H. Beck, 2013, 696 p. ISBN 978-606-18-0236-4. [Citat 02.10.2022] Disponibil: https://www.kas.de/c/document_library/get_file?uuid=a9bd5fee-847e-3a3f-e251-4b909eaec632&groupId= 268877
331. Selejan-Guțan B., *Protecția europeană a drepturilor omului*, București, Editura All Beck, 2004, 294 p.ISBN 973-655-504-6.
332. Selejan-Guțan B., *Protecția europeană a drepturilor omului*, Ediția 2, București, Editura C.H.Beck, 2006, 265 p. ISBN (10) 973-655-984-X, ISBN (13) 978-973-655-984-6.
333. Set de instrumente pentru informarea funcționarilor publici cu privire la obligațiile statului în conformitate cu Convenția Europeană a Drepturilor Omului, adoptat de către Comotetul Miniștrilor la 18.09.2013 în cadrul celei de a 1178-a reuniuni a Delegaților Miniștrilor, 27 p. [Citat 30.06.2020]Disponibil pe: agent.gov.md>category>ghiduri-si-materiale-tematice. Portalul Agentului Guvernamental din RM
334. Simionovici D. *Importanța procedurilor documentate în activitatea responsabilului cu protecția datelor cu caracter* personal, p.42-53, În: Revista română pentru proteția și securitatea datelor cu caracter personal, nr.3/2020, București, Editura Universul Juridic, 2020, 170 p. ISSN 2668-6996.
335. Sârcu D., Rusu V., *Conceptul de date cu caracter personal şi categoriile de date personale protejate în cadrul Consiliului Europei*,p. 5-13 , În: Revista Moldovenească de Drept Internațional şi Relaţii Internaționale din Chişinău, Republica Moldova, 2011, nr. 3. [Citat 25.11.2018] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/1.Concepte%20de%20date%20cu%20caracter%20personal.pdf
336. Slăvoiu R, *Protecția penală a vieții private*, București, Editura Universul Juridic, 2016, 623 p.ISBN 978-606-673-744-9.
337. Socevoi S., Moraru I., *Particularitățile consimțământului victimei în dreptul penal*, p. 101-106, În: Revista ştiinţifico-practică Lege şi Viaţă, Ediție specială nr.2, Chișinău, aprilie 2021, 132 p.ISSN 1810-309X.
338. Stănoiu A. *Sociologie Juridică*, București, Editura Trei, 1999, 209 pag.ISBN 978-606-8955-98-8, ISBN 978-606-8955-91-9.
339. Stefani G. și Levasseur G., *Droit pénal général et procédure pénale*, Tome II, Published by Dalloz, Paris, 1975, 751 p.
340. Stepanov G. *Protecţia vieţii private în mass-media: abordări deontologice,* p.61-64. În: Materialele conferinţei ,,Integrare prin cercetare şi inovare". Vol.1, 2014, Chişinău. Republica Moldova.[Citat 11.06.2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/62-65_21.pdf
341. Stolojescu G., *Spririt și drept în filosofia românească a dreptului*, București, Editura Pro Universitaria, 2016, 361 p. ISBN 978-606-26-0532-2.
342. Suceveanu N., *Invalidarea Directivei 2006/24 CE de către Curtea de Justiție a UE-Decizie bombă în favoarea Protecției Drepturilor Omului*, În: Studia Universitatis Moldaviae, 2014, nr.8, p.35-45. ISSN 1814-3199.

343. Șandru D.M., *Elemente privind reglementarea consimțământului în prelucrarea datelor cu caracter personal, potrivit art.6 din Regulamentul 2016/679*. [Citat 02.10.2021]Disponibil: https://www.universuljuridic.ro/elemente-privind-reglementarea-consimtamantului-in-prelucrarea-datelor-cu-caracter-personal-potrivit-art-6-din-regulamentul-2016-679/
344. Șandru D.M., *Principiul echității în prelucrarea datelor cu caracter personal*, p.57-63,În: Pandectele Române nr 3/2018, București, 2018, 258 p.
345. Șandru D.M., *Principiile integrității și confidențialității în protecția datelor personale*, p. 39-46, În: Revista de Drept Public, Supliment, București, Editura Universul Juridic, 2018, 228 p. ISSN 1224-4872.
346. Șandru D.M., Alexe I., *Legislația Uniunii Europene privind protecția datelor personale*, București, Editura Universitară, București, 2018, 599 p. ISBN 978-606-28-0728-3.
347. Șchiopu S.D., *Efectivitatea dreptului de a fi uita*t, p. 188-203, în: Protecția datelor cu caracter personal, de Irina Alexe, Nicolae Dragoș Ploeșteanu, Daniel-Mihail Șandru, București, Editura Universitară, 2017, 278 p. ISBN 978-606-28-0588-3.
348. Șchiopu S.D., *Scurte considerații asupra dreptului de acces al persoanei vizate în lumina Regulamentului (UE) 2016/679*, În: Revista Universul Juridic, Revistă lunară de doctrină și jurisprudență, nr. 5, mai 2018, 87 p. ISSN 2393-3445
349. Șterbeț V. et.al. Ghidul judecătorului de instrucție. Agenția pentru Susținerea Învățământului Juridic și a Organelor de drept Ex Leege. Ed. Cartier Juridic. Chișinău, 2007. 663 p. ISBN 978-9975-79-452-7
350. Tabuncic T., *Analiza juridică a unor atingeri aduse vieții private*, p. 449-459 în: Culegerea comunicărilor din cadrul Conferinței științifice națională cu participare internațională „Realități și perspective ale învățământului juridic național" din 1 și 2 octombrie 2019, organizată cu ocazia aniversării de 60 de ani a Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova, Vol1, 2019, 703 p.[Citat 19.09.2021] Disponibil: juridicemoldova. md / 7816/ analiza-juridica-a-unor-atingeri-aduse-vietii-private.html,sau Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/ default/ files/ imag_ file/ 449-459.pdf
351. Tanoviceanu I., *Tratat de Drept și Procedură penală*, Vol. IV, ediția a 2-a, București, Tip. Curierul Juridic, 1925, 901 p.
352. Tănăsescu E.S., *Carta drepturilor fundamentale a UE: avantajele şi efectele ei pentru cetăţenii europeni*, p. 15-32 în "Revista Română de Drept Comunitar", nr. 4/2010, 224 p. ISBN 2068808301004.
353. Telipan V. *Protecția datelor de identitate ale martorilor și ale altor participanți la procesul penal.* p. 137-142, În: Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare" a MAIRM: științe juridice. Numărul XV(1)/2015/ISSN 1857-0976. [Citat 24.06.2022] Disponibil:https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/137-142_11.pdf
354. Theodoru Gr., Moldovan L., *Drept procesual penal*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1979, 351 p.
355. Theodoru G. Gr., Chiș I.-P. *Tratat de Drept procesual penal,* Ediția a 4-a, București, Editura Hamangiu, 2020, 1171 p. ISBN 978-606-27-1671-4.
356. Tratatul privind funcționarea UE. [Citat 12.10.2022] Disponibil: eur-lex.europa.eu > re…PDF
357. Trif V., *Metode de supraveghere tehnică în cadrul procesului penal*, București, Editura C.H.Beck, 2019, 403 p. ISBN 978-606-18-0934-9.
358. Tulbure A.Ș., *Drept procesual penal*, Alba Iulia, Tipografia Centrului din cadrul Universității ,,1 Decembrie 1918 ", Seria Didactică, 2004, 365 p.;https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/96-105_7.pdf
359. Țărnă A. *Jurisprudența CtEDO în materia colectării datelor cu caracter personal.*p. 96-105, În: Relații Internaționale.Plus, nr.2(20)/ 2021, ISSN 1857-4440, ISSNe 2587-3393. [Citat 24.06.2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/ibn_search_result?data_search_0=Jurispruden%C8%9Ba+CtEDO+%C3%AEn+materia+colect%C4%83rii+datelor+cu+caracter+personal&metadata_0=key_title_abstract&from=2011&to=2022
360. Udroiu M. (coordonator), et.al., *Codul de procedură penală, Comentariu pe articole*, ediția 2-a, revăzută și adăugită, București, Editura C.H.Beck, 2017, 2571 p. ISBN 978-606-18-0672-0.
361. Udroiu M., *Procedură penală. Partea generală*, Ediția 6, Vol. I și Vol. II, București, Editura CH.Beck, 2019, 1249 p. ISBN 978-606-18-0878-6, ISBN 978-606-18-0897-7, ISBN 978-606-18-0898-4.
362. Udroiu M., *Procedură penală, Partea specială*, București, Editura C.H.Beck, 2019, 1093 p. ISBN 978-606-18-0884-7.
363. Udroiu M. *Sinteze de Procedură penală. Partea generală.* Ediția 3. Vol.I, București, Editura C.H.Beck, 2022, 961 p. ISBN 978-606-18-1172-4.
364. Udroiu M. *Sinteze de Procedură penală. Partea generală*. Ediția 3, revizuită și adăugită, Vol.II, București, Editura C.H.Beck, 2022, 963-1576 p. ISBN 978-606-18-1173-1.
365. Udroiu M. *Sinteze de Procedură penală. Partea specială*. Ediția 3., revizuită și adăugită, Vol.I, București, Editura C.H.Beck, 2022, 664 p. ISBN 978-606-18-1185-4.
366. Udroiu M. *Sinteze de Procedură penală. Partea specială*. Ediția 3, revizuită și adăugită, Vol.II, București, Editura C.H.Beck, 2022, 665-1286 p. ISBN 978-606-18-1186-1.
367. *Un functionar public condamnat la 6 luni cu suspendare pentru încalcarea gdpr*. [Citat 08.05. 2020] Disponibil: https://dpo-net.ro > un-functionar-p…

368. Viorescu R. *Notificarea de anonimizare sau de confidențializare a datelor personale ale persoanelor fizice prelucrate pe portalul instanțelor de judecată.* p. 78-88,În: Revista română pentru protecția și securitatea datelor cu caracter personal nr 1/2020, București, Editura Universul Juridic, 2020, 160 p. ISSN 2668-6996.
369. Vizdoagă D. *Proporționalitatea îngrădirii libertății individuale potrivit Codului de procedură penală al Republicii Federale Germania*. p.282-286 În:Relevanța și calitatea formării universitare: compentențe pentru prezent și viitor, Volumul II, 2020 [Citat 20.10.2022] Disponibil: https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/120528
370. Vizdoagă T., Oboroceanu N. *Inadmisibilitatea probelor care derivă din art. 8 CoEDO–obținute cu încălcarea obligațiilor negative ale statului*, p.22-29, În :Revista Institutului Național al Justiției, nr.1 (48), Chișinău, 2019. [Citat 24.10.2022] Disponibil: ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/22-29_0.pdf
371. Voicu M., *Ultima speranță pentru o justiție deplină. Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Organizare-Funcționare-Procedură-Jurisprudență-Modele de cereri pentru sesizarea Curții*, București, Editura Juridică, 2014, 336 p. ISBN 973-85197-1-3.
372. Voigt P., Bussche A., *The EU General Data Protection Regulation:A Practical Guide*, Springer International Publishing AG, Englanti, 2017, 351 p. ISBN 978-3-319-57958-0.
373. Volonciu N. *Tratat de Procedură Penală, Parte generală*,Vol.I, București, Paidea, 1996, 511 p. ISBN 973-9131-01-8.
374. Volonciu N., *Tratat de Procedură Penală, Partea Specială*, Vol. II, București, Editura Paideia, 1996, 513 p. ISBN 973-9131-24-7.
375. Volonciu N., et.al., *Noul Cod de Procedură Penală*,comentat, ediția a 2-a, revizuită și adăugită, București,Editura Hamangiu, 2015, 1542 p. ISBN 978-606-27-0312-7.
376. Volonciu N. (coordonator), Vasiliu A., Gheorghe R., *Noul Cod de procedură penală adnotat, Partea specială, Include deciziile Curții Constituționale, la zi!*, București, Editura Universul Juridic, 2016, 515 p. ISBN 978-606-673-344-1.
377. Zanfir G. *Protectia datelor personale. Drepturile persoanei vizate*, Bucuresti, Editura C.H.Beck, 2015, 357 p.ISBN 978-606-18-0429-0.
378. Zarafiu A. Bălan C. Chiș I.-P. *Procedură penală. Partea generală.Partea specială.Culegere de teste grilă comentate și explicate.* Ediția 4. București, Editura C.H.Beck, 2021, 536 p. ISBN 978-606-18-1071-0.

ANEXE

ANEXA 1

Model declarație pentru legislația din Republica Moldova

Dosarul nr. _____

_____

DECLARAȚIE ÎN SCRIS

_____

(numele, prenumele persoanei de la care se ia angajamentul)

Confirm că sunt informat despre faptul că, luarea, sustragerea, degradarea sau distrugerea documentelor din dosar atrage după sine răspunderea penală prevăzută de art. 360, alin.(1) din Codul Penal, iar încălcarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal, atrage răspunderea contravențională prevăzută de art. 74^1 Cod Contravențional, pentru ce și semnez:

_____

(semnătura)

Declarația a fost dată în fața_____

(numele și prenumele organului de cercetare)

ANEXA 2

Model declarație pentru legislația din România

Dosarul nr. _____

_____

DECLARAȚIE ÎN SCRIS

_____

(numele, prenumele persoanei de la care se ia angajamentul)

Confirm că sunt informat despre faptul că, luarea, sustragerea, degradarea sau distrugerea documentelor din dosar atrage după sine răspunderea penală prevăzută de art. 259, alin.(1) din Codul Penal, iar încălcarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal, atrage răspunderea materială, civilă ori penală, în raport cu gravitatea faptei, pentru care și semnez:

_____

(semnătura)

Declarația a fost dată în fața_____

(numele și prenumele organului de cercetare)

DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII

Subsemnatul Cristea Daniel, studentul-doctorand al Școlii Doctorale ,,Științe Juridice" de la Universitatea de Stat din Moldova, declar pe răspundere personală că teza de doctorat este elaborată doar de mine, pe baza efortului personal de cercetare şi redactare. În cadrul lucrării precizez sursa tuturor ideilor, datelor şi formulărilor care nu îmi aparţin, conform normelor de citare a surselor și a respectării legislației privind drepturile de autor. Declar că toate afirmaţiile din lucrare referitoare la datele şi informaţiile analizate, la metodele prin care acestea au fost obţinute şi la sursele din care le-am obţinut sunt adevărate.

Conştientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecinţele în conformitate cu legislaţia în vigoare..

Cristea Daniel

25 aprilie 2023

CV al autorului

Nume și prenume: Cristea Daniel
Cetățenia: Român
Studii:

1996-2000 – licențiat în drept, urmat cursurile Facultății de Drept cu licența obținută încadrul Academiei de Poliție ,,Alexandru Ioan Cuza", București, România.

2006-2008 – master în drept, forma de învățământ: curs la zi, ,,Științe penale și Criminalistică" Facultatea de Drept, Universitatea Ecologică din București, România.

2018-2022 – studii de doctorat, Școala Doctorală de Științe Juridice, Politice și Sociologice a Universităţii de Stat "Dimitrie Cantemir" şi Școala Doctorală Științe Juridice a Universităţii de Stat din Moldova, Specialitatea 554.03 – Drept procesual penal.

Activitate profesională:

2002-2005 - Jurist la SC Constant Comexpo SRL

2005 - Jurist la SC Cris T. Ali Expo SRL

2005-2015 - Ofițer de poliție în cadrul Direcției Generale de Poliție a Municipiului București

2015-prezent - Ofițer de poliție în cadrul Inspectoratului Județean de Poliție Buzău

Domenii de interes științific: Drept Procesual Penal, Drept Penal

Lucrări științifice publicate: 21 publicații științifice.

Participări la manifestări științifice:

1. International Scientific Conference "Exploration, education and progress in the third millennium", organizată la data de 18.04.2019 de Facultatea de Științe Juridice, Sociale şi Politice din cadrul Universității „Dunărea de Jos", Galați, România, în cadrul căreia a fost prezentat comunicatul intitulat ,,Some empirical approaches to the application of eu data protection Regulation 2016/679".

2. Conferința științifică-practică, ,,Activitatea specială de investigații și respectarea drepturilor persoanei: probleme actuale de doctrină, legislație și practică", organizată la data de 05.06.2019 de Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice, Chișinău, Republica Moldova în cadrul căreia a fost prezentat comunicatul intitulat ,,Protecția datelor cu caracter personal în procesul exercitării activității speciale de investigații".

3. Conferința științifică a Doctoranzilor ,,Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători", Ediția a VIII-a, organizată la data de 10.06.2019 de Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir", Chișinău, Republica Moldova, în cadrul căreia a fost prezentat comunicatul intitulat ,,Analiza publicațiilor privind protecția datelor cu caracter personal".

4. Conferința Națională a Doctoranzilor în Drept, organizată la data de 06.12.2019 de Facultății de Drept a Universității din Craiova, România, în cadrul căreia a fost prezentat comunicatul intitulat ,,Dreptul la viață privată și standardele internaționale";

5. Conferința științifică-practică ,,Rolul științei în reformarea sistemului juridic și politico-administrativ", Ediția a V-a, organizată la data de 10.12.2019 de Universitatea de Stat ,,Bogdan Petriceicu Hașdeu" din Cahul, Republica Moldova, în cadrul căreia a fost prezentat comunicatul intitulat ,,Confidențialitatea și protecția datelor".

6. International Scientific Conference "Promotion of social and economic values in the context of european integration", organizată la data de 12-13.12.2019 de University of European Studies of Moldova –Republic of Moldova, University of Management TISBI-Russia, Danubius University of Galați-România și desfășurată în cadrul Universității de Studii Economice, Chișinău, Republica Moldova, în cadrul căreia a fost prezentat comunicatul intitulat ,,Dezvoltarea cadrului legal privind protecția datelor cu caracter personal în Republica Moldova și România".

7. Conferința științifică a Doctoranzilor ,,Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători", organizată la data de 10.06.2020 de Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir", Chișinău, Republica Moldova, în cadrul căreia a fost prezentat comunicatul intitulat ,,Accesul părților la procesul verbal al ședințelor de judecată precum și la înregistrările audio a acestora din prisma protecției datelor cu caracter personal".

8. Conferința științifică națională cu participare internațională ,,Preocupări contemporane ale criminologiei, dreptului și psihologiei în condiții de pandemie", organizată la data de 17.10.2020 de Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată din Chișinău, Republica Moldova, în cadrul căreia a fost prezentat comunicatul intitulat ,,Secretul deliberării de către instanțele de judecată din Republica Moldova și România din prisma respectării și protejării datelor cu caracter personal".

9. Conferința științifico-practică cu participare internațională: „Statul, Securitatea și Drepturile Omului în era digitală", organizată la data de 10-11.12.2020 de Institutul de Cercetare și Inovare din cadrul Universității de Stat din Moldova, în cadrul căreia a fost prezentat comunicatul intitulat ,,Măsuri de păstrare a confidențialității și de protecție părților vătămate și martorilor în cadrul urmăririi penale din prisma protecției datelor cu caracter personal".

10. Conferința națională de confidențialitate și protecție a datelor Privacy România 2021, organizată la data de 29-30.01.2020 de Asociația specialiștilor în confidențialitatea și protecția datelor din România (ASCPD), în cadrul căreia a fost prezentat comunicatul intitulat ,,Confidențialitatea urmăririi penale în Republica Moldova și România ca garanție de protecție a datelor cu caracter personal".

11. Conferința științifică interuniversitară internațională a studenților-doctoranzi: ,,Prevenirea și combaterea criminalității- Probleme, soluții și perspective", organizată la data de 25.03.2021 de Academia „Ștefan cel Mare", Chișinău, Republica Moldova, în cadrul căreia a fost prezentat comunicatul intitulat ,,Interferența dintre accesul la materialele dosarului și oportunitatea protejării datelor cu caracter personal în Republica Moldova și România ca și prevenire și combatere a criminalității în faza de urmărire penală".

12. Conferința științifică a doctoranzilor ,,Metodologii contemporane de cercetare și evaluare", organizată la data de 22-23.04.2021 de Universitatea de Stat din Moldova, în cadrul căreia a fost prezentat comunicatul intitulat ,,Garanții procedurale de protecție a datelor cu caracter personal în cadrul măsurilor special de investigație".

13. Conferința națională a studenților, masteranzilor, doctoranzilor în drept", organizată la data de 03.06.2021 de Facultatea de Drept din cadrul Universității Lucian Blaga, Sibiu, România, în cadrul căreia a fost prezentat comunicatul intitulat ,,Garanții procedurale de protecție a datelor cu caracter personal în cadrul procedeelor probatorii din Republica Moldova și România privind protejarea de imixtiuni în viața privată".

14. Conferința Internațională a Doctoranzilor în Drept, organizată la data de 25.06.2021 de Facultatea de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara, România, în cadrul căreia a fost prezentat comunicatul intitulat,,Publicitatea ședințelor de judecată și publicarea pe paginile web ale instanțelor din Republica Moldova și România din prisma respectării și protejării datelor cu caracter personal".

15. Conferința Internațională Bienală ,,Sistemul Juridic între stabilitate și reformă", organizată la data de 15-16.10.2021 de Facultatea de Drept din cadrul Universității din Craiova, România, în cadrul căreia a fost prezentat comunicatul intitulat ,,Măsuri de păstrare a confidențialității și de protecție a părților vătămate și a martorilor în cadrul desfășurării ședințelor de judecată din Republica Moldova și România din prisma protecției datelor cu caracter personal".

16. Conferința științifică internațională ,,Rolul științei în asigurarea securității naționale și activității anticrimă", organizată la data de 21-22.12.2021 de Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată din Republica Moldova, în cadrul căreia a fost prezentat comunicatul intitulat ,,Standarde europene privind protecția datelor cu caracter personal".

17.Conferința științifică interuniversitară internațională a studenților-doctoranzi: ,,Prevenirea și combaterea criminalității- Probleme, soluții și perspective", ediția a IV-a, organizată la data de 27.01.2022 de Academia „Ştefan cel Mare", Chișinău, Republica Moldova, în cadrul căreia a fost prezentat comunicatul intitulat ,,Încălcarea dreptului la viață privată ca urmare a interceptării convorbirilor persoanelor care nu sunt părți în proces".

Cunoașterea limbilor:
română – bine;
engleza – bine;
franceza – bine.

Date de contact:
Mun. Buzău, str. Ciochinescu, bl. 11A, ap.1, jud. Buzău
Telefon: +30 0775587255
e-mail: cristeadaniel415@gmail.com